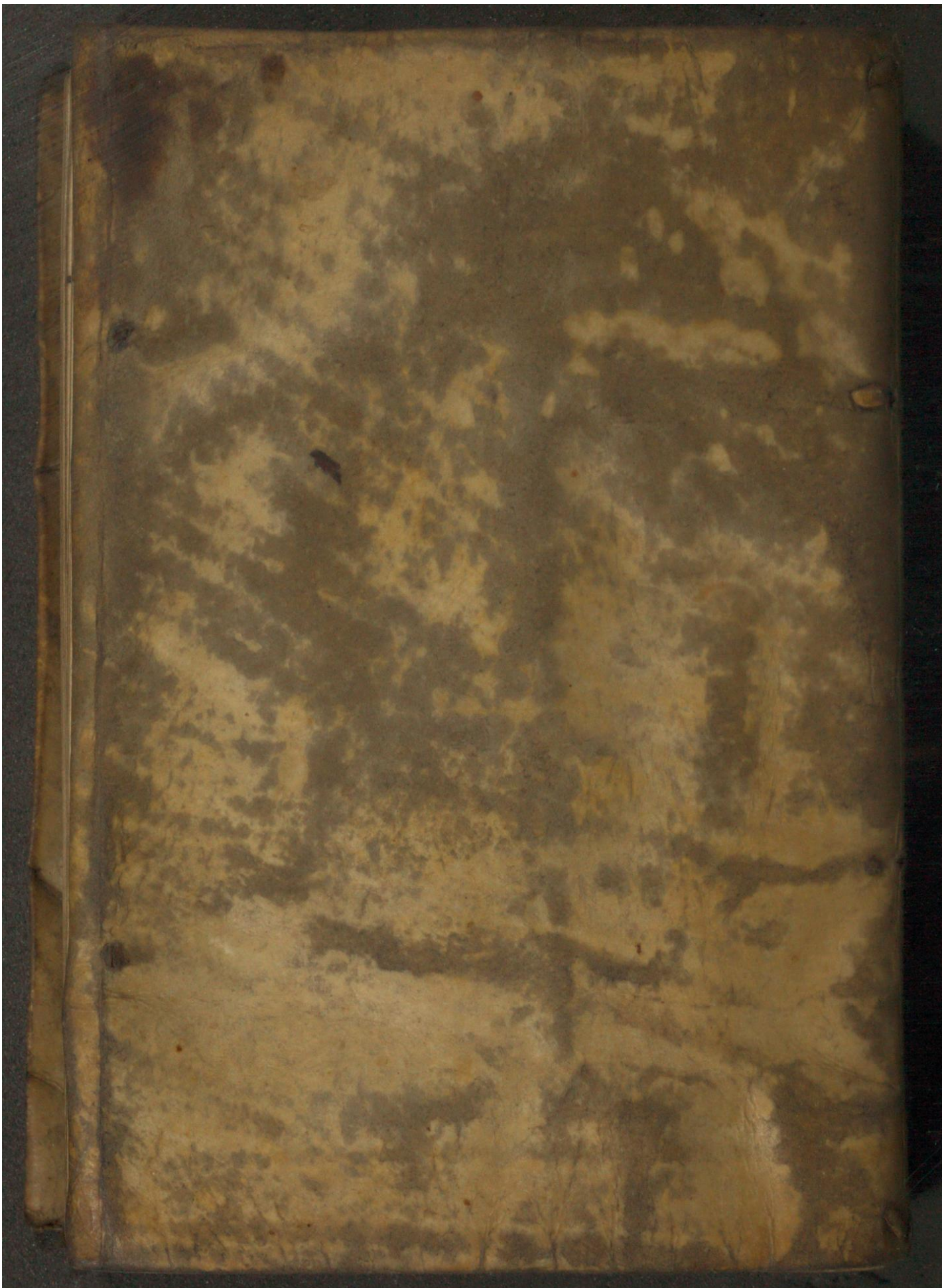

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4648/A/2

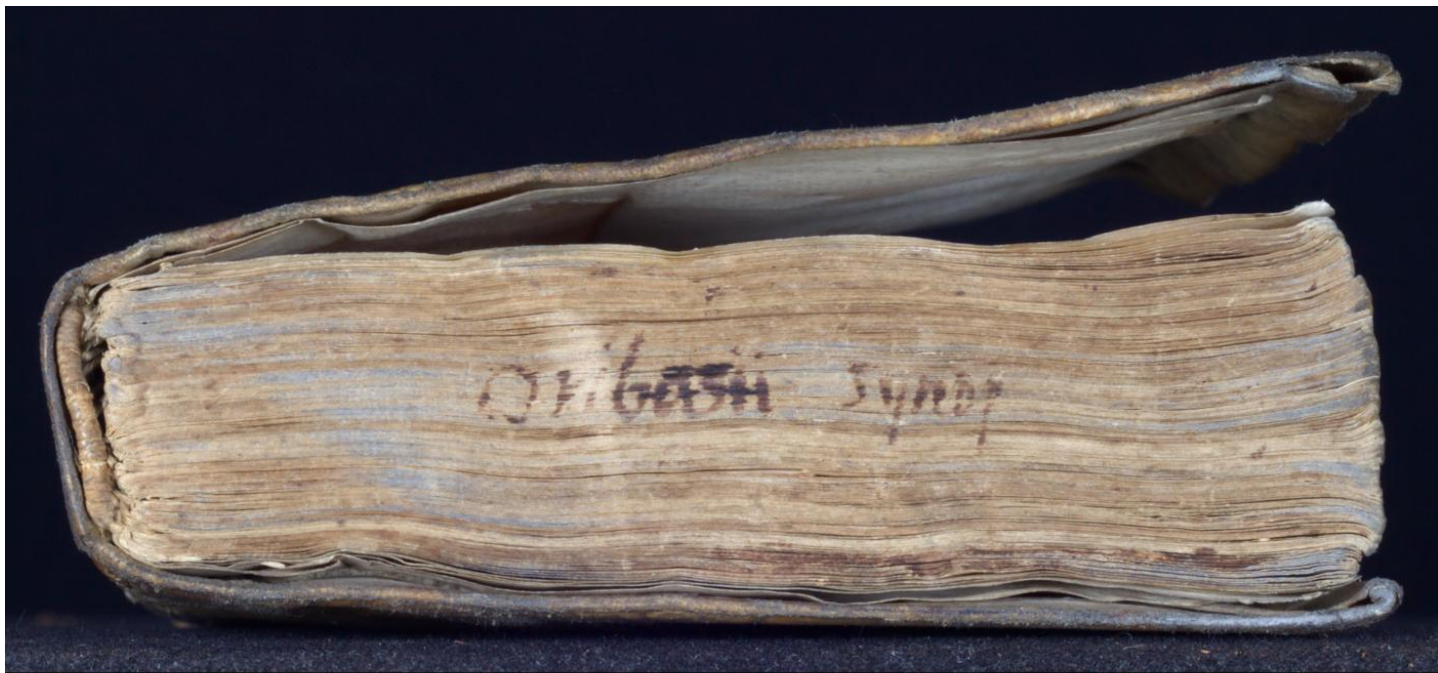

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4648/A/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4648/A/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4648/A/2

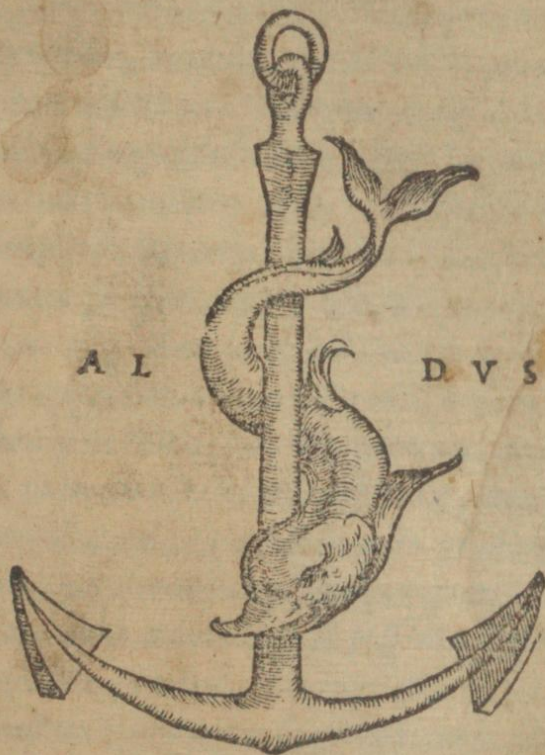
7
A. XIX. 6

4648/(2)
/A

Handwritten text in a column, possibly a list or index, with some words being difficult to decipher due to fading and damage.

49 287 21156
ORIBASII SARDIANI
SYNOPSIS AD EVSTATHIVM
FILIVM LIBRI NOVM:
QVIBVS TOTA MEDICINA
IN COMPENDIVM REDA-
CTA CONTINETVR:
IOANNE BAPTISTA RASARIO
NOVARIENSI MEDICO
INTERPRETE.

1835
VENETIIS, CVM PRIVILEGIIS
Pontificis max. Regis Galliae, Senatus Veneti,
et Ducis Florentiae, in annos X.

Synops
9/08

2 V 11

三

COSMO MEDICI ILLV=

striss. & excellentiss. Duci Florentiæ,

Ioannes Baptista Rasarius Noua=

riensis medicus S. P. D.

V M mihi ab ineunte ætate persua=
sissem Cosme Medice Dux maxime,
nihil ingenij exercitatione, studijsq; li=
terarum esse præstantius, nihilq; esse
homini magis proprium, quam pro
uirili parte omnibus prodesse: ita semper in literis
sum uersatus, ut quoad eius fieri à me posset, publi=
cæ omnium utilitati consulerem. itaq; et libellos ali=
quot admodum adolescens de græcis latinis feci, &
græcas literas multos annos in academia Ticinensi
publice docui: quo etiam munere in hac urbe clarif=
sima nunc fungor. cumq; arderem incredibili desi=
derio, ut aliquod mearum uigiliarum munus in tuo
nomine appareret, ut quoniam tuo, maiorumq; tuo=
rum beneficio literæ, scientiæq; omnes, quæ iandiu
exules in tenebris iacebant, restitutæ, atque in Ita=
liæ luce collocatæ, & ad summum gradum euectæ
fuerunt, aliquam tibi ego quoque grati animi mei
significationem darem: ut id possem efficere, mihi
suppeditauit Nicolaus Sammichelius Nouocomensis
uir præstantissimus, & singulari medicinæ, mul=
tarumq; artium, ac scientiarum cognitione ornatif=
simus: is enim cum sciret ea, quæ fusa latius anti=
quiores medici persequuti essent, omnia ab Oribasio
unum in uolumen erudite, diligenterq; fuisse reda=

A ij

Et ut uno quasi aspectu quilibet totam medicinam
intueatur, mihi persuasit, ut eum librum latinitate
donarem. quod ut maturius facerem, codicem suum
peruetustum, quem olim ex Græcia deportauerat,
mihi accommodauit. cumq; is liber ad eundem, qui
auctor ipsius confectionis fuisset, quasi iure quodam
esset deferendus, ipse princeps admonere me cœpit,
atque hortari, ne tibi id, quod sciret me iamdū ani=
mo exoptauisse, deberem diutius: quin etiam mihi
urgendam esse hanc occasionem, neque ullam repe=
riri meliorem posse confirmauit. quod cum uir sum=
ma uirtute, & humanitate Petrus Carneseccus tui
observantissimus ex me cognouisset, ita approbauit,
& consilium hoc commendauit, & ut in eo omnino
perstarem, amplissimis uerbis admonuit, ut licet ego
non esse mihi properandum statuisssem, quanquam
hoc ualde cupiebam, tamen eruditissimorum homi=
num, & quibus me charissimum esse sentirem hor=
tatu, ac suasu factus sim promptior. nam præter
rationes, quas ipsi afferebant, uidebam ego multas
causas esse, quam ob rem Oribasius medicus tibi es=
set dedicandus. etenim præterquam quod tanta sit
nominis tui celebritas, atque fama, tantaq; fuerit
usque à puero de te concepta opinio, re postea con=
firmata, & facta in dies maior, ut non modo tua
felicissima Resp. te uehementer diligat, atque obser=
uet, sed etiam, ut omnes mortales te maximopere
admirentur, cum omnes uno ore summam pruden=
tiam tuam, & in ista Rep. administranda æquita=
tem commendent, mores tuos optimos celebrent, tem=

perantiam in te ita suspiciant, ut licet in urbe pulcherrima, et omni genere deliciarum affluenti summa cum potestate sis, ita tamen semper uixeris, ut non modo crimine, sed etiam suspitione omnino carueris: & te quasi numen quoddam in hac mundi sede ad usus hominum bonorum, & præsertim eorum qui in literis tempus operamq; suam ponunt, diuinitus collocatum uenerentur: quædam etiam non mediocris inter medicum & Medicem intercedit similitudo. nam ut medicus corporis morbos profigat, ut animi sedes, ac domicilium conseruetur: ita Medices animos sanauit, ut se una cum corporibus tueri & conseruare diutius possint. atque (ut de te Dux maxime, tuisq; maioribus simul uerba faciam) id cognominis Dei optimi maximi uoluntate uobis fuisse impositum uidetur. Cum enim totam fere Italiam barbaries quædam occupasset, ut literæ omnes iacerent, artes sordescerent, scientiæ contemptui ducerentur, & uix ullum esset earum uestigium, militaris denique disciplina ita esset despecta, ut Itali omnium ignauissimi haberentur; ita uos omnia restituisstis, omnia instaurastis, omnia denique à morte ad uitam reuocastis, ut quemadmodum resolutos, attonitos, & eos, quorum mens caligine quadam oppressa munere suo non fungitur, medici curant, & hominum salutem custodiunt: ita uos languidos & prope iacentes erexistis; enerues, robustos reddidistis; stupidos excitastis; tenebras ex animis hominum expulistis; et à barbarie, quæ erat rerum omnium perniciēs, liberaastis; ut uestra uirtute, uestroq;

beneficio omnia pristino nitore, et decori fuerint resti-
tuta. quas in res tu nunc etiam sic incumbis, ut non
modo ab optimis, summisq; principibus originem du-
cere, et à Ioanne Medice clarissimo fortissimoq; im-
peratore genitus esse uidearis, sed sicut uirtutem, ita
etiam gloriam eorum omnium longe superes: quod
quidem res quamplurimæ à te præclarissime gestæ,
innumera, sanctissimaq; instituta tua, et ingenium
omni liberali doctrina politissimum, et perpetuum
studium in homines eruditos perspicue declarant.
quæ omnia propter singularem meam erga te obser-
uantiam nunc libentissime explicarem, nisi imparem
factis orationem meam futuram plane scirem: &
Oribasius me admoneret, se ideo compendium hoc
conscripsisse, ne liber in ingens uolumen excresceret:
& tu denique maximarum rerum, & istius opti-
mæ Reip. administratione, et rei militaris negotijs sis
impeditus, ut multa huiusmodi legere non possis.
quam ob rem te maiorem in modum rogo, ut Oriba-
sium in fidem, amicitiamq; tuam sic recipias, ut
quamuis Iulianum eruditissimum imperatorem, cui
charus fuit, amiserit, nunc tamen hac multo melio-
re patroni commutatione gratuletur: & quæso; ut
hanc animi in te mei propensionem ita accipias, ut ab
homine qui te plurimum colit, & obseruat, profe-
ctam putes: nec huius opusculi exiguitatem, sed
animum, quo nomini tuo consecratur, æstimes, at-
que perpendas. Cura, ut ualeas.

Venetijs Calen. Decemb. M. D. LIII.

PRIMI LIBRI ARGUMENTVM.

Primo libro continentur ea, quæ ad bonam ualitudinem tuendam pertinent: deq; exercitationibus & euacuationibus, quæ uiris, mulieribusq; conueniunt, & de aere, sudoribus, balneis naturalibus, & arte paratis, cataplasmatibus, dropacibus, sinapismis, & ijs, quæ ruborem inducunt: agitur. Eius uero capita sunt hæc.

Præfatio ad filium.

De frictione præparante	Caput I.
De exercitationibus	Cap. II.
De generibus exercitationum	Cap. III.
De frictione	Cap. IIII.
De uociferatione	Cap. V.
De rebus uenereis	Cap. VI.
De uenæ sectione	Cap. VII.
De iterata sanguinis missione	Cap. VIII.
Quantum sanguinis mittendum sit	Cap. IX.
Quæ uena sit secanda	Cap. X.
De tempore uenæ secandæ	Cap. XI.
De arteriarum sectione	Cap. XII.
De cucurbitulis	Cap. XIII.
De scarificatione	Cap. XIIII.
De hirudinibus	Cap. XV.
De purgatione	Cap. XVI.
Quæ per inferiores partes purgant	Cap. XVII.
De uomitibus	Cap. XVIII.
De clysteribus	Cap. XIX.

A iiij

De glandibus	Cap. XX.
De ijs, quibus caput purgatur	Cap. XXI.
Quæ menstruas purgationes ducunt	Cap. XXII.
Sudores mouentia	Cap. XXIII.
De aere	Cap. XXIII.
De fomentis	Cap. XXV.
De cataplasmate	Cap. XXVI.
De lotionibus	Cap. XXVII.
De balneis industria paratis	Cap. XXVIII.
De balneis per se nascentibus	Cap. XXIX.
De dropacibus	Cap. XXX.
De sinapismo	Cap. XXXI.
De infessu in solio ex oleo	Cap. XXXII.
De ingressu in hydrelæum	Cap. XXXIII.
De remedijs metasyncriticis	Cap. XXXIII.
Quæ ruborem inducunt	Cap. XXXV.

5
ORIBASII SARDIANI COMPENDII

ad Eustathium filium, Liber Primus.

Ioanne Baptista Rasario Nondariensi
medico interprete.

V M Diuus Iulianus Imperator nobis olim iniunxisset, ut quaecunque medici praestantissimi conscripsissent, quæ ad tuendam valetudinem pertinerent, unum in uolumen redigeremus: nos ea septuaginta libris prompto animo comprehendimus. nunc uero cum tu Eustathi fili suauissime, ea etiam in compendium redigi cuperes, id quoque impigre confeci: siquidem uidebam hoc non solum tibi, cum iter faceres, sed alijs etiam, qui non oscitanter medicinæ operam dant, maxime accommodatum fore. quicumque enim in latis medicinæ spatijs uagati studiose & diligenter se in ea exercuerunt, hoc compendium habebunt, quod facile eis suppediet ea, quæ fuerint agenda: quandoquidem qui hæc, quæ à me breuiter, summatisq; dicuntur, perlegent, ad memoriam reuocabunt omnia, quæ ad cuiusque rei cognitionem pertinent: & fiet, ut eorum quæ in usu medicinæ uersantur, satis magna eis suppetat copia, neque onus pergrauè secum ferant. Ea autem morborum remedia solum describentur, quæ in promptu sunt, & parari facile possunt: & quaecunque medicamentis & uictus ratione quod factò opus est, præstare consueuerunt. De parte uero medicinæ, quæ manu medetur, quod

ORIBASII SYNOPSIS

ea in itineribus tractari difficiliter possit, mentionem nullam faciam. ad eam enim plerunque opus est machinis atque instrumentis, quæ neutiquam facile suppetunt, quemadmodum in fracturis persæpe, & articulorum luxationibus contingit. ex quibus, quæ solum manu curari queunt, ab ijs, qui pueros corporis exercitationem docent, quique athletarum curam gerunt, optime restituuntur. Hæc igitur, & alia omnia, quæ manuum opera curantur, melius ab exercitoribus obeuntur. quo circa hæc demandantes eiusmodi hominibus, eorum, quæ nos urgent, quæque diutius consultandi tempus non concedunt, curationes, quæ medicamentis & ratione victus absoluantur, percensebimus.

De frictione præparante. Cap. I.

ANTE exercitationes corpus mediocriter calefacere frictione ex linteis oportet: mox oleo manibus nudis fricare donec corpus probe calefiat, & molliatur: & rubor floridus appareat, & in molem extollatur.

De exercitationibus. Cap. II.

EXERCITATIO est uehemens motus. terminus uehementiæ est anhelitus ad frequentiores alterationes. Porro laboriosæ exercitationes membra organica præparant, & robustiora ad actiones, & ad ualidissimam alimentum attractionem promptissimamque

alterationem, & meliorem appetitum propter calorem excitatum reddunt. Meatus purgant, & uehementi spiritus impetu excrementa expellunt. Cum igitur digestionem in corpus adiuent, neque crudorum, neque incoctorum ciborum, aut succorum in uentriculo, atque intestinis multitudo sit, oportet. Periculum enim esset, ne antequam per concoctionem utiles facti essent, in omnes animantis partes raperentur. ex quo perspicuum est, exercitationes debere cibum precedere. Opportuni temporis nota, urinæ color est. quæ enim aquæ speciem præfert, crudum adhuc esse eum succum indicat, qui à uentriculo submittitur: quæ uero rufa, biliosaq; est, iandudum concoctum esse: quæ mediocriter pallet, nuper factæ concoctionis signum est. ac tunc quidem adeunda est exercitatio, eiectionis tamen prius excrementis, quæ in uestica, & uentre continentur.

De generibus exercitationis. Cap. III.

OMNIVM exercitationum commune illud est, ut animanti caloris incrementum ex ipsis exciteatur. Ex singulis porro exercitationibus alia ualens est, in qua respiratio est uiolenta sine uelocitate, quæ musculis, & nervis robur parat. eiusmodi sunt, fodere, & onere maximo sublato, aut manere eodem in loco, aut paululum procedere. declines etiam inambulationes huius generis sunt: & si quis per funem manibus apprehensum scandat: & alia quamplurima his similia. aliæ uero citra robur, &

ORIBASII SYNOPSEOS

violentiam peraguntur, cuiusmodi sunt cursus, & umbratilis armorum exercitatio, & cum duo summis manibus concertant inter se. quæ uero per follem & paruam pilam fit exercitatio, est composita ex robusta & citata. Quæcunque autem exercitationes robustæ sunt, ijs omnibus ut uehementibus uti possumus, motus celeritate adiecta. Præterea ex ipsis exercitationibus aliæ magis lumbos, quàm manus, uel crura exercent: aliæ spinam, aut thoracem solum, aut pulmonem. Vsque eo exercendum est, dum corpus intumescat, & floridum fiat: motusq; & prompti & æquabiles, & concinni edantur: inter quæ sudorem calidum commissum intueberis. ac tum primum inhibenda exercitatio est, cum aliquod horum fuerit immutatum. ueluti si contractior corporis moles uidebitur, illico desistendum est. eodemq; modo si floridus color euanescat, est cessandum. in motibus quoque si quid remitti uideatur, statim est desinendum. itemq; in sudoribus si qua mutatio aut in copia, aut in qualitate contingat, ut si uel minor, uel frigidior edatur, erit iidem quiescendum. tum corpus oleo perfundendum, & deinde utendum apothecia. postremo autem apothecia frictione utendum, ut exercitores facere consueuerunt.

De propria frictione. Cap. IIII.

EX frictionibus uehemens densandi, lenis rarefaciendi uim habet. quocirca corpora, quæ supra modum laxata sunt, uehementer sunt fricanda.

quæ constrieta sunt, leniter. quæ mediocriter se habent, in ijs nec uehementi, nec leni frictione, sed quoad eius fieri potest, utroque extremo declinato, utendum esse, perspicuum est. nimia frictio extenuat, quæ uero quantitate media est, nutrit. Atque hæ tres differentie frictionum, quæ à qualitate ducuntur, tribus quæ ex quantitate existunt, coniunctæ, coniugationes nouem conficiunt.

De uociferatione. Cap. V.

IN uociferationibus suaui et lenis uox nihil ad bonam ualetudinem confert. at sonus uocum grauiorum utilis est. quocirca in eo exerceri conuenit. ita enim plurimus aer per inspirationem attractus in corpus, thoracem, atque uentriculum extendit. & totius corporis meatus dilatat, atque diducit. quam ob rem in lectionibus humores exuberantes excernuntur. ac in elatioribus quidem lectionibus per sudores, in submissioribus uero, per occultum totius corporis perspiratum. illa enim attenuatione efficitur, ut multa excrementa, scretus, sputa, mucus, & pituita expellantur, & consumantur. nam quibus calore opus est propter frigiditatem, quodnam affferri accommodatius auxilium potest, quam id quod actio respirationis præstat? Ergo sæpe legendum est, ut toto corpore laxato, carneq; raritate perfusa, arteriam, cæterosq; spiritus transitus studiose raros efficiantes per grauiore uocis terminationes modulemur. Vocis actione neque temere, neque inconsulto

ORIBASII SYNOPSIS

utendum est. neque etiam cum prauorum, corruptorumq; humorum adfuerit copia. quin etiam uox exercenda non est, cum magnæ, & euidentes stomachi cruditates apparent: ne corrupti uapores largius per corpus distribuantur.

De uenereis ex Rufo.

Cap. VI.

EX rebus uenereis hæc commoda sunt: quod superuacaneum est, inaniunt, corpus agile reddunt, ad incrementum promouent, & magis uirile efficiunt. animo uero id præstatur à uenere, ut impediam rationis uim explicet, iramq; uehementem sedet. ideo fit, ut uenus melancholicis, si quid aliud, accommodatissimum sit remedium. eadem integros sensus reddit eorum, quicunque alio insaniam genere laborant. summe facit etiam ad morbos, qui ex pituita nascuntur. alij ab inedia ad cibum facile sumendum redierunt. alij à continuis pollutionibus, quæ in somnis fiebant, sunt liberati. Naturæ autem uenereis idoneæ, sunt calidæ, & humidæ. præ cæteris uero, quæ proniores ad uenerem sunt. minime omnium ad uenerem facit uictus exsiccans, & refrigerans, atque ætas senilis, tempus autumnale. ergo uictus ratio humida & calida instituenda est. labores, & cibi moderati sint. quemadmodum labores moderati, ita etiam concubitus moderati conueniunt. nam & ad rem ipsam incitant, & consuetudine facilitatem quandam præbent. Libido, si quid aliud, alimenti exuberantiam exigit. ex quo fit, ut

qui cibi ualde nutriunt, ij sint accommodati. atque ex piscibus, Polypodes apti sunt. excitare enim uenerem mirum in modum existimantur. quicunque etiam molles carnes habent, huius sunt generis. Ex oleribus orminū, erysimum, eruca, & rapa: hæcque ut medicamenta apta sunt. Ex leguminibus profunt fabæ, cicer, eruilia, phaseli, & pisi: à quibus corpus cum flatu impletur, tum uero etiam copiose alitur. Ruta autem quia flatu discutit, ac propellit, ideo commiscendi corporis libidinem obtundit. Vnas ego magnopere commendo. nam & humectant, & spiritu replent sanguinem, qui impetu fertur in uenerem. Qui ad uenerem est accessurus, recentes satietates, cruditates, ebrietates, & famem caueat. coire enim cum excrementis, malum est. Qui ueneris uti uoluerit, optime utetur à cibo, qui ad satietatem non sit ingestus. nam hoc & ad uires confert, & refrigerationes quæ subsequi solent, minus contingunt. noxium est post labores concumbere. Caueendus etiam concubitus est à lassitudine, & post uomitus, qui præcesserint, itemque purgationes, & alui fluxus recentes, siquidem diuturnos quandoque uenus exsiccat, Ita uehementes quoque cupiditates non laudo. immo uero tum continendum magis censeo, ac præsertim ijs, quos morbus aliquis infestat.

De uenæ sectione ex Galeni sententia. Cap. VII.

VENAE sectio non solum cum plenitudo est, eaque sine ad robur, siue ad uasorum, quibus succi

continentur, amplitudinem, pertineat, sed etiam si plenitudo nulla sit, magnopere prodest initio inflammationis, quæ uel ex dolore, uel ex plaga, uel ex partium corporis imbecillitate oriatur. si magnus morbus expectetur, sanguis omnino mittendus erit, etiam si plenitudinis signa non adsint, habita tamen ratione ætatis, anni temporis, & uirium. Vtrum ne ad uenæ sectionem omnino progrediendum est, in utroque plenitudinis genere, cum hæc ipsa appareant in aliquo, qui adhuc consueta munia obeat? An minime necesse est, cum nullus magnus morbus imminere uideatur, an statuendum hoc omnino est, ut in omnibus magnis morbis necesse sit uenæ sectionem confestim adhiberi? Qui uero nihil eiusmodi passi sunt, omniumque corporis partium constructionem uitio carentem sint sortiti, duplici uia euacuantur: sanguinis quidem missione, si in uictu sint intemperantes: sine uenæ sectione autem, si temperate uitam degant. nam & multa frictione, balneisque, & ambulationibus, atque alijs motionibus, & item unctionibus, in quibus digerendi uis inest, statim exhaurire plenitudinem poteris: nisi forte crassi, melancholicique sanguinis abundantia tibi adesse uideatur, quandoquidem tunc uenæ est facienda sectio. Vbi autem crudi succi exuperant, antequam morbus incipiat, euacuabis, sed caute. ubi uero febris iam accedit, non item. Si qui autem facile in morbos incidunt, nec tamen ullum symptoma appareat, eis initio Veris secunda uena est. Omnibus etiam, quos singulis annis morbi, qui ex plenitudine oriuntur, in æstate exercere

exercere solent, ineunte uere mittendus est sanguis. Idem quoque faciendum est in ijs, qui eiusmodi morbis uerno tempore corripuntur. Id uero facere antequam æstas incipiat, & sub finem ueris expediet.

De iterata sanguinis missione. Cap. VIII.

IN quibus multa euacuatione opus est, uires autem infirmæ sunt, in ijs partiri euacuationem præstat, ut cum parum sanguinis detraxerimus, iterum, siq; lubet, etiam tertio eundem mittamus, quemadmodum in ijs fit, in quibus crudiorum humorum inest copia. Cæterum ubi feruescentis sanguinis copia redundat, acutissimam febrim accendens, euacuatio confertim facienda est, conandumq; est inanire, usque ad animi defectionem, uirium robore diligenter inspecto. quemadmodum scio quibusdam sex subinde heminas sanguinis fuisse detractas. quam ob rem etiam de nocte uenam interdum incidere ne uerearis. animum uero diligenter adhibere oportet ad detractionem, pulsus tangendo dum sanguis adhuc fluit. ne forte pro animi defectione, mortem afferre te, nescias.

Quantum sanguinis mittendum sit. Cap. IX.

MORBI magnitudo & uirium robur primi scopi sunt mittendi sanguinis. hi aucti maiorem euacuationem esse faciendam indicant: non aucti, tantum esse diminuendum de sanguinis missione, quan-

ORIBASII SYNOPSIS

to illi minores sint redditi . Deinde , expendendum est , qualis sit hominis natura . quibus enim uenæ amplæ sunt , quique mediocriter sunt graciles , nec candidi , neque tenera carne , eos copiosius euacuabis . qui uero contra affecti sint , parcius . nam & parum sanguinis habent , & facile exoluuntur . Eadem etiam ratione pueris uena incidenda non est usque ad decimumquartum ætatis annum . Post uero si copiam sanguinis congesserint , tempusque anni uernum sit , regioque temperata , ac puer sit natura sanguinea , sanguinem minues . id quod multo etiam magis facies , si grauioris morbi periculum immineat . Primum autem detrahes usque ad heminam , ad summum . quod si uires firmæ esse tibi uidebuntur , dimidium adicies iterata missione . Iam septuagenarios quoque , cum uires robustæ sint , euacuabis . Mentem uero adhibere oportet ad sanguinis mutationem tum in colore , tum etiam in consistentia , ac præsertim ubi inflammationis causa uena secetur .

Quæ uena sit secanda . Cap. X.

REVULSIONIS causa uenam secato è directo partium ad quas sanguis fluit : ut affecto licet ne uena quæ est prope annularem digitum sinistrae manus : uel interna cubiti , secanda est . In lateris dolore eam quæ recta ad locum affectum pertinet , incides . Oculorum præterea dolores uehementes mirum in modum sedantur , si uena humeraria in cubito è directo secetur . sunt hi tres modi sanguinis ex

cubiti uena mittendi, interior, exterior, medius. Interior autem utilis est ijs, quorum partes, quæ infra collum sunt, patiuntur: exterior uero ijs, quibus facies & caput laborant: medius denique ad inferiores & superiores partes est accommodatus. Si in uenæ sectione error committatur, in media uena nervus subiectus incidetur: eamq; , nisi magna necessitas urgeat, secare cauendum est. humerariam uenam omnino sine periculo secabis. Et tamen ex hac quoque nonnulli diuturnos dolores acceperunt: sed nemini eorum, qui ita fuerunt affecti, semel uena fuit percussa, sed bis & ter ab ijs, qui eam secabant, posteaquam aberrauissent. maxima uero incisione semel facta nemo inflammationem, nec dolorem sensit. idcirco citra timorem incidenda est. magna uero cura adhibenda est in secanda media. infernam uero ne secemus danda opera est. Porro ut partes memoratæ secta cubiti uena iuuantur, ita quæ his sunt inferiores, hoc est coxa, uesica, et uterus, curantur sectione earum quæ prope malleolos & poplitem sitæ sunt. Renes ab utraque parte uenarum subleuantur. In principijs autem inflammationum uena secanda est ad reuellendum. in inueteratis, præcipue mittendus est sanguis ex ipsis affectis particulis. Si ab ijs non queas, à propinquis mittito. In quibus autem corporibus nulla adhuc particula affecta est, euacuationemq; uere ineunte ante molimur, uena omnis æque est ad incidendum accommodata.

De tempore uenæ secandæ. Cap. XI.

IN quacunque diei, noctisq; hora animum at-
tendendo ad singularum accessionum in febricitanti-
bus declinationem, uenam secabis. In ijs uero qui fe-
brem non habent, hocq; indigent auxilio, magni-
tudo affectionis, ad quam uenæ sectione opus est,
spectari debet. cum nihil horum aut urgeat, aut
prohiheat, præstat mane uenam secare interiecto
unius horæ spatio, ex quo quispiam est experrectus.
Alios lauari melius est, alios etiam prius deambula-
uisse: alios uero, postquam nonnullas res consuetas
confecissent. Vbi uero simpliciter euacuare uolumus,
eodem etiam die iteranda erit sectio. at in quibus re-
uellere, si duobus deinceps diebus fiat, optime fiet.

De arteriarum sectione. Cap. XII.

ARTERIAS, quæ in temporibus sunt, me-
dici secant, cum humores calidi, & flatuosi in ocu-
los confluunt. eas uero quæ post aures sunt, in uer-
tiginis obnoxijis, atque ijs præsertim, quos diurni
capitis morbi calidi, & flatuosi exerceant. Iam ue-
ro & in alijs quoque diurnis capitis morbis arte-
rias, quæ post aures sunt, incidunt. alij uero incide-
re arterias uerentur, quia sanguinis fluxus difficili-
ter suppressitur, & quia cum sectio ad cicatricem
uenit, aneurysma efficitur.

De cucurbitulis Cap. XIII.

CUCURBITULARVM usus neque in principijs morborum adhibetur, neque cum succi omnes æquabiliter exuperant in corpore: Sed cum antea euacuatum totum corpus fuerit; neque quicquam ad partem præterea fluat, opusq; sit mouere, excutere; Et ad partes extimas trahere. Ne uero prope mammas affigantur cucurbitulæ, cauendum est. illapsæ enim cucurbitulis nonnunquam mammæ, et inturgescentes, magna admodum difficultate dueluntur. quo quidem casu cucurbitulas spongijs ex calida aqua circumdare oportet: si quidem ita remittentur. sin minus, cucurbitulas perforare consilium est.

De scarificatione ex Apollonij commentarijs.

Cap. XIII.

VENAM in anno sæpe incidere, non esse accommodatum puto: quoniam una cum multo sanguine spiritus quoque uitalis effunditur. quo crebrius exhausto tota corporis compages refrigeratur, Et omnes naturales actiones peius obeuntur. quocirca mea sententia est ab ignobilissimis partibus, ut pote à cruribus sanguinem mitti. Præstantissimum hoc auxilium est tum ad tuendam sanitatem, tum ad recuperandam, cum auersa fuerit. Oculis quoque diutina fluxione oppressis, ac cæteris affectionibus capitis, itemq; thoracis, Et anginæ prodest scarifica-

ORIBASII SYNOPSIS

tio . Constipationes autem , quæ aliqua in parte sint locali scarificatione sunt dissoluendæ .

De hirudinibus ex Antyllo. Cap. XV.

HIRVDINES captæ unum diem seruandæ , atque exiguo sanguine alendæ sunt . ubi uti uolueris , partem , cui applicandæ sunt , ni tro fricabis , & sanguine illines , aut fouebis . hirudinesq; in aquam puram , & tepidam iniiciendæ sunt , deinde sumendæ , tum spongia excipiendæ , & strigmentis purgandæ , ac denique admouendæ . Intumescentes autem trahere non desinent : donec sale aut cinere ora ipsarum perspergantur . cum exciderint , spongijs fouendus est locus . Si sanguinis fluxus perseueret , galam ustam , aut spongiam nouam pice liquida illitam , et chartam ustam aceto madefactam applicato .

De purgatione. Cap. XVI.

SANA corpora difficiliter purgantur . nam et uertigine uexantur , ac torquentur , fitq; molesta purgatio : & celerius præterea exoluuntur . Qui igitur adhuc ualent , casuri tamen in morbum sunt , nisi prius purgentur , euacuandi sunt ineunte uere . in comitialibus uero , quiq; ægre spiritum ducunt , pituitosos humores subducendo , in doloribus uero articularum , si cum multo calore sint , amaram bilim : si cum tumoribus frigidis , pituitam . prius tamen crassi & glutinosi humores attenuandi , secandiq;

sunt, & meatus etiam, per quos humores à purgantibus medicamentis traiciantur, ac ducantur, aperiendi: si optima in rebus omnibus sit successura purgatio. Ergo in principio serosos, tenuesq; humores uacuabis: crassorum atque tenacium quales suapte natura sunt pituita, & atra bilis, concoctionem expectabis. In ijs autem, qui iam ægrotant, si diuturnus morbus est futurus, semper est expectanda concoctio. at in acutis, cum materia turget, etiam in initio potes medicamentum præbere, idq; magna cum animaduersione, cum humores in motu sunt, præcipites feruntur, ac fluunt. Quicumque autem in aliquam partem decubuerunt, ij neque ullo alio auxilio mouendi, neque medicamento purgandi sunt prius, quam fuerint concocti. quo etiam tempore crisis efficitur. Cum uero medicamenta purgantia uentriculi os lædant, excogitatum est, odorata eisdem admiscere: ut ne sola, ne ue sincera ipsorum uis uentriculi os attingat.

Quæ per infernas partes purgent, quibus
utamur. Cap. XVII.

ELEBORVS niger bilem & pituitam per aluum ducit scamonea admista. si purgare mitius uelis, satis erit elebori radices siccas ad drachmas duas incidere, uinoq; dulci, aut oxymelite perspergere: deinde in lentibus, aut ptissana coquere, uel cum fure gallinæ sorbendum dare: scamoneæ uero tres boli possunt eleboro admisceri. præstat autem iu-

B iiij

ORIBASII SYNOPSEOS

cunditatis gratia anisi, & petroselini, & dauci parum eleboro adiungere.

Cnidius coccus pituitam, & bilem, & aquosa, & pleraque expurgat. est autem feruens, & acutissimus ad purgandum. dantur eius grana triginta. si lenius purgare uelis, uiginti. cortex auferendus est, internaq; pars cum melle & polenta trita præbetur, aut in melicrato potui datur. Sed cum uino melius bibitur: à potu uero parum olei absorbeo, ne fauces exurat. sumitur etiam ex melle cocto, grana contrita melle illinendo.

Mercurialis si tenera folia decocta comederis, abunde stercus expellent. si uero decoctum uino admistum bibas, ualentius aluus deiiciet.

Polypodium pituitam, bilem, & aquosa educit. radices dantur drachmæ duæ affusæ aqua mulsa, uel aqua. non pessime etiam super salsamentum deraditur, & ante prandium comeditur. radix quoque in ptissana, aut gallinaceo iure incocta citra molestiam purgat.

Colocynthis pituitam, & bilem puram educit. datur medullæ interioris drachma una ex aqua mulsa. si mitior purgatio queratur, colocynthidos semen eiicito. in corticem uinum dulce perfundito, sub molli cinere coquito usque dum probe concaluerit: idq; potui dato ijs, quibus non uehementi purgatione opus est, & quibus liuida exanthemata per cutim efflorescunt.

Aloe non acriter purgat, stomacho accommodatissima est. satis est dare drachmas duas cum aqua

mulsa, pituitam, & bilem ducit. Sumi etiam com=
mode potest quotidie à cæna. pertransit enim, ne=
que cibos corrumpit. Præterea neque sitim, neque
famem inducit. Tritam aloen succo brassicæ excipe et
catapotia ad ciceris, aut fabæ magnitudinem confi=
ce: ex ijs duo, & tria sumito, ut euacuandi neces=
sitas sit. Potes etiam cum resina catapotia conficere,
& cum melle cocto. recte quoque scamoneam ad=
miscebis.

Epithymum atram bilim, pituitamq; educit. da=
to eius triti & cribrati drachmas binas cum uino
dulci, aut plus eo, cum melle, salem admiscendo.
confert flatuosos, & hypochondriacis affectionibus,
& cruditatibus, et quibus iecur grauatur, quiq;
difficiliter spirant.

Agaricum pituitam & bilem purgat, & non
acute. dantur drachmæ duæ ex aqua mulsa, uel
oxymelite.

Euphorbium aquosa, et biliosa copiose educit.
estq; eorum, quæ norim, acutissimum, atque arden=
tissimum. Hoc quidem hydropibus, colicisq;, et ijs,
qui uentres frigidiores habent, conuenit, sed cæte=
ros uehementer perturbat, sitimq; affert. odoratum
aliquod semen miscendum ei est. bibendum ex meli=
crato ad tres obolos.

Cnicus pituitam et bilem, sed non uehementer,
purgat. seminis triti succus excolandus est, et iure
gallinaceo admisto sorbendus. Quidam aniso, melli,
amygdalisq; commiscent, et catapotia ad arquatos
conficiunt. huius quatuor drachmæ sufficiunt.

ORIBASII SYNOPSEOS

Scamonea nulla parte superatur ab ijs, quæ agitant & commouent, neque in acrimonia, neque in uiribus. stomachi dolorem affert, graue olens, insuauis, & ualde siticulosa est. ex quo fit, ut alij qui non incommode aloen ei misceant, & ita præbeant: alij uero addant thymi comam, & salem: alij semina odorata. pituitam & bilem uehementer educit. datur eius puræ drachma una ad summum. Si uomitus instent, apium aceto intingendum, ac mandendum est. itemq; oliua alba sale condita, atque etiam salis grumus in ore est tenendus, quæ quidem omnia uomitum prohibent. Præterea confert coriandrum odorari, & pulegium, et calamintham. Sed præstat in lecto paululum in quiete contineri uentrem, & summos pedes fouendo. ueluti etiam confestim deambulare & copiosos uomitus, & uentriculi morsus, et uertigines excitat. Cum uero ad pristinum statum redierint, tum deambulatio imperanda est, ut subinde sensim se submoueant. id quod magis quam celer gressus, iritat. purgatione cessante, utilius erit in lecto recumbere, & ita uigiles quiescere, magis enim confluet: tunc uero etiam paulatim sorbeant modicum aquæ calidæ cum aceto. nam & morsus absterget, & excretionem proritat. Qui uero non purgantur, aquam mulsam sorbeant, aut nitrum aqua liquefactum. Sed melius etiam erit, glandem ex sale & nitro confectam ano indere.

De uomitibus. Cap. XVIII.

QUONIAM eos, qui uiolenter uomunt,

multa incommoda sequi consueuerunt, operæ præ-
 tium erit, modos, quibus facile quis uomat, exponere.
 Vomitus enim pituitam euacuat, caput leuat,
 et quandoque eum, qui auidius cibum ingessit, cru-
 ditatibus uexari, eumque qui nimio uino se ingurgi-
 tauit, ledi non sinit. Quæ autem ad ciendum uo-
 mitum adhibentur, sunt neque acerba, neque ari-
 da, sed partim dulciora, et liquidiora, partim acio-
 ra. Inter hæc probantur raphanus, cruca, uetus
 salsamentum, origanum uiride, cape parum, &
 porri. conferunt etiam ptissanæ e leguminibus melle
 adiecto, itemque lomenta fabarum: & pingues car-
 nes. non tamen oportet horum succos tantummodo
 sumere, sed totam molem deuorare. neque etiam diu-
 tius est in ijs manducandis immorandum si quis uelit
 emouere. sint autem omnia coquendo emollita. inter
 uina, dulciora anteferenda sunt. hæc enim magis
 fluitant. potus esto tepidior. amygdalas etiam melle
 intinctas par est edere, tumque placentam gustare,
 peponis, ac cucumeris semen maceratum, & læui-
 gatum cum melle offerre. ad hoc facit etiam cucume-
 ris radix trita ex melle. Qui uolunt uehementius
 euomere, narcisi bulbum aqua coquunt, eaque uinum
 miscent. Ciet etiam uomitum irinum unguentum, si
 quis illitis eo digitis iritet. Valet etiam ad uomitum
 excitandum, non cessare, neque quicquam intermit-
 tere. à uomitu tum os abluere, tum uero etiam faciem
 debemus posca diluta abstergere. hoc enim & denti-
 bus prodest, & caput allenat.

ORIBASII SYNOPSIS

De clysteribus. Cap. XIX.

CLYSTERES qui inijciuntur, uel mites, uel acres sunt: educendarum fecum causa in febribus continuis, & malignis, & in ijs, qui ob longam imbecillitatem uires reficiunt, & excrementa difficulter eijciunt, & in quibus flatus excitantur, calidiorem aquam imponemus, cum tepida ipsa inflet: idq; una expressione clysteris faciendum est. Foenogræci uero decoctum muliebribus corporibus, & delicatis inijciemus: maluæ itidem, et ijs præsertim, in quibus siccitas inest. in quibus uero morsus sint, seminis lini decoctum conueniet. Furfuris cremor, tragiq; & item panis, & alicæ afferunt etiam aliquid alimenti. et quandoque usus postulat, ut una cum stercoris euacuatione aliquid, quod alendi uim habeat, adiungamus. Intestinorum etiam ulceribus, quæ in superficie sint, hæc prodest iniectio. ad quæ accommodata etiam erit ptissana adipe suillo addito. Betæ succus & decoctum ad uertigines, & palpitationes intestinorum iniecta ualent. stercus etiam dissoluunt. ac continuis morsuunculis occurrunt. Portulacæ succus utilis est in feruoribus: cæterisq; quæ consequuntur. & ijs, quibus propter duri stercoris excretionem extrema recti intestini parte læsa erysipelatis affectio oborta est. Sed in eiusmodi & ouum, & oleum in quacunque inflammatione commiscetur. Conuenit hoc etiam ijs, in quibus tormina à flatibus excitantur. magis uero flatus discutit decoctum ruæ

ræ, uel cumini, uel anethi, uel baccarum lauri. ijs
 quoque in quibus frigus febrim excitauit, prodest.
 Lac quandoque inijcitur, cum intestina ulcerata,
 aut inflammata sunt, itemq; renes, & uesica, &
 uterus. roboris addendi gratia sumendum etiam est
 mel, & anserinus, uel caprinus adeps. hydræleo
 utemur in distentionibus, & stercoris retentione,
 atque etiam bitumine, cum eæ ex refrigeratione ob=
 ueniunt. Butyrum ijs indimus, in quibus propter
 inflammationem intestini recti excrementa continen=
 tur, & sordida ulcera circa intestinum sunt. Mal=
 uæ succus & decoctum usui sunt ad diutina tormi=
 na, & inflammationes, quibus intestina uexantur,
 cum anus quoque morbo simul afflictor. Malsa
 inijcitur, cum partes intestinorum illæsæ permanent,
 & stercus difficulter mollescit. Vino autem & oleo,
 uel ptissanæ succo, aut maluæ utimur in ijs, qui
 opium sumpserunt. Vinum autem cum rosaceo, &
 alba ouorum, aut sapam, aut rosaceum decoctum
 initio adhibemus ijs, qui à tenesmo infestantur: mul=
 sam uero, aut lentis decoctum cum melle, aut pari=
 ter erui, aut ptissanæ succum cum rosaceo in abscessi=
 bus colum intestinum discindentibus. Mensura eo=
 rum, quæ inijciuntur ad summum, tres heminæ
 sunt: ad minus, una: mediocris iniectione duabus he=
 minis perficitur. Sæpe autem & bis, & ter inijci=
 mus: ac præcipue in ijs, in quibus exulceratio,
 & inflammatio in recto intestino adiacens stercus co=
 hibet. Cæterum acribus clysteribus utimur in ischiadi=
 cis, & erecta cervice spirantibus, in quibus spiritus

ORIBASII SYNOPSEOS

a stomacho non efflatur. Clyster qui sanguinis du-
cendi vim habeat, constat ex garo siluri, muria,
& aqua marina. Paratur etiam hoc modo, Mellis
hemina dimidium, aquae heminae duae, muriae olcae
tres, olei quarta hemina pars componantur, nonnul-
li bina ova adiungunt. Iis uero qui fungos mortife-
ros comederunt, nitrum, absinthium, & raphani
succus, & rutae decoctum inijcitur. Ad lumbricos,
qui ascarides dicuntur, faciunt muria, uel centau-
rij decoctum, uel absinthij, uel lupinorum, uel alo-
es, uel cedria cum alicuius decocto. Mihi uero usu
compertum est, auriculae muris succum triduo po-
tui datum saepenumero quod opus erat, confecisse,
datur sextarii quarta pars. In resolutione intestini
recti clyster ex muria imponendus est. Quos helmin-
the lumbrici infestant, ijs decoctum lupinorum, aut
eorum cremor, aut rhus, aut muria debet imponi.
Cupiditatibus autem nimis desidendi, quas tineamus
excitat, parum muriae adhibendum. Si uero sanguis
sincerus propter intestinorum exulcerationem fluat,
herbae sanguinalis, aut plantaginis succum, aut
myrti baccarum nigrarum uino incoctarum dabi-
mus. his postea admiscemus thus, uel acaciam, uel
hypocistidem, uel malicorium, uel alumen. Ulceri-
bus intestini non fluentibus lac caprinum indimus,
aut etiam bubulum: aut lycij drachmas duas, aut
terrae samiae drachmas quatuor. fluentibus autem,
& perhumidis ulceribus, chartae combustae, aut len-
tisci cinerem: aut medicamentum ex charta constans
cum aqua, aut decoctum adstringentium.

De glandibus. Cap. XX.

GLANDIBVS sæpe utimur stercoris edu-
cendi gratia, atque etiam in ijs, in quibus quod cly-
steri iniectum est, non excernitur. Conficimus glan-
des ex sale tosto, melle, & nitro. & thymum cocto
melle excipitur. sunt etiam ex resina terebinthina,
& nitro. quandoque grani cnidij parum addimus.
morsus autem excitat. idcirco partes oleo sunt un-
genda. Pyrethro itidem utimur, oleo perfuso: con-
uenitq; paralyticis, & flatibus ex frigore obortis.
Centaurium uero cum pice & cerato accommodatum
est ad pudendi remissionem. Infantibus grumus sa-
lis inditur. Ficus etiam cum nitro, atque cumino
conficitur.

De ijs, quibus caput purgatur. Cap. XXI.

HVMORES, qui in capite sunt, sputis eua-
cuamus, si parum euacuare uelimus. idq; facimus
piperis, et mastiches admistione. Si uero copiosius eua-
cuare propositum sit, pyrethrum, aut uuam tami-
niam mādere iubemus. præterea anemonæ utriusque
radix mansa pituitam euocat. itemq; cortex radicis
capparis. Igitur serosum excrementum his remedijs
expellitur. Crassum uero & pituitosum educit si-
napi cum oxymelite gargarizatum, aut sapa, aut
origanum, aut hyssopum coctum. Ego uero sapa
sinapi cum oxymelite admisceo. Si uero cerebrum mu-

ORIBASII SYNOPSIS

eo purgandum sit, acribus eum remedijs, quorum nonnulla mouent sternutamentum, euocabimus. Per nares igitur purgat anagallidis utriusque succus, omnisq; anemonæ, & betæ. naribus etiam infunditur foliorum cucumeris syluestris succus uel per se, uel cum betæ succo, aut decocto. Sternutamentum autem crudis humoribus, qui in thoracis, pulmonis, & capitis partibus continentur, minime conuenit. os ita illinetur. sinapi cum betæ succo palatum, columellamq; ungito, & proderit: idemq; per nares purgat, & facile suppetit. sæpe etiam melanthio ad nares illiniendas usus sum, quandoque acri aceto pridie macerans, postero uero die aceto iterum læuigans, & naribus infundens. quandoque uero cum oleo ueteri idem melanthium tero, & eodem modo utor. Ita etiam Archigenes eo usus est ad narium obstructa foramina. id uero, quod aceto paratur, ad arquatos adhibebat Crito.

Quæ menstrua ducant. Cap. XXII.

QUAECUNQUE urinam cient, eadem menstrua ducunt, brassicæ radice decoctum epotum, persicæ radix, ruta, chrysanthæmon, dictamnium, & erucæ semen. mouent etiam menstrua, quæ ori uulue admouentur, ut ruta cum melle trita, aut anethi radix excalsa, aut spodium cum melle, aut porri succus, aut allium contusum adhibitum, aut myrrha læuigata, et ex uino, aut leporis coagulatum.

Sudores

Sudores mouentia. Cap. XXIII.

EX sudorem prouocantibus est chamæmelum siccum tritum, oleo perfusum cute ualenter perfri-
cata; seseli, pyrethrum, cachry, anisum oleo simi-
liter perfusa, nitrum tostum, & tenuissimum cum
oleo. Salis flos oleo commistus, succus cyrenæicus
aqua resolutus ad corpus confricandum.

De aere. Cap. XXIIII.

OPTIMVS aer est, qui purissimus est. talis
erit, qui neque è stagnorum, neque paludum eua-
poratione, neque ex barathro quopiam perniciosam
auram expirante, turbetur. ita quicumque ex cloaca
magnam ciuitatem expurgante inficitur, malus est.
itemq; is qui nebulosus est, non est bonus: sicut etiam
quicumque in caua regione magnis undique montibus
includitur, neque auram ullam suscipit.

De fomentis. Cap. XXV.

CVTIM rarefacere, eamq; facile perspirabi-
lem reddere, sanguinemq; in inflammationibus atte-
nuare, & digerere fomenta consueuerunt. Sed si
totum corpus excrementis abundet, plus materiæ ad
partem calefactam trahetur, quam discutiatur.
quam ob rem ante fomentorum usum totum corpus
euacuandum est. Humida igitur fomenta inflam-
mationibus, quas succi biliosiores pepererunt, con-

ORIBASII SYNOPSIS

ueniunt: arida uero ijs, quæ ex tenui, aqueoq; sanguine oriuntur: non mordacia mordacibus succis accommodata sunt: mordacia, quia attenuant, crassis, & glutinosis. Præcordia autem irrigationibus, aut fomentis calefacere, non semper est tutum: sed in illis solum ægrotis est faciendum, in quibus nulum excrementum in toto corpore abundat: cæteris omnibus summum malum est. In principijs igitur, cum adhuc materia ad affectum locum confluit, præstat repellere. Si uero latio materiæ repellentibus remedijs cohibeatur, densitasq; partibus affectis inducitur. Et crassiora contineat, tunc iam tempus est laxandi, ut contenta uacuentur. præsertim uero ubi ad iecur, aut uentriculum decubuerint superflua, adstringentibus utendum est. principales enim hæ partes sunt. Immo uero ubi etiam tempus fuerit ea, quæ impacta fuerint, discutiendi, tunc quoque hæ partes adstringendæ sunt: ut absinthium oleo coquentes irrigemus, aut etiam melino, aut lentiscino, aut maslichino. Ad eundem modum cataplasmata compositam ex laxante, & attenuante, & ex amara, atque astringente facultate uim habeant. Si colum, aut alia intestina, aut muscoli præcordiorum, aut abdomen fuerint affecta, adstringentia miscenda non sunt, sicut etiam neque cum uesica, aut uulua affectæ sunt, misceri dehent: cum, ut dictum est, nihil amplius defluat, neque plenitudo, aut excrementum in toto corpore redundet. Sic etiam cucurbitulis, euacuato prius toto corpore, non in principijs affectionum, utemur.

De cataplasmate ex fermento. Cap. XXVI.

HOC cataplasma ad diffundendum, liquandumq; compacta ualentissimum est. surculos extrahit, & durities iuuat, & plantarum pedum contusiones. Fermentum uero est oleo subigendum quantum satis sit, eoq; utendum. si augere uim uolueris, nitri parum adiungito. si uero aceto fermentum dissoluas, & coquendo spissaueris, erit ad splenis, hepatisq; tumores duos accommodatissimum. si thymum, & pulegium, et absinthium ei admiscueris, optimum medicamentum confeceris.

Aliud ex ficibus.

FICUS pingues una cum seminibus ita exquisite contundito, ut nulla pars non contusa relinquatur, ijsq; unguenti irini parum addito. facit hoc ad duritias neruorum, & ad articulos contractos, aut plus iusto laxatos, & ad scirrhus, praesertimq; lienis, & iecinoris. si uero nitri parum addas, abscessus rumpet, aculeosq; extrahet. si uero ficibus ita paratis miscueris pulegij, aut origani, aut thymi, aut absinthij comam minutissime tritam, hydropicis conueniet. Praeterea ficus probe coctae, ut dissolui queant, & contritae, iterum ea coquantur aqua, in qua prius fuerant coctae, deinde hordeaceam, aut frumentaceam farinam misce, & iterum coque ad consistentiam, ualebit hoc ad tubercula, quae non fa-

ORIBASII SYNOPSIS

cile maturefcunt . ſi iniicere pinguedinem uelis , butyrum miſce . ſi rutæ folia trita læuigata miſceantur , ad dolores inteſtinorum , quos flatuſ excitariñt , faciẽt . Cuminum quoque oleo admifto non ſecus facit .

De lotionibus.

Cap. XXVII.

A QVA frigida lauaria ita quidem commendo , ut non iis , qui nullo uictus delectu degunt , ex uſu eſſe aſſeram , ſed iis ſolis , qui eodem accurato laboribusq; , ac cibis , ut conuenit , utuntur . Multis autem quibus maiore interdum refrigeratione opus eſt , ſatis eſt æſtuo tempore , cum iuuenes ſunt , carnoſi , & frictionibus prius calefacti , in frigida natare . ſint autem neque uenereis , neque alia ratione laſſi : neque cruditatem ſentiant , neque per uomitum , aut per aluum inaniti , neque uigiliis fatigati : periculofum enim eſt , ſi aliter quiſpiam ſe lauet . Calidum balneum & optimum , & tutiſſimum eſt : laſſitudines ſoluit , humorum plenitudinem digerit , & excaſcit , mitigatq; , ac mollit . Flatuſ , ubicunq; decubuerint , diffundit : ſomnum conciliat , carne replet , & facile omnibus & uiris , & fœminis , & pueris , & ſenibus , & priuatis adminiſtrari poteſt .

De balneis , quæ induſtria parantur .

Cap. XXVIII.

BALNEA induſtria noſtra calefacientia paramus , aut refrigerationis ſedandæ , aut laſſitudinis

soluendæ, aut conuulsionis mitigandæ, aut doloris
leniendi, & reficiendi gratia. Calidæ autem aquæ
fiunt pulegio incocto, aut origano, aut hyssopo, aut
thymo, aut satureia, aut folijs lauri, aut pyrethri
radice, atque his similibus. oleum etiam inijcimus.
balnea quoque digerentia facimus, cum totum cor-
pus attenuare uolumus. Adijcitur autem uis dige-
rendi balneis aut sale imposito, aut ipsa marina in-
iecta, aut nitro. Mel quoque admistum addit aquæ
uim digerendi. itemq; cinis sarmentorum, & bac-
carum iuniperi decoctum. Molliendi gratia utimur
balneis in inflammationibus, ac duritie. ac in iis,
quos inflammatio male habet, maluæ decoctum inii-
cimus, itemq; seminis lini, & fœni græci. In flui-
dis autem inflammationibus, plantago aut polygo-
num incoquitur, aut malicorium, aut rosæ, aut ru-
bi cima. In iis, quibus imminet conuulsio, utimur
iis, quæ inflammationibus non fluidis conueniunt.
maxime uero iis prodest oleum cum aqua, in quibus
malua, & fœnum græcum cocta sint. Ad duritiem
sine inflammatione utimur iis, quæ ad digerendum
adhibentur. balnea enim tum refrigerant, tum ad-
stringunt, cum materias habent, in quibus adstrin-
gendi & refrigerandi uis inest.

De balneis suapte natura nascentibus.

Cap. XXIX.

BALNEORVM sponte nascentium alia ni-
tri, alia salis, alia aluminis, alia sulphuris, alia

C ij

ORIBASII SYNOPSEOS

bituminis, alia æris, alia ferri vim obtinent. alia ex iis composita sunt. Atque omnium quidem a quarum sponte scaturientium ea vis est, ut prorsus calefaciant, & exsiccent; humidioribusq; ac frigidioribus maxime conueniant. In primis uero nitrosæ ac salsæ capiti, ac thoraci fluxione infestato, itemq; stomacho perhumido, atque hydropicis adiuumento sunt. Aluminosæ autem ad sanguinis reiectionem sistendam, ad stomachum, qui ad uomitum procliuus sit, ad mulieres, quæ inordinate purgantur, et quæ frequenter abortum faciunt, sunt accommodatæ. Sulphureæ uero neros molliunt, atque resoluunt, ac dolores sedant: uentriculum tamen relaxant, et peruertunt. Bituminosæ caput replent, ac sensuum instrumentis nocent. atque etiam calefaciunt iugiter, & progressu temporis emolliunt. Quæ æris naturam referunt, ori, tonsillis, uuæ, & oculis excellenter prosunt. Ferreæ denique uentriculum, & splenem iuuant. In aquam uero immersio facienda est sensim, ut uirtus corpori laxato occurrens interius penetret.

De dropacibus. Cap. XXX.

DROPAX diuturnis morbis maxime conuenit. Calefaciendi gratia adiicitur piper, pyrethrum, roris marini semen, bitumen. Si opus exsiccandi sit, sal, sulphur uiuum, cinis sarmentorum. Si aperire, limnestis, euphorbium.

De sinapismo.

Cap. XXXI.

SINAPISMVS qui dropace uehementior est, diutinis morbis est accommodatus. eo utendum est in segnioribus affectionibus, & immoderatis circa carnem partibus, & quarum ui etiam adhibita sensus obtusus est. terminus autem actionis medicamento esto, ut egrotus uehementer doleat: caroq; nigrior reddatur, & fiat altior quam ea quæ adiacet, & postquam ablotum fuerit, pustulæ mitius erumpant. Ad morbos autem, & partes facile sentientes, mitius utendum est sinapi, ut eius usus mensura sit, ut caro fiat paulo rubicundior. Conficiendi modus est huiusmodi. Caricas in aqua tepida pridie macerare oportet, postridie uero eius diei uehementer expressas, probe contundere: deinde acre sinapi, quale est Syriacum & Aegyptium, capere, ac per se conterere, aquam in qua caricae fuerint infusæ paulatim affundendo: tum in massas redigere, alteram ex caricis, ex sinapi alteram, postremo miscere. si uehementi sinapismo uti uelimus, duas sinapi partes uni caricarum addemus, si mediocri, pares portiones adhibebimus: Sin mitius, tertiam partem sinapi, duas caricarum commiscebimus. Post torporem sinapi, & balnei usum, si uehemens sit dolor, & rubor, & pustulæ eruperint, lana rosaceo & aqua intincta adhibenda est: aqua uero sit maluæ decoctum, aut foeni græci succus. postea uero cerato rosaceo cum cerussa utemur. Hoc etiam sciendum est,

C iiij

ORIBASII SYNOPSEOS

si in aceto sinapi maceretur, minus efficax cataplasma fieri. Caprarum fimus cum aceto compactus efficacior sinapi est. præcipue autem et mirum in modum ischiadicis conuenit.

De inressu in solium ex oleo. Cap. XXXII.

INSESSVS in solium ex oleo febribus diuturnis ex frigore, itemq; lassatis, & quibus urina suppressa est, conueniunt. Quinta autem olei pars igni calefacienda est, reliquum uero in balnei solio. oleum enim in balneis non satis calidum efficitur.

De ingressu in hydrelæum. Cap. XXXIII.

SI imbecilli sint, qui in hydrelæum se demittunt, endromide amicti ingrediantur. Oleum autem cum aqua diligenter miscendum est, neque minus, quam sexta pars, esse debet.

De remedijs metasyncriticis. Cap. XXXIII.

IN omnibus diuturnis morbis, cum cætera auxilia nihil profecerint, omnes fere ea remedia, quæ methodici nominant metasyncritica, hoc est quæ ex intimis partibus humores euocant, adhibere consueuerunt. Ego uero ubi intemperies quædam humida & frigida in affectis particulis inest, ijs medicamenta ex sinapi, thapsiaq; & his similibus adhibeo. ad siccas uero & calidas, non utor. Cæterum qui af=

fectiones cognoscere non possunt, sæpe quod conuenit, perficiunt: quod plerisque homines eiusmodi frigida, atque humida affectiones ob malam, ac uitiatam uictus rationem infestent.

Quæ ruborem inducant. Cap. XXXV.

NASTURTII semen ruborem excitat, & calefacit æque, ac sinapi. helenij radix æque, ac finus columbarum syluestrium: quo admodum frequenter utimur. eo etiam cum nasturtij semine confuso pro sinapi utor in ischiade, hemicrania, uertigine, diuturnis doloribus capitis, laterum, humerorum, tendinum, & lumborum. Iam uero facit & ad renum uitia, & ad colicas affectiones, itemq; podagram, & articulorum dolores, cum nondum callum obduxerint.

FINIS PRIMI LIBRI.

SECUNDI LIBRI ARGVMENTVM.

IN secundo agitur de materia, quam naturam, uim, actionemq; habeat: & quænam quibusque affectibus conueniat. deinde simplicia medicamenta expenduntur, deq; eorum mensura, mixtione, & coctione, itemq; de ponderibus, & mensuris, deq; emplastris, quæ πλατύσµατα dicuntur, uerba fiunt. Eius uero hæc sunt capita.

Quæ media sint inter calefacientia, & refrigerantia.

Caput I.

Quæ calefaciunt.	Cap. II.
Quæ calefaciunt primo ordine.	Cap. III.
Quæ calefaciunt secundo ordine.	Cap. IIII.
Quæ tertio ordine calefaciunt.	Cap. V.
Quæ calefaciunt quarto ordine.	Cap. VI.
Quæ moderate refrigerent.	Cap. VII.
Quæ primo gradu refrigerent.	Cap. VIII.
Quæ secundi gradus sint.	Cap. IX.
Quæ tertij sint ordinis refrigerantium.	Cap. X.
Quæ sint quarti ordinis.	Cap. XI.
Quæ modice exsiccent.	Cap. XII.
Quæ simpliciter exsiccent.	Cap. XIII.
Quæ primo ordine exsiccent.	Cap. XIIII.
Quæ secundo ordine siccent.	Cap. XV.
Quæ tertio ordine exsiccent.	Cap. XVI.
Quæ siccent quarto ordine.	Cap. XVII.
Media inter siccantia, & humectantia.	Cap. XVIII.

<i>Quæ primo ordine humectent.</i>	Cap. XIX.
<i>Quæ secundo ordine humectent.</i>	Cap. XX.
<i>Quæ aquosam frigiditatem habeant.</i>	Cap. XXI.
<i>Quæ tenuium sint partium.</i>	Cap. XXII.
<i>Quæ crassis è partibus constent.</i>	Cap. XXIII.
<i>Corroborantia.</i>	Cap. XXIII.
<i>Quæ suppurent.</i>	Cap. XXV.
<i>Quæ concoquant.</i>	Cap. XXVI.
<i>Mollientia.</i>	Cap. XXVII.
<i>Quæ indurent.</i>	Cap. XXVIII.
<i>Quæ humiditatem ex ore trahant.</i>	Cap. XXIX.
<i>Quæ per nares ducant.</i>	Cap. XXX.
<i>Quæ ab oculis ducant.</i>	Cap. XXXI.
<i>Quæ per aures purgent.</i>	Cap. XXXII.
<i>Quæ aperiant, & purgent.</i>	Cap. XXXIII.
<i>Quæ abstergant.</i>	Cap. XXXIII.
<i>Quæ urinam moveant.</i>	Cap. XXXV.
<i>Quæ per urinam è splene educant.</i>	Cap. XXXVI.
<i>Quæ ex hepate educant.</i>	Cap. XXXVII.
<i>Quæ ex renibus ducunt.</i>	Cap. XXXVIII.
<i>Quibus educantur ea, quæ in thorace insunt.</i>	Cap. XXXIX.
<i>Renes purgantia.</i>	Cap. XL.
<i>Cutem rarefacientia.</i>	Cap. XLI.
<i>Ora uasorum aperientia.</i>	Cap. XLII.
<i>Quæ cutim condensent.</i>	Cap. XLIII.
<i>Quæ corrodant.</i>	Cap. XLIII.
<i>Quæ reprimunt.</i>	Cap. XLV.
<i>Quæ ad cicatricem perducant.</i>	Cap. XLVI.
<i>Superficiem exulcerantia.</i>	Cap. XLVII.

Adurentia.	Cap. XLVIII.
Attrahentia.	Cap. XLIX.
Discutientia.	Cap. L.
Adstringentia.	Cap. LI.
Quæ lac gignant.	Cap. LII.
Ad menstrua suppressa.	Cap. LIII.
Quæ semen generent, ac prouocent.	Cap. LIIII.
Quæ semen cohibeant.	Cap. LV.
De simplicium medicamentorum electione.	
Cap. LVI.	
Qui ceræ modus cum oleo sit.	Cap. LVII.
De ponderibus, & mensuris.	Cap. LVIII.
Medicamentum renes à calculo seruans.	Cap. LIX.
De latis emplastris.	Cap. LX.
De coctione medicamentorum.	Cap. LXI.

ORIBASII SYNOPSEOS²³

AD EVSTATHIVM FILIVM,

LIBER SECVNDVS.

Quæ media sint inter calefacientia, &
refrigerantia. Cap. Primum.

DIANTVM, asparagus, mya-
canthinus, muscus, qui etiam splan-
chnon dicitur, glycyrrhizæ succus,
oleum dulcissimum, cera, faba, ly-
cium, lotus sinetrisfolium, citrii cor-
tex, filicis radix, pinei nuclei, lentiscus, lens, terra
chia, & samia, cadmia, argenti spuma.

Quæ calefaciant.

Cap. II.

VITICIS folia, & semen moderate, urti-
cæ fructus, & folia, amygdala dulcia, anagallis
utraque. atrætylis, cnicus agrestis. aphace, rubi
fructus maturus. radix glycyrrhizæ, oleæ fructus
maturus, fermentum, eryngium, resinæ omnes, ci-
cerbita arida, iunci odorati flos, palmæ fructus, co-
chlearum adustarum cinis, brassica canina multum,
ranunculi radix, & tota herba, pulegium, lauri
folia, ac magis etiam bacca, dictamnium, falsodicta-
mnum, salvia, erysimum, lanæ ustæ, zinziber,
thapsia, cardamomum, liquores, capilli usti, bryo-
niæ radix, aristolochia, asphodeli radix, daucus,

ORIBASII SYNOPSEOS

chamædaphne, dracunculi radix, oleum raphani-
num, cicer, uiscum, caucalis, ligusticum, ferulæ
semen, sagapenum, satyrium, aptum, sium, sinon,
styrax, idnon, piper, hypericon, sal, sulphur, san-
guis, fel, urina, salina, caro uiperarum, adeps,
salforum piscium muria.

Quæ calefaciant primo ordine. Cap. III.

ALOE, camæmelum, arum, absinthium, a-
garicum, ladanum, lini semen, malabathri folium,
spica nardi, nardum celticum, uinum nouum, se-
rum, caseus, ficus sicca.

Quæ calefaciant secundo ordine. Cap. IIII.

AMVRCA, anethum, sed uiride minus. ar-
temisia, balsamum, elaphoboscum, calamus aroma-
ticus, crocus, libanotus, chia mastiche, mel, uinū,
pix, melissophyllum, marrubium, propolis, cucu-
meris agrestis succus, scandix, scilla, cardui radix,
myrrha, terebinthi cortex, & folia, & item fru-
ctus, fœnum græcum, chamæleontis utriusque ra-
dix, chamæpitys, ocymum.

Quæ tertio ordine calefaciant. Cap. V.

ABROTONVM, ac præsertim ustum, loli-
um, populi nigrae flores, & resina, acorum, amo-
mum, ammi, anethum ustum, anisum, iuniperus,

asari radix, sabina, eleborus uterque, epithymum, menta, satureia, arundinis uallaris cortex ustus. carorum, casia, cedrus utraque. cnici semen, conyzæ, cuminum, thuris fuligo, fœniculum, melanthium, sulphur, mei radix, moly, ruta, raphanum, rhododaphne, uinum uetus, omne origanum, opopanax, petroselinum, sampsuchus, smyrnium, hyssopum, chamædrys, galbanum.

Quæ calefaciant quarto ordine. Cap. VI.

ADARCE, ampeloprasum, euphorbium, oleum cedrinum, costus, cœpa, lepidium, sinapi, allium, struthij radix, tithymallorum succi, & quæcunque adurendi ui prædita sunt.

Quæ moderate refrigerent. Cap. VII.

GRAMEN mediocriter, auricula muris citra adstrictionem, pira illita mediocriter, balaustium, rubi folia, germina, acerbus fructus, & flores. auena mediocriter, muscus marinus, glaucium mediocriter, conyon uehementer, lichen petris adnascens, omne papauer, pomi frondes, & fructus, oleæ frondes, & fructus immaturus, oleum myrteum, sesaminum, balaninum, helxine, quæ & perdicium nominatur, moderate, panicum, uiolæ folia, & succi, & cortices. dulcibus exceptis, persici fructus, caro ciirii, fungi satis, omphacii succus, amyllum quod ex frumento fit, moderate, rosaceum

ORIBASII . SYNOPSIS

moderate, sordes ex palestra, cicerbita non sicca, tribulus uterque, palmæ ramorum succus, samia tera moderate, terra cimolia, naxiæ cotis scobs, plumbago, cerussa, sandyx, moderate, caseus recens.

Quæ primo gradu refrigerent. Cap. VIII.

ACACIA non lota, atriplex sine adstrictione, acini uuæ, milium, hordeum, platanus, rhamnus, seris.

Quæ secundi gradus sint. Cap. VIII.

ACACIA lota, plantago, beta, galla immatura, cucurbita, rhois, cucumis, pepo, solanum hortense, lens palustris, alga uiridis è mari euulsa, psyllii semen.

Quæ tertii sint ordinis refrigerantium. Cap. X.

SEMPERVIVA utraque, portulaca, mandragora, citrij pars acida, herba sanguinalis, potamogiton, altercum, eiusq; flos, & semen album.

Quæ sint quarti ordinis. Cap. XI.

SUCCVS papaueris, & cicuta.

Quæ modicæ exsiccent. Cap. XII.

VERTICAE semen, & folia, amurca, anagallis

gallis utraque, plantago, auena, oleum dulce, insulsum, lotum. erica, fermentum, quod etiam ex alto trahit, ac discutit, lupinus amarus, cauda equina, isatis, uehementer. salicis flos, et folia cum adstrictione quadam. nonnulli ex eis succum expriment, habentq; pro siccante medicamento ad multa utili. nullum enim est ad plures usus accommodatius medicamentum, quam quod citra mordacitatem exsiccat, & adstringit, iuglandis putamen ustum, quod est etiam tenuium partium, centaurium minus uehementer, cerasi gummi, lilium, faba foris apposita. cupressi omnia, cyperi radix, nuclei pinei in aqua macerati. nymphaeae radix. malicorium ualde, quinquefolij radix. polypodium, myrrha, sarcoecolla, stæbe, tragacantha, terra omnis, cadmia, asiae petrae flos marcescentes carnes arefacit. pompholyx continenter lota, calx extincta, & lota, strcnue. ouorum candidum, & putamen, & eorundem etiam uitelli.

Quæ simpliciter exsiccant. Cap. XIII.

VITICIS folia, & semen. radix graminis mediocriter, adiantum, semper uiuum utrunque, populi flores, et resina, acete utraque, amaranthus, quæ etiam pota fluxiones sistit. bryoniae radix, populi nigrae folia sicca. pira illita, mediocriter exsiccant, aristolochiae, asparagus, aspalathus, asphodeli radix, eiusq; potius exustae cinis. balauustum ualde, ruborum fructus immaturi; bulbos illitus,

D

ORIBASII SYNOPSIS

peoniae radix, lauri folia magnopere, et multo etiam
magis baccae, quercus, et phagi partes omnes. oleum
cyprinum, laurinum, tædinum, panicum illitum,
iringium, cinis corticis salicis uehementer desiccatur.
canabis fructus, cardamomum, caucalis, daucus,
lixuium, & magis etiam ex cinere ficulno. chre-
thmum, lilii folia, & radix, lichen qui in petris
nascitur. fuligo omnis, lotus, omphacium, polypo-
dium, amyllum, sal, nitrum, gypsus, cadmiæ om-
nes. omniaq; metallica, lapideaq; & terrestria, te-
sta clibanorum, coagulum, & omne stercus. anse-
rum tamen inutile est propter nimiam acrimoniam.
sordes, caro uiperarum; capita menularum salsa-
rum adusta, cornu ceruorum & caprarum ustum,
castoreum, ossa usta uehementer exsiccant. ca-
pilli, sepiae testa, cancrorum cinis, garum abunde.
itemq; muria.

Quae primo ordine exsiccant. Cap. XIII.

CHAMAEMELVM, iuniperi baccae, ca-
rum, hordei polenta, crocus, thus, foeniculum,
rhododaphne, mustum, cucumeris peponis semen,
& radix sicca, foenum graecum.

Quae secundo ordine desiccant. Cap. XV.

LOLIVM, amaracus, bitumen, anethum,
balsamum, acinus uuæ, gingidium, elaphoboscum,
calamus aromaticus, thuris cortex, & semen, ma-

stiche, mel, citrii cortex & semen, & arboris ipsius
folia. mei radix, spica nardi, nardum celticum,
uinum, eruum, opopanax, pix, myrrha, lentiscus,
terebinthi fructus & folia, lentes, alga uiridis, ma-
labathri folium, galbanum.

Quæ tertio ordine exsiccent. Cap. XVI.

ABROTONVM, & præcipue ustum. a-
cacia, acorus, aloë, ammy, anethum ustum, anisi
semen, iuniperus, asarum, absinthium, eleborus,
epithymum, thymbra, calamintha, arundinis ual-
laris cortex ustus, casia, cedri, conyza, thuris fu-
ligo, nigella, citrii semen, uinum uetus, ualde,
acetum, origanum, quinquefolii radix, petroseli-
num, smyrnium, ruta hortensis, marrubium,
rhus, sampsuchus, seriphium, hyssopum, chamæ-
drys. chamæleontes utrique, & eorum radix,
chamæpitys.

Quæ quarto ordine siccent. Cap. XVII.

AMPELOPRASVM, cedrinum oleum,
sinapi, ruta agrestis, allium.

Quæ media sint inter siccantia & humectantia.

Cap. XVIII.

GRAMINIS radix illita, oleum dul-
cissimum.

D ij

Quæ primo ordine humectent. Cap. XIX.

AVRICULA muris, buglossum, glycyrrhizæ succus, lactuca modice, violæ folia, modice, mali persicæ fructus, fungi, rosaceum, satyrium, stratiotes fluuiatilis, & qui in stagnis nascitur.

Quæ secundo ordine humectent. Cap. XX.

PORTULACAE fructus, & herba, atriplex, blitum, cucurbita, mali armeniæ fructus, cucumis, pepo, lenticula palustris.

Quæ aquosam frigiditatem habeant. Cap. XXI.

ACACIA, portulaca, plantago, rubi folia, cucurbita, cotyledon, cicuta, picea arbor, malua hortensis, mala præcocia, papauer, cucumis, qui edendo est. sonchus, iuncus odoratus, tribulus, lenticula palustris, psyllij semen, plumbum.

Quæ tenuium sint partium. Cap. XXII.

ABROTONVM ustum, uirga, scandix, populi nigrae flores, urticae fructus, & folia, acorus, amomum, asari radix, brionia, chamæmelum, aparine. aristolochia, plantago sicca, asphodeli radix, eiusq; ustæ cinis potius, balsamum, sabina, sinapi, rubi radix, oleum uetus, glycyrrhizæ

radix, dictamnium, dracunculi radix, cicinum,
 elaphoboscum, euphorbium, fermentum, salicis suc-
 cus, calamintha, calamus aromaticus, cannæ ual-
 laris cortex ustus, casia, carpesium, milium, ce-
 drinum, oleum, gummi prunorum, mastiche, ni-
 gellæ, succus cyrenaicus, opobalsamum, ruta, pix,
 pistaciorum fructus, propolis, terebinthina, oleum
 rosaceum, sagapenum, sampsuchus, seselis, cucu-
 meris semen, ficus sicca moderate. iunci odorati flos,
 cinis, calx, hyssopum, sal, salis flos, nitrum, al-
 cyonium milesium, arsenicum ustum, gypsum
 ustum, sulphur, cadmia, pumex ustus, lixi-
 uium, asiæ petræ flos, melanteria, mysi, flos æris,
 chrysocolla, sandix, fucus, adeps leonis, et pardi, et
 hyenæ ualde. castoreum, sæpiæ testa, lanæ combustæ.

Quæ crassis partibus consent. Cap. XXIII.

PLANTAGINIS radix, balauftium, aci-
 nus uuæ, zinziber, cæpæ, cucumis, squamæ om-
 nes, sory, alumen.

Corroborantia. Cap. XXIII.

CASIA, stœchas, galla acerba, palmæ fru-
 ctus, absinthium.

Quæ suppurent. Cap. XXV.

AQVA temperata superfusa. hydrelæum,

D iij

ORIBASII SYNOPSIS

oleum temperatum, farina triticea, panis triticeus, alica, adeps suillus, & vitulinus, butyrum, thus, pix, resina.

Quæ concoquant. Cap. XXVI.

AMOMVM, uua passa, cera, ladanum, colla, thus, pix ægyptia, mastiche, oleum rosaceum, myrrha, styrax, galbanum, alica, butyrum, æsypus, adeps suillus.

Mollientia. Cap. XXVII.

SEVVM caprinum, adeps gallinaceus, anserinus, taurinus, hircinus, medulla cerui, vituli, ammoniacum, styrax, galbanum, oleum sicyonium, oleum liliaceum, chamæmelum, radix althææ, cucumeris agrestis radix, folia maluæ sylvestris, maluæ caules, mastiche, terebinthina, colophonia, opopanax, lutum, butyrum.

Quæ indurent. Cap. XXVIII.

SEMPERVIVVM, portulaca, psyllium, lenticula palustris, solanum. indurantur autem partes aut propter siccitatem, & tunc eas humectare oportet: aut propter plenitudinem, & tunc evacuatione opus est, aut propter concretionem, et tunc concretæ partes calefaciendæ sunt, & concretio moderate dissoluenda, & ijs, quæ dicta sunt, mol-

lienda. nam quæ uehementer siccant, concretionem maiorem faciunt.

Quæ humiditatem ex ore trahant. Cap. XXIX.

PYRETHRVM, lapatium, capparis, ficus pingues, tæda, mel, myrica, apsinthium, origanum, raphanus, uua sine acinis, itemq; uua tami-
nia, canchry, sinapi, eleborus albus, elaterium, thymum, sal, omphacium, anisum, piper, coccus gnidijs, lauri baccæ, balsamum, anemonæ, am-
moniacum, fex sicca combusta.

Quæ per nares ducant. Cap. XXX.

ELATERIUM, piper, betæ succus, cortex radicis cyclaminis, thlaspi, coccus gnidijs, anagallis, anemone, ueratrum album, omphacium, marru-
bium, hederæ tenellæ folium.

Quæ ab oculis ducant. Cap. XXXI.

MEL, hyssopum, oleum uetustum, anagallis, oleum laurinum, nardum, casia, costus, succus pa-
paueris, sagapenum, daucus, fœniculum, malum punicum, amygdala, marrubium, ueratrum al-
bum, anemone, ruta, castoreum, lapis æmatites, adeps anseris, fel, myrrha, chalcitis, sulphur, alumen scissile, sepia testa, cortex thuris, scilla, am-
moniacū, hepatis caprini sanies, uuæ acerbæ succus.

D iij

ORIBASII SYNOPSIS

Quæ per aures purgent. Cap. XXXII.

MEL, piper, fel bubulum, aut taurinum, mercurialis, betæ, & radicum capparis succus, granum gnidium, fructuum ficus sylvestris succus, bdelium, casia, ueratrum album, galbanum, omphaciū.

Quæ aperiant & purgent. Cap. XXXIII.

POPULI nigra folia sicca, & radice cortex. agaricum, urtica semen, amygdala amara, ipsaq; arbor. adiantum, radix ari, pulegium, dracontium, daucus, gentianæ radix, ualde. cicer, eupatorium citra caliditatem. thymum, carice pingues, calamintha, casia, pruni arboris gummi, nigella, ruta, pepones, spondylii fructus, & radix, stoechas, chamædrys; et alia omnia, in quibus amara qualitas excellit, & præterea attenuandi facultas inest.

Quæ abstergant. Cap. XXXIII.

STERCUS caprinumustum, et nonustum. testæ omnium testaceorum. sepiæ testa. herinacei utriusque usti cinis. serum lactis, mel, radix bryoniæ, amygdala esculenta, itemq; arbor. anagallides, anemonæ omnes. aristolochia, plantaginis folia, & ex quibus sicca magis faciunt. arum, asparagus, myacanthinus, staphis, asphodeli radix,

atriplicis fructus, absinthij succus, bulbus imposi-
tus, eleborus uterque. parietaria, quæ et perdicium
dicitur, salicis succus, cannæ uallaris radix cum
cortice facit sine acrimonia, centaurium minus, &
eius etiam succus, brassica, eruum, hordeum mo-
derate. lilij folia & radix trita mediocriter, fabæ
caro mediocriter, lamsana in cataplasmate imposi-
ta, lichen in petris nascens, uiolæ albæ partes om-
nes, meum, platani cortex, & radix moderate.
marrubium illitum, propolis mediocriter. ulmi fo-
lia. magis uero faciunt cortex, & radix. ptissana,
terebinthina magis, quam mastiche, sagapennum
moderate, cucumeres, peponis partes omnes, cucu-
meris agrestis radix. myrrha, beta, tithymali, phu,
chamæpitys, alcyonia omnia, terra chia, & samia
moderate, & cretensis, cadmia, pumex ustus, &
non ustus, argenti spuma moderate, smiris abunde
facit. testa clibanorum, cornu ceruinum, & capri-
num ustum.

Quæ urinam moueant.

Cap. XXXV.

APIVM, petroselinum, foeniculum, daucus,
smyrnium, anisi semen, ameum, asarum, acorus,
asparagus, oxymirsinum, bdelium, bryonia, cicer,
thymum, calamus aromaticus, carum, carpesia,
caucalis, costus, cuminus, cyperi radix, ligusticum,
meum, spica nardi, & nardum celticum, ruta, po-
lium, seselis, cucumis qui editur, melopepo, scandix,
allium, pastinaca, iunci odorati flos, terebinthi fru-

ORIBASII SYNOPSEOS

Etus, absinthium, sabina, sanguinem per urinam ducit rubiæ radix. urinas crassas & multas, & quandoque etiam sanguinolentas mouet capnium. biliosas & multas educit orobus. qui sumptus copiosior, sanguinem per urinam educit. cardui radix magnam copiam educit graue olentium urinarum, si quis uino incoquat, & decoctum bibat. foetidos urinae odores absterget aqua mulsa, oxymel, uinum tenue, & dilutum.

Quæ per urinam è splene educant. Cap. XXXVI.

TITHYMALI uallaris semen, cuminum, thymum, radix uitis syluestris, capparis radix, alium, cytissus, dracontium, aristolochiæ radix, origanum, polium, colocynthis agrestis, bryonia, cyclamen, portulaca, potus uini, in quo scorpius marinus suffocatus sit.

Quæ ex hepate educant. Cap. XXXVII.

VITICIS semen, dauci folia, fœniculum, balsamum, capnium, anisum, daëtylorum ossa, lauri folia, absinthium, smyrnium, anagallides, menta, ænanthe, silphij succus. eringium, aqua, in qua hordeum maduerit, agaricum, asarum.

Quæ ex renibus ducunt. Cap. XXXVIII.

APII semen, piper, pastinaca, marrubium,

enicus, radicū bryoniæ cortex, gramen, ova sepiæ,
sulphur, cicer album.

Quibus educantur ea, quæ in thorace sunt.

Cap. XXXIX.

QVÆCVMQVE adaperiendi vim habent,
accommodata ad id sunt, nuclei pinei recentes, nu-
clei piceæ, butyrum, castoreum super carbonibus
suffumigatum, & per inspirationem attractum. id
enim humidam, frigidamq; intemperiem, quæ pul-
monem, ac cerebrum infestet, maxime iuuat. Spica
nardi capitis, & thoracis fluxiones exsiccat. porro
* ex pulmone educunt catapotia attrahentia, quæ dan-
tur. urticæ semen, dauci, et lini. papauer nigrum,
thymum, raphani succus, sinapi, anisum, sista-
mum, erysimum, scilla, eruum, cucumeris semen,
piper, ruta, polium, arum, dracontium, costus,
nardum, sulphur, myrrha, baccarum lauri interna
pars. cortex radicū capparis, amygdala amara,
glycyrrhiza, castoreum, abrotonum. styrax, bdeli-
um, silphium, hyssopum, uua sine acinis, ompha-
cium, aristolochia, galbanum, marrubium, erin-
gij radix.

Renes purgantia.

Cap. XL.

INCIDENTIA omnia renes expurgant, ut
plantaginis siccæ radices, & fructus, asparagus,
myacanthinus, glycyrrhiza, cicer, amygdala.

ORIBASII SYNOPSEOS

Cutem rarefacientia. Cap. XLI.

CHAMAEMELVM, anethum, althæa, cucumeris erratici radix, oleum uetus, abrotonum ustum.

Ora uasorum aperientia. Cap. XLII.

ACRIA omnia, anemonæ omnes, allium, cæpa, fel taurinum, irini, & amaracini feces.

Quæ cutim condensent. Cap. XLIII.

AQVA frigida, semperuiua, portulaca, tribulus uiridis, psyllium, lenticula palustris. & uno uerbo, quæcunque non exsiccando refrigerant.

Quæ putrefaciunt. Cap. XLIIII.

CEDRIA, auri pigmentum, sandaracha, chrysocola, pityocampe, ueratrum nigrum.

Quæ reprimunt. Cap. XLV.

ELATERIVM, cucumeris syluestris radix, ochra, mandragora, asiæ petreæ flos, testacea omnia combusta quæ in carne eminent, mediocriter reprimunt. echini usti, lapis æmatites siccus tritus, &

in puluerem redactus. viola, & faba, squama
æris, & chrysocola.

Quæ ad cicatricem perducant. Cap. XLVI.

ALVMEN, galla immatura, æs ustum, &
præsertim lotum. malicorium aridum, plumbi recre-
mentum, lithargyrus, plumbum ustum, ceryces,
testacea omnia, purpura, vitrum, pumex, specula-
rius lapis, gypsum ustum, cerussa. pōpholyx, spodi-
um, chrysocola, stibium ustum, diphryges, sarco-
cola. Hæc omnia si ulceribus insperferis, ea ad cica-
tricem recte perducunt. Mordendo autem cicatricem
inducunt atramentum sutorium ustum, cadmia,
squama æris, & ferri, stomomatis, ærugo, calx
usta, & lota.

Superficiem exulcerantia. Cap. XLVII.

RVBI canini folia, betæ radix, allium, pu-
legium, hyssopum, origanum, sepia testa, asphode-
li radix, lini semen, quæque salsa, acrida, & ama-
ra sunt.

Adurentia. Cap. XLVIII.

CANTHARIS, diphryges, fex usta, ane-
mone puniceum habens florem, allium, cinis ficul-
nus, nitrum tostum, æs ustum, alumen, buccina-
rum testa usta. capita menularum, arsenicum, can-

ORIBASII SYNOPSEOS

chry, uua taminia, granum gnidium, pyrethri radix, calces uehementer: non extineta uehementer urit, extineta crustam inducit, sinapi.

Attrahentia. Cap. XLIX.

ANEMONAE omnes, utraque anagallis, dictamum, cicer, thapsia, cyclaminus, narcisi radix, propolis ualde trahit, fermentum, stercus omne, sagapenum, succus cyrenaicus, & medicus, sulphij succus, & radix. sparti fructus, & uirgarum succus ualde, terebinthina magis, quam aliae resinae, sulphur, stercus boum, & praecipue eorum, qui eruum comedunt, calamintha cataplasmatibus more imposta, costus, uiscum ualde trahit.

Discutientia. Cap. L.

ABROTONVM ustum, agaricus, adiantus, egilops, urticae semen, & folia abunde. sambucus, ebulus, anisi semen, aristolochiae radix, atriplex, bulbosus, herba sabina, muscus, qui et splanchnon dicitur, daucus, ibiscus, althaea, oleum dulce, uetus, raphaninum, thapsia, cannae uallarum cortex ustus abunde discutit. brassica, lilij folia, & radix, hederæ folia, ladanum, mercurialis, malua agrestis, mastiche Chia, mali persicae germina, & folia, rhododaphne, prima ficus, opobalsamum, succus cyrenaicus uehementissime. paliuri radix, & folia, ruta, marrubium, terebinthina, oleum rosae.

ceum, sordes ex statuis, sordes ex gymnasio, samp-
suchus, cucumeris agrestis radix, myrrha, ex cari-
cis, pingues, magis, quàm quæ ex caprificu existunt,
beta discutit, & non calefacit, uehementius facit
alba, galbanum, sal ustum, salis flos, nitrum, o-
mnia alcyonia, terra samia, faba, caseus tener, ex
laëte acido moderate, carnes uiperarum, uehemen-
ter, adeps leoninus magis, quàm cæteri, ossa combu-
sta, echini utriusque cinis.

Adstringentia. Cap. LI.

OLEASTER, rosæ, lentiscus, pirus agrestis,
apium, semperuiuum, papauer, cytisus, aloë, urti-
ca, acini, pira, crocus, althæa, terebinthus, glans,
altercum, hederæ, nymphæa, palmæ, oui uitellus,
paliurus, caudæ equinæ radix, & herba, sanguis
concretus, cyperus, ænanthe, brassica coëcta, coagu-
lum leporis, sponsia usta, rhamnus. sunt etiam alia
pleraque adstringentia, quæ nota sunt omnibus.

Quæ lac generent. Cap. LII.

ERVCA, fœniculum, anethum, cum uiridia
sunt. smyrnium, itemq; apium, sisamum, cucu-
meris semen, canchry, smyrna, polypodium, gla-
ux, cerebrū, bryoniæ radix, crithmon, cuminum.

Ad menstrua suppressa. Cap. LIII.

IN potu accepta ualet sabina, meum, iris, ru-

ORIBASII SYNOPSEOS

ta, calamintha, pulegium, dictamnium, asarum, costus, casia, aristolochia, unicuique miscetur aut tritici decoctum, aut aqua, in qua foeniculum coctum sit; aut ptissanæ succus. Cataplasma autem fit ex foeniculo, nigella, smyrna, hordei macerati succo, portulaca, adipe anseris, ulmi folijs, cera, sulphure, & felle taurino, apponuntur etiam adeps ceruinus recens, itemq; adeps anseris, fex uista, sal, oleum, cyperus, aphronitrum, styrax, absinthium, artemisia, sampsuchus, ueratrum nigrum, granum gnidium, mercurialis, cuminum, foenum graecum, uua passa sine acinis, citria.

Quæ semen generent, ac prouocent. Cap. LIII.

EDULIA semen gignunt ea, quæ magis nutriunt, quæque flatum excitant; medicamenta uero, quæ flatuosa, quæque calida sunt. Ita fit, ut bulbi, cicer, fabæ, ac ficus inter edulia multum seminis gignant: scincus & satyrium, inter medicamenta: edulium uero simul & medicamentum, eruca, & lini semen.

Quæ semen cohibeant. Cap. LV.

QUAECVNQVE edulia, atque medicamenta refrigerare possunt, itemq; quæ crassum humorem gignunt, quæque condensant, ea semen inhibent omnia. eiusmodi sunt lactuca, betæ, atriplex, cucurbita, mora, melopepones, cucumeres; Quæ uero

uero initio siccant, ea ne semen quidem gigni permittunt, licet suapte natura calida sint, qualis est ruta. si uero non calefacient, multo magis cohibebunt, ut facit nymphæa.

De simplicium medicamentorum electione.

Cap. LVI.

AGARICVM præstantius est, quod pectus rectos habet.

Acaciam eligito modice fuluam, & odoratam.

Aloen pinguem capito, non lapidosam, splendidam, subflauam, friabilem, hepatis colore præditam, facile liquescentem, amaritudinis intensæ. nigram, & ualde duram reijcito.

Ammoniacum thymiama eligendum est, quod ligneum non est, & granis thus refert, purum, densum, nihil sordium habens, castorei odorem præ se ferens, gustuq; amarum est.

Amomum præstantius est, quod recens, albumq; aut subrufum, non compactum, aut spissum, sed solutum, et diffusum, semine plenum, ut racemulæ, ualde graue, et odoratum, non cariosum, acre ad gustum, colore simplex, non uarium. Adulteratur à quibusdam amomide ei persimili admista. semper enim reprobatis fragmentis ramos ab una radice prodeuntes eligito.

Aspalathus bonus est, qui grauis est, quiq; post detractum corticem subrufus, & gustui amarus est.

ORIBASII SYNOPSIS

Bitumen præstantius est, quod ad modum purpureæ splendet, intenti, ac grauis odoris. nigrum matum est: siquidem pice admixta adulteratur.

Absinthium præstat cæteris id, quod in Ponto, & Cappadocia nascitur. eius succus amurca cocta, & commixta uitiatur.

Bdellium probatissimum est, quod gustui est amarum, colore glutinis, pingue in profundo, & quod molliori facile potest, lignorum & sordium expers. suaue olens in suffitu, & ungui aromatico simile.

Eleborus niger præstantior est adultus, quiq; tenuem medullam habet, acer gustui, et ignitus. talis est, qui in Helicone, Parnaso, et Anticyris nascitur.

Euphorbium eligendum est pellucidum & acre.

Viscum optimum est quod in Helicone nascitur, cuius interior pars marrubij colorem refert, exterior subflaua.

Gluten piscium probatur album, subcrassum, non scabrum, celerrime liquefescens.

Calamus aromaticus præstantissimus est fuluus. densis geniculis, & qui fractus in multa frusta disiliat: fistula plena telis aranearum, subcandidus, in mandendo uiscidus, adstringens, & subacris.

Cardamomum optimum est, quod ex Armenia aduehitur. elige quod difficiliter frangitur, plenumq; est, & conclusum.

Cassiam elige rufam, boni coloris, corallum referentem, angustam, admodum longam, et crassam, fistulis plenam, in gustu mordacem, & adstringentem cum aromatico feruore quodam, uinum redolentem.

lentem. Purpurea uero & crassa, quæ gizera dicitur, rosam odore referens, est ad medicinæ usum accommodatissima.

Cera optima est rufa, subpinguis, odorata, pura, pontica.

Ladanum optimum est odoratum, subuiride, quod facile molitur, pingue, sine arenulis, aut resinofum, tale est quod in Cypro nascitur.

Colla, quam xilocollam nonnulli appellant, optima est Rhodia, estq; alba, pellucida. nigra uero deterior est.

Gumi excellit cæteris id, quod uermiculatum, uitreum, pellucidum, non lignosum est. deinde uero album. resinofum uero & sordidum, inutile est.

Costus præstantior est Arabicus, qui & albus, et leuis est; quiq; plurimo, & suauis odore præstat. Secundum locum tenet Indicus, qui buxei coloris est, naresq; odore percutit. Optimus autem est recens, albus, ex omni parte plenus, densus, siccus, minime cariosus, qui edendo non sit, gustuiq; mordax et igneus appareat. hunc nonnulli corrumpunt helenij radicem miscentes: sed id facile cognoscitur. nam helenium non feruefacit gustum, neque intentam habet odoris bonitatem, neque mordacem.

Crocus Corycius optimus est, recens, ac boni coloris, parum candoris in capreolo habens, procerus, integer, non friabilis, non pinguis, plenus, manus tamen attritu facile tingens, non cariosus, ualidi odoris & acris. nam qui eiusmodi non est, aut uetus est, aut maceratus. ut autem facile teri possit, in

ORIBASII SYNOPSIS

Sole erit continendus, aut in fictili nouo uertendus.

Crocomagma fit ex crocino unguento aromatibus expressis, & confectis. præstantius est odoratum, quod dimidium ex myrrha constat, graue, nigrum, non lignosum, colorem croci in attritu referens, subamarum, dentes ac linguam uehementer inficiens.

Cyperus optima est grauissima, & densa, et solida, & difficiliter friabilis, odorata cum acrimonia quadam.

Viola optima est lutea.

Thus primas fert masculum, rotundum, non sectum, album, & quod sectum intus pingue est. adulteratur resina, aut gummi. sed facile deprehenditur. nam gummi in suffitu flammam non excitat, resina uero in fumum abit.

Thuris cortex præstantior est is, qui crassus est, pinguis, boni odoris, recens, leuis, non scaber, aut membranofus. uitiatur admisto pinus, aut nucis eius cortice. index est in is. nam alij suffiti fumum edunt, thuris uero cortex ardet cum odoris suauitate.

Malabathri folium probatur quod recens est, subalbidum, quod halitu odoris sensum tentat, & in suauitate odoris perstat, nardo similis ad gustum, nullo salis sapore admisto.

Medulla primas tenet ceruina, secundas uitulina, tertiastaurina, bona est quæ æstate ad autumnum uergente colligitur. alijs enim temporibus sanguinem admixtum habet. paratur ad reponendum recens subacta, & aqua affusa. deinde per lintheum traicitur, tum denuo lauatur; usque dum

aqua pura reddatur . postea in duplici uase liquatur sordibus fluitantibus penna sublatis . postquam concreuerit , in fictili nouo reponitur , derafa prius diligenter fece , siquæ post liquefactionem , excolationemq; subsederit .

Melilotus optimus est Atticus , quiq; in Cyzico nascitur croci colore & odore .

Papaueris succus optimus est densus & grauis , & halitu odoris somnum inducens , gustu amarus , qui in aqua facile liquefit , leuis , albus , non asper neque conglobatus , neque dum liquefit conglomeratus , non durus & qui soli expositus , non diffunditur , & quo ad lucernam admoto non atra flamma luceat . adulteratur lactucæ agrestis succo admisto .

Spica nardi melior est recens , leuis , comata , colore flauo , admodum odorata , cyperi odorem referens , spicam habens breuem , gustu amaram , linguam exsiccans , odoris bonitate diu permanente . hæc etiam diluta aqua uenditur . id quod cognoscitur ex spicæ candore , & squalore , amissa lanugine .

Omphacium eligito subflauum , friabile , egregie adstringens , linguamq; mordens .

Onyx præstat is , qui è rubro mari affertur albescens & pinguis .

Panacis radices præstantiores sunt siccæ , albæ , extentæ , non corrosæ , feruidæ gustui , & aromaticæ . Liquor uero probatur is , qui gustu est amarissimus , intrinsecus albus , extrinsecus croceus , qui leuorem habet , pinguisq; ac friabilis est ; quiq; celeriter diluitur , & grauem ex se odorem mittit .

ORIBASII SYNOPSIS

Piper probatur quod grauius est, plenum, non admodum rugosum, recens, & non furfuraceum.

Paucedani succus præstantior est is, qui graui odore, & colore rufo præditus est, gustuq; calefacit.

Polio montano utimur.

Resina terebinthina probatur quæ dilucidior est colore, odorataq; . minus uero illa, quæ uitro est similis.

Myrrha primas fert ea, quæ Trogloditica nominatur. eligito recentem myrrham, fragilem, leuem, ex omni parte sibi ipsi concolorem. & quæ confracta intus habeat candidas diuisiones humanorum unguium figura. quæ minutis glebis sit, amara, odorata acris. quæ uero ponderosa est, & piceï coloris, ea est inutilis.

Stacte myrrha bona est, quæ odorata est, leuorem habet, & cui oleum non sit admixtum.

Styrax præstat qui flauus est & pinguis, & resinosus, grumos habens subalbidus, cuius suauis odor diu perdurat, dumq; molitur melleum humorem ex se remittit. crematur styrax, & igni torretur, & ad fuliginem thuris modo uaporatur.

Tragacantha est lacryma seclæ radici inhærens, in qua bonitate antecedit quæ pellucida est, leuoremq; habet, ac tenuis est, pura, & subalbida.

Hyosciamo utendum est eo, qui albis sit floribus. et semine itidem albo. si is non adsit, flauo utendum: nigrumq; ut inutilem, repudiare.

Galbanum excellit, quod thuri simile est carthilaginofum, purum, minime lignosum, & quod ferulæ, seminisq; aliquid admixtum habeat, odore

gravi, neque admodum humidum, neque etiam siccum.

Chalcanthum hoc est atramentum sutorium, eligendum est, quod leuorem habet, & colore ceruleo æqualeq; est, & crustas habet squamarum modo, non lapidosum, & boni coloris.

Auripigmentum optimum est habendum, quod crustaceum est, & aureo colore.

Terra ampelitis cæteris anteferenda est nigra, exiguisq; picearum carbonibus similis et splendescens.

Diphryges anteferendum alijs est, quod gustui æris saporem reddit, linguamq; abunde adstringit, & exiccat.

sulphur probatissimum est, quod ignem non est expertum, quodq; in eo genere splendet, ac pellucidum est, & minime calculosum. In eo autem quod ignem expertum fuerit, primas tenet uiride, & pinguiissimum.

Indicus lapis probatissimus est, qui ceruleam speciem, & leuorem habet, estq; succosus.

Cadmia optima est quæ botryitis, hoc est acinosa nominatur, mediocriter ponderosa, quæq; extremitatem acinis similem habet, colore spodij, fracta cinerem intus habet atque rubiginem. Secundo loco censetur, quæ foris est cerulei coloris, intus uero maculis onychitæ lapidi, similibus.

Pumex probatur qui leuissimus est, ac fistulosus, scissilisq; nec lapidosus, quiq; friabilis est, et candidus.

Lithargyrus, hoc est argenti spuma probatur ma-

ORIBASII SYNOPSIS

gis ea, quæ chrysitis, quasi aurea nominatur, quæq; splendet.

Lapis Asiæ anteferendus est cæteris, qui colore pumicis est, fistulosus & levis, itemq; friabilis, quiq; discriminationes luteas in profundo habeat.

Lapis hæmatites probatissimus est, qui friabilis, rubeus, & in se ipso durus, & æqualis est: quiq; nihil habet admixtum.

Gagates lapis probatur, qui celerrime accenditur, & dum uritur, bituminis odor sentitur.

Magnes probatissimus est, qui facile ferrum trahit, & colore ad ceruleum uergente, & densus.

Melanteria cæteris præstat, quæ sulphureo colore est, leuorem habet, æqualis, pura, & in aquæ contactu statim nigrescit. uim in urendo habet eandem, quam misy.

Rubrica sinopica optima est, quæ est densa, & grauis, iocinoris colore, non calculosa, sibi ipsa tota concolor. & quæ cum diluitur, copiose diffunditur.

Misy eligendum est cyprium, quod auri speciem refert, durum, cumq; frangitur, aureas scintillas emittit, & stellarum more splendet. Vritur eo modo, quo chalcitis, nisi quod ex eo psoricum non conficitur.

Plumbago probatissima est, quæ argenti spumæ speciem præ se fert, flaua, modice splendens, & in attritu rufa apparet.

Nitrum probatur quod leue est, rosaceo colore, aut albo, & foraminibus plenum.

Spuma nitri optima est leuissima, & grumosa,

Et friabilis . eodem quo sal comburitur modo .

Pompholyx optima est Cypria, hæc aceto macerata æris halitum ex se emittit .

Sandaracha præferenda cæteris est ea, quæ admodum rufa est, florida, pura, colore cinnabaris, habetq; sulphuris halitum .

Stimmi præstantissimum est quod radiat, fulgetq; cum frangitur .

Alumen probatissimum est scissile, recens, admodum candidum, nec calculosum .

Sori anteferendum est Aegyptium, quodq; in frangendo nigrius apparet .

Fex præstat cæteris, quæ ex uino est .

Aes ustum probatur quod rubrum est, Et in attritu cinnabaris colorem præfert . lauatur ut cadmia, ter in die aqua affusum .

Qui ceræ modus cum oleo sit . Cap. LVII.

SI unguenta, quæ à leuanda lassitudine, accipienda dicuntur, conficere uolueris, oleum ceræ quadruplum iniicies . Si uero liquidum ceratum, ut in fracturis fit, duplum . Si medicamentum emplastrum modo conficere uelimus, tantundem utriusque miscemus, si aer nos ambiens sit moderatus : sin autem cera uetus, aut arida, aerq; frigidus fuerit, paulo plus olei adhibendum est : sicut etiam si cera fuerit pinguis, aerq; calidior, paulo minus olei debet esse . hæc uero paulo minor portio, est duodecima pars medij inter utramlibet partem excessus . etenim Et

THEORIBASII SYNOPSEOS

undecim, & tredecim olei uncijs ceræ libram admiscimus.

De ponderibus, & mensuris. Cap. LVIII.

AMPHORA Italica habet sextarios XLVIII. Sextarius continet libram unam, uncias octo.

Sextarius mellis libras duas continet.

Chus sextarios sex continet.

Sextarius heminas duas habet.

Cyathus drachmas duodecim.

Mina uncias octo continet.

Vncia scrupulos viginti quatuor.

Olca scrupulos tres habet.

Obolus scrupulum medium.

Oxibaphum quartam heminae partem:

Cheme magna drachmas tres continet.

Ex libro de compositione medicamentorum ὡς ἔστι

τόπος renes calculo obnoxios seruans
medicamentum. Cap. LIX.

VVARVM passarum unc. I. adianti drach. IIII. seminis apij drachmæ dimidium, lithospermatis drach. II. amygdalarum amararum drach. II. damasonij drach. I. phu tantundem, succi plantaginis puri drach. I. seminis peponis repurgati, & seminis cucumeris singulorum drach. I. lemniae sphragitidos drach. med. thuris insecti grana VIIII. subigantur in minutissimas partes redacta, & in grana redigantur: tum cum oxysaccharo fermententur: fiantq; grana magnitudinis ciceris. ex ijsq; sin-

gulis mensibus per octo dies grana quinque quotidie ex mixto oxyfaccharo sumantur. cæteris uero mensibus, præter eos octo deinceps insequentes, hoc facito, quod sequitur, Cicerum ius in quo uuæ passæ absque acinis, itemq; anethum, menta, fœniculi radicum parum, saccharum, & amygdala subacta incocta sint, per colum traiectum bibe: ipsoq; per interualla utitor.

Loca in quibus uiperæ comperiuntur, sunt Phænus, Typanges, Achlada, Xerocastellum Alonitzin. In horum montanis stationibus præstantiores, & laudabiles uiperæ degunt.

De latis emplastris, quæ uo πλά, hoc est, contusa dicuntur. Cap. LX.

IN emplastris, quæ à latitudine platysmata uocantur, si medicamenti uim moderatam esse uelis ad cicatricem inducendam ulceribus, quæ difficiliter sanescunt, quartam metallicorum partem ceræ admiscebis. si uehementius medicamentum conficere proposueris, tertiam, ita tamen, ut cera in sole, aut ad ignem, aut aqua calida molliatur, atque ita metallica admisceantur.

Ex Antylli commentarijs de coctione medicamentorum, quæ ad emplastra conficienda adhibentur. Cap. LXI.

IN coquendis medicamentis argenti spuma cum oleo decoquetur, eam uero læuigatam rursus ex oleo conterere oportet, ut conspissescat, deinde ita leni igni continuo agitatam coquere. Primum autem intume-

ORIBASII SYNOPSEOS

scit, bullasq; emittit, ubi uero iam fere satis cocta fuerit, colorem feci similiorem recipiet. Coctionis terminus est, cum tumor seremittit, & non inquinat.

Molybdæna eodem modo, quo spuma argenti coquitur; eius coctionis modus est, ut non modo digitos non inquinat, sed etiam ut colorem ex igneo in fuluum, & admodum floridum commutet.

Aes non in ipso protinus initio ad coquendum imponitur, sed semicocto iam emplastro. modus coctionis, nisi admodum paucum iniectum sit, erit, cum color ipsius exuperet, et fuluum emplastrum faciat.

Sory, & diphryges ipsa quoque medio coctionis tempore iniiciuntur. Diphryges autem, ueluti etiam squama, coquitur usque dum eius color uincat reliqua. Sory uero non habet peculiarem coquendi terminum. sed is omnibus communis est, ut emplastrum non inquinans reddatur.

Chalcitis sicut aes coquitur, coquendi finem metimur, si emplastrum magis fuluum, magisq; phæniceum euaserit.

Aeris flos eo modo, quo aes, coquitur, eius terminus est is, qui coctioni communis est.

Atramentum sutorium medio coctionis tempore iniicitur, coctum emplastri colorem uehementiorem efficit, ac nisi reliqua obstiterint, emplastrum nigrum reddet.

Misy ad finem coctionis inditur, neque ullum habet coquendi finem sibi definitum.

Arsenicum, & sandaracha in fine coctionis imponuntur.

Plumbum ustum in media coctione adhibetur.

Cerussa in alba emplastra ad finem inditur. sic enim & colorem suum conseruat, & magis exalbescit. In nigra uero emplastra in initio, siquidem cocta cerussa fit nigrior.

Aerugo in emplastris uiridibus post coctionem iniicitur. in quibus uero ne in ollam quidem coniicitur, cetera ad ipsam ex aceto detritam, in mortarioq; manentem affunduntur. In melinis emplastris cum semicocta confectio est, imponitur. hæc enim mediocriter cocta melinum colorem efficit. in ijs uero, quæ geminam faciem, duplicemq; colorem præse ferunt, quæ διπρόσωπα, & διχρώμα nominantur, in ipso statim initio ærugo ponitur. in quibusdam enim coquendo melinum colorem primum inducit, qui duplicis coloris speciem præfert: postremo autem fuluum colorem reddit.

Alumen plerunque post coctionem additur. proprium coctionis modum nullum habet.

Rubrica ad finem iniicitur.

Cadmia, et pompholyx in principio imponuntur.

Sal, & nitrum in medio coctionis iniiciuntur.

Sulphur in fine adiicitur. ipsius coctio nigra facit emplastra.

Terra omnis, itemq; lapides, atque etiam pumex ad finem plerunque iniiciuntur.

Oleum si in initio resinæ alicui, aut pici liquidæ fuerit iniectum, facit, ut emplastrum non cohæreat. quam ob rem cum illa coctione cohaluerint, & constiterint, oleum indetur. reliquæ pinguedines sa-

ORIBASII SYNOPSIS

lis expertes in medio coctionis tempore imponendae sunt.

Ex unguentis, irinum coquitur, cyprinum uero & rosaceum minus, caetera nequaquam coctionem ferunt, idcirco ad finem coctionis sunt immittenda.

Cera per se ipsa non coquitur, adurit enim sola, sed nec etiam cum resina liquida, nec cum pice liquida; neque enim coit, uerum adicitur aut oleo puro, aut oleoso, quod cum aliquo metallico coctum sit, aut resinae, aut pici prius coctae. ac cera quidem prius iniicitur, quam caetera, quae iniicienda sunt, coeant, atque cohaereant.

Resina arida post ceram inditur, liquida uero ipsa per se ante alia omnia coquitur, nisi eius perexigua sumatur portio.

Pix ante alia iniicitur. Finis coctionis eius picis, quae liquida est, habetur cum coit, et spissatur, arida uero, praesertim si cum aceto coquitur, cum non amplius bullas emittit, neque intumescit.

Bitumen in principio impositum coquitur. id uero non est in leuiorem redigendum, habet enim asperitates ficuum granis similes: in crassiores ergo partes est frangendum, & aceto incoquendum sic, ut non agitetur, donec non amplius bullas mittat.

Propolin praemollire oportet, & coquere: a coctione enim neutiquam diffunditur.

Ammoniacum circa mediam coctionem imponitur. si uero ad cruenta uulnera emplastrum paratur, aceto, aut uino erit macerandum. si molle fuerit emplastrum, qualia sunt, quae ad anum parantur, cum aqua erit laeuigandum, atque ita caeteris

iam coctis infundendum.

Opopanax multo post ammoniacum inijcitur. omnino autem paucam coctionem requirit, id quoque ex uino, aut aceto prius est leuigandum.

Galbanum coctionem neutiquam fert, sed ut ne inquinet digitos, emplastrum ab igne auferendum est, ipsumque emollitum infundendum.

Sagapenum in mortario tunditur, & cum teneriusculum factum est, cum emplastro, quod ab igne sublatum sit, emollitur.

Aloe post coctionem inspergitur.

Succus papaueris pridie in modica aqua maceratur, & in mortario teritur, atque ita ei emplastrum affunditur.

Thapsia postremo loco inijcitur.

Bdelium leuigatum emplastro ab igne iam sublato inspergitur. si autem pingue sit, ut leuigari non queat, ipsum aque, ac sagapenum contusum, ac in emplastri formam redactum simul cum emplastro molliemus.

Thus, & manna coctione iam perfecta insperguntur.

Myrrha cum modico mellis leuigata, aut cum aceto, & aqua, si modo humida emplastrum admittat, absoluta coctione inijcitur.

Semina, radices, et herbae coctionem non ferunt, ergo leuigatis, & in mortario adhuc subsistentibus liquefacta reliqua affunduntur.

FINIS SECVNDI LIBRI.

QV ID TERTIO LIBRO
CONTINEATVR.

HOC libro habetur, quæ unguenta, emplastra,
malagmata, cataplasmata, pastilli, sicca colyria,
liquidaq; probata sint. itemq; de agglutinantibus,
smegmatis, dropacibusq; inunctionibus, antidotis,
purgationibus, & suffitibus differitur.

Capita huius libri.

Basilicon emplastrum.

Enneapharmacum.

Ex cadmia.

Attalicum album.

Phoenicinum Galeni.

Viride, quod lite appellatur.

Dichromon.

Pentatheton.

Ex hyosciamo.

Myrteum.

Album ad ambusta.

Copton platysma.

Aphrum.

Geranion Poletis.

Ex dictamno.

Ex lini semine.

Ex uerbenaca.

Elephantinum.

Ex anthemide.

Halmyron.

Halmyron.
 Ex salicibus Magni.
 E buccinis.
 Ad olepecias.
 Adamantini ad idem.
 Ex salicibus Critonis.
 Ad cancos ulceratos.
 Ad ulcera phagedænica Adamantini.
 Ad cancos depascentes, & erodentes.
 Ad intestina prolapsa.
 Ad herniam Adamantini.
 Aliud ad idem.
 Ad ramicem inguinis Adamantini.
 Ad idem.
 Aliud.
 Ad aquosos ramices.
 Ad meliceridas Adamantini.
 Corax ad nomas.
 Ad ramicem gutturis.
 Ad sedis inflammationes.
 Ad tentiginem ciendam.
 Ad fracturas ossium.
 Ad teneros, & qui ex ulceribus nimis grauiter con-
 suctantur.
 Ad phagedænas Galeni.
 Adamantini ad phagedænas.
 Aliud ad omnia ulcera maligna.
 Aliud.
 Ad ulcera carcinode.
 Ad ulcera perhumida.

Ad idem .

Ad ulcera maligna fluentia .

Ad ulcera chironia .

Ad eadem .

Ad putrida & depascentia .

Ad uermes in ulceribus .

Ad cavitates fistulosas, inueteratasq; .

Ad ulcera flaccida .

Ad ulcera, quibus ægre cicatrix inducitur .

Ad ulcera uetusta .

Ad maculas & cicatrices extirpandas .

Ad ungues scabiosos .

Dia halon .

Ad cancrum ulceratum .

Cerata & perfusiones ad parotidas, & phymata .

Ad bubonocœlem .

Ceratum ex quatuor rebus .

Azanites .

Hypochondriaca anethine .

Ad erysipelata, quod illinitur .

Perfusio capitis .

Alia ad percussiones & plagas .

Ad cardiacos .

Ad podagricos .

Ceratium quod χεῖρ dicitur .

Perfusio capitis alia .

Ad ulcera serpentia .

Ad saniem .

Vnctio ad nervorum affectiones .

Amythaonis ad præcordiorum affectiones .

- Ex seminibus.
 Ex ptissana.
 Aliud.
 Malagma ex fœno græco.
 Epithema stomacho aptum.
 Malagma tonsoris.
 Ex micis ad omnem duritiem.
 Ex palmulis.
 Epithema ad stomachicos.
 Aliud quod βασιλικόν dicitur.
 Cyphoides.
 Ex œnanthe.
 Ex Galeni lib. ceratū ad oris stomachi inflammationē.
 Malagma ad lienem.
 Malagma ex baccis lauri.
 Malagma Apollopheanis.
 Ad Ischiadicos.
 Clidion Philomeni Mnafæi.
 Epithema infrigidans Galeni.
 Cataplasma ex fermento.
 Cataplasma ex pane.
 Cataplasma ex furfure.
 Cataplasma ex ficubus.
 Acopon decamoeron.
 Pentamoeron.
 Acopon unguentum ex castoreo.
 Aliud simplex.
 Ad eos, qui ob senectutem refrigerati sunt.
 Ad pallorem, & liuores.
 Ad penem erigendum unguentum Ruffi.

Ischiadicum .
 Ex hedera .
 Ischiadicum unguentum .
 Ischiadicum Antonij archiatri .
 Metasyncriticum .
 Pastillus Andronis .
 Pastillus Musæ .
 Pastillus Heræ .
 Alius eiusdem .
 Pastillus ex charta ad nomas .
 Pastillus ad vitiligines .
 Pastillus croceus .
 Pastillus ad lichenas .
 Pastillus ad tormina .
 Pastillus Pasionis .
 Pastillus podagricus , Procli .
 Pastillus ex electro .
 Pastillus ex acacia .
 Pastillus ad hemicraniam .
 Siccum medicamentum ad cicatricem inducendam .
 Aliud ad idem .
 Cephalicum .
 Aliud crustas inducens .
 Aliud patefaciens citra dolorem .
 Rhodiaceum .
 Ex charta .
 Ad nomas .
 Adurens .
 Anthera Philumeni .
 Collyrium libyanum .

Psilotrum Apollinaris.
Cnicus flavus Bassi.
Ex erica.
Vranium.
Achariston.
Ex thure.
Cygnus.
Libyanum ad pustulas, & alia permulta.
Ex cornu ceruino.
Niliium Demosthenis.
Collyrium madicum.
Spodiaceum.
Nardinum.
Collyrium aromaticum,
Chiacum.
Siccum ad angulos oculorum scabiosos.
Diacenteton.
πῑ γυνος Erasistrati.
Collyrium ad pura, & impura ulcera.
Aliud ad pura ulcera.
Dionis collyrium.
Collyrium πῑ πεισιφύον appellatum.
Collyrium ad carbunculos.
Collyrium ad tabem.
Collyrium ad suffusiones.
Archigenis ad oculorum claritatem.
Demosthenis ad ueteres affectiones.
Cleonis gluten.
Siccum palpebras pulchras efficiens.
Aridum ad lippitudinem aridam.

Liquida compositio.
Alia ad callos.
Collyrium ad aspectus claritatem.
Ad cicatrices oculorum.
Gluten ad pilos.
Ad crithas, chalaziaq;
Ad ægilopas.
Cataplasma ad uehementes dolores oculorum.
Vnguentum ad uehementes dolores.
Dia rhodon Diagoræ.
Croceum quod puerile inscribitur.
Asclepiadæ pacianum.
Ad oculorum caligationem.
Smegma, quod Asclepias nominatur.
Smegma caput exsiccans.
Sapo repellendi uim habens.
Dropax Gallus.
Alius simplex.
Psilotrum.
Ad corrugationem.
Smegma splendorem afferens.
Stomaticum Philagrii.
Anthera.
Dia moron Galeni.
Dia besasa.
Ad anginam.
Ad Columellam laxatam.
Aliud.
Ad dentes conseruandos Galeni.
Ad dentes tremulos.

- Philagrii ad oris erosiones .*
Antidotum ad colicos .
Antidotum Philonis .
Trigonos .
Catapodium Dioscoridæ ad exustos .
Ad quartanarios Galeni .
Ad eos , qui à cane rabioso morfi sunt Galeni .
Ad eos , qui ex fungorum usu suffocati sunt Galeni .
Ad comitiales ex Scilla .
Pastillus ad uocem firmandam .
Alius .
Medicamentum ex fructibus pomaceis .
Antidotum Quinti .
Diospoliticon .
Ex tribus piperis generibus .
Ex calamintha .
Ex succo cydoniorum .
Antidotum Zenophili .
Galenii hiera picra .
Quæ subducunt uentrem .
Grana salubria .
Purgans , quod ὑποπικρόν appellatur .
Pastillus purgans .
Grana purgantia .
Medicamentum ad colicos .
Symbiotarium .
Medicamentum purgans ad eos , qui elephantia des-
tinantur .
Ius ueteris galli .
Inunctio sedis ad flatum emittendos .

Hiera Rufi .

Lyci purgans medicamentum .

Aliud purgans eos , quos elephantiasis exercet .

Inunctio purgans .

Suffitus .

Alius .

Alius .

Hiera simplex Rufi .

Xeromyron compositio Arabica .

Suffitus ad somnum conciliandum .

Suffitus ex cupresso , quod cyphi lunæ dicitur .

45

ORIBASII SYNOPSEOS

AD EVSTATHIVM FILIVM,

LIBER TERTIVS.

De emplastrorum, & trochisorum compositionibus.

BASILICON, quod etiam tetra-
pharmacum dicitur, habet pares
portiones ceræ, picis, resinæ frictæ,
seui taurini. si celeriter concoquere,
carnemq; inducere uolueris, unam
thuris partem ad duodecim basilici partes admisceto.

Enneapharmacon ualet ad suppurandum, egre-
* gie facit ad uacuas distentiones, et ad eas etiam, quæ
in thorace sunt, & ad fistulas, quas etiam emollit.
est item ad uteri duritias aptum, atque ulcera, quæ
in eo sunt solutum sanat. habet autem ceræ, me-
dullæ ceruinæ, adipis anserini, taurini, butyri, te-
rebinthinæ, mellis, olei rosacei, cicini paria ponde-
ra. nonnulli autem rosacei loco liliaceum ponunt.
hoc purgat, ad cicatricem perducit, carnem creat.

Ex cadmia ad cicatricem inducendam, habet cad-
miæ ustæ, & uino præparatæ, calcitidis ustæ, sin-
gulorum unciam unam. olei myrtei, ceræ, resinæ,
colophonie singulorum libram unam, uini Italici,
quod satis est. Chalcitis, & cadmia ex uino teran-
tur, ut liquidi cerati consistentiam habeant, ceram
uero, ac resinam eliquans in ollam testaceam immit-
tito. metallica cum uino imponantur, omnibusq; in

ORIBASII SYNOPSEOS

mortario læuigatis utitor . ad inueterata utere hoc puro emollito . ad recentia , cum cerato rosaceo :

Attalicum album , quod facit ad ulcera senum , & eorum , qui mollem cutim habent , & eorum , qui ulceribus humidis infestantur , sanatq; ulcera crurum , & egregie ualet ad abrasa genuum , & in quibus membrana ossa tegens , nuda est : habet spumæ argenti pondo denarium centum , cerussæ pondo denarium centum , ceræ albæ pondo denarium quinquaginta , terebinthinæ pondo denarium uiginti quinque , thuris uncias tres , aluminis scissilis pondo scrup. sex , piperis pondo denariorum trium , olei ueteris heminas duas , aquæ heminas duas , metallica in sole coquito donec non amplius digitos inquinent , resinam & ceram diligenter in unum composito , thus primum indito , secundo loco alumen , ultimo piper . Aliqui pro pipere cyperum iniiciunt .

Phœnicinum Galeni habet adipis suilli ueteris , salisq; expertis libras duas , spumæ argenti libras tres , olei antiquissimi libras tres , chalcitidis uncias quatuor , chalcitidem tritam , ac contusam tenuissimo cribro cribratam in mortarium coniice , & diligenter tere donec subtilissima reddatur , deinde argenti spumam tenuissimo itidem cribro cribratam , et in tenuissimum pollinem redactam infunde , & in mortario diligenter unâ contunde , oleumq; in sole admisceto , ut liquidum medicamentum permaneat : postremo loco adeps caprinus pondo librarum duarum adijcitur , qui ipse quoque est diligenter contundendus . ita omnia in cacabo coques , & rudicula ex palma agitabis :

cortex uiridis externus ipsius uirgæ palmæ auferendus est, ut suum humorem impertiri medicamento queat. Vnus autem palmæ ramus tibi ad coctionem satis erit; ut crassiore eius parte pro spatha utaris. ramulos autem, qui crassæ particulae adhærent, quique utrinque exoriuntur, resecabis, & corticem detrahes, & in minutas partes concisos in medicamentum conijcies, ut eorum succum eidem impertiant. spatha autem statim ab initio uti par est, te nues uero palmæ particulas inijcere oportet, cum uidebis medicamentum cerato similem habere consistentiam: nam si ab initio eas immittas, earum succus coquendo consumetur, quem nos propter eius adstringendi uim, manere copiose, uolumus. quinetiam ipsius spathe pars quæ à medicamento exsiccata fuerit, præcidenda est. id quod bis, & ter erit faciendum, si eam arefactam uidebis. Perspicuum autem est, palmæ ramum, & recens, & eodem die præcisum esse debere, ut succi plenus sit. Medicamentum uero tum demum erit coctum, cum non inquirabit. Hoc uteris ad cruenta uulnera, quæque ad cicatricem difficiliter perducuntur, & ad sinus oleo dilutum. Conuenit omnibus partibus inflammatis, podagris, articulorum doloribus, nisi quo tempore dolores uehementes sunt. aptum est bubonibus, tuberculis, ambustis, pernionibus, ossium fracturis, & omnibus denique fluidis affectionibus. In hoc medicamentum dissoluendo hunc modum seruabis, ut medicamentum paululum olei mensuram excedat, ac præsertim æstiuo tempore, ut si medicamenti sint uncie de-

ORIBASII SYNOPSEOS

cem, olei nouem apponantur.

Viride, quod lite appellatur, rosaceo dilutum ulcus cauum, & apertum sanat. Constat ex ceræ, resinæq; frictæ, singulorum libra una, æruginis libris duabus, olei heminis duabus, hoc delicatis adhibendum est.

Dichromon, idest duplicis coloris, est, in quo sunt, æris usti, aluminis scissilis, ammoniaci thymiamatis singulorum uncia unæ, ceræ, colophonæ, adipis taurini, aut suilli singulorum uncia una. sicca ex aceto læuigentur.

Pentatheton habet ceræ, adipis taurini, resinæ frictæ, picis, calcis pares portiones. usus tempore olei sicyonii quadrantem, ceræ uncias tres, olei unciam medicamenti quadranti adijcito, ex uino, & aceto contundito, atque utitor.

Ex hyosciamo, quod psitacion dicitur, habet resinæ frictæ, ceræ, adipis suilli, liquoris hyosciami pares portiones.

Myrteum habet spumæ argenti unc. sex, ceræ unciam unam, olei myrtei uncias duas, uini quod satis est.

Album ad ambusta habet spumæ argenti, cerussæ, sulphuris uiui, singulorum uncias sex, ceræ uncias quatuor, olei myrtini quod satis est. Aliud. spumæ argenti uncia, plumbi combusti uncia, ceræ uncia duæ, olei myrtini uncia.

Copton platysma habet æruginis unciam, squamæ æris unciam, terebinthinæ uncias duas, ceræ uncias quinque. Cera, & resina in pila terantur, &

in unum redigantur, deinde ærugo adijciatur, ut emplastrum fiat, quod in tantam latitudinem extendatur, quanta satis sit ad ulcus comprehendendum, singulis autem diebus solvatur.

Aphrum sanguinem suppressens facit ad insignes divisiones, præsertim quæ in capite sunt, ad fistulas, sinus, fracturas. item hepaticis, & lienosis conuenit. absque inflammatione glutinat. Carthilaginibus etiam, ac neruis, ossibusq; præcis mirabiliter prodest; ualet quoque ad ulcera profunda, & sinus: nam insigniter glutinat. Iam uero in abscessibus cum eiecta est sanies, imponitur. Est etiam ad suppressendum sanguinem præstantissimum, & præsertim in ijs, qui sanguinem reiectant. duobus autem lintheis est inspargendum, alterum pectori, et costis imponendum, alterum dorso: nam præter omnium opinionem sanguinem sistit. Est præterea ad canum morsus accommodatum, & inflammationes omnino sedat: & ea, quæ uulneribus adhibentur, uincit omnia. hiberno tempore diebus septem soluitur, æstiuo quinque: si necessitas urgeat, tribus. habet autem ceræ, picis, bituminis, pityinæ liquidæ singulorum * unciam unam, mannæ uncias sex, cerussæ * Gal. uncias quatuor, atramenti sutorij tantundem, opoz habet panacis uncias duas, rosacei libras duas, alij seli libram, aceti heminas duas. ceram, bitumen, oleum, acetum in ollam conijcito, ac parum liquato, deinde picem, ac resinam in minutissimas particulas diligenter concisas adijcito, ubi semicoctum fuerit, ollam tollito, & aliquandiu refrigerato, & atramentum

ORIBASII SYNOPSEOS

futorium percolatum, leuigatumq; ex duabus aceti heminis paulatim, ne efferuescat, inspergito. hoc infuso, iterum leniter coquito, agitando. cum non amplius inquinat, ab igne amoueto, opopanax in aceto, quod reliquum fuerit, ita pridie maceratum, ut dissoluatur, infundito: deinde cerussam, mannamq; unâ pariter probe tritas inspergito, & paululum tepesfaciens quousque in unum coeant, observa ne opopanax, & manna comburantur, in mortarium funde, & refrigerari finito, ac rursus subactum reponito.

Geranion Poletis facit ad nervos crassorum humorum plenos, ac laxatos, & in quibus periculum resolutionis imminet & ad fluxiones, quæ ad articulos feruntur, in quibus tumor etiam oritur. & ad partes quæ prolapsæ sunt, & ad recenti cicatrice contractos articulos, & incuruatos, quiq; si ui moneantur, strepunt, ut singuli sonum edant. Valet etiam, cum in cubitis, aut genibus, aut aliqua alia particula lentus humor, aut flatus continetur. sanat ganglia, & omnes concretiones, & steatomata, & atheromata. Accommodatum etiam est ad aneurysmata, ad strumas, & panos. omnia præterea indurata emollit, rumpit, exterget, attenuat, & glutinat, ac relaxata corroborat. Eius compositio est hæc, ramenti aeræ statuæ sordidæ, & æruginosæ, quale in ijs quæ inunguntur, reperitur, uncie uigintiquatuor, ceræ tantundem, sandicis libra, sandarachæ libra, terebinthinæ libra. si ramentum durius sit, tunc tantundem terebinthinæ imposito.

gruis pennas omnes hoc modo crematas addito. In ollam fictilem nouam pennas omnes pone. os & totam ollam argilla illine, eamq; in fornacem conijce donec ignita argilla sit; tunc extrahe, atque aperi, pennæ adustæ, & in unum redactæ comperientur: eas ad strigmenti formam terito, deinde ceram, ac resinam super carbonibus liquato, tum sandaracham & sandicem contritum affundito, & donec probe mixta hæc fuernit, agitato. postea ramentum in mortarium coniectum diligenter conterito, ut omnia affusa cum cera misceantur, & medicamentum ad emplastri formam redigatur.

Quod ex dictamno conficitur, habet dictamni partes uiginti octo, chamæmeli partes duodecim, sphagni partes quinque: pentaphylli partes quatuor, cyperi partes septem, aristolochiæ partes triginta quinque, ireos partes septem, polij partes duodecim, centaurij partes duodecim, gentianæ tantundem, libanotidos partes sex, gagatis partes septem, spumæ argenti partes centumquingenta, olei ueteris partes octo & quadraginta, ceræ partes duodecim, resinæ siccæ partes triginta duas, colophonix partes quingenta, terebinthinæ partes quatuordecim, terræ ampelitidis partes uigintiquatuor, aut pityine siccæ partes duodecim, ammoniaci thymiamatis partes triginta quinque, squamæ æris partes triginta octo, æris combusti partes duas de uiginti, propoleos partes duodecim, diphrygis partes octo, * amyli partes duodecim, cerussæ tantundem, aloes * Alias partes sexdecim, chalciteos partes decem, atramenti rubricæ

ORIBASII SYNOPSEOS

sutorij partes uiginti quatuor, thuris albi partes duodecim, myrrhæ partes septem. Oleum prius leni igni calefacere oportet, deinde argenti spumam in subtilissimum pollinem redactam iniungere paulatim agitando donec colorem mutet, & aliquantulum consistat. deinde picem, terramq; ampelitidem addere: cumq; densari inceperit, cera iniicienda est, deinde resina & colophonia, tum ammoniacum contritum: ad hæc squama æris, atque æs. tum rubricam, & diphryges: tum chalcitidem, atramentum sutorium, & cerussam, deinde libanotida & myrrham, & aloen, deinde totam terebinthinam & thus. hæcq; omnia ut par est, mixta ab igne detrahes. & ita herbas læuigatas iniice spatha agitando, ultimo uero loco chamæmelum infundito. Vtere hoc medicamento ad nervos uulneratos, ad ulcera uetusta, ad uenenatorum animalium ictus, & morsus, ad scorpionum morsus, ad condylomata, & ganglia, ad strumas, & lenticulas, parotidas, & phymata, et fistulas, & ad chironia, & maligna ulcera omnia, & ad ossa. itemq; euellit spicula, & tela. carnem et cicatricem inducit. inflammationes discutit. facit & ad omnia thoracis uitia, & ad præcordiorum affectiones & duritias, uel scirrhos, & ad aquam intercutem: & ad articulos contractos, & ad ossium fracturas: & ad ulcera curatu difficilia, & depascencia: & ad nervos præcisos, & ad contusiones, & putredines, & abscessus, & perniones, & carbones, & ad quæcunque emollienda sunt. Itemq; fluxiones oculorum, fronti admotum sistit. rosacea autem

autem dilutum ad aures purulentas, ad ea quæ in pudendis, & ano sunt, ualet. Prodest etiam in suffitu uuluis, quas frigus oblæsit: & ijs quæ difficiliter partum edunt. nam ita foetum uiuum educes, neque ulla ex parte lædes, itemq; secundas, quæ uocantur, si usu ueniat. Auxiliatur etiam morbis, qui ex circuitu redeunt, si ante accessionem fronti adhibeatur. Iam uero si in domo suffitus ex eo fiat, & uiperas, & omnia quæ uenenum iaculantur, extrudet.

Ex lini semine Poletis facit ad thoracis affectiones, emollit, ac digerit, ac neruofarum partium inflammationes mitigat. facit ad podagricas exacerbationes, & contraëtos articulos relaxat. Lini seminis pars una, ceræ partes quatuor, colophonie tantundem, farine hordeaceæ partes duæ, resinæ cupressi tantundem, thlaspeos pars una, chamæmeli, pilularum uiridium cupressi clausarum cuiusque pars una, olei ueteris partes duæ. Ceram & colophoniam ad carbones liquato, oleumq; mouendo adijcito. his diligenter mistis ollam ab igni auferto. cupressi pilulas trias imposito animum adhibendo, ne medicamentum efferuescat, et intumescat, & ollam egrediatur, deinde farinam, tum lini semen, postea thlaspin, postremo chamæmelum adiungito, ad ignemq; iterum ponito, commisceto donec probe coeant. his in unum redactis resinam cupressi ad finem iniice: cumq; hæc eliquata fuerit, medicamentum in mortarium aquæ semiplenum uersa, deinde emolli, atque utitor.

Ex uerbenaca, uel ex sacra herba, quod ad Pole-

ORIBASII SYNOPSEOS

tem refertur, facit ad capitis dolorem ueterem & recentem, ad hemicraniam, si fronti & temporibus applicetur. Valet etiam ad dentium dolores, et oculorum fluxiones. itemq; ad urinæ difficultatem publi impositum. est etiam accommodatum ijs, qui à scorpione icti sunt, & denique neruosarum partium inflammationibus. habet autem sacrae herbae, aut uerbenacae partes nouem, resinae colophoniae partes uiginti quatuor, cerae partes quatuor, olei partes duas.

Emplastrum elephantinum, siue ex dorycnio, quod Poletes confecit, ualet ad articulos contractos, ad callos fracturarum (emollit enim, & soluit uitiosas agnationes) itemq; strumas amotu difficiles, atque ad ea quae induruerunt, et quae egre maturantur, quaeq; contumacia sunt. nam diffundit, emollit, digerit, ac discutit uehementer. quod si eboris portionem medicamento illinas, itaq; decem dies illitam dimiseris, ita mollē effeceris, ut perfodi queat. Si uero plures dies ita continueris, molle uidebis aequae, ac lorum. Medicamentum fit ex his. Dorycniū recentis uiridis, aut in umbra arefacti partes decem, radicis mandragorae uel uiridis, uel siccae, partes duae, radicis panacis partes sex, resinae colophoniae partes uiginti, resinae liquidae pineae partes quatuor. opopanacis partes duae, terebinthinæ partes duodecim, bdelij partes uiginti, cerae partes duodecim, aceti albi hemina, aut plus eo, si medicamentum capax sit. Dorycnium si uiride sit, totum cum radicibus euulsum in mortarium coniiciendum est, et uehementer contundendum aceto paulatim instillato.

idem faciendum est, cum mandragoræ radix imponitur. panacis autem radicem in frusta secans, & conterens per se inijcies, deinde bdellium. quod cum in mortario prius confregeris, acetum instillando, admotis uiribus contunde, usquedum emplastri formam acquirat. deinde apparatus herbas misce, postremoq; opopanaxem ex aceto læuigatum infunde. medicamento confecto utitor.

Emplastrum ex anthemide. Anthemida uerno tempore florentem, & coloratam legere oportet, ex eaq; succum exprimere, & in sole exsiccare: deinde sumere resinæ colophonix partes duas et quadraginta, pineæ partes octo, ceræ tantundem, olei partes quatuor: tum succum herbæ dissolutum paulatim compones, ab igni auferes, in mortarium conijcies, diligenter permiscebis, ut in unum conducantur. Vtere ad uulnera cruenta, carnis fracturas, ulcera maligna, uetusta, quæq; labra pertumida habent, graueq; olent, & difficiliter ad cicatricem perducuntur, ad bestiarum uirus eiaculantium morsus, ad unguium pterygia, ad nervos crasso humore imbutos, uq; siue in articulis sint diuturni & dolorem excitantes, siue etiam ex inflammatione ægre moueantur, & dolore afficiant: ad fistulas, ad strumas, ad osium denudationes. ad ganglia, ad dothienas, ad steatomata, ad nomas, ad sinus, ad colicæ intestini flatu, ad partes, in quibus frigus dolorem excitauit, ad ambusta, ad præcordia, uiscera, & stomachum, ad uitia thoracis, & item alia, ad abscessus. importunum et copiosum sanguinis è nari-

ORIBASII SYNOPSEOS

bus fluxum sistit . in quo casu stomacho applican-
dum medicamentum est : præstat tamen frontietiam
adhibere . fluxiones , quæ ad oculos feruntur , eius
splenium fronti appositum cohibet . rosaceo uero di-
lutum imponitur ulceribus , quæ in genitalibus de-
pascendo serpunt .

* Alius
lib. ha-
bet Mi-
dicum .

* Halmyron uero dicitur , in quo lapis est quidam
densus , grauis , lenis , totus salsus , unius tantum
coloris , quem * Indicum uocant . hic adustus , &
ignitus , ac refrigeratus albus apparet . hunc diligen-
ter teras , et per cribrum traijcias , et oui album ad-
misceas , ulceraq; puerorum quæ aperta non sunt ,
unges . quinetiam ulcera serpentia sistes , atque ex-
siccabis , et ex eo optimum medicamentum parabis .
resinæ colophonix partes uiginti quatuor , liquidæ
partes sex , ceræ partes quinque , olei partes tres , la-
pidis partes sex . hoc medicamentum habet uim pur-
gandi , exsiccandi , per halitum digerendi , attenuan-
di , diffundendi , glutinandi , cicatricem inducendi .
ualet ad eos qui dolore conficiuntur , et quibus uentri-
culus propter eius imbecillitatem , grauitatem affert .
Facit etiam ad nuper perforata , et ad uetera ulce-
ra , et ad strumas , et denique ex rosaceo ad aures
purulentas .

Ex salicibus , quod Magnus inuenit , sine mordi-
catione exsiccans ad omnes destillationes facit . salicis
folia uirentia terito , uini ueteris quantum ad infu-
sionem satis sit , addito , et ad lentum ignem diu co-
quito . deinde in pilam iterum reijcito , et simul con-
tundito diligenter . et linteo denso hæc ita contrita

LIBER TERTIVS. 51

excipito, et comprimito, ut succus exprimatur, postea sumito colophonie uncias uigintiquatuor, olei uncias duas, succi expressi libram, colophoniamq; prius cum oleo percolatam placido igni decoques, quousque in aquam coniecta, & manibus subacta, non inquinet. tum uero cere uncias uiginti quatuor admisceto, eaq; liquefacta, ollaq; ab igni amota, salicis succus paulatim admodum iniiciatur. deinde igni admoueat, & placide coquatur, ut ne comburatur. cum medicamentum ita in uase commissum fuerit, mortarium eodem succo perfunde, & in ipsum conijce medicamentum, idq; manibus subigito, & emollito, atque utitor.

E' buccinis quod ualet ad digerendum per halitum non mordendo, habet spumæ argenti drachmas XVI. cineris buccinarum unc. XVII. cerussæ unc. XX. olei antiqui heminam. terebinthinæ drach. XIII. thuris drach. XX. aquæ cyathos. IIII.

Ad alopeciam, euphorbij & thapsiæ utriusque partes duas, sulphuris uiui partes quatuor, elebori albi, aut nigri partem unam: his cere partes quindecim admisceto, & oleo laurino antiquo eliquato. Erit hoc medicamentum præstantissimum ad inueteratas, & curatu difficiles alopecias. Si thapsia tibi non suppetat, tantundem ponito aut seminis nasturtij, aut erucæ. Siq; laurinum non adsit, liquidam picem adijcito.

Adamantij ad alopecias. Alliorum cinere ex melle ungit.

Ex salicibus præclarum, & ad multos usus ac-

ORIBASII SYNOPSEOS

commodatum medicamentum, non secus quam quæ supra sunt allata, Crito sic recensuit. Medicamentum ex salicibus facit ad ulcera cruenta, articulos solutos, & ad fistulas impositum, ad flaccidas carnes, præsertim quæ in extremis sunt partibus: & ad erysipelata, aliasq; plerasque affectiones sine uestionibus. habet autem mysios, chalcitidis, aruginis, cerussæ, gallarum non tritarum, aluminis scissi, & rotundi, melanteriæ singulorum uncias sex, ceræ resinæ pityinæ, picis bituminis, foliorum salicis singulorum uncias duas, olei heminam unam & uncias quatuor, atramenti sutorij uncias sex, malicorij uncias tres, aceti sextarios sex. Folia salicis triduum aceto madefacta coque quousque acetum in sextarios duos redigatur: deinde ærugini, cerussæ, melanteriæ, atque alijs prius tritis folia, quæ ipsa quoque diligenter lænigata sint: deinde sicca lænigata addito, & in unum redigito: postea liquefacta superfundito, & composito, atque utitor.

Ad canculos ulceratos medicamentum mitissimum ex his fiet. argenti spumæ, ceræ, adipis suilli singulorum libram cape, vitellos ouorum tostorum decem: olei cyathos octo. Argenti spumam ex aqua, quæ satis sit, contere, simul etiam aliquid olei affundens, ouorumq; vitellos simul tere: adipemq; expurgatum cum cera eliquato, & contritæ argenti spumæ adijcito, ac reliquum oleum indito. huius medicamenti usus est, ut si cum linamento adhibeatur, cum rosaceo, aut lentiscino, aut irino, ut conuenire uidebitur, imponendum sit: si uero ulcus doloris expers

fit, myrrhæ, ireos, aristolochiæ singularum drachmæ tres commisceantur. atque ita etiam non ulcera-
tis conueniet.

Adamantiij medicamentum ad ulcera phagedæ-
nica. althæa uiridis, uel sicca seuo hircino excepta
utere. si uero mirum in modum humida sint ulcera,
linamenta sicca prius impone, & seuum cum al-
thæa adhibe. Ad hoc etiam utere ijs, quæ trigesimo
quinto capite describuntur.

Ad canculos in quibus multa, ac depascens erosio
sit, hoc auxiliū mirabiliter facit, quod habet uini bo-
ni potentis sextarios * uiginti; rhois excoctariæ, lib. Alter
unam, rotularum cupressi tantundem, gallarum codex
immaturarum non contusarum uncias sex. cassiæ habet
optimæ tantundem. contusa macerantur quatri- unum
duum, & coquuntur ad tertias, aut quartas, ru- sexta-
dula cupressi agitando. hisq; ualde expressis, & rium.
abiectis, reliqua ad mellis spissitudinem coquuntur.
& in uas uitreum effunduntur. Vsus eius medica-
menti est, ut eo puro utaris ad depascentes canculos:
quod si spissius sit, uino poteris liquidum reddere,
id quod maxime usu uenit in pudendi muliebris si-
nu. Dolores etiam sedat lacte dilutum. quod alias
quoque nomas, mirabiliter sanat.

Ad intestina prolapsa facit hoc, quod habet cu-
pressi pilularum paruarum, & tenerarum, mali-
corij, singulorum uncias tres, uini nigri, quod sa-
tis est. coque uinum affundendo, donec omnino dis-
soluantur. deinde in mortarium conijce, & subige
diligenter, & adipe suillo ueteri excipe, ut empla-

ORIBASII SYNOPSEOS

stri spissitudinem habeat . tum super linteo extende ,
ac prius intestinum reducito . foris autem pharmaco
mollem spongiam applica . solues autem medicamen=
tum tertio , aut quarto quoque die .

Adamantini ad herniam , cum intestinum in scro=
tum descendit . habet gallarum , halicacabi , radices
urticae portiones pares . uino adstringente prius coque ,
deinde laeuiga , donec fiat cerati crassities . peritonæo
applica . solue septimo die à curatione . prius tamen
delapsum intestinum ad pristinum locum retrahito .

Aliud ad idem . uuae passæ acinis eiectis libram ,
cumini ad strigmentum redacti , uncias sex , nitri
uncias tres . laeuigatis utitor . Si uero propter adstri=
ctionis molestiam opus sit , cerato sicyonio , locum
mastiche trita perspergendo , uteris .

Adamantini medicamentum ad ramicem ingui=
nis , habet gallarum unciam , lapidis pyritis uncias
tres , pyrethri uncias duas , nitri unciam , terebin=
thinæ unciam , silphij tantundem , sandarachæ drach=
mas duas , ceræ uncias tres , axungiae ueteris uncias
duas , aluminis liquidi unciam . sicca uino quod ma=
re expertum non sit , & sapa laeuigato , & liquata
adijcito .

Ad ramicem inguinis , et aquosum . Bdelium sa=
liua ieiunus macerato , donec habeat emplastri con=
sistentiam , atque utere .

Aliud . folia , ramulos , & pilulas cupressi recen=
tes , ac teneras laeuigabis , & ad emplastri similitu=
dinem alligato . Quidam cum ex uino prius coxerint ,
idem faciunt . hoc enim corporibus nimio humore

languentibus magnopere confert. exsiccatur enim, & corroboratur.

Ad aquosos ramices, carniū passularum, ameos, terebinthinæ, singulorum drach. V III. nitri rubei drach. X. mellis optimi unc. II. arida per se minutissime contundito, & cribrato, passulasq; diligenter subactas misceto, & simul conficito. tum mel cum terebinthina parce decoctum, infundito, et ad emplastri formam redigito. sicca demum læuigata melli adijcito, emollitoq; & utere. porro coxendicem uittæ deuincies. æger uero quiescat, & abstinere a balneo. alternis diebus uinculum solues, & loco spongia foto nouum medicamentum adhibebis.

Adamantini ad meliceridas, et quæ similia sunt. ceræ unc. II. terebinthinæ unc. II. squamæ æris unc. II. sulphuris ignem non experti uncia, radicis siccæ canabis agrestis denarium pondo XXXV. olei ueteris uncia. radices ex oleo coque.

Corax ad nomas ualens habet thuris unc. duas, aruginis unc. IIII. terebinthinæ unc. VIII. atramenti sutorij unc. XVI. ceræ unc. VIII. gallarum unc. II. seui taurini unciam, mellis unc. II. aceti quantum satis est.

Ad ramicem gutturis, ex sale, facit etiam ad eos, in quibus per halitum digerere oportet. habet autem salis communis tostæ drach. I. cineris porrorum drach. cerussæ unciam, olei tantundem. coquito donec manus non inficiat.

Au sedis inflammationes facit hoc, quod habet, oui uitellum tostum, opij obolum, croci tantundem,

ORIBASII SYNOPSIS

mellis quod satis est.

Emplastrum ad tentiginem ciendam, habet eupatorij uncias octo, seminis erucæ, pyrethri, utriusque uncias quatuor, canchryos uncias tres, pudendi ceruini uncias duas, caudæ scinci uncias duas, euphorbij unciam unam, terebinthinæ tantundem, ceræ uncias quatuor, oua passerum tragloditarum numero tria, stelliones, oleo laurino, aut irino adhuc uiui madescant, & ex aceto in uase ex fimo, & cocto, diebus quadraginta seruentur.

Ad fracturas ossium, picis brutiæ libram unam, spumæ argenti libram unam, uncias quatuor, thuris uncias octo, terebinthinæ uncias octo, seui taurini libram unam, uncias quatuor, galbani unciam unam, opopanax tantundem, ceræ uncias quatuor, olei ueteris libram unam, aceti uncias quinque composito

Ad teneros, & qui ex ulceribus nimis grauius conflantur, adhibe ceræ, unc. I. cerussæ, unc. II. thuris unciam, salis ammoniaci uncias quatuor, squamæ Cypriæ uncias duas, aluminis scissilis, æruginis, mali corij, calcis uiuæ, singulorum unciam. Alij pro ærugine, habent sulphuris duplum, & squamæ dimidium.

Ad phagedænas ex quarto extremo de compositione medicamentorum per genera, habet cerussæ uncias octo, sulphuris ignem non experti uncias II. squamæ, thuris, æruginis singulorum unciam, malicorij unc. II. salis ammoniaci unciam, aluminis uncias II. calcis uiuæ unciam, ceræ libram, rosacei

unciam . ceram , & rosaceum eliquans refrigera ,
cætera læuigato . cum uti uelis linteum latum , quan=
tum ulcus est , capito , medicamentumq; imposito ,
& superdabis spongiam ex aqua frigida , & medi=
camentum tertio , aut quarto die commutabis .

Adamantini ad phagedænas , & antiqua ulcera ,
quæque difficiliter ad cicatricem perducuntur . Bul=
borum scillæ unius , quod maxime tenerum est , in
olei sextarium conijce , & coque donec ad tertiam
partem redigatur : oleo utere , ulcus penna inun=
gens , nec linamentum indens . Idem purgat , car=
* nem , cicatricemq; inducit . Qui uero maiore auxilio
indigeat , cum hoc medicamento unctus fuerit , ap=
ponat pastinacæ folia trita ex melle . Erit autem præ=
stantior ad hanc rem pastinaca erratica , si ea non
suppetat , satiuæ capiatur .

Aliud ad omnia ulcera maligna , & phagedæni=
ca , quod habet , succi Cyrenaici , ungulæ asini com=
bustæ , cancrorum fluuiatilium combustorum singu=
lorum unciam , plumbi usti , lentisci , cadmiæ , thu=
ris singulorum unciam mediam . Ungulam autem
ex lacte asinino læuigabis , canculos ex aqua , plum=
bum uero , & cadmiam oxyrrhodino separatim . his
læuigatis adde succum , & thus cum modico oleo
myrtino , omniaq; simul commisce , & conficito ad
modum agglutinamenti , & linteo inspersum impo=
ne , & ubi exsiccatum erit , sæpe mutabis , cum so=
lum à sanie inquinetur .

Ad ulcera maligna , difficiliter ad cicatricem per=
uenientia , putrescentia , & flaccida . lemnium si=

ORIBASII SYNOPSEOS

gillum huiusmodi ulcera ualde adiuuat præparatum ad luti consistentiam : si uero ulcus sordidum , & ualde flaccidum fuerit , & in conspectu sit , sigillum aceto acerrimo asperges , si minus , uino , aut aqua , aut posca , aut oxymelite , aut mulsa.

Ad ulcera carcinode , & maligna , & ad inflammationes pudendi , testium , ani , mammarum , itemq; ad rhagadas , rugas , & ardores sedis , & testium . In mortario plumbeo , & pistillo plumbeo tere ad strigmenti crassitudinem cum rosaceo , aut omphacino oleo semperuiuæ succum , aut umbilici ueneris , aut lactucæ , aut psyllij , aut uuæ acerbæ , & inunge . Centaurium minus recens illitum cicatricem inducit ulceribus , quæ ad eam ægre perueniunt , & quæ maligna sunt , sanat.

Ad ulcera perhumida , Cupressi folia , & rami , & fructus noui , & teneri , ad emplastri modum apposita , uel per se , uel uino madida , ulcerum flaccidorum , & putrescentium cicatrices sine dolore , et tuto depascuntur . Vtere etiam remedio , quod supra uigesimo quinto , & sexto loco descripsimus.

Ad idem . Cyperi radices maxime accommodatæ sunt ad ulcera , quæ propter nimium humorem ad cicatricem ægre perueniunt : cucurbitæ siccæ combustæ cinis ulceribus non inflammatis , at humidis , & putrescentibus conuenit , præsertim uero ijs , quæ in præputio pudendi sunt . Radicis anethi cinis idem facit.

Ad ulcera maligna fluentia , & putrescentia , plantaginem uiridem adhibe , aut siccam contusam

appone. Isatis sativa efficax est contra huiusmodi ulcera putrescentia, & depascentia: si uero uehementior isatis uideatur, quam ferre queat habitus ægrotantis, eiusdem folijs aut panem, aut hordeaceam, aut triticeam farinam, & polentam adijciemus.

Ad ulcera chironia, squamæ eris denarios X. aluminis scissilis denarios II. ceræ quantum satis est; ceram calefac, et emolli, sicca subtilissime trita commisce, in linteum conijce, loco admoue. Vel alumen scissile combustum, & tritum inspergito.

Ad eadem. Hyssopi unc. IIII. uuarum pas sarum drach. IIII. nitri unc. I. læuigato, & apponito, ulcus melle prius inungito.

Ad putrida, & depascentia. Chalcitis, auripigmentum, calx uel per se, uel simul admota, faciunt. Aut marrubium coctum ex uino adhibe. Aut eruum tritum ex melle imponito. Aut oliuæ folijs teneris coctis in uino, & contritis similiter utitor, aqua autem marina calida perfundito.

Ad uermes, qui in ulceribus putrescentibus nascuntur, ualet calaminthæ succus, aut ipsa calamintha uiridis læuigata, & adhibita.

Ad inueteratas, fistulosas, & in quibus caro difficulter crescit, ulcerum cavitates, quæ ex distillationibus fiunt. Ostreorum ossa combure, læuiga, insperge. item paucedani radix sicca contrita ad strigmenti formam; hæc enim expurgat, carnem, & cicatricem inducit.

Ad ulcera flaccida. Lanæ combustæ tritæ admo-

ORIBASII SYNOPSEOS

ta. marcescentes porro carnes in ulceribus statim
absumit platani cortex ustus, & tritus inspersus.
Quæ uero propter humoris copiam flaccida, & sor=
dida sunt, ea etiam curat.

Ad ulcera, quæ ægre ad cicatricem perueniunt.
Aloe sanat ulcera, quæ difficiliter ad cicatricem per=
ducuntur, præsertim uero in sede, & pudendo, &
eorum etiam inflammationem præcipue sedat aqua
diluta.

Ad ulcera uetusta facit cera in sole emollita, cui
squamæ æris ad strigmentum redactæ quampluri=
mum potes, aut chrysocollam addas; linteo autem
imponendum medicamentum est, & non sæpe au=
ferendum.

Ad maculas, & cicatrices exterendas, gallas im=
maturas, melanteriam, itemq; malicorium contusa,
ut succum emittant, impone, & ampeloprasorum
succum uiridem adhibe, donec teneri cerati crassitu=
dinem habeat. facies aut alia corporis pars nitro per=
fricanda, & abstergenda est; maculæ etiam exte=
runtur betæ decocto, aut nitro tosto, aut smegmate,
quod ex eruo conficitur: si uero nigror ex hoc appa=
reat, floremq; æris quissiam admisceat, aut per se
inspergat, satis erit. Tolles porro maculas, & cica=
trices cutim nitro confricando ad hunc modum, ma=
culas illine resina per dies quinque, sexto die soluas,
acubus maculas densis puncturis punge, ut locum
æque uellices, sanguinemq; fluentem absterge; cumq;
horæ dimidium ita permiseris, sponsia locum mun=
da, ac medicamentum in quamcunque maculam in=

de, tertio die iterum solues, & deligaturis expedies. Sed propter medicamenti usum nigror quidam, qui non diuturnus erit, exorietur: ac uiginti dierum spacio neque ulcus, neque cicatrix ulla, neque nigror apparebit; medicamenti autem compositio fit ad hunc modum, ceræ, nitri, aphronitri, calcis uiuæ, lixiuij, thuris pares portiones contere, & melle excipe, quod sit duplum unius prædictorum, quodq; cum cera sit liquatum.

Ad ungues scabiosos, uisci quercini uncias duas, farinae fœnigræci, succi thapsiæ utriusque unc. duas, cantharidum unciam unam, sandarachæ unc. duas, aceti quod satis sit.

Dia halon, hoc est ex sale, facit ad abscessus, strumas, & ea omnia, ad quæ ferro opus est. salis ammoniaci, plumbaginis, olei, lixiuij sarmen-
torum stillaticij singulorum uncia, stercoris columbini uncia tres; salem in mortarium conijce, itemq; lixiuium, & tandiu læuiga, quandiu sal dissoluatur, deinde plumbaginem, oleum, & stercus adijce, & omnia probe simul contere, donec sordium fiat spissitudo, & in ollam conijce, ac lento igni coque, ut non inquinet, & erue, atque utitor.

Ad cancrum ulceratum, spumæ argenti, ceræ, adipis suilli singulorum unciam, uitellos ouorum tostorum decem, olei cyathos octo sume. argenti spumam ex aqua quæ satis sit, tere aliquid olei affundens, tum uitellos simul contunde, adipem exemptis fibris cum cera eliquato, spumæ autem argenti læuigatæ reliquum olei addito. vsus eius est, si apponas,

ORIBASII SYNOPSIS

ut ex rosaceo cum linamento laneo imponas, aut cum
pesslo laneo, ut conuenire uideatur: si uero ulcus do-
loris expers sit, addito myrrhæ, ireos, aristolochiæ
singulorum drach. III. quod etiam non ulcerato
cancro conueniet. In quibus uero multa, ac depas-
cens erosio est, admirabile est, quantum adiuuenti affe-
rat hoc, quod habet, uini, quod Adrianum dicitur,
sextarios uiginti, rhois coriarii, pilularum cypressi
singulorum libram unam, gallarum acerbarum non
contusarum uncias sex, cassiæ optimæ tantundem,
pilulæ confractæ madescant quatrimum, et coquan-
tur ad tertias, aut quartas rudicula ex cupresso uer-
sando, deinde expressæ auferuntur, succus coquitur
usque adeo dum fiat tam crassum, quàm mel, et in
uitreo uase seruatur. Hoc ad depascentia ulcera, pu-
ro utimur, quod si crassius sit, uino erit humectan-
dum, & præsertim in muliebris pudendi sinu. Iam
uero lacte dilutum dolores mitigat, cæterosq; depa-
scentes morbos mirabiliter sanat.

Cerata, & perfusiones ad parotidas, phymata
omnia, & dothienas, olei, ceræ, saponis, stactæ,
nitri, singulorum libra; ceram cum oleo liquabis:
sapo uero cum stactæ in mortario læuigetur, deinde
nitrum in mortarium coniiciatur: quæq; in mortario
sint, in cacabum coniicito, & idem adiungito.

Ad bubonocœlem. taurocollæ, malicorii utriusque
libra, thuris succi hypocystidos utriusque uncia, ex-
cipe passo.

Ceratum δὲ τεσσάρων ex quatuor rebus, habet
ceræ, adipis taurini, frictæ, axungie pares por-
tiones.

tionēs.

Azanites ceratum habet ceræ, pineæ, adipis suili singulorum libram, picis, æsypi, medullæ ceruinæ singulorum uncias tres.

Hypochondriaca anethine, olei uncia duæ, marinæ lib. una, anethi unc. sex, scillæ uncia una, adipis recentis tantundem, ceræ libra. In ardentibus uero febribus, & fracturis, aqua fluuiatilis pro salsa, & * etiam anchusa, ponitur.

Ad erysipelata quod illinitur. cerussæ uncia duæ, sulphuris uiui drach. duæ, opii drach. quatuor, aceti quantum sufficit.

Perfusio capitis, unguenti irini unc. VIII. opobalsami unc. II. stactes unc. II. cedriæ laconicæ unc. II.

Alia ad percussiones, & plagas, ut inflammatio non subsequatur, olei partes IIII. aceti pars una, anethi ligna alliga, ut uerses, dum coquitur in calido cinere, quoad acetum coctum sit: deinde ceram adde, ut ad strigmenti crassitudinem redigatur.

Ad cardiacos. Ceram cum ænanthino eliquato, rhum syriacum addito, ac totum perungito.

Ad podagricos. Oleum uetustissimum coque usque dum emplastri consistentiam acquirat, & aspergens nitrum subtilissime tritum, & commiscens, ac super linteo extendens utere.

Ceratum, quod manus appellatur. Ceræ unc. V. adipis taurini unc. IIII. butyri unc. III. oesypi unc. II. terebinthinæ unc. I. colliquato.

Perfusio capitis, qua utimur, irini unc. V. nardi

H

ORIBASII SYNOPSEOS

unc. IIII. opobalsami unc. II. laurini unc. II.

Ad ulcera serpentia, & erysipelas, mentæ, sulphuris, cerussæ, acaciæ pares portiones, passo excipe: si usus postularit, aceto: idq; sæpe ego paravi.

Ad saniem. spumæ argenti unc. XX. calcis uiuæ unc. XX. aceti hemina; ea ex aceto diligenter læuigabis, oleiq; lib. addes, excipies, atque uteris.

Vnctio ad neruorum affectus, olei fœnigræci uncia duæ, ceræ uncia quatuor, terebinthinæ uncia tres, spumæ argenti uncia tres, adipis suilli uncia una, frictæ uncia sex.

Amythaonis ad hypochondriorum affectiones, omnem duritiam soluit, facit etiam ad articulos, qui ægre mouentur, guttæ ammoniaci unc. XXXVI. ceræ tantundem, terebinthinæ, bdelij, chalbanae singulorum unc. VIII. thuris myrrhæ, olei cyprini singulorum unc. IIII. myrrha, thus, & bdelium in uino madescunt, ammoniacum aceto dissoluitur; omnia uero pistillo, cyprino oleo perfuso, usque ad perfectam dissolutionem contunduntur.

Quod ex seminibus fit ad omnia interna ualens medicamentum habet ammoniaci unc. VIII. fœnigræci, panacis, iridis, nitri, adipis taurini singulorum unc. XXV. mellis unc. XX. aceti heminam unam, cyprini olei parum.

Quod ex ptissana conficitur, habet, fœnigræci, seminis lini, ptissanæ singulorum unc. I. meliloti, radicis althææ singul. unc. II. Hæc coquito, quousque succum reddiderint, cuius transcolati sumito lib. II. olei antiqui lib. III. & simul decoque do=

nec oleum tantum remanserit, deinde oleo adde taurini adipis unc. VI. frictæ unc. VI. ceræ lib. I. galbani unc. I. confice ad ignem ex lignis.

Ceræ unc. VI. adipis taurini noui unc. III. rosacei unc. XII. succi seminis lini quantum capi à cerato possit; quæ eliquari possunt, liquentur, miscantur, ac manu uersentur, et succus paulatim adhibeatur, quem succum ita conficies; lini semen diligenter laua, et ad lini seminis sextarium, tres aquæ sextarios cape, bis coque, & ita utere. facit ad eos, qui febris ardenti iactantur, itemq; ad eos, qui siti ænecti sunt, & ad iecoris, lienisq; inflammationes.

Malagma ex fœno græco. ceræ unc. II. terebinthinæ unc. VI. æsypi unc. IIII. farinæ fœni græci unc. IIII. aliquando etiā frictæ resinæ unc. additur.

* Epithema stomacho multiplicis usus. ceræ drachma, nardi drachma, aloes, mastiches, absinthij singulorum uncia IIII. casia, styracis, iunci singulorum uncia tres.

Malagma tonsoris, quod facit ad spleneticos, hepaticos, & ischidiacos, habet picis sicca unc. IIII. ceræ, pineæ, ammoniaci, baccarum lauri, adipis taurini singulorum unc. II. nitri rubri unc. I. farinæ fœni græci sextarios III. chamæleontis nigri radicis subtilissimæ trita sextarium.

Ex micis ad omnem duritiem. Succu fœni græci, seminis lini, althææ singulorum drachma una, spuma argenti drachma una, micarum panis drachmae tres, frictæ uncia una, drach. duæ, olei libra una, iridis, æruginis aristolochiæ rotundæ singulorum

ORIBASII SYNOPSEOS

uncia duæ, meliloti, mannæ, floris salis singulorum
uncia tres.

Ex palmulis, quod δὲ Φοινίκων appellatur, ha-
bet fœni græci, seminis lini utriusque lib. I. meliloti
unc. III. palmularum lib. II. uini odorati sextarios
II. aquæ lib. I. panis puri lib. II. spumæ argenti,
lib. II. cerussæ lib. II. olei lib. V. ceræ lib. I. co-
lophonæ lib. II. terebinthinæ lib. I. coque donec non
inquinet.

Epithema ad stomachicos, hepaticos & ad hypo-
chondriorum inflammationes, & ad omnes nervo-
rum affectus. ceræ drach. C. ammoniaci drach. C.
melilotorum drach. XII. croci drach. XII. myr-
rhæ drach. XII. olei cyprini lib. I.

Aliud, quod βασιλικὸν dicitur, ualens ad præ-
dictas affectiones, & ad omnem nervorum affectio-
nem per consensum. ceræ minas tres, ammoniaci mi-
nas duas, resinæ frictæ minam unam, sertulæ cam-
panæ minæ dimidium, propoleos, myrrhæ, styracis,
nardi celtici, cyperi indicæ, iridis illyricæ, cardamo-
mi, panacis singulorum drach. XX. casia, masti-
ches, opobalsami, amomi singulorum drach. XVI.
uini Italici odorati quantam satis est: nardini asiani
aromatici lib. I. sicca uino macerentur, & medi-
camentum pro more appareatur.

Cyphoides ad hepaticos & omnia thoracis uitia.
uivæ passæ carnis drach. XXV. croci drach. I. alij
obolos tres, casia obolos tres, nardi tantundem, iun-
ci drach. I. myrrhæ drach. IIII. terebinthinæ drach.
IIII. alij drach. XVI. ramentorum aspalathi obos

los XII. mellis drach. XVI. uini quod satis est. hoc medicamentum potest etiam per suffitum adhiberi.

Ex ænanthe epithema ualde efficax ad cibi fastidium, stomachi æstum, & dissolutionem. ænanthes sicca, gallarum, acaciæ, rosarum siccarum, omphacij, aluminis rotundi, aloes, singulorum uncia una. olei myrtini, ceræ, picis, singulorum uncia una. rhois syriaci uncia quatuor. arida uino aminæo aspergantur.

Ex Galeni commentarijs ceratum ad oris stomachi inflammationem, habet ceræ ponticæ, aut tyrhenicæ, aut cuiusuis alterius lotæ hyeme drach. IX. æstate uero drach. VII. nardini unguenti uncia I. Liquefiat cera in duplici uase, deinde erasum ceratum misce aloes & mastiches diligenter tritarum drachmæ uni. si maiore adstrictione opus sit, ut tantâ sit imbecillitas, ut continere cibum non queat, omphacij drachma addatur. Omphacium autem primum misceatur, deinde alia. quandoque etiam absinthij succum admiscebis. & quandoque utrunque: ut etiam hypocystidis, aut ænanthes aut rhois succum. Sed & nardini cerati copia semper augenda est ad proportionem numeri aliorum medicamentorum.

Malagma ad lienem ualde efficax. Farinæ myrobalani unc. III. nitri unc. quatuor, ceræ unc. sex. terebinthinæ unc. octo. aceti quantum sufficit. idq; splenem eliquat.

Malagma ex baccis lauri ad splenicos, hydropicos, dissoluit omnem duritiem, & omnes abscessus,

ORIBASII SYNOPSIS

qui in profundo sunt, absorbet. Cerae, resinae pinus, picis aridae, nitri rubri, baccarum lauri, ammoniaci thymiamatis, adipis vitulini subacti singulorum libra una. quae liquanda sunt, liquantur, siccaque eis adijciuntur, & simul contunduntur.

Malagma Apollopheanum habet cerae, ammoniaci thymiamatis, bdely, iridis illyricae singulorum drach. octo, resinae terebinthinae, mannae, thuris singulorum drachma unam. ex irino contunduntur.

Ad ischiadicum. seminis rutae sylvestris, silphij, baccarum lauri, spumae nitri, abrotoni, colocynthidis medullae, nasturtij, ammeos singulorum drach. quatuor, rutae viridis minae octauam partem, cerae tantundem, picis tantundem, terebinthinae tantundem, galbani drach. VI. opopanax drach. quatuor. Hoc medicamentum magnam calefaciendi vim habet, & humores qui in profundis corporis partibus nobis molestiam afferunt, potest elicere.

Ex Philomeni Mnasaei commentariis Clidion. galae immaturae, hypocistidos, aluminis rotundi, acaciae, rhu obsoniorum, malicorij sicci, apij seminis singulorum uncia. uisci quercini lib. quatuor. ammoniaci drach. quatuor. picis siccae drach. duae. cerae drach. quatuor. olei lentiscini, aut myrtini unc. quatuor. Gallae coquendae sunt in uini cyathis nouem usque ad tertias, deinde frangere, & cum alijs ex uino conterere oportet. ammoniacum aceto laeuigandum est ad mellis spissitudinem, uiscum ex modico oleo est molliendum: deinde pix, una cum cera eliquentur, & cum reliquo oleo caeteris omnibus af-

fundantur, et læuigentur: ac postremo in pila tundantur, donec in unum omnia conueniant.

Ex Galeni commentarijs epithema infrigidans. Expresso humore alicuius infrigidantis, qualis est lactuca, aut solanum, aut oxalis, cum portulaca miscemus, deinde contundentes exprimimus: uaseq; in aqua gelida, aut niue constituto farinæ tenuis modicum addimus, et subigentes iniicimus. Hoc uero sæpius iterandum est, donec ægrotus refrigerationem sentiat.

De cataplasmatibus.

CATAPLASMA ex fermento, quod compacta diffundere, & eliquare maxime potest, nam & dothienas, & suppurationes tardius ad mutationes peruenientes iuuat, surculos educit, scirrhis auxiliatur, plantarum pedum contusionibus subuenit: multis modis conficitur. nam uel fermentum cum oleo emollitur, quod satis est ad dothienas, & tardiores suppurationes dissoluendas, aut tenuis pars nitri tostæ cum eo miscetur, ubi acriore epithemate opus est, ut in uehementioribus scirrhis; uel quandoque fermentum diffundimus, & rursus componimus, & coquimus parum olei, aut irini unguenti admiscentes. Est etiam alia præparatio. fermentum aceto dissoluitur, ut succi crassitudo sit, id quod ad scirrhos hepatis et splenis est accommodatum. uel absinthii comam, aut iridem, aut abrotonum, aut thymum, aut pulegium admiscemus. nam hæc om-

ORIBASII SYNOPSEOS

nia cum fermento satis sunt ad tumores duros iecoris
& lienis discutiendos.

De cataplasmate, quod ex pane fit.

CATAPLASMA ex pane efficacissimum
est. nam omnibus fermæ inflammationibus conuenit.
modi autem eius conficiendi sunt admodum multi.
uel enim frigida aqua madefactus panis & subactus
cum rosaceo illinitur, & inflammationibus, quæ ad
erysipelatis naturam tendunt, plane conuenit; uel
ex aqua calida madescit, ac cum oleo emollitur, de-
inde ita calidus adhibetur, ut durioribus, & non
adurentibus inflammationibus profit: uel pro oleo
butyrum addes, atque ita multo ad easdem affectio-
nes accommodatius reddes. Atque ita etiam para-
tur. panis multa aqua dissoluitur, ut succi spissitu-
dinem acquirat, eiq; oleum, aut butyrum miscetur,
deinde ad consistentiam coquitur. hoc autem est om-
nium eorum, quæ quidem ego uouerim, ad inflam-
mationes uulnerum, & ad suppurationem perdu-
cendum ea, ad quæ suppuratione opus est præstan-
tissimum. Vbi uero neruus, aut nerueum aliquid
contusum est, ibi ego etiam picis liquidæ parum mi-
scens noui esse accommodatum cataplasma. Id uero
est etiam podagricis inflammationibus idoneum. Alius
efficiendi modus. hesterni panis medullam manibus
conterimus, ad farinæ similitudinē, inde melli in olla
calefacto admiscenda est, et coquenda ad mediocrem
consistentiam, oleiq; mediocrem portionem affundes.

hoc præcordiorum inflammationibus conuenit. Sed melius etiam fiet, si parum aquæ melli admiscueris, ita enim in coquendo melius diffunditur. Iam uero quod ex triticea farina cataplasma componitur, easdem fere uires habet, et eisdem etiã apparatur modis.

De cataplasmate ex furfuribus.

FURFURES ita parabis. par est furfures in tenuissimas partes in mortario contundendo redigi, & cribro traïci, atque itidem contundi: ijsq; uti cum ad omnium partium corporis tumores duos, tum uero præcipue ad eos, qui in iecinore, atque lie=ne sunt fixi. Furfures ex oxymelite, uel etiam ammoniaco sunt parandi, & calidi applicandi. Sed præstiterit etiam, si uicissim imponantur, ne calor unquam deficiat. Si uero quandoque testiculus inflammatione tentaretur, hoc esset accommodatissimum. sed sine aceto fieri deberet. faciet quoque id cataplasma ad dothienas, & cætera dura tubercula. Sed furfures aceto imbuti, & uicissim impositi, mirum in modum ualent contra iētus animalium uenena iaculantium.

De cataplasmate ex ficibus.

MULTIPLEX est huius cataplasmatidis compositio, & ad multa ualet. Ficus igitur diligenter contunduntur, ut nulla pars neque ficuum, neque seminis, quoad eius fieri potest, non contusa relin=

ORIBASII SYNOPSEOS

quatur . ijs ita confectis , suauitatis gratia , parum
irini unguenti admiscetur . facit ad duritias neruo=
rum , ad articulos contractos , & præter modum la=
xatos : & ad scirrhus , ac præsertim hepatis & sple=
nis . Si uero nitri parum adiunxeris , sinus rumpet ,
& cuspides euellet . Si uero ita ficus contundas , &
pulegij , aut origani , aut thymi comam , aut absin=
thij , in tenuissimas redactam partes miscueris , fiet
cataplasma hydropicis idoneum : quod præcordijs
omnibus , & lumbis , & dorso imponetur .

Alius conficiendi modus . Coquantur ficus donec
facile , & ualde diffundantur : deinde cum modico
eius aquæ , in qua fuerint coctæ , læuigentur , tum
hordeacea farina , aut triticea , aut panis eis miscea=
tur , & diligenter subigantur , & rursus coquan=
tur ad cataplasmatibus consistentiam . Conueniet hoc
phymatis , quæ non facile maturescunt , & paroti=
dibus , quas ad suppurationem perducere oportet ,
& furunculis . Pinguedinem autem , si quis uelit
admiscere , butyrum erit imponendum : sed si rutæ
etiam folia subtiliter trita misceantur , fiet medica=
mentum ad dolores intestinorum à flatu excitatos ua=
lens ; pinguedo autem tunc addatur , aut oleum in
quo cuminum , aut ruta coquatur .

De Acopis.

ACOPVM decameron habet spicæ nardi , fo=
lij , anphorbij , piperis , costi , adarces singulorum
unciam unam , mastiches , opobalsami unciam unam ,

nardini unguenti libram unam, ceræ uncias tres.

Pentamæron habet, styracis uncias duas, masti-
ches uncias duas, ceræ albæ uncias tres, opobalsami
uncias quatuor, unguenti nardini uncias quinque.

Acopon unguentum ex castoreo ad paralyses, et
diuturnas affectiones, habet æsypi uncias tres, tere-
binthinæ tantundem, medullæ cerui uncias quatuor,
ammoniæ, galbani, castorei, piperis albi, euphor-
bi, adarces, nitri spumæ, opopanacis singulorum
unciam unam, olei styracini unciam unam, olei iri-
ni uncias nouem, olei ueteris uncias quatuor, ceræ
libras duas, confice.

Aliud simplex. Butyrum, resina, et colophonia,
cera alba noua pari pondere capiantur, et eliquentur.

Ad habitus ex senectute refrigeratos. Qui se la-
uat, ad ignem se hoc abstergeat, calaminthæ, samp-
suchi, hyssopi, baccarum lauri, et eius, ex qua co-
ronamenta fiunt, rorismarini, lapidis pyritæ, sa-
lis, fecis ustæ, nitri, pumicis, singulorum ratam
portionem cape, itemq; parum sinapi, & unæ ta-
minie, & gnidij grani: à balneo uero utatur aco-
po huiusmodi, quod habet, nardini, amaracini, &
comageni singulorum minæ quartam partem, cu-
cumeris agrestis radicis, & bryoniæ, utriusque mi-
næ dimidium, canchryos, pyrethri, euphorbi, zin-
ziberis, alcionii sicci, costi singulorum drach. qua-
tuor, piperis longi, foliorum siccorum rhodopaph-
nes, sing. drach. duas, sulphuris uiui unam, liquo-
ris thapsiæ unam; omnibus ualde contritis unguenta
affunduntur, hoc diu perfricandus homo est, ac non

ORIBASII SYNOPSEOS

nulli etiam languidi, & soluti hoc præsidio refecti sunt.

Ad pallorem, & liuores, ualet oleum, in quo bryoniæ radix diu sit incocta. id quod etiam corpus rugarum expers efficit. Liuores autem tollit hoc, quod habet, salis læuigati lib. VI. pulmonis hircini usti drach. VI. struthii drach. octo, adhibe fouens decocto raphanorum, aut absinthio.

Ex Rufi commentarijs unguentum ualde efficax ad penem erigendum.

MYRRHAE, sulphuris, cnici interioris, singulorum drachma una, melanthij drach. duæ, pyrethri oboli duo, piperis nigri grana triginta, cnidij grana pura uiginti; contundito, & cum drachma una scillæ conterito; cumq; recte fuerint trita, ceræ parum cum modico cicini olei, atque mellis eliquato, perfundito, & terito, mellis autem, & olei mensura sit utriusque hemina; nonnulli etiam hoc unguento anum illinunt. Post concubitum uero locus est lintheo diligenter abstergendus.

Ischiadicum. Olei cyprini, axungiae, olei ueteris singulorum uncia, ceræ unc. VI. sulphuris uiui drach. XV. adarces drach. X. nitri drach. XII. piperis drach. XVI. pyrethri drach. X. rutæ teneræ, origani singul. drach. XVI. baccarum lauri drach. XII. euphorbij tantundem, quæ liquari possunt, cum siccis misceantur.

Ex hedera. facit ad lassitudines, & omnem ner=

uorum, aut musculorum affectionem ex consensu or-
tam, fœni græci lib. I. baccas lauri numero C. cu-
pressi pilulas numero XX. herbæ sabinæ libra una,
roris marini drach. I. olei ueteris lib. I. ceræ lib. I. te-
rebinthinæ unc. VI. pineæ unc. I. succi hederæ unc.
IIII. aquæ sextarij III. herbæ in aqua madescant
triduum: deinde oleum infundito, & coque quan-
tum satis est; tum dissolutis ijs, quæ liquari pos-
sunt, addito, & succum hederæ statim læuigato,
& refrigerato, eliquatisq; in mortarium coniectis
utitor.

Ischiadicum unguentum efficax. Euphorbij drach.
V. piperis drach. VI. adarces drach. III. castorei
drach. I. sampsuchi drach. II. succi panacis drach.
VI. struthij drach. IIII. olei cyprini drach. IIII.
olei irini drach. III. olei sicini, laurini, singulo-
rum drach. III. ceræ, œsypi, resinæ liquidæ sin-
gulorum drach. duæ, confice.

Ischiadicum Antonij archiatri. Olei ueteris se-
xtarios V. pilulas cucumeris agrestis numero quin-
que; coque in oleo donec frigantur; ceræ unc. VI.
pyrethri unc. I. sulphuris uini unc. III. terebinthi-
næ unc. VI. euphorbij unc. II. uuæ taminæ unc.
I. cachryos unc. I. thapsiæ unc. I. dictamni unc. II.
adarces unc. I.

Metasyncriticum. Opopanacis, ammoniaci, te-
rebinthinæ, castorei, œsypi, euphorbij, galbani,
adarces singulorum unc. duæ, piperis albi, medul-
læ ceruinæ singulorum uncia, laurini, styracini,
utriusque uncia quatuor, irini unc. sex, ceræ, olei

ORIBASII SYNOPSEOS

ueteris, amaracini singulorum uncia. opopanax in mortario læuigandus est donec strigmenti crassitudo fiat; cera uero, & oleum liquanda sunt, deinde ammoniacum contusum adhibendum, tum reliqua eliquata, deinde olla ab igne sublata, arida inijce, & in mortarium deposita simul omnia læuigabis, & recondes.

De pastillis, qui Τὸν'ονοι dicuntur.

ANDRONIS pastillus; atramenti sutorij, myrrhæ, mali corii, singulorum drach. II. thuris, aluminis scissilis, singulorum drach. quatuor, aristolochiæ drach. octo, ex uino austero coactis, et aceto dissolutis utere.

Musæ; aluminis scissilis, aloes, myrrhæ singulorum drach. sex, croci, crocomagmatis æris combusti, atramenti sutorij, capitulorum punici mali, singulorum drach. sex, uino mulso excipe.

Heræ ad sugillata, lichenas, maculas, carnem excrescentem, fistulas, & alia permulta. Sinapios æruginis rasæ, thuris masculi, aluminis scissilis æquales portiones, aceti quod satis est.

Heræ, ad nomas omnes, & præsertim eas, quæ in pudendis, & ore pascendo serpunt; croci drach. octo, aluminis drach. C. myrrhæ drach. octo, dissolue oxymelite, & linteo duplici madefacto utitor.

Pastillus ex charta ad nomas. Chartæ combustæ drach. XXXII. calcis, auri pigmenti, sandarachæ singulorum uncia una, succo plantaginis excipito.

Pastillus ad vitiligines alphos, leucas, lepras, lichenasq; , elebori albi, piperis longi, cachryos, alcyonij, sulphuris vivi, sandarachæ, calami aromatici, adarçæ, pares portiones tritæ, & cribratæ in aceto dissoluntur, & pastilli fiunt, partes autem infestæ confricandæ sunt in balneo, & ungendæ, ac deinde in sole diu continendæ.

Pastillus croceus constat ex myrrhæ drach. I. castorei drach. X. croci drach. sex, succi papaveris, seminis apii, hyssopi, styracis singulorum drach. I. seminis hyosciami drach. sex, aqua excipe, & pastillos trium obolorum confice.

Pastillus ad lichenas. Chalcitios, misyos, sulphuris vivi, atramenti sutorii, thuris singulorum drach. quatuor, ficus foliorum viridum unc. sex, uino excipe.

Pastillus ad tormina, & ad sanguinis sreatum, & fluxum muliebrem, succi hypocistidis, terræ samie, gallæ omphacitidis, acaciæ siccæ singulorum drach. octo, excipe aqua pluuiæ. Ad tormina utimur diluto succo orizæ, aut lentis, aut alio eiusmodi; in sanguinis uero sreatu adhibetur huius medicamenti drachma una ex aquæ frigidæ cyatho. Ad fluxum muliebrem diluitur succo aliquo, aut hapsus lanæ imbuatur & succo solani, aut plantaginis, aut polygoni, aut alterius similis diluitur.

Pastillus Pasionis habet squamæ æris, drach. XII. æris combusti, salis ammoniaci, aluminis rotundi, æruginis rasæ, thuris singulorum drach. octo, æs, & alia in sole terito, posteriore loco thus; pastil=

ORIBASII SYNOPSEOS

los confice, cumq; usus postulabit, aceto dissolue, & inunge.

Pastillus podagricus Procli. hic podagram, ischia=da, & omnes penitus articulorum dolores omnesq; labores annuo spatio potui datus curat; omnesq; sen= sus magis uegetos reddit. placide per urinas purgat, & totum corpus efficit ualentius. Sanat etiam epi= lepsiam, tumoresq; dueros iecinoris, ac lienis tollit. habet autem chamædryos unc. IX. centarij albi, et fructum ferentis unc. octo. aristolochiæ montanæ unc. septem. gentianæ non contusæ unc. sex. hype= rici unc. V. petroselini unc. tres. Phu, tantundem, agarici unc. I. mellis heminas duas. contunde ac cri= bra singula per se, & misce, ac cum melle emolli. & deinde contere, ac pastillos conficito drach. unius. Usus autem, & eius potus esto ei qui bene concoxit circa horam tertiam ante cibum postquam aluus de= iecerit. diluitur autem aquæ calidæ cyathis duobus. isq; qui sumpsit, inambulet, aut gestetur. Initium uero sumendi huius medicamenti ne sit æstas, sed aliquo alio tempore initium sumatur. Internal= lum inter sumptum medicamentum, & balneum, aut cibum esto horarum trium. ei uero qui non concoxit, omnino cauendus est hic potus. com= pleaturq; anni dierum numerus, uictusq; ratio ita instituatur, ut cibi boni succi, & facilis ad con= coquendum sumantur, neque ad satietatem ci= bus ingeratur. atque ego quidem eos, quos articu= lorum dolores exercent, ut brassica uescantur, ad= moneo. crassos enim gigni humores uetat. uinum mediocre

mediocre bibendum est, & moderate mixtum, cum post cibum potui datur.

Ex electro pastillus facit ad sanguinem spuentes, tusses diutinas, tabidos, cruenta extusientes, celiacos, dysentericos, & flatu plenos. ualet etiam ad aures. psyllij mundi drach. XL. iridis illyricæ, ramentorum electri, croci singulorum * lib. I. opij Gale. drach. XV. psyllium in aquam calidam coniectum drach. macerari finito. cumq; uiscosa ac glutinosa effecta sit aqua, liquorem è psyllio exprimito, ac medicamentum parato. Pastillos conficito, ac dato obolos tres dormitum euntibus. aqua uero sextarij tres sunt.

Pastillus ex acacia faciens podagricis, articulorum doloribus, inflammationibus, & ijs omnibus uitijs, quæ pruritus affert, in principio adhibitus, habet acaciæ nigrae & flauæ utriusque uncias quatuor. collæ artificum pellucidæ (sed præstat capere collam piscium) unc. quatuor. ammoniaci thymiamatis unc. duas. aloes, glaucij singulorum unc. duas. thuris masculi, ueratri albi & nigri utriusque unc. I. coacta aceto scillino in pastillos redige. cum usus postulat, eodem aceto dilue, & illine, finitoq; siccari, & in balneum mittito, cum exierit, dato.

Pastillus ad hemicraniam. seminis nasturtij drach. quatuor. foliorum rutæ uiridium drach. quatuor. opij drach. quatuor. ex aceto confice.

Siccum medicamentum ad cicatricem inducendam, quod facit etiam ad ulcera maligna, & nomas. corticis pini drach. sex. cornu ceruini usti drach.

ORIBASII SYNOPSIS

quatuor aruginis rase drach. una. tritis utere.

Aliud ad cicatricem inducendam. ostreorum combustorum drach. duæ. mannæ drach. una. cadmiæ obol. quatuor. læuigatis utitor & ad nomas etiam adhibeto.

Cephalicum ad caput accommodatum, aufert squamas, educit ossa, eaq; digerit, & canas partes carne implet. Iridis drach. quatuor. panacis drach. quatuor. aristolochiæ drach. duæ. thuris drach. duæ. mannæ tantundem. omnia conterito, & cribrato, utitor uel per se, uel ex melle.

Aliud crustas inducens, & uellicans, & abscindens cataplasmatibus modo adhibitum, specilloq; ignito contritum. ualet etiam ad excrescentia comprimenda. chalcitios crudæ drach. octo. cadmiæ drach. quatuor. aceto acerrimo excipiuntur, siccantur, et læuigantur.

Putrefaciens absque dolore. auri pigmenti, chalciteos, sandarachæ singulorum drach. quatuor. calcis drach. octo.

Rhodiaceum ad carnem supercrescentem continendam. gallæ immaturæ drach. nouem. squamæ æris drach. V. atramenti sutorij drach. tres. aluminis scissilis drach. quatuor. gallas ad dimidias adurito, & uino extinguito.

Ex charta. chartæ combustæ unc. sex. auri pigmenti, sandarachæ, calcis singulorum uncia & drach. quatuor. Si pastillos uelis conficere, succo plantaginis, aut uino austero excipito.

Ad nomas. chalciteos, misyos, squamæ, gallæ

rum pares portiones.

Adurens sine mordicatione statim alterans. cal-
cis uiuæ unc. una. fecis uini drach. una. nitri un-
ciam mediam aceto læuiga, coque in stillatitia fi-
culnea donec bis, aut ter ferueat. antequam uero
coquatur, habeat passi crassitudinem. Si uero ad em-
plastri formam uelis redigere, excipe uisco, quod ad
uaporem aquæ dulcis calidæ sit solutum.

Anthera ex Philumeni scriptis ad ulcera oris. san-
darachæ, iridis singulorum drach. quatuor. cyperi
drach. octo. myrrhæ, croci, aluminis scissilis sin-
gulorum drach. una. florum rosarum drach. una.

De collyrijs.

LIBYANVM collyrium habet, stimmeos usti
& loti drach. duodecim, cadmiæ combustæ, & lo-
tæ tantundem, cerussæ combustæ et lotæ drach. sex-
decim, amyli tantundem, spodij drach. octo, aste-
ris samij drach. octo, plumbi usti, & loti tantun-
dem, myrrhæ tantundem, opij tosti drach. octo,
gummi drach. unam. alba ouorum recens natorum
uiginti, & aquam pluuiam ad excipiendum.

Psilothrum Apollinaris. cerussæ drach. uiginti
quatuor. cadmiæ drach. octo. æris combusti drach.
duodecim. myrrhæ drach. duæ. aloes drach. octo.
croci tantundem. acaciæ drach. quatuor. tragacan-
thæ drach. undecim. amyli drach. sex. opij drach.
duodecim. gummi drach. X. aquæ pluuiæ quan-
tum satis est.

ORIBASHI SYNOPSIS

Cnicus flauus Bassi . ad distillationes , doloris uexationes , exulcerationesq; ouo , aut aqua dilutus . cadmiæ ustæ & lotæ drach. XXXII . cerussæ lotæ drach. sexdecim . spodij tantundem . opij tostî drach. octo . acaciæ fuluæ , amyli , gummi , tragacanthæ singulorum drach. quatuor . aquæ pluuiæ quantum satis sit .

Ex erica , habet ericæ seminis , myrrhæ , opij singulorum drach. triginta octo . atramenti sutorij combusti drach. unam . gummi drach. sex . acaciæ drach. sex . cadmiæ tantundem . aquæ pluuiæ quantum satis est .

Vranium collyrium ad ulcera , pustulas , ruptiones , inustiones , prolapsus , staphylomata , sugillata , corrosiones , nomas , carbunculos , & omnes magnas affectiones , præsertim uero ad ruborem et glaucedinem oculorum ualens . In principijs magis dilutum infunditur . cum autem fluxio tenuis , mordax , et feruida fuerit , cum lacte utitor : cum uero repurgare , ac crassam fluxionem uelis dissoluere , cum aqua . Terræ samie ustæ et lotæ unc. tres . spodij loti unc. una . cadmiæ lotæ unc. duæ . stibij loti unc. duæ . squamæ æris lotæ unc. quatuor . opij drach. sex . gummi unc. quatuor . confice ex aqua pluuiæ .

Collyrium Achariston . facit ad maximas humorum fluxiones , & præcipue in agrestium corporibus . cadmiæ drach. sex . acaciæ drach. octo . æris usti et loti tantundem . opij drach. quatuor . seminis ericæ tantundem , myrrhæ drach. quatuor . gummi drach. sex . aqua excipito . usus est cum lacte mulie .

bri. temperatura sit media. cum uero non fluxio, sed affectio circa oculos sit, ab hoc collyrio abstinemus.

Collyrium ex thure ad fluxiones, & chemoses habet cadmiæ ustæ & lotæ drach. octo. thuris drach. octo. cerussæ lotæ drach. XL. opij drach. sex. aqua itidem excipito.

Collyrium cygnus. ad ulcera omnis generis, fluxiones, doloris uexationes, oculos sugillatos. habet spodij loti drach. quatuor. terræ samiæ, amyli, acaciæ, opij singulorum drach. quatuor. tragacanthæ drach. unam. excipe aqua pluuiæ. usus est ex ouo.

Libyanum collyrium ad pustulas, inustiones, ruptiones, cælomata, sugillata, chemoses, staphylo- mata, magnos dolores & affectiones oculorum. cicatrices etiam tollit. habet autem cadmiæ ustæ et lotæ, drach. sexdecim. cerussæ drach. tres. myrrhæ drach. duodecim. stibij usti & loti drach. duodecim. bdeliij usti & loti drach. duodecim. aquæ uero quantum satis sit, & ad excipiendum alba ouorum XX. In alio exemplari additum erat, opij drach. XI.

Collyrium ex cornu ceruino ad ulcera, pustulasq; ac cicatrices exterit. cornu ceruini usti drach. quatuor. thuristantundem, plumbi usti & loti drach. duæ. opii drach. una. gummi drach. duæ. aqua pluuiæ excipiantur.

Collyrium Nilium Demosthenis ex rosis. Rosarum tenerarum drach. quatuor. croci drach. duæ. papaueris obolus, nardi obolus, gummi drach. duæ. aqua excipiuntur. Valet hoc ad chemoses, & prolapsus

ORIBASII SYNOPSEOS

oculorum, & pustulas, & ulcera etiam sordida, ad uehementes dolores, & asperitates palpebrarum.

Madicum collyrium habet glaucii drach. quatuor. forcocollæ tantundem, croci drach. unam. tragacanthæ tantundem. cetera in aqua læuigato ita, ut recte madefaeta sint, & cum tragacantha conterito, & emolliens utere. Sæpe autem subungens hoc spissiore utitor.

Spodiaceum faciens ad inflammationes & defluxus, habet thuris, stibii singulorum drach. C. cadmiæ, cerussæ singulorum drach. uiginti quatuor, terræ samiæ, asteris sing. drach. tres. papaueris drach. IIII. gummi drach. XV. subige cum succo foliorum oliuæ. quem quidem succum ita conficies. oliuæ folia, quæ magis tenera sint, abluta in mortario contundito, aquæ modicum affundens, exprimitoq; ac puro linteo excolato.

Nardinum collyrium habet cadmiæ drach. decem et octo. æris combusti drach. sex. stibii drach. XX. nardi Syriaci drach. quatuor. acaciæ drach. X. gummi drach. XX. croci drach. unam. ex aqua pluuiæ subigito.

Collyria quædam sunt, quæ non condensant, crassosq; humores reddunt, sed diffundunt, atque discutiunt, quale est aromaticum, & chiacum. Aromaticum autem componitur ad hunc modum, pompholygis drach. tres. æris usti drach. duæ. myrrhæ drach. tres. uino Chio, aut phalerno exceptis utere.

Chiacum ita conficitur. spodii drach. tres. æris

combusti drach. tres. croci drach. una. myrrhæ drach. quatuor. meconij tantundem, piperis albi grana octo. gummi drach. una. confice ex uino Chio marina non permisto, aut aminæo.

Siccum ad oculorum angulos scabiosos. habet chalcitidis drach. octo. cadmiæ drach. v. trita in uas fictile ponuntur, & uasculum opertum in acetum temperatum conijcitur, ut exterius quidem made fiat, interius uero nihil humoris confluat. ita septem dies dimittito, deinde exsiccato.

Collyrium diacenteton. cadmiæ drach. quatuor. æruginis drach. una. misyos tosti obol. tres. piperis tosti drach. tres. gummi drach. una. facit ad uisus hebetudines, ad incipientes suffusiones, attenuatq; esto autem calidum.

Erasistrati πᾶν ὄντος id est omnino utilis liquida compositio atque admirabilis faciens ad oculorum inflammationes, ad ophthalmias incipientes, et ad palpebras male affectas, & ferme ad omnem ophthalmiam. ea etiam usus est ad pudenda contusa, & aures purulentas, ad tonsillas, ad uuam, et ad reliqua ulcera corporis, quæ alioqui non sanescunt, & ad nigrores, qui in ulceribus sunt, & ad morbos in naribus orientes, & quibus etiam os infestatur. habet autem æris combusti drach. duas. myrrhæ drach. unam. misyos tosti drach. unam. piperis obolos * duodecim. croci obol. tres. uino Chio læuigen = Alter
tur donec medicamentum misceatur. deinde misce = I I.
tur passi hemina, & iterum conteruntur, tum in
æreum uas coniecta lento igni coquuntur quousque

ORIBASII SYNOPSEOS

medicamentum ad uisci formam redigatur. postremo in aeneam pixida reijcitur. & ita ad usus ante dictos adseruatur.

Collyrium ad pura & impura ulcera, & depasscentia, atque ad eminentias, itemq; ad ueteres affectiones, & asperitates palpebrarum, & sycofes, & inuersiones palpebrarum, ad clauos, ad staphyломата, omnem defluxum, & graues dolores, & scabiem palpebrarum, accommodatum. facit ad recentia, & crassa mala, ad carbunculos, ad puris collectionem. ipsum enim pus consumit; & uno uerbo, ad omnia uitia oculorum ualeat. spodij drach. tres. atramenti sutorii drach. duæ. croci drach. una. myrrhæ oboli quatuor. meconii tantundem, piperris albi grana duodecim. gummi drach. una. uini Chii austeri quantum satis est.

Aliud ad pura ulcera, quæ carne implenda, & ad cicatricem perducenda sunt. Cleonis autem collyrium appellatur, quo etiam nos utimur, et uehementer laudamur. nam et ulcera profundissima replet celerrime, & tenuibus, & oculorum obtutum pene fugientibus cicatricibus relictis ad cicatricem perducit, ulceraq; absque inflammatione conseruat. habet spodii drach. unam. bdellii combusti cum sulphure uiuo, & loto drach. quatuor. squamæ lotæ obolos tres. gummi drach. duas. aqua læuigans & cogens, utere cum lacte aut albo oui.

Dionis collyrium habet spodij drach. quatuor, corticis thuris obolum, myrrhæ tantundem, squamæ æris, acaciæ, nardi indici, meconij tosti singulorum

obolum, gummi drach. quatuor, excipe aqua plu-
uiatili, & utere ex ovo.

Collyrium, quod $\pi\epsilon\pi\epsilon\sigma\mu\acute{\omega}\nu$ dicitur, præstan-
tissimum est ad cicatrices, ad carnem excrescentem,
& ad asperitates palpebrarum purgandas, ad ea-
rum inuersiones, lithiasis, chalazia, & scirrhosas
affectiones, ad ungues oculorum, ad enchantides, sca-
biem palpebrarum, & membranarum crassitiem,
& ad multos, crassosq; defluxus tollendos, & ad
aquosas, copiosasq; fluxiones cohibendas, nam &
absumit, & perpurgat tuto, attenuat, & consumit
uehementer mordens, oculum clarum conseruat, ad
aspectum iucundissimum, & blandissimum, habet
hoc æris & combusti, & loti obol. quatuor, croci
drach. I. myrrhæ obol. tres, uini Chij quantum est
satis: si uero spodij drach. quatuor adijcias, erit ad
omnem fluxionem, omnemq; lippitudinem accom-
modatissimum.

Collyrium ad carbunculos aptum, quod $\alpha\delta\acute{\iota}\kappa\eta\tau\omicron\nu$
nominatur, spodij loti drach. quatuor, meconij drach.
I. succi ex hysciamo expressi drach. I. acaciæ tantun-
dem, nardi obol. II. æris rubri obol. II. fuliginis-
thuris obol. quatuor, gummi drach. sex, succi cicu-
ta expressi drach. una. Est etiam perutile ad carbones
hoc, quod habet opij, acaciæ, hyosciami, aut misyos
seminis myricæ pares portiones, contere, uino crasso
dilue, & carbunculos oculorum, atque alias etiam
partes inunge.

Collyrium ad tabem; ammoniaci drach. I. croco-
magnatis drach. quatuor, croci drach. II. æruginis

drach. i. aqua excipiantur.

Collyrium ad suffusiones ; foeniculi uiridis succum cum melle misce pari portione, ac simul coque donec mellis habeat consistentiam ; hoc autem unguens etiam oculorum tollit ; nos uero subsequenti collyrio praecipue utimur, quod in plerisque id effecit, quod opus erat ; habet caucalidis succi, chamædryos, ceronopidos singularum pares portiones ; contere, ac collyria confice. Quandoque autem othones succi partem unam miscui, quam sane othonem aliqui magnam chelidonium uocant, ut Dioscorides auctor est. Paruum autem Chelidonium, quod etiam agreste triticum nominant, uitandum est, quippe quod acres uires habet, & cutim exulcerat, ut etiam Galenus memorauit, mitius autem est primum ad suffusiones.

Archigenis ad oculorum claritatem maxime ualens. Aselli piscis pinguedinem, quæ in uentre est, cape pondo unc. tres, scamoneæ unciam mediam, his leuigatis cedriæ uncia una admiscetur. Ungendus est locus aut in balneo, aut in sole, fomenti loco.

Demosthenis collyrium ad ueteres affectiones ; Lycij drach. tres, æris combusti drach. undecim, cadmiæ drach. duodecim, opij drach. sex, croci drach. duodecim, acaciæ tantundem, aqua excipe.

Cleonis gluten fluxionem cohibens ; terræ samiae pars una, myrrhæ pars una, mannæ pars una, excipe albo oui, deinde linteo impositum temporibus, & fronti applica.

Siccum palpebras pulchras faciens, pueris maxime accommodatum ; stibij drach. sexdecim, plun =

bi usti drach. octo, squamæ æris, croci, florum rosarum, myrrhæ, nardi indici, thuris masculi, piperis albi singulorum drach. i. palmularum nuclei numero XXX. omnia in uas fictile coniuncto, diligenter torrefacito, inde in mortarium reijce, ac contere, & opobalsami cochlearia duo adde, & simul contritis, & arefactis utere.

Aridum ad aridam lippitudinem, sycosin, putredines, & carnes excrecentes; habet, cadmiæ drach. i. chalcitidis drach. octo, piperis grana XV. nardi celtici drach. i. cadmiam, & chalcitida ex uino contunde; cumq; mista fuerint, nardum, & piper adde, & omnibus in puluerem redactis utitor.

Liquida compositio ad sycosas eruptiones, & omnes carnis exuperantias, & ad enchantidas, habet misyos tosti drach. sex, atramenti sutorii drach. quatuor, mellis attici cyathos X.

Alia ad callos, & omnem eminentiam; æris combusti, misyos combusti, myrrhæ, croci, unæ acerbæ singulorum drach. i. uini Chii cyathi octo, mellis attici uncia una.

Collyrium ad uisus claritatem, & glaucedinem; fellis perdicis pars una, mellis attici partes tres, succi centaurii pars una.

Ad oculorum cicatrices fel leporis cum melle contere, & inunge.

Gluten ad pilos; ceræ, picis, glutinis, quo lapides inter se componuntur, singulorum drachma, simul eliquata reponito, usus tempore specilli acumine medicamentum cape, & eo dissoluto pilos agglutina.

ORIBASII SYNOPSEOS

Ad criphas, & chalazia, sagapenum cum aceto
contere, & utere.

Ad ægilopas, thuris drach. octo, myrrhæ tantun=
dem, ladani drach. quatuor, ceræ drach. octo, alu=
minis scissilis drach. quatuor, nitri spumæ tantun=
dem, coaguli leporis drach. quatuor, contunduntur
omnia, et cum irini unguenti sedimento molliuntur.

Cataplasma ad uehementes oculorum dolores; ha=
bet rosarum siccarum drach. quatuor, opij drach. i.
croci tantundem, dulci decocto meliloti excipiuntur.

Vnguentum ad uehementes dolores, aloes, lycij,
rosarum uiridium, croci, opij, myrrhæ, singulorum
pares portiones, uino coactas in pastillos coge, in um=
bra exsicca, cum usus postularit, passo dilue, ocu=
los, frontem, tempora perunge.

Diarhodon Diagoræ, quod magnum appellatur.
Valet hoc ad dolores uehementes, phlyctenas, adu=
stiones, prolapsus, & sugillata in oculis, & item ad
defluxus, ueteres lippitudines, & affectiones cura=
tu difficiles; continet autem rosarum uirentium rese=
ctis unguibus, drach. LXXII. cadmiæ drach. ui=
ginti quatuor, croci drach. sex, opij drach. tres, sti=
bij drach. II. squamæ æris drach. II. nardi indici,
drach. I. myrrhæ unc. tres, gummi drach. uiginti
quatuor, excipe aqua pluuia.

Croceum, quod puerile inscribitur, ad magnas
fluxiones, uehementesq; dolores, & ad eas affectio=
nes, quæ ex plagis oriuntur, ualens, cineris pom=
pholygis drach. sexdecim, croci drach. XV. traga=
canthæ drach. octo, aqua pluuia excipe, & ad mes

dicamentum conficiendum alba ouorum numero quatuor adhibeto.

Asclepiadæ pacianum ualens ad doloris uexationes, tenuem, multumq; defluxum, feruorem, pustulas, membranarum eminentias, aspritudines, affectiones diuturnas, & eos, qui multis læsi sunt illitionibus, hoc confestim addiuuat, habet uero cadmiæ, æris, croci, squamæ æris singulorum drach. duodecim, myrrhæ, lapidis hæmatitæ, rosarum siccarum, nardi indici, opij singulorum drach. tres, piperis albi grana sexdecim, gummi drach. nouem, uini Chij quantum est satis. usus ex ouo est.

Ad caliginem oculorum; singulis diebus in oculos imponendum est medicamentum, quod ita conficitur;
 * Fœniculum uiride diebus, & mensibus in uas fictile coniiciendum est, & foris pice uas oblinendum, aqua pluuia infundenda, fœniculum deinde eximendum, & eo, quod reliquum fuerit, utendum.

Smegmata, & Dropaces.

SMEGMA, quod Asclepius dicitur, salis communis, salis ammoniaci, salis cappadocici tostorum, pumicis, aphronitri albi, baccarum lauri siccarum, singulorum drach. una, ueratri albi, struthij, uue taminæ, sinapis alexandrini, sulphuris uiui, pyrethri, fecis, floris iunci odorati, cyperi singulorum unc. sex, sampsuchi, aluminis scissilis, gallarum, gummi, thuris, alcyonij, piperis, cachryos, radicis cucumeris agrestis, chamæleontis, iridis, marrubij sic-

ORIBASII SYNOPSEOS

cū singulorum unc. una, uel unc. tres. contundito,
per cribrum traicito, & utitor

Smegma caput exsiccans habet, Cimoliæ drach.
duas, nitri, bryoniæ, sicci corticis radicis cucumeris
syluestris, cumini, farinæ lupinorum singulorum
drach. mediam, trita composito, & in balneo utitor,
auxiliatur uehementer.

Sapo repellendi uim habens; balaustiorum unc. I.
aloes, gallarum, aluminis, thuris, foliorum rosa-
* rum, malicorii, utriusque tunicarum, singulorum
unc. I. sarcocollæ unc. I. gallici saponis unc. sex, de-
cocti lupinorum amarorum quantum satis est. Qui-
dam addunt myrrhæ, et citinorū utriusque unciam.

Dropax Gallus. Colophonæ, quæ thus redolet lib.
quatuor, pineæ lib. quatuor, & eius quæ lignosa di-
citur, & in Italia solum nascitur, lib. quatuor, re-
sinæ à nauibus derasæ, quæ ἀπὸ πλοίων nominatur,
picis siccæ, ceræ singulorum lib. quatuor, frixæ unc.
XV. picis brutiæ lib. II. bituminis, galbani, ad r-
ces, pyrethri singulorum unc. sex, opopanacis, eu-
phorbii, ueratri albi, piperis singulorum unc. qua-
tuor, sulphuris uiui unc. tres, castorii, ammoniaci,
uuiæ taminæ singulorum unc. II. olei sicyonii lib.
I. opobalsami unc. sex.

Alius simplex. Ceræ lib. I. brutiæ, pineæ singu-
lorum lib. I. frixæ lib. I. unc. tres.

Psilothrum. Oryzam, farinam fabarum, ptissæ-
nam aqua coquito, horum succo pro aqua usus mi-
sce auri pigmenti unciam, calcis uiuæ libram, pumi-
cis tosti semissem, opobalsami cochlearia duo.

Ad corrugationem ex Ruffi commentariis smegma, quod continuo corpori rugoso adbibetur, extenditur hoc cum ficibus pinguibus. Bryonia conteritur, & farina erui, itemq; sepiae testa combusta, melle paulatim instillato excipiuntur.

Smegma splendorem afferens, & situm auferens; habet farinae fabarum choas * duas, foeniculi ^{Al. ha} in ptisana cocti, & postea in oxymellite loti, deinde bet ^{me} contusi choas duas, saponis gallici lib. duas, misce ^{sa} ^{diā} ^{cho} ^{am.} ponem cum cæteris, subigens manibus, & in balneo ^{am.} utitor.

Stomacicum Philagrii ad oris corrosiones, fructus lentisci nondum nigrescentis, drach. uiginti quatuor, gallarum drach. quatuor, costi drach. I. folii drach. I.

Anthera, idest floridum smegma, ad oris ulcera. Sandarachæ, iridis singulorum drach. quatuor, cyperi unc. octo, croci myrrhæ, aluminis scissilis singulorum drach. II. florum rosarum drach. I. misce.

Smegma odoratum ad dentes, ut & albi sint, et ne corrochantur; nitri, sepiae testæ, myrrhæ singulorum uncia una, tritis utitor.

Dia moron, ut Galenus tradidit, habet mellis libram unam, succi mororum heminas quinque, croci drachmam, myrrhæ drachmam, & dimidium alterius, omphacii drachmam, uini austeri heminas quinque; si omphacium desit, in eius loco rhois succum pone. succus per se ipse coquendus est, donec sordium habeat spissitudinem, deinde sic mel adiciendum; cumq; lebetem ab igne sublaturus eris, omnia agitato, ut in unum probe componantur. Ac

ORIBASII SYNOPSEOS

coëctura quidem, & symmetria huius medicamenti, quod facultate medium est, moderatis inflammationibus congrua est, & in maiorum etiam inflammationum statu, itemq; in principiis & incrementis conuenit; cæterum ad induratas inflammationes, cum iam status cessat, nihilq; præterea fluit, uenit autem tempus, in quo discutiendum est, aliquid eorum, quæ discutiendi uim habent, stomatico medicamento admiscendum est; sufficit autem ad prædictam medii medicamenti commensurationem nitri semissem, thuris uero uncias duas adiungere.

Diabesasa, hoc est, ex ruta syluestri medicamentum stomaticum, quod inungitur, celebre ad anginas desperatas; seminis anisi, floris iunci odorati, aluminis scissilis, iridis, rutæ syluestris, quam nonnulli harmala appellant, cinnamomi, myrrhæ trogloditidis, aristolochiæ longæ, casiæ, crocomagmatis, rosarum sicarum singularum uncia una, hederæ, pullorum hirundinis cineris recentis singulorum unc. tres, croci unc. 1. nardi indici, amomi singulorum unc. dimidium, gallas tres, læuigatis ex melle utitur, & ubi utendum est, melle diluito.

Cancris fluuiatiles in hemina aquæ frigidaë contusi, & contriti gargarisma faciunt ad anginam præstantissimum; crassorum enim eductio anginas statim lenit.

Ad anginam, stercus caninum album cape, exsicca, læuiga, cribra, & paratum habe: cum usus postulabit, melle dilue, & inunge. Hoc medicamentum nullum melius cognoui, neque in angina, neque in

in tonsillarum magna inflammatione, neque in glandulis, quæ suffocationis periculum minantur. Cum uero canes ossibus uescuntur, eorum stercus candidum est, atque optimum.

Ad columellam laxatam; mellis lib. II. aluminis liquidi lib. I. florum rosarum tantundem, succi hypocystidos unc. V. coque alumen cum melle, deinde sicca coniice, & ita utere, coque autem modice; hoc enim medicamentum bonum est, tribusq; modis eo est utendum; unus modus est, & præsertim in principio, ut medicamentum aqua calida dissoluatur, uel ex aqua mulsa succus medicamenti exprimatur; id enim & dolorem sedat, & quantum opus est, proficit. Interea uero dum hoc ita utimur, conuenit etiam puro medicamento uti; idq; tum digitis inungendo, tum uero cochleari contingendo, & comprimendo, & columellam foras trahendo; Confert enim uel maxime ad linguam ipsam uergere, & à rectitudine deflectere.

Aliud. lina multa, & præsertim quæ à marina purpura sumuntur, in uiperæ collum coniice, iisq; uiperam suffoca: deinde unumquodque linum collo applicabis. mirum est, quantum tonsillas, cæteraq; quæ in collo uitia sunt, adiuuent.

Galenus hoc medicamentum ad dentes conseruandos commendat, quod habet cornu ceruini & usti, & loti partem unam, mastiches Chie partem mediam, cyperi parem portionem. his diligenter contusis, & cribratis utitor.

Ad dentes tremantes, alumen rotundum cum al-

ORIBASII SYNOPSEOS

cero tanto salis dentibus adhibe. aut ulmi corticem ex uino decoctum admoue. Gallam omphacitida læuigatam excipe terebinthina, hyssopo, aut melle, & inunge. Ad stuporem autem dentium arcendum, pinguedine aliqua expurgata bubula, uel anserina subunge.

Philagrii ad oris erosiones. lentisci fructus nondum nigrescentis, gallarum singulorum drach. quatuor. costi, folij utriusque drach. una.

De antidotis.

ANTIDOTVM ad colicos. lupinum stercus quidam colicis potui dedit, non tamen in accessionibus, sed reliquo tempore. ex quo est effectum, ut qui sine inflammatione hoc morbo laborarent, eorum aliqui morbo capti amplius non fuerint. neque etiam uehementes dolores sint passi. neque breui post tempore iisdem correpti. Accepit is candidissimum stercus, quale est eorum, qui ossa comedunt. quæ in re mirari soleo, quod sæpenumero ex solo contactu magno quibusdam fuit adiumento. Stercus uero sumendum est, quod in terram non cecidit. id quod facile comperies. est enim huic animali perinde atque cani, natura comparatum, ut altero ex posterioribus cruribus elato & uesicam, & aluum exoneret edito supra terram loco. porro in hisce stercoribus ossium quoque particule inueniuntur. quæ ipsa itidem contundenda, conterendaq; sunt, & colicis in potu propinanda. In ijs uero, quæ puriora sunt,

alius quidam piper commiscuit, & ex uino puro tenui, & quandoque ex aqua bibendum dedit. Quod autem lumbis imponitur, habere condimentum debet, præcipue uero ut excretum à lupo, qui bouem, aut ouem comederit. si id non suppetat, corio ceruino ad excipiendum utemur.

Philonis antidotum ad colicos, dolorem sedans, constat ex his. croci drach. V. pyrethri drach. quatuor. euphorbij drach. I. spicæ nardi drach. I. piperis drach. I. hyoscyami drach. XX. opij drach. X. estq; hoc medicamentum percelebre.

Trigonos, resiccans, & dolorem leuans, habet seminis hyoscyami drach. quatuor. anisi drach. II. opij drach. I. cum aqua pastillos efficito, & mane unum, et uesper alterum ex aqua frigida propinato.

Catapotium Dioscoridæ ad exustos. cucumeris satini seminis drach. octo. tragacanthæ drach. quatuor. dilue tragacantham ex albo oui crudi, & recentis. cumq; ea fuerit dissoluta, conterens diligenter, & miscens catapotia conficito, & in umbra exsiccato, datoq; unum sub lingua tenendum, ut humor qui inde emanat, deglutiatur.

Ad quartanarios Galeni. liquoris Cyrenaici, piperis, myrrhæ, rutæ foliorum singulorum drach. I. tritis & mixtis utitor. ante accessionem obolos duos tantum in oxymelite dato.

Ad eos, qui à cane rabioso morfi sunt Galeni. Flumiatilium cancrorum cinis ad rabiosi canis morsus mirabiliter ualet, isq; & solus, & cum gentiana atque thure. esto autem thuris una pars, gentianæ

ORIBASII SYNOPSIS

quinque, cancrorum decem. comburendi sunt cancri ita, ut in patella æris rubri positi usque eo comburantur, donec in cinerem redacti facile læuigentur. Commodum est hoc facere post canis exortum cum sol in leone est, Luna autem est decima octaua. bibant qui à rabido cane morfi sunt hoc medicamentum quotidie ad quadragesimum usque diem, mensura cochlearij magni aqua inspersum. Si uero non protinus ab initio, sed aliquot post dies curam huiusce demorfi suscipias, quotidie duo cochlearia inspergas. ad ipsum autem uulnus medicamentum quod ex brutia pice conficitur uteris. habet uero picis libram unam, acerrimi aceti sextarium unum Italicum, opopanax denique tres uncias. His Aesculapion usus est, nec quisquam unquam est mortuus.

Galenus ad eos, qui ab esu fungorum strangulantur. Valde prodest ab esu fungorum suffocatis aphronitrum, & nitrum, similiterque stercus gallinaceum. atque ipse quoque usus sum eo ex tribus aut quatuor oxycrati, & oxymelitis cyathis læuigato. nam & perspicue, & celeriter profuit. qui enim fuerant strangulati, paulo post succum pituitosum, crassissimumque euomuerunt, ex quo plane ab eo casu sunt liberati. Iam uero calamintha etiam succus, aut eius decoctum potui datum sanat.

Ad comitiales medicamentum ex Scilla. Cape uas melleum, à quo mel sit extractum, scillam in tenues partes manibus discerptam in id coniice. uas operculo firmo obtura, & extrinsecus totum os uasculi pelle circumdans diligenter liga, idque in loco aliquo consti-

tue, qui meridiem spectet, quiq; à borealibus uentis sit remotus, ut ab illis nulla ex parte perflatur. Ego uero id facere consueui, quadraginta caniculæ diebus. in quibus quidem diebus paulatim uasculum ad solem conuerto, ut ex omni parte æque incalescat. transactis quadraginta diebus uas aperio, corpusq; scillæ elixato simile comperio. succum uero ex ea fluxisse, quem collectum optimo melle iucundum facio. eiusq; do quotidie cochlear unum plenum, ac pueris quidem paruum, adultis uero, magnum. Quinetiam scillæ ipsius partium contusarum, & ex melle læuigatarum do cochlear unum. Sed hoc quantum ad efficaciam pertinet, secundum à primo medicamento, locum tenet.

Pastillus ad uocem firmandam. sinapi tosti et contusi & tenuissimo cribro cribrati partes tres, piperis tenuissimi pars una, melle incocto excipiuntur, & pastilli unius oboli effinguntur, quorum unus comedendus est. nam & morsum & feruorem non exiguum excitabit. et arteriam etiam lenem efficiet.

Alius, cuius sub lingua tenetur quod fabæ magnitudinem impleat, ut liquor inde emanans paulatim deglutiatur. hoc arteriam ualde lenit, et ei uim addit. eius hæc est compositio. dulcis radicis drach. II. casia drach. quatuor. croci, myrrhæ, folij, nardi celtici, thuris, succi hypocystidis, lycij, gummi singulorum drach. II. partim contunduntur, partim teruntur, & omnia melle attico, cui terebinthina sit admista, in unum commiscuntur.

Medicamentum δι' ὠπώων, hoc est ex fructibus

ORIBASII SYNOPSEOS

pomaceis confectum ad dysentericos, & coeliacos accommodatum. Mala punica integra. XX. mala cotonea X. rosarum siccarum sextar. I. prunorum agrestium sextar. II. sorborum maturorum sextar. II. pira tarentina XX. poma scandiana XXX. rhu syriaci sextar. III. musti aminæi cocti tertia coctione sextar. XLVIII. coque simul, donec mellis habeant spissitudinem, & in testaceum uas repone.

Antidotum Quinti dolorem leuans. styracis, opij, assari, seminis hyoscyami, castorij pares portiones. melle excipito.

Diospoliticum alias ex paribus omnibus cumino, pipere lungo, uel albo, ruta, & nitro conficitur. itaq; magis uentrem soluit. alias uero cum cætera paria sunt omnia, nitri dimidium ponitur. cuminum autem in aceto acerrimo maceretur, deinde continuo contundatur, aut etiam prius modice frigatur. rutæ quoque folia sunt modice siccata. quatuor his aliquando mel subactum et despumatum admiscetur, quandoque nihil, sed sola sine melle reponuntur, ac ptisanæ cremori, aut aliis esculentis, quibus conuenire uideatur, iniiciuntur.

Διὰ τῶν πιπέρων, quod ex tribus piperis generibus simplex conficitur, hoc modo paratur. Ad cuiusque trium piperum drach. L. satis est addere anisi, & thymi, & zinziberis singulorum drachmas octo.

Ex calamintha medicamentum habet calaminthæ, pulegii, petroselini, seseleos sing. drach. octo. semi-

nis apii drach. quatuor. cacuminum thymi tantun-
dem, libystici drach. X V I. piperis drach. XLVIII.
mel optimum, et despumatum.

Ex succo cydoniorum medicamentum componi-
tur ad hunc modum. succi malorum cotoneorum
sextarios binos capimus, his mellis quam optimi tan-
tundem miscemus: aceti q; sextarium addimus. hæc q;
prius coquimus mediocriter ad ignitos carbones, et
spuma abiecta zinziber admiscemus. et iterum ad
carbones igne candentes ad mellis spissitudinem co-
quimus.

Antidotum Zenophili ad uesticam ulceratam, ad
renes, et lapides frangens à Deo donatum. Casiæ fi-
stulæ unc. I. saxifragi unc. I. betonicæ, cyperi, pe-
troselinæ, costi singulorum obol. tres. seminis pasti-
nacæ, seminis lini tosti singulorum unc. II. folii,
spicæ nardi, asari, dictamni, baccarum lauri, oci-
mi seminis sing. unc. I. pineæ unc. V I. mellis lib. II.
ubi utendum est, id quod atticæ fabæ magnitudi-
nem impleat in balneo, uel ante balneum in potione
uini mulsi diluitur.

Galenî picra. aloes drach. C. cinnamomi, spicæ
nardi, xylobalsami, mastichis, asari, croci singu-
lorum drach. VI. Ego uero aloes drach. XC. croci
drach. V. pono, et ita utor. datur drach. una.

Quæ subducunt uentrem, aut purgant. zinzi-
beris, scamoneæ utriusque unc. I. salis ammoniaci
unc. quatuor. aloes totidem. aceti, gari singulorum
heminae duæ.

Coccaria salubria, apta stomacho, aluum maxi-

ORIBASII SYNOPSIS

me subducentia; quæ typos etiam denotant. Aloes
unc. I. succi absinthii unc. tres. scillæ arcadicæ unc. I.
scilla in fermentum coniicienda est, et assanda ita,
ut coquatur. scillam extrahe, et facito, ut eius par
pondus sit, atque in mortarium coniectam uehemen-
ter contunde absinthii succum affundens. deinde a-
loen tenuissimam adiunge; et emolli, ut medicamen-
tum perficiatur. facito fermentum, et excipito, &
componere coccaria, id est granula, quæ ciceris magni-
tudinem impleant, et dato iis, qui ex longo morbo
uires difficiliter recolligunt. Aliud. Scamonij
unc. I. aloes tantundem, colocynthidis interioris unc.
dimidium, bdellii drach. tres. absinthii succi, bras-
sicæ succi sing. drach. II. excipe, et ad erui ma-
gnitudinem confice, dato ualentibus XVII. aut
XIX. aut XXI. ægrotantibus autem VII.
aut XI. aut XV. aut XIII. idq; deinceps die-
bus quinque, uel septem, uel nouem. Si uero pitui-
tam ab his duci aut ualidiora esse uelis, adde fermen-
to in totum euphorbii drachmam unam.

Medicamentum purgans, quod $\kappa\sigma\mu\alpha\pi\iota\omicron\nu$ hoc
* est placetula nominatur. similæ drach. I. coni drach.
quatuor. piperis drach. II. scamoneæ drach. II.
excipe melle attico. perfectum pondus, quod dari
queat, est drachmarum duarum. utere etiam ad
morbum regium.

Pastillus purgans, scamoneæ, euphorbii, singu-
lorum drach. quatuor, piperis drach. II. folii unc.
II. mellis lib. una. datur uncia una.

Grana. Scamoneæ unc. II. aloes unc. quatuor.

euphorbii drach. quatuor. confice ex aqua ad erui
magnitudinem. datoq; VII. aut IX. aut XI.
aut XIII. aut XV. aut XVII. aut XIX.

Medicamentum ad colicos, purgans. euphorbii,
cyperi, petroselini, iridis pares portiones.

Symbiotarium. scamoneæ unc. I. piperis, zinzib-
beris, salis, petroselini singulorum unc. una.

Medicamentum purgans ad eos, qui elephantiasi
detinentur. Colocynthidas duas paris magnitudinis
circum scalpe, foramenq; facito, & semina omnia
abijcito, interiorē uero partem relinquito, oleum
imponē, & operculo proprio oclusas unam noctem
ita finito, die autem sequenti, euacuato oleo coquen-
da sunt in aqua colocynthides, donec flaccescant, de-
inde eas abijce, oleo uero, & aquæ mixtis, adde ue-
ratri nigri obolos tres, scamoneæ drach. unam, &
unā cum his polenta ex simila incoquitur, & ex hoc
datur laboranti, qui tenui uictu utatur, quantum
XXIIII. nucum ponticarum magnitudinem im-
pleat, & aqua potui detur.

Medicamentum purgans ex iure ueteris galli com-
positum; interiora abijcienda sunt, & sal inijcien-
dus ita, ut gallus impleatur, & consuendus est,
multaq; aqua in qua parum olei sit, multumq; ane-
thi, & porri incoquendus, his colliquatis ius suaue,
& stomacho aptum, magisq; accommodatum ad
purgandum redditur, eius collati dentur ad minus
heminae duæ, summe facit ad inueteratas ad so-
mnium propensiones, quæ υεσθροποι nominantur.

Inunctio sedis ad flatu emittendos. Ruta cum

ORIBASII SYNOPSEOS

melle cocto læuigatur, & teritur, ut succi plena efficiatur; & ex ea, sedes interior confricatur, efficacissima erit, si cumini parum accedat, itemq; nitri, aut cyclamini succi. cepa quoque non salita apposita ad id ualet, flatu enim satis multi, & aluum lenantes erumpunt.

Hiera Rufi. Sycioniae siue colocynthidis interioris drach. tres, chamædryos drach. X. agarici drach. X. sagapeni drach. octo, opopanax drach. octo, petroselinii, aristolochiae rotundae, piperis albi singulorum drach. V. cinnamomi, aut duplum casiae fistulae, spicae nardi, croci, myrrhae singulorum drach. IIII. polij drach. tres, & dimidia. haec omnia misce, in tenues partes redige, melle excipito, dato ad summum drachmas quatuor.

Lyci purgans medicamentum. Scamonea cum sale candidissimo, quantum satis est, læuigatur, deinde in pixide plumbea in duplici uase coquitur; modus autem duplicis coctionis est huiusmodi; pixis duplex modius est, eius operculum aut foramen, aut meatum habere debet, in eum meatum scamonea cum sale læuigata coniicitur, & in uas imponitur, atque ita coquitur, estq; non iniucunda stomacho, & nihilo minus purgat.

Aliud purgans eos, quos elephantiasis exercet. Cape colocynthidis succum, atque oleo persperge, ipsamq; colocynthida in uase nouo cum aqua, donec flaccescat, coquito, deinde tantum similiae addito, quantum capere aqua possit; cumq; cocta fuerit, admisce elebori nigri drach. unam, & furculo ane-

thino agita, & uersa usque dum cale scat; dato autem in potione, quantum nucis ponticæ magnitudinem impleat.

Inunctio purgans, quæ aluum ciet. Alumen cum melle læuigatum usque coquitur, dum giluum fiat, ex quo sedem inungunt; hocq; medicamentum $\chi\epsilon\zeta\alpha\upsilon\alpha\kappa\upsilon\eta$, hoc est, quod aluum cogit deijcere, nominatur; multa enim, sed non sine labore, educuntur.

Suffitus.

ROSARVM nouarum libra una, siccarum lib. duæ, folij, croci, casie singulorum semis, styracis uncia una, amomi, onychis singul. uncia una, myrrhæ unc. duæ, bdelij uncia una, carpobalsami unc. una, chie unc. una, opobalsami unc. duæ.

Rosarum semuncia, myrrhæ uncia, myrrham cum uino læuiga, & omnia emolliens cum modico opobalsami confice.

Costi, amomi, myrrhæ, casie sing. uncia una, styracis, chie, bdelij, onychis, musci, ladanij singulorum uncia una, rosarum expurgatarum unc. uiginti nouem.

Rusi hiera simplex. Colocynthidis drach. duæ, marrubij, chamædryos, stœchados, singulorum drach. X. gentianæ, agarici, singul. drach. duodecim, bdelij, spicæ nardi, croci, cinnamomi singulorum drach. octo, casie, iunci odorati floris, piperis albi, piperis longi, scillæ tostæ singulorum drach. sex, radicis centaurij drach. quatuor, omnia trita bdelio eli-

ORIBASII SYNOPSEOS

quato, et decocto panacis, et melle cocto admiscuntur.

Xeromyron compositio Arabica; foliorum amomi, costi, zanazi singulorum unc. una, carpobalsami drach. una.

Suffitus ad somnum conciliandum; styracis, amomi, costi, ammoniaci thymiamatis, bdelij scythici, radicis mandragoræ, succi papaveris.

Suffitus ex cypresso, quod cyphi Lunæ dicitur, bdelij unc. septem, helenij tantundem, floris iunci odorati uncia una, sphagni uncia v. bacce iuniperi parvæ L. aspalathi uncia septem, nasturtij unc. v. spice nardi unc. * sex, cyperi unc. novem, radicis asphodeli unc. quatuor; seminis cupressi unc. tres, sabinæ unc. quatuor, nardi celtici unc. tres, costi unc. duæ, myrrhæ unc. septem, caricarum pinguium lib. duæ, uuarum passarum sine acinis lib. duæ, sorborum unc. tres, terebinthi lib. una, rosarum siccarum unc. tres, styracis unc. septem, palmarum pinguium libra una, mellis lib. v. vini odorati quantum satis est.

Alius
habet
unc. I

FINIS TERTII LIBRI.

QUARTI LIBRI ARGUMENTVM.

Quartus liber facultates alimentorum continet, ut quæ attenuent, quæ boni succi sint, quæ calefaciant, quæ frigefaciant, quæ facile & distribuantur, & concoquantur, quæ apta stomacho, quæque flatus sint expertia, quæ abstergeant, aperiant, dissecant, quæ crassa sint, quæ difficulter corrumpantur, quæ emolliant, quæ inter hæc media, & contraria sint, ac quomodo sorbitiones coquendæ, itemq; iura esculenta, & potiones, & quomodo lac potui detur, & quæ aquarum uis, & natura sit, intelligamus.

Libri capita sunt hæc.

Quæ res extenuent.	Caput Primum.
Quæ crassos succos gignant.	Cap. II.
Media inter attenuantia, & crassum succum facientia.	Cap. III.
Quæ viscidum succum in nobis faciant.	Cap. IIII.
Quæ crudos humores in nobis pariant.	Cap. V.
Quæ frigidos humores creent.	Cap. VI.
Quæ pituitam gignant.	Cap. VII.
Quæ melancholicum succum pariant.	Cap. VIII.
Quæ succum biliosum faciant.	Cap. IX.
Quæ gignant excrementa.	Cap. X.
Quæ multum nutriant.	Cap. XI.
Quæ minus nutriant.	Cap. XII.
Quæ res boni succi sint.	Cap. XIII.

Quæ mali succi sint.	Cap. XIII.
Quæ res facile concoquantur.	Cap. XV.
Quæ difficiliter concoquantur.	Cap. XVI.
Quæ res stomacho idoneæ sint.	Cap. XVII.
Quæ res stomacho alienæ sunt.	Cap. XVIII.
Quæ res capiti noceant.	Cap. XIX.
Quæ res non inflant.	Cap. XX.
Quæ res inflant.	Cap. XXI.
Quæ res abstergant, incidant, aperiantq;.	Ca. XXII.
Quæ res obstruant.	Cap. XXIII.
Quæ tardi transitus sint.	Cap. XXIII.
Quæ facile corrumpuntur.	Cap. XXV.
Quæ difficulter uariantur.	Cap. XXVI.
Quæ res in cibis aluum moueant.	Cap. XXVII.
Quæ res mediæ sint inter aluum purgantia, et subducentia.	Cap. XXVIII.
Quæ res aluum supprimunt.	Cap. XXIX.
Quæ res calefaciunt.	Cap. XXX.
Quæ res sint acres, & calidæ.	Cap. XXXI.
Quæ res refrigerent.	Cap. XXXII.
Quæ res exsiccent.	Cap. XXXIII.
Quæ res humectent.	Cap. XXXIII.
Quomodo sorbitiones coquendæ sint.	Cap. XXXV.
Quæ res loco olei in sorbitiones iniiciantur.	C. XXXVI.
De confectiōe alimentorum.	Cap. XXXVII.
De aqua mulsa.	Cap. XXXVIII.
De potionibus, quæ utiles sunt ægrotantibus.	
Cap. XXXIX.	
De lactis potione ex Rufo.	Cap. XL.
De aquis ex Herodoto.	Cap. XLI.

80

ORIBASII SYNOPSEOS

AD EVSTATIIVM FILIVM,

LIBER QVARTVS.

*Quæ natura, ac proprietas cuiusque rei sit,
qua uescimur, ac primum, quæ res
extenuent. Cap. Primum.*

N alimentis extenuant allium, cæpe, nasturtium, porrum, sinapi, piper, smyrnium, pyrethrum, origanum, calamintha, hyssopum, silybrium, pulegium, thymum, satureia uiridia, nam exsiccata non amplius alimentum, sed iam medicamenta; id enim est perpetuum, quicquid siccius est, uehementius esse, quam id, quod est uirens, itemque omnia, quæ in collibus, aut in agris durioribus creuere, ijs, quæ in pratis, aut hortis, aut locis palustribus nascuntur, esse robustiora, atque hæc quidem in omnibus sunt communiter cognoscenda; porro eas res, quæ dictæ sunt, subsequuntur eruca, sium, apium, petroselinum, ocimum, raphanus, brassica, beta, carduus, iringium, coriandrum, urtica, foeniculum, anethum, ruta, ligusticum, cuminum, capparis, & terebinthi fructus, cari semen, anisi, sinapi, ameos, dauci, siseleos, trochisci, & omnium denique odoratorum, & acrisum, & plane calidorum semina. Inter ea uero, quæ ualde attenuant, est rutæ semen, & canabis, quip-

ORIBASII SYNOPSEOS

pe quod ad medicamenti naturam accedat. Ex cerea-
libus seminibus ad uictum attenuantem sine molestia
solum hordeum ualet: post hoc, triticei panes in cli-
bano cocti, à cæteris danda est opera, ut abstineamus,
nisi fortasse quispiam per longa temporis interualla
pisum, aut lentem gustare uelit. Plurimā autem,
eamq; innoxiam, eduliorum copiam, si uelis, ad ui-
ctus attenuantis rationem tibi suppeditabunt pisces
saxatiles, et auiculæ montanæ; omnia enim animan-
tia, quæ degunt in montibus, & sicciore, et calidio-
re natura sunt prædita, eorumq; caro minime est
pituitosa; passerres igitur & turdos, merulos, perdi-
ces licet edere; aues etiam, quæ turricolæ uocantur,
& quæcunque in uineis degunt, aptæ sunt; ex co-
lumbis agrestes domesticis præstant; et omnino agre-
ssia domesticis præcellunt; quæque sicciorebus alimen-
tis, quàm quæ humidioribus uestuntur, et item quæ
purum, ac tenuem aerem inspirant, ijs quæ hoc non
faciunt, meliora censentur. Ex piscibus autem saxa-
tilibus uesci poterimus iulide, phænicide, merulo,
turdo, & scaro, & uno uerbo, ijs omnibus, quo-
rum est mollis caro, atque friabilis: ab ijs contra, qui
duram, et glutinosam carnem habent, abstinendum
omnino. Asellorum autem caro mollis quidem est, sed
minus friabilis, at mulorum est friabilis illa quidem,
sed non mollis; ex quo fit, ut mollities, & friabili-
tas sint indicia, quæ nobis de cuiusque animalis car-
ne suppetant: ad quæ animus diligenter aduerten-
tes in quo utrunque inesse compertum fuerit, eius
carne, quantam uelimus, uescamur; cæterorum
carnes

carnes in quibus neutrum sit, omnino uitemus: in
 quibus alterutrum, ex ijs interdum comedamus cum
 aliarum nobis non suppetat copia. in quo cauendum
 est, ne eas ad satietatem ingeramus. quocirca cum
 saxatiles desunt, asellos, & mulos, ceterosq; pela-
 gios pisces, ac praesertim eos, qui cum sinapi man-
 duntur, qualis est scorpius, praebere possumus. sunt
 porro quaedam animalium genera, quibus altera ex
 ijs, quas dixi, inest nota, sed ea propter alterius exu-
 perantiam non sunt ad cibum adhibenda. anguillae
 autem, & pisces chartilaginei, & si carnem mollem
 habent, tamen propter succum lentum, & pitui-
 tosum qui in eis redundat, satis noxiae afferunt. ijs
 uero qui attenuante uictus ratione indigent, ex char-
 tilagineis sola torpedine, & turture uesci licet cum
 saxatiles non suppedientur. eadem facultate prae-
 diti sunt buglossi, et passerres. Non ueto autem gal-
 linarum esum ijs, qui se exercent, itemq; columba-
 rum, & turturum, non recens, sed pridie ad mi-
 nus, interemptarum. quod etiam in ceteris o-
 mnibus, quae carnem modice duram habent, ob-
 seruandum est. Pisces autem saliti, exquisitissime
 extenuant. ex his eligendi sunt, qui tenera carne
 suapte natura sunt. cetaceum genus est cauendum.
 Iam uero suillas carnes sale conditas gustare quispiam
 tuto poterit. Ex fructibus ij, qui uentrem molliunt,
 minime nocebunt. molliores igitur magis, quam du-
 ros, & eos qui tarde transeunt, comedere licet, non
 tamen ex ullo genere ad satietatem. Qui autem ue-
 hementer austeri & adstringentes sunt, huic ratio-

ORIBASII SYNOPSIS

nū uictus sunt contrarij . magis uero omnino accom=
modantur carice , nuces , pistacia , & amygdala
subamara . Oliuæ eiusmodi sunt , ut eas neque lau=
dem , neque uituperem . Ex dulcibus autem non mo=
do esculentis , sed etiam poculentis , solum mel , ut
ita dicam , succum tenuem gignit . Vina autem hu=
iusmodi succum faciunt alba , & tenuia . atque al=
ba quidem crassos succos incidunt , & per urinas ex=
purgant . Iam uero serum lactis inter ea numerat=
tur , quæ attenuandi ui sunt prædita . sed oxymel
ad uictus rationem attenuantem multo est accom=
modatius .

Quæ res crassos succos gignant . Cap. II.

CRASSOS succos gignunt panes qui sub ci=
nere coquuntur , quique rite non conficiuntur . et qui
tragus appellatur , & placenta ex musto & simila ,
& lagana , & placenta , quæ itria dicuntur , &
quodcunque ex triticea farina sine fermento confici=
tur , & placenta , quæ ex eadem materia elaboran=
tur . Præterea simila , & alica abunde crassi sunt
succo . amyllum uero mediocriter . Lobi quoque crassi
succo sunt , & lupini , & internalentis pars , fabæ
frictæ , sisami semen , erisimi semen , pisces qui mol=
les appellantur , loligines , sepia , polypi , cetaceum
genus . satis uero crassi sunt succo patellæ , pectines ,
& omnia testa intacta : itemque anguilla , cochleæ ,
carnes ceruinæ , caprinæ , bubulæ , leporinæ , porci=
næ , iecur , renes , pudenda , cerebrum , spinalis me=

dulla, glandulae, lingua mediocriter. lac nimis co-
ctum, casei omnes, recentes uero, & qui ex acido
laete sunt facti, minus. lac acidum igni decoctum,
ex ouis, quaecunque ad perfectam concretionem sunt
cocta, & assata etiam magis, et longe maxime quae
in sartagine fricta sunt. palmulae, castaneae, glan-
des, bulbi, rapa, fungi, ari radix, tubera, nuces
pineae, ficus non probe maturae, citrii caro, cucume-
res, uberius sumpti. inter uina, quae dulcia sunt,
ea crassum sanguinem gignunt, & magis etiam id,
quod defrutum nominatur, & mustum eodem mo-
do: itemque crassa, & nigra uina.

Quae media sint inter attenuantia, & cras-
sum succum facientia. Cap. III.

EIVSMODI sunt optime confecti panes,
carnes gallinarum, gallorum gallinaceorum, fasia-
norum, perdicum, columbarum, attagenum, tur-
turum, turdorum, merulorum, et paruarum aui-
cularum omnium, itemque saxatilium piscium, &
pelagiorum, gobiorum, murenarum, buglossorum,
& absolute omnium piscium, quicunque neque len-
torem, neque foetorem edendo referant. et ficus, et
pepones, & ex oleribus agrestibus seris. id quod est
commune multorum genus. singulorum autem spe-
ciales appellationes apud Atticos sunt, ut lactuca,
chondrile, & alia sexcenta. huius uero sunt generis
corruda, myacanthinus, et chamædaphnes aspara-
gus, et bryoniae. uinum flauum simul et dulce, et

ORIBASII SYNOPSIS

pellucidum, quale est Aruifium, et Lesbium, et Falernum, et Tmolite. hæc enim omnia et bonum, et moderate crassum sanguinem gignunt.

Quæ uiscidum succum in nobis faciant.

Cap. I III.

TRITICVM omne, quod graue densum, et interius flauescens est uiscidum succum gignit. quod uero leue, rarum, candidumq; intus est, minus est huiusmodi. similia quoque et alica abunde uiscidæ sunt. itemq; tendines, musculorum extremitates nerueæ, et partes quæ circa labra sunt, et lingua, omnis fuilla caro, itemq; agnina. sesami semen, bulbi, et pingues palmulæ.

Quæ crudos humores in nobis pariant. Cap. V.

PALMVLAÆ uirides crudis humoribus replent eos, qui ipsis uescuntur, ut rigoribus, quæ calefieri difficiliter possint, capiantur. et radix rapæ, si quis liberalius ea utatur. Et caro testaceorum, quorum caro dura est, et salsum succum ex nimia coctione amisit. et quæ mollia nominantur, polypi, sepia, et quæ sunt generis eiusdem. cetaceum genus in mari degens. animalium uentriculi, intestina, uteri, acidum lac, panes in sartagine cocti cum caseo, lupini, uua in uentriculo contenta, et non excreta.

Quæ res frigidos humores creent. Cap. VI.

QVI se cucumeribus ualde explent, ijs ut frigidum succum coaceruent natura comparatum est, cum non facile possint in bonum sanguinem commutari. eiusmodi etiam succum uentres, intestina, uteri, mala nondum matura, et bulbi pariunt.

Quæ pituitam gignant. Cap. VII.

SUCCVM absolute pituitosum gignunt nerueæ animalium particulae, cerebrum, pulmo, spinalis medulla, glandulae, agnina caro, boleti, fungi amanitæ, caro testaceorum, mala non matura.

Quæ res melancholicum succum pariant.

Cap. VIII.

CARNES bubulae, caprinae, et his multo magis hircinae et taurinae melancholicum succum faciunt: et magis etiam asininae, camelinæ, uulpinae, caninae, leporinae, et suum agrestium. Ex piscibus huiusmodi succum pariunt thynni, balenæ, cetæ, canis, delphin, et omne cetaceum genus. itemq; cochleæ, brassicæ, arborum germina, quæ muria, uel ex acida muria sint condita, ut lentisci, et terebinthi, et rubi, et canini rubi germina. cinaræ etiam caro, et lens edulium est succum melancholicum gignens uel maxime, post hanc panes furfuracei, quiq;

L iiij

ORIBASII SYNOPSEOS
ex tipha conficiuntur, casei uetusti, et uinum cras-
sum et nigrum.

Quæ succum biliosum pariant. Cap. IX.

SILIQVAE, et cinaræ succus amaram bi-
lem facit. præstat igitur cinaram coctam edere. mel
quoque facile in bilem uertitur in calidis corporibus.
omnia enim dulcia alimenta, et uina item dulcia
materiam flauæ bili gignundæ suppeditant.

Quæ gignant excrementa. Cap. X.

PALVMBI, anseres, præter alas, uiscera
omnia, spinalis medulla, cerebrum, aues palustres,
et quæ in stagnis ac pratis uitam ducunt. cicer, fa-
bæ uirides, faba ægyptia, porcelli nuper in lucem
editi, caro pecudum, et omnium animantium re-
cens natorum, quæq; in ocio uitam transigunt: et
piscium fluuiatilium, et palustrium, et qui in li-
mo degunt, et omnes catacei generis in mari, excre-
menta faciunt.

Quæ res careant excrementis. Cap. XI.

ANIMALIUM colla, caudæ, alæ, agre-
stium animalium caro, et eorum, quæ in siccis lo-
cis uiuunt, excrementis carent.

Quæ multum nutriant. Cap. XII.

S V V M domesticorum caro præ omnibus edulis maximum alimentum præbet. bubulum cerebrum, testes, cor, spinalis et alia etiam medulla, alæ anserum, et magis adhuc gallinarum, omnium uolucrum uentres, cochleæ, ac præcipue bis coctæ. ex testaceis, quæ dura carne sunt prædita, ut chymæ, purpuræ, buccina, et cætera generis eiusdem plurimum alimenti afferunt. Iam uero astaci, paguri, cancri, locustæ, sepia, squillæ, et iis similes, et ex chartilagineis torpedo, et turdus moderate nutriunt, itemq; bati, liobati, et rhina magis, muli autem et gobii minus. Lac magis alit quod crassius est, quod uero liquidius est, id minus alit. Ex panibus magis nutriunt siliginei, deinde ii, qui ex simila parantur, tertio loco ii, in quibus etiam furfur sit. triticum coctum, simila, alica, fabæ, carnem gignunt non firmam illam quidem et densam, sed potius laxiorem. cicer magis nutrit, quam fabæ. magis phaseoli, et ochri magis, quam fœnum græcum. dolichi quos lobos et phaselos uocant, non minus, quam pisi nutriunt. egregie etiam alunt lupini, castaneæ, lentes, palmulæ dulces, uuæ dulces, et pingues, glandes, rapa, quam napum nominant. bulbi maxime nutriunt, et præsertim bis cocti, mel despumatum et ad distributionem, et ad nutritionem redditur accommodatum, et melicratum probe coctum. omne uinum pro portione crassitie nutrit.

L iiij

CORIBASII SYNOPSEOS

rubrum igitur, et crassum maxime omnium ad sanguinem gignendum accommodatum est, secundo loco id quod nigrum, crassumq; sit, et adstringens. his minus nutrit album simul et crassum et adstringens. minime uero omnium, album et tenue. ad summam omnia, quæ crassi succi sunt, si probe concoquantur, et conuertantur in sanguinem, alimentum multum præstant.

Quæ res minus nutriant.   Cap. XII.

PARVUM nutriunt extremæ animalium partes, uterus, uenter, intestina, cauda, aures, pinguedo, adeps. omne uolucrum genus terrestrium generi comparatum, minus nutrit. caro eorum quæ senio confecta sunt, minus alit, quam caro eorum, quæ adhuc augefcunt. Alimentum, quod pisces dant, tenuiorem sanguinem gignit, ut neque abunde nutriat, et cito etiam digeratur. Ex iis quæ testa intacta sunt, quæ molli sunt carne, uelut ostrea, exiguum, alimentum præbent. panes hordacei, quomodocunque conficiantur, minime omnium aliorum nutriunt. minus uero alit polenta, quæ ex iis efficitur. itemq; panes furfuracei, ac impuri omnes, et loti, amyllum, maza ex polenta hordeacea, auena, milium, eoq; magis panicum, oryza, fabæ uirides, semen papaueris, ormina, mora, rubi canini fructus, iuniperus, myrta, amygdala, pistacia, pruna, persica, armeniaca, præcocia, oliuæ, et præsertim maturæ, nuces auellanae, et magis etiam regiae, nuces,

serica, corna, pruna syluestria, zizipha, iuglandes, halicacabus, capparis, et præsertim sale condita, terebinthi partes omnes, brassica, beta, lapathum, portulaca, solanum, raphanus, napi, cardamum, pyrethrum, asparagi omnes, pastinaca, daucus, carus, cæpa autem et allium, et porrum, et ampeloprasum cruda quidem alimentum nullum præbent, bis autem, ter ue cocta, paucissimum. mala punica parum nutriunt, pira uero, et præsertim magna, nescio quid alimenti in se continent. cucurbitæ quoque modicum alunt, itemq; uux passæ austeræ, et non pingues. Porro inter ea quæ multum, et ea quæ parum nutriunt, medii interiecti sunt phaseoli, ochri, araci, cicerculæ, et ficus, quæ non æque ac alii æstiuæ fructus, parum nutriunt. laxam enim carnem faciunt. id quod faciunt etiam uux. ipsæ uero minus, quam ficus alunt, laxamq; et humectam carnem gignunt. Omnia autem edulia, in quibus aliqua uehemens medicamenti qualitas insit, cum eam qualitatem aut assando, aut decoquendo, aut parando deposuerint, exiguum alimentum corpori dant. prius uero nullum præbent.

Quæ res boni succi sint. Cap. XIII.

OMNIVM ferme eorum, quibus uescimur, lac optimi est succi; optimum autem lac est animalium integræ ualetudinis, cum nuper expressum potatur; oua tremula, & sorbilia boni sunt succi; itemq; gallinæ, & pisces fere omnes, præter eos, qui

in paludibus, & stagnis, & fluminibus limosis degunt: ac praesertim si aqua è ciuitate aliqua prodeat, cuius cloacas, et balneas expurget, uel aquam admistam habeat, quæ fullonibus ad uestes tingendas usui fuerit; ergo tutius erit semper eos pisces offerre, qui de mari, quod aquæ dulci mixtum non sit, excepti fuerint, quales sunt, qui pelagij, & saxatiles appellantur: hi enim tum succi bonitate, tum iucunditate cæteris longe præstant. Si uero quidam sint, qui utraque in aqua soliti sint uiuere, ut capito, lupus, asellus, gobijs, murena, & cancri, & anguillæ, statim quærendum erit, ubi nam sint capti: deinde odoratu, & gustatu discernere; etenim qui in aqua uitiata uitam duxerunt, etsi cæteris sunt pinguiore, tamen & male olent, & insuauis, ac mucosi sunt, & statim putrescunt: atque etiam ex consuetis piscium alimentis, aut meliores, aut deteriores esse ex gustu, atque odore facile cognoscuntur, quemadmodum multi omnium pessimi sunt, qui caneros comederunt; aliorum uero caro durior est illa quidam, sed non mali succi, fidicula, rhumbus, hepatus, buglossum, psitza, & lacertus medijs quodammodo sunt inter eos, qui teneram carnem habent; alimentumq; eorum est optimum ijs, qui se non exercent, qui imbecilli sunt: ijs uero qui conualescunt, friabile, & molle alimentum est ad bonam ualitudinem accommodatissimum. Omnium autem optimi succi sunt carnes quadrupedum animalium, quæ si probe concoquantur, optimum sanguinem gignunt, & praesertim eæ, quæ boni succi animalium sunt,

quale suillum est genus ; suum enim caro , et ad iu-
cunditatem , & ad concoctionem est præstantissima ,
& eorum uel maxime , qui in media ætate sunt con-
stituti ; uetustissimi nanque suis caro deterior est ,
itemq; eius , qui nuper natus comeditur : nimis enim
humidæ sunt carnes eorum , qui recens sunt nati , et
pituitæ plurimum faciunt , sed tamen iecur , boni
succi est , at partes quæ circa labia sunt , & alæ mi-
nus boni succi sunt , quàm caro ; glandulæ probe
concoctæ , æque , ac carnes boni sunt succi ; cor non
mali succi esse censemus ; meliores sunt pedes porco-
rum , & rostrum , & aures . cæterorum animanti-
um , quanto carnes à porcorum carnibus in alimenti
uiribus superantur , tanto partes extremæ in eisdem ,
partibus suillis cedunt . cerebrum uolucrum longe
præstat cerebro terrestrium ; ferarum caro melioris
succi est , quàm cicurum . panis purus rite confectus
boni succi est , itemq; alica , ptissana probe cocta , fa-
bæ , castaneæq; non mali succi sunt , nec ficus ma-
turæ , & uua matura ; pensilis uero reprehendi non
potest . caricæ statim distributæ , boni succi sunt , quæ
uero diutius in uentriculo morantur , mali succi eua-
dunt , & pediculos generant : hæ cum nucibus in ci-
bo acceptæ præstantissimum edulium faciunt , qui
uero ficus , & caricæ cum alijs edulijs comedunt ,
non mediocri detrimento afficiuntur : lactuca , ut
olus , bonum gignit sanguinem , secundo post eam
loco , intyba . uina odorata boni succi sunt , optimi
uero sunt succi falerna , & potissimum dulcissima ,
itemq; aruisium , & fuluum Tmolite dulce .

Quæ res mali succi sint. Cap. XIII.

MALI succi non una species est, alius enim frigidior est, alius calidior, alius biliosior, alius denique ad aquæ naturam propius accedit, ut etiam magis melancholicus est alius. ab omnibus autem mali succi edulij, etiam si facilia concoctu sint, abstinentum esse consulo. Succus enim malus ex eis coaceruatus diu latet in uenis, cum uero occasionem aliquam ad putredinem nanciscitur, febres malignas gignit; mali autem succi sunt hæc; pecudum caro, & caprarum ex acrimonia, hircorum caro pessima est, proxime succedit caro arietina, deinde taurina: inter hæc omnia caro castratorum est potior, seniorum uero sunt pessimæ. Leporum caro gignit illa quidem sanguinem crassiores, sed tamen qui melior sit ad succos bonos faciendos, quàm bouum, aut pecudum, & tamen ipsa quoque mali succi est: ceruina caro mali est succi, renes, & testes adulatorum animalium, præter testes gallorum gallinaceorum mali succi sunt: cerebrum, spinalis medulla, cor, lien, omnia uiscera animalium, oua frixa, casei ueteres, boleti, amanitæ fungi, mali succi sunt, cæteros fungos non esse tutius est; fœnum græcum, lens, tipha, auena, & panes ex his confecti non bonum succum pariunt: cicer bonum succum non gignit: olyra uero pessima est; panicum, milium, & cætera generis eiusdem bonum succum non creant. Pisces uero, dracones, cuculi, callionymi, scorpij, tra-

churi, muli, orphi, glauci, & cætera animalia cetosa, quæ in mari degunt, mali succi sunt omnia; fructus omnes, qui horei dicuntur, mali succi sunt: ficus uero minus, quàm alij fructus; at caricæ, si quis frequentius eis uescatur, non admodum probum sanguinem gignunt, ex quo fit, ut ex eis magnæ pediculorum copia consequatur; mala non matura, pira antequam maturescant, terebinthi fructus mali succi sunt; cinara quoque, et præsertim cum durior est, itemq; cucumeres, & pepones, sed minus, cucurbita his omnibus præstat, sed hæc quoque in stomacho corrupta abunde est mali succi. Ex oleribus nullum boni succi est; medium inter utranque partem locum tenet lactuca, & intyba, & malua, deinde atriplex, & portulaca, & beta, atque lapathum; radices autem plantarum olerum mali succi sunt quæcunque acres sunt: quales sunt cæparum, porrorum, & alliorum, & daucorum, & raphanorum; mediæ sunt radices ari, rapæ, quæ napus appellatur, & eius, quem carum nominant, ocimum succi est pessimi; rapa cruda, brassica, bulbi non probe cocti, cæpæ, porra, allia, ampeloprasa bis cocta succi prauitatem deponunt. Pessimi uero omnino succi sunt olera omnia, quæ syluestria nominantur, ut agrestis lactuca, chondrile, scandix, gingidium, seris, & cichorea. Vina, quæ crassa sunt, & foetida, & adstringentia, quale est uile bithynum, quod in magnis dolijs comportatur: nam quod in paruis conuehitur, neque boni, neque mali succi est, sed medium inter utrunque locum tenet.

ORIBASII SYNOPSEOS

Quæ res facile concoquantur. Cap. XV.

FACILE concoquitur panis probe confectus, pisces saxatiles omnes, gobi, torpedo, turtur, si auium generi comparetur. Volucrum caro terrestrium carni comparata, facilius concoquitur, præsertim uero perdicis, attagenis, columbæ, gallinæ, galli gallinacei, phasiani, alæ anserum faciles ad concoquendum sunt, sed gallinarum sunt faciliores, & ad summam, alæ bene educatorum, & iuniorum optime concoquuntur. pessime uero macilentorum, et seniorum; quæ uero sero lactis educata sunt; iecurq; anserum, & cæterorum, quæ similiter aluntur, itemq; gallinaceorum gallorum testiculi facillime concoquuntur; extremæ porcorum partes sunt concoctu faciliæ: ex bubulis, et caprinis carnibus, meliores ad concoctionem sunt, uituli, atque hædi capris omnibus præstant; carnes eorum, quæ adhuc crescunt, facilius concoquuntur, quàm carnes eorum, quæ declinant: quæque in siccis locis sunt educata, carnibus ad concoquendum facilioribus prædita sunt, quàm quæ alijs in locis; iuglans facilius, quàm auellana, concoquitur; bulbi facilius concoquuntur, quibus cocti sunt, itemq; oua tremula, et sorbilia, lactucæ, intyba, malua, cucurbita cocta; cum non corrumpitur in uentriculo. Vinum dulce facilius, quàm adstringens, concoquitur. porro ex ijs, quæ æque salubria sunt, id esse concoctu facilius sciendum est, quod sit incundius.

Quæ res difficiliter concoquantur.

Cap. XVI.

DIFFICVLTER concoquitur caro capræ, bovis, ceruiq; , difficillime autem caro hircorum, deinde arietum, postea taurorum; animalium uero annosorum pessime concoquitur, itemq; suum, si seniores fuerint; uenter quoque ægre concoquitur, intestina, uterus, cor, iecur, aures, caudæ, renes, uiscera omnia, cerebrum, spinæ medulla, adultorum animalium testes, sanguis denique omnis; anserum uero, præter alas, & item palumborum, sturnorum, merulorum, & paruarum auium caro est durior: ac magis etiam caro turturis antiqui, et anatis; & his magis caro pauonum, & otidum, uentres omnes uolucrum ægre concoquuntur, qua in re quidam struthocameli, & mergi uentrem quasi medicamentum ad concoquendum ualens falso laudant: siquidem neque ipse facile concoquitur, neque aliorum ciborum concoquens medicamentum est; cochleæ difficiliter concoquuntur, atque etiam lac acidum, et caseus uetus, at recens, & ex acido lacte confectus, est præstantior. Purpurarum autem caro, & buccinorum, & aliorum testa intectorum, quorum dura caro est, difficulter concoquitur; astaci uero, paguri, cancri, locustæ, squillæ, & cæteri generis eiusdem, polypi, sepia, loligines, & omnes, quæ mollicute præditi nominantur, bati, liobati, rhinæ, dracones, cuculi, calionymi, scorpij, trachuri, mu-

li, iphi, glauci, zyganæ, salpænæ, gongri, phagri, amia, aquilæ, oua tosta, cocta, fricta, triticum coctum, tragus, cui soli inest, ut sit quam polenta concoctu difficilior, tipha, auena, panes ex eis confecti, fabæ, ochri, dolichi, phaseli, cicercula, araci, cicer, oryza, lupini, panicum, milium, et cætera huius generis, lens, tussilago, sesamum, erysimum, castaneæ, glandes, poma, pira, & ficus, antequam maturuerint, uuæ acidæ, & austere, palmulæ omnes, siliquæ, citrium, cuius parte exteriori si quis pro medicamento utatur, ea ad concoctionem faciet, quemadmodum alia pleraque æria faciunt: ocimum, rapa minus cocta, bulbi crudiores, pastinaca, daucus, carus, & omnes olerum radices, & ipsa itidem olera omnia præter lactucam & intybum, sunt eiusmodi. Vinum quoque crassum & nouum. atque etiam aqua omnis difficiliter concoquitur.

Quæ res stomacho idoneæ sint. Cap. XVII.

STOMACHO autem aptæ sunt palmulæ austere, mala cydonia, oliuæ sale conditæ præstantiores sunt, quæ ex aceto sunt paratæ, uuæ passæ austere, uua in uinaceis reposita, nux regia, & magis quam auellana, & multo magis si cum caricis comedatur. Spinosa omnia stomacho apta sunt mediocriter, huius generis sunt carduus, atractylis incisa magis, quam conueniat: cinara, siferis radix cocta, gingidium æque, ac scandix, quod crudum & coctum

Et coctum si edatur, stomacho mirum in modum idoneum est, longiorem autem coctionem non fert. napi, raphanus, rapa, cardamum, pyrethrum, regius asparagus, Et palustris, myrtus sylvestris, chamædaphnæ, oxiacanthæ, Et bryoniæ. bulbi appetitum excitant, itemq; capparis sale condita. extrema citrij pars stomachum roborat in medicamento uicem sumpta. uinum austerum os uentriculi firmat, atque ipsum uentriculum, præsertim calida affectum intemperie. ut medicamenta uero, absinthium, Et aloë eundem corroborant.

Quæ res alienæ stomacho sunt. Cap. XVIII.

STOMACHVM lædunt baccae iuniperi. magis uero cedriæ, fructus arbuti, amaranthus, uitis semen. beta uero ita stomacho aliena est, ut si estur largius, morsum etiam inducat. itemq; lapæ-tium, ocimum, rapa crudior, blitum, atriplex, nisi ex aceto, oleo, Et garo comedantur. foenum græcum stomachum subuertit, Et eodem etiam modo sesamum. Lac in ijs, qui frigido uentriculo sunt, acescit. in ijs uero, qui calido sunt, in nidorem transit, ex quo fit, ut febricitantibus iure noceat. Si quis uero cum melle propinet, uomitum ciebit. Pepon non probe concoctus cholericos inducere morbos consuevit. etenim prius quam corrumpatur, ad uomitum prouocandum est idoneus: siq; copiosius eo quispiam uescatur, neque quicquam quod boni succi sit, post comedat, omnino uomitum mouebit.

M

ORIBASII SYNOPSEOS

idem melopepon facit. Iam cerebrum omne stomacho non conuenit, & nauseam ciēt, quemadmodum facit etiam ossium medulla. Vinum nigrum & austerum facile acescit, crassum uero, & nouum ad uomitum impellit. inter medicamenta, abrotonum, seriphum, spuma nitri stomacho non conueniunt.

Quæ res capiti noceant. Cap. XIX.

MORA, rubi fructus caput lædunt. iuniperi bacca, fructus arbuti, cedriæ, canabis semen, radix mei, palmulæ omnes, eruca, fœnum græcum, lini semen, uinum fuluum & austerum caput lædit, & mentem tentat magis, quam nigrum & austerum: odoratum quoque caput petit. at uinum aquosum neque capitis dolore excitat, neque uos lædit, lac non est aptum capiti, nisi quis caput admodum ualidum habeat. aqua in qua uuæ mædefactæ sint, quæ fex etiam appellatur, capiti dolorem infert. itemq; uua, quæ fuerit in uinaceis reposita.

Quæ res non inflent. Cap. XX.

NON inflant cuminum, ligustici radix, & semen, uiticis semen, fructus canabis. præterea ex iis quæ alioqui inflandi uim habent, non inflant fabæ elixatæ, aut frictæ, bulbi aut multum, aut bis cocti, & cum oleo, garo, & aceto sumpti. mel despumatum, oxymel flatu discutit. panes hordeacei

quomodocunque conficiantur, minime flatu exci-
tant. inter ea uero quæ inflant, aut non inflant,
medijsunt phaseli, ochri, cicerculæ, araci.

Quæ res inflant.

Cap. XXI.

INFLANT autem hæc, pisi, phaseli, fabæ,
cicerculæ, lentes, casei, cicer, lupini, ochri, panis
cum, milium, cæteraq; generis eiusdem. faba fresa
magis inflat cum per se sola, quam cum aliter cocta
estur. maza ex polenta flatum gignit, subacta ue-
ro, diuq; contusa magis per aluum ducit. præcipue
uero si mellis portio ei fuerit indita. succi omnes in-
flant, præ cæteris cyrenaicus, satyrium, silphij li-
quor, & radix, ex ficibus brevis flatu excitatur,
quia facile deijciuntur: quæ uero exquisitè maturæ
sunt, parum abest, quin nihil penitus noceant, ue-
luti caricæ. palmulæ uirides ita flatum excitant, ut
ficus, rapa cruda, lac in uentriculo facile ciet flatum,
bulbi crudiores, mel non perfecte coctum. uina dul-
cia diuturniores flatu excitant, dulcia simul & au-
stera quæ neque distribuuntur, neque digeruntur,
sed in uentre superiore manent, flatum inducunt.
mustum uero ipsum quoque inflat.

Quæ res abstergant, incidant, aperiantq;.

Cap. XXII.

ABSTERGET uero ptissana, foenum græ-
cum, melopepon, pepon, unæ passæ dulces, fabæ,

M ij

ORIBASII SYNOPSEOS

cicer, ac magis nigrum quod lapides etiam in renibus egregie confringit. capparis satis tenuium partium est. quæ uero sale condita est, absterget, & pituitam quæ in uentriculo est, deducit, & lienis atque hepatis obstructions expurgat. ad quem usum adhibenda est cum oxymelite, uel oleo ante alios cibos omnes. betarum succus abstergerendi uim habet, easque obstructions, quibus hepar infestatur, dissoluit: sed præsertim cum ex aceto et sinapi estur. lapatia quoque, & urtica. ari uero & asphodeli radix tenuium partium est. bulbi uim habent extergendi, attenuandi, & aperiendi. quocirca & asparagum, et asphodelum histericis ut summum remedium præbent: cepæ, allia, porrum, ampeloprasum attenuant, secantque crassos, & glutinosos humores qui redundant in corpore. atqui bis aut ter cocta acrimoniam deponunt. & tamen etiam attenuant. Serum lactis humorum crassitudinem attenuat. ficus abstergent. quam ob rem multæ arenulæ ex ficuum usu in nephriticis excernuntur. carica extenuant, & incidunt. ex quo renes expurgant. bacca iuniperi ea quæ in iecinore & renibus sunt, purgant, crassosque ac tenaces humores attenuant. amygdala extergent, & attenuant, uisceraque expurgant, & humorum reiectiones, quæ per sputum ex pectore et pulmone fiunt, expeditiores reddunt. pistacia ad iecoris firmitatem utilia sunt, & ad purgandos humores qui in eius meatibus infarcti sunt, ualent. raphanus attenuandi uim habet. Mel habet maiorem attenuandi uim, quod ex calidis & siccis plantis factum est.

quocirca etiam aqua mulsa ad sputum educendum est accommodata. oxymel ea facile deducit, quæ neque tenacia neque crassa admodum sunt: uisceraq; sine molestia expurgat: morbisq; thoracis & pulmonis mirifice conducit. ijs qui succum crassum acervant, uina tenuissima conueniunt. quod si frigidi quoque humores illi fuerint, tenuia & antiqua, & cum acrimonia conferent. Vinum uero aquosum ad humorum ex pulmone educationem aptum est, roborat enim, & succos humectat, & secat mediocriter. Vinum dulce in morbis acutis, ueluti in peripneumonia, atque pleuritide, cum iam sit facta concoctio, est ad uires reficiendas accommodatum.

Quæ res obstruunt.

Cap. XXIII.

LAC, in quo plurimum feri sit, minime periculosum est, etiam si semper eo uescare: quod uero feri parum, caseiq; multum habet, non tutum est ei, qui in eius usu diu perseueret. renes enim, qui ad calculos generandos apti sunt, lædit: & iecinoris obstructions facit in ijs, qui in eiusmodi morbos facile possint incidere. caricæ sunt iecori, & spleni inflammatis noxiæ, ueluti etiam ficus, non aliqua propria & excellenti earum facultate, sed communium dulcium ratione. omnia enim dulcia lienem & iecur obstructa, & scirrholaborantia lædunt. ipsæ uero suapte natura neque obsunt, neque prosunt uehementer. additæ uero ijs medicamentis, in quibus abstergerendi & incidendi uis est, non me-

M iij

ORIBASII SYNOPSEOS

diocrem utilitatem afferunt. aqua mulsa incommoda est ijs, quorum uiscera in tumorem elata aut scirrho, aut oedemate, aut inflammatione laborant; si quidem mel natura sua in biliosum succum celeriter mutatur. papaueris semen ea retinet, quæ ex thorace prodeunt. palmulæ pingues et dulces obstruunt. id quod uirides magis faciunt. præterea omnia liborum genera, & quæ ex simila conficiuntur, obturant, & lienem augent, & lapidem in renibus pariunt. idem facit triticea farina ex lacte. alica etiam incommoda est ijs, quorum iecur obstructum est, & quibus renes sunt lapidi generando idonei. Vinum dulce obturat, & uiscerum tumoribus incrementum præstat.

Quæ tardi transitus sint. Cap. XXIIII.

TARDE autem transeunt omnia quæ ex itrijs & simila conficiuntur, fabæ frictæ, panes puri, lens detractō cortice, cerebrum, spinalis medulla, iecur, cor, triticum coctum, ova cocta, et magis assata, et magis etiam fricta, lupini, phaseli, pisi, sesamum, erysimum, glandes, mala, pira non matura; siliquæ, uinum dulce, et magis, quod austerum est, et nigrum sine dulcedine, itemq; crassum et nouum omne. aqua omnis tardi transitus est.

Quæ facile corrumpuntur. Cap. XXV.

PERSICA, armeniaca, præcocia facile cor=

rumpuntur. omnes item fructus horæi, quorum natura humida est, in uentre facile uitiuntur, nisi prius cito deiiciantur, idcirco ijs ante cætera omnia uesci oportet. ita enim celeriter deiiciuntur, & alia etiam deducunt: quod si post alias dapes comedantur, eas etiam simul corrumpunt.

Quæ difficulter uitiuntur. Cap. XXVI.

CHAMVLAE parua, purpura, buccina, & cætera omnia testa intecta. quæ duram carnem habent, ijs qui propter humorum malitiam cibos corrumpunt, dare consueuimus. eaq; bis et ter in optima aqua incoquimus, & in aliam puram transferimus. eiusmodi quoque sunt astaci, paguri, cancri, locustæ, squillæ, et quæcunque carnem habent, quæ difficiliter uitiatur, non secus, quam testa intecta, quorum caro dura est.

Quæ res in cibis aluum moueant. Cap. XXVII.

ALVVM subducunt lens, brassica, marina uero fere omnia, quæ testacea nominantur, compositam ex contrarijs facultatibus naturam habent; ipsum enim solidum uniuscuiusque corpus tardi transitus est, et uentrem sistit: humiditas uero ad excernendum iritat: si quis igitur aut lentem, aut brassicam, aut aliud quoddam ex ijs marinis animalibus, quæ dixi, coquat, deinde eius decoctum oleo, garo, & pipere condiat, tum potui det cui uelit, uentrem eo potu subduci conspiciet. Quin etiam marinorum

M iij

ORIBASII SYNOPSEOS

herinaceorum, & conchularum omnium, & ueterum gallorum iuscula cient aluum; brassicam si uelimus aluum subducere, cacabo unà cum aqua in qua fuerit cocta, prope collocata, extrahimus, & statim in oleum, & garum iniicimus; ea enim non est admodum coquenda; mouent aluum panes furfuracei, et quia in uentre multum excrementi faciunt, & quia furfur abstergerendi uim habet: fœni græci succus cum melle coctus, et sumptus ad omnes uitiatos humores, qui in intestinis sunt, subducendos idoneus est: ea etiam ui abstergerendi, quæ in eo est, cæteros ad excretionem trahit; mel uero quod ei miscetur, parum esse oportet, ne morsum excitet: oliuæ salitæ si ante alios cibos ex garo comedantur, aluum mouent: quemadmodum testa inteētis, ita etiam conchulis inest succus uentri subducendo idoneus: & propterea nonnulli eas ex oleo, uino, & garo parant & iure, quod inde fit, ad aluum ciendam utuntur. Lac, quod liquidius est, magis subducit, quod crassius est, minus; serum lactis ualde aluum mollit, eiq; tantum mellis addendum est, quantum satis sit ad condiendum, citra stomachi subuersionem, eodemq; modo tantum salis adijciendum, quantum satis sit, ne gustus offendatur; quod si uelis magis subducere, plurimum salis in tenuissimum læuorem redaēti indito. Carnes animalium, quibus parum admodum ætatis accessit, ac magis etiam eorum extremitates per aluum transeunt: simili quoque modo ex piscibus chartilagineis torpedo, & turtur mediocriter transeunt; beta, et lapatis

um, urtica, caseus recens cum melle, atriplex, blitum, cucurbita, pepones, melopepones, ficus, caricae, uuae dulces, et praesertim cum humidæ fuerint, sicamina pura in uentriculum incidentia, & praeteris cibis sumpta celerrime subducuntur, & caeteris etiam cibis uiam parant; post alios uero cibos accepta, etiam si uitiosum succum in uentriculo comperiant, tamen aque, ac cucurbita, celerrime corrumpuntur, nuces recentes ad alui excretionem faciunt: sed & siccae, si prius in aqua permaduerint, aque ac uirides faciunt, pruna humida subducunt: sicca uero in aqua mulsa, in qua multum mellis sit, infusa etiam si quis ea sola comedat, satis abunde uentrem leniunt: sed multo magis, si mulsam etiam ebibat. Est enim perspicuum facere ad uentris subductionem, ut postquam ea sumpseris, aliquo post tempore uinum dulce bibas, neque statim prandeas: mora, cerasia, praecocia, persica, & omnia humida, & aquea, & omnino quæ nullam insignem habere qualitatem ea gustantibus, & olfacientibus uidentur, si recte affectus sit uentriculus, facile per infernas partes deiciuntur; si uero non, & ipsa supra caetera manent, nihil uentrem ad expellendum inuuant, quia nulla in eis inest acrimonia, aut nitrosa qualitas: hæcque eduliorum materia est quodammodo media inter ea, quæ aluum subducunt, & ea quæ sistunt, parum ad alteram partem uergens, cum usu uenit, ut neque languide uentrem subducatur, neque ualide ad distributionem faciat: quandoque enim alui sistitur, & ea quibus cohibetur, in alteram par-

ORIBASII SYNOPSEOS

tem parum quid uergunt : ex quo fit , ut aqua mul-
sa in quibus celeriter distribuitur , in ijs , non solum
aluum ad excernendum excitet , sed ceteros etiam ci-
bos commistos deducat : si uero non properet distribui ,
statim iritet ad excretionem , quia habet aliquid acri-
moniae . quin ipsum etiam mel solum si quis non co-
ctum lambat , aluum recte subducit : aqua autem
mulsa , parumper , uel nihil cocta , antequam distri-
butio fiat , subducetur : oxymel imbecillius intesti-
num radit . Vinum dulce nonnihil adiuuat uentris
excretionem : passum aluum subducit , itemq; oua
recentia , si ex multo oleo primo loco sorbeantur .

Quae res mediae sint inter aluum purgantia , et sub-
ducentia. Cap. XXVIII.

MEDIUM uero locum inter purgantia &
& mollientia tenet mercurialis per se , uel cum alijs
oleribus cocta , & primum in cibo sumpta , & cum
eius iure absorpta . itemq; polypodium , similiterq;
alypum , cuius semen in potione acceptum ad co-
chlearis quantitatem , nigram bilem purgat : pari
quoque modo cnici semen contusum , & succosum
redditum cum aqua mulsa , aut iure gallinae , aut
amygdalis , & nitro , & aniso , & melli & caricis
commixtum .

Quae res aluum supprimunt. Cap. XXIX.

PALMVLAE austerae , uuae austerae , mora

rubi, aluum suppressunt: rubi canini fructus ma-
 gis etiam sistit. myrta syluestria, pruna agrestia,
 quæ etiam pruna appellantur: mala adstringentia
 uentrem detinent: acida uero cum in uentriculo suc-
 cum crassum inueniunt, eundem incidendo aluum
 subducunt: & ob eam causam feces liquefaciunt; at
 si purum uentriculum inueniant, eum magis sup-
 primunt: quæ dulci succo sunt prædita, ea sine acri-
 monia facilius descendunt, aquea uero & quæ ex-
 pertia sunt qualitatibus, iniucunda sunt, neque quic-
 quam commodi in se habent: quod de malis di-
 ctum est, idem quoque de malis puniceis, deq; piris
 dictum puta. Si quis lac excoquat serumq; consuma-
 tur, aluum non ciebit: nam si lapides ignitos toties
 in lac immittas, ut serum consumptum sit, lac ita
 paratum adstringet: idq; ijs, quorum acria excre-
 menta uentrem morsu infestant dare consueuimus:
 sed non minus etiam quam ex lapidibus ignitis id fa-
 cies ferreis orbiculis igne candentibus: uerum lac,
 quod ita confeceris, in caseum facile coit in uentre: ic-
 circo ei mel & salem admiscemus: sed tutius est
 aquam affundere: neque mirum uideri debet, si con-
 sumpto sero lactis, aquam adhuc affundimus: quia
 non seri humiditatem, sed acrimoniam, qua uentrem
 subducit, uitamus, & fugimus: astaci, cancri, pa-
 guri, locustæ, squillæ, & cætera omnia, quæ molli
 testa intectæ sunt, aluum suppressunt, sed minus,
 quam ea quæ testa sunt intectæ: habentq; hæc sal-
 sum in se humorem, quem si in aqua deposuerint,
 non minus quam ostreorum, & aliorum testa inte-

ORIBASII SYNOPSEOS

Etorum caro, uentrem compriment. Lenticula quoque & brassica bis cocta, & cum succum deposuerunt, uentrem sistunt: cumque humidum uentrem exsiccare in animo habemus, brassicam mediocriter coctam, prima aqua abiecta, statim in aliam calidam iniicimus, & in illa iterum eam coquimus, donec flaccescat: idque quod bis coquendum est, neque aerem, neque aquam frigidam debet contingere: si quidem non poterit exquisitè flaccidum reddi, etiam si plurimum decoquas: si corticem à lenticula auferas, uehementem adstringendi uim amittet, neque ita fluxiones quæ in uentriculo sunt, exsiccabit. Si uero eam contundas, bisque excoquas, prioremque aquam abijcias, deinde modicum salis, aut gari commisceas, & aliquid eorum, quibus aluus constringitur, adijcias, ita ut gustus non lædatur, iucundissimum, utilissimumque & medicamentum, & edulium parabis. polenta ex uino austero pota, exsiccat. Oryza cohibet aluum, itemque panicum, milium, frieta omnia, leporis caro, uinum austerum, & nigrum uacans dulcedine, albumque & austerum, fuluum quoque & austerum.

Quæ res calefaciunt. Cap. XXX.

AT calefaciunt triticum coctum, & panes ex eo confecti, tipha, auena, fœnum græcum, iuniperi bacca, palmulae dulces, poma dulcia, sesamum, erysimum, & ob id sitim inducunt; canabis semen,

uuæ dulces, uuæ passæ dulces, malua mediocriter,
apium, smyrnium, eruca, raphanus, rapa, radi-
cula, napi, cardamum, pyrethrum.

Quæ res sint acres, & calidæ. Cap. XXXI.

PASTINACA, daucus, carus manifesto ca-
lescit; allium, gummi, porrum, ampeloprasum
satis acria sunt, sed tamen bis, ter'ue coëta deponunt
acrimoniam; caseus uetus calidus est, & iccirco sitim
affert: uinum dulce, mediocriter; fuluum est nigro
calidius: flauum uero est omnium calidissimum, de-
inde fuluum, tum rubrum, postea dulce: postremo
album minus, quàm cætera omnia calidum est: ue-
rustissimum uero abunde calefacit.

Quæ res refrigerent. Cap. XXXII.

REFRIGERAT hordeum quibuscunque mo-
dis conficiatur, milium, panicum, tubera, cucur-
bita coëta, melopepones, cucumeres, pruna, syco-
mora, austera, & acidæ uuæ, & passæ; mala non
adstringentia frigidi, & terrestres succi sunt: acida
uero frigidum, et tenuium partium succum habent:
quæ perfecte ἀποία, hoc est qualitatum expertia sunt,
& ueluti aquea; idem de piris, & malis punicis in-
dicato; non pauci quoque sunt aliorum arborum fru-
ctus, qui refrigerent, & præsertim ij, qui reponi,
& asseruari non queunt: palmulæ adstringentes fri-
gidum succum habent: lactuca, intubus, sed hæc

ORIBASII SYNOPSEOS

moderatiùs: portulaca; papaueris semen, cuius si plurimum sumatur soporiferum fiet. eos autem, quibus tenuis destillatio fluit a capite, iuuat: in quo casu id quod candidius est, ceteris præstat: myrta refrigerant, sed non una cum adstrictione: quandoquidem acrimoniam quandam habent. Solanum efficax est in refrigerando, & adstringendo: aqua, uinum aquosum non aperte calefacit: quam ob rem cum minore periculo febricitantibus præbetur. Vinum autem album & austerum, minime, ut inter uina numeratum, calefacit: quod uero album simul, & austerum est, itemq; crassum, & nouum aperte refrigerat: acetum quoque tenuium partium est, & idcirco cum intimas partes penetret magis, quam alia refrigerantia neruos lædit: porro media quodammodo inter calefacientia & refrigerantia sunt panes loti, amyllum, & uinosæ uuæ.

Quæ res exsiccent.

Cap. XXXIII.

LENS & brassica pariter siccant, & ob eam causam aspectum obtundunt, nisi forte contingat, ut totus oculus sit humidior, asparagus uero minus quam brassica ipsa siccet: at aliorum olerum caules est siccior: contra fit in raphano & rapis, & napis, cardamoq; ac pyrethro, atque omnibus, quorum acrem esse asparagum contingit, polenta siccet: uiticis semen, eruum bis, aut sæpe in aqua coctum, edulium exsiccat: præstantius autem est album, quod uero assatum, aut frictum estur, siccius alimentum.

præbet. Quæcunq; autē in aqua prius elixantur, humidius alimentum præbent: quæcunque uero in sartagine condiuntur, medium inter hæc locum tenent; quodcunque autem plus uini, & gari habet, siccus est, quàm id, quod non habet; alia sunt his longe inferiora: nam quæ defruti plus habent, aut in simplici, et puro albo iure coquuntur, multo sunt prædictis humidiora, quæ uero ex sola aqua coquuntur, sunt etiam his humidiora; magnum enim discrimen ex ipsa conditura accedit seminibus, oleribus, & plantis, omnibus quidem exsiccantibus, sed alijs magis, alijs minus, iuxta facultatem eorum, quæ eis adiiciuntur.

Quæ res humectent. Cap. XXXIIII.

PTISSANA cucurbita cocta, pepones, mu=lopepones, cucumeres, nux uiridis, pruna, sycomora, & sycamina non corrupta omnino humectant: non refrigerant autem omnino, nisi frigida sumantur, humectat quoque lactuca, intubusq; sed his debilius portulaca, malua autem, & blitum, & atriplex magis aquea sunt olera: quinetiam alij plerique fructus aliorum arborum humidi sunt, ac præsertim ij, qui reponi non possunt. Iam & lactucæ, & papaueris semen humectat, itemq; fabæ uirides: aqua humectat, & refrigerat: ac calefacta, humectat, & calefacit.

ORIBASII SYNOPSEOS

Quomodo sorbitiones coquendæ sint. Cap. XXXV.
quod quidem totum est deprauatum, & in eo
multa defunt: nec restitui coniectura
satis tuto poterant.

PTISSANA, ut decet, parabitur, cum co-
quendo in tumorem fuerit elata: deinde lento igni
coquatur, donec per multum ocium in succum abe-
at. quo quidem tempore cum plane intumuerit,
acetum ei miscetur: cumq; probe fuerit cocta, sub
edendi tempus sal tenuissimus est injiciendus; si uero
oleum ab initio imposueris, coctioni nihil incommoda-
bis; aliud uero nihil admiscendum est, nisi porri mo-
dicum, & anethi, idq; in ipso statim principio. Quæ
uero ex lentibus, & ptissana componitur, recte pa-
ratur, si maior lentium imponatur copia, & eodem
coquatur modo: præterquam quod satireia, aut pu-
legium ei adijcitur, fitq; edulium suauissimum. Ex
cucurbita quoque incundissimus fit cibus, si cum ali-
quo salsamento ex ponticis, quæ mylla dicuntur,
mandatur. ijs uero qui sunt ad continendos cibos im-
becilliores, neque sumere crassius alimentum queunt,
optimum erit, alimentum aqua macerare, deinde co-
* quere, deinde contundere. Potest ergo quispiam po-
lentam, panemq; calidum macerare; panes enim
confracti, & macerati plurimum facultatis, ueluti
caliditatis amittunt, eorum uero decoctorum potio
longe præstat, & multo etiam melius alimentum
præbet. Hordeum uero, quod febricitantibus dan-
dum

dum est, non est confricandum, sed lauandum, & in aqua coquendum, ac primum quidem cum inte-
 puerit, aqua abijcienda est, tum alia adiecta coquen-
 dum; recte autem coquetur, si decem aquæ heminas
 in unam hordei heminam injicias; coquitur autem
 donec hordeum crepet, deinde abijciatur tenuissima
 * aqua, & melle admisto id per se potui detur. hoc
 enim & uentriculo commodum est, & urinam cit,
 & abunde nutrit. Datur item hordeum in polenta
 frictum, quod etiam $\alpha\gamma\lambda\lambda\delta\alpha$ appellant, sed ante-
 quam maceretur, leuiter fricandum est, ut præusta
 palea abstergeatur; deinde macerandum, et coquen-
 dum est. magis enim, quam quod ante dixi, uen-
 trem cohibet. Ita etiam alimentum quodcunque
 ægrotanti esse accommodatum censetur, coqui pote-
 rit. Quæ uero subtrita sunt, ea maceratis & co-
 ctis esse crassiora & ualidiora uidentur. posset au-
 tem omne fere alimentum subteri. Similiter quoque
 in potionibus, quæ dantur. panes uero siccos & re-
 * centes infundimus, & aqua emollitos conterimus,
 & ex linteo percolamus. ut uero id album non ui-
 deatur, addimus cucumeris semen frictum, itemq;
 amygdala, & nuces pineas, & sorba, & cum his
 singulis, uel cum aliquo eorum, uel cum omnibus
 anisi uel fœniculi semen admiscetur. daturq; id fe-
 bricitantibus ex aqua mulsa, qui uero febrem non
 habent, ijs datur ex uino. Milium uero & panicum
 contusa, & maxime fricta, et detracto cortice præ-
 cipue conueniunt ijs, quibus uenter biliosa laborat
 affectione, & quibus multæ, tenuesq; excretionēs

ORIBASII SYNOPSEOS

per aluum fiunt. hæc autem confusa in aqua sunt resoluenda. nec minus esse horum debet, quam quod acetabulum contineat, aquæ uero acetabula decem. cumq; in succum sint redacta, per densum linteum excolanda sunt, & uini austeri modicum est perfundendum, & postea coquenda, tum ita confecta ieiunis exhibenda. Quinetiam accommodatum fuerit una cum milio nuces euboicas cum internis membranis usque dum non admodum succosæ reddantur, sicuti milium contundere. Avena maxime omnium leguminum est ad concoquendum accommodata; & eius optima est sorbitio. fit eodem modo quo ptissana, ut hemina in decem aquæ heminis incoquatur.

Quæ res loco olei in sorbitionibus imponantur.

Cap.

XXXVI.

IN omni sorbitione, præter eam, quæ ex lentibus sit, pro oleo aptum erit cucumeris semen crudum eliquatum. ptissanæ uero, ac cæteris decoctis uel conus, uel nux, uel auellanæ, uel thasiæ nuces, uel amygdala miscentur. ijs uero quos perturbata aluus exercet, pro oleo papauer album leuiter frixum. idq; robur addet. iam ad fluxum uentris castanæ quoque cum interioribus membranis contritæ adhibentur.

De confectione alimentorum. Cap. XXXVII.

SIMILA coquitur, ut quartupla eius portio

in decem aquæ heminas imponatur, parumq; olei,
 & anethi addatur. pridie uero lauanda simila est.
 Panis aqua calida maceretur, quæ aqua continenter
 subinde commutetur, non omnis tamen panis pars
 infundenda in aquam est, sed interior. huiusce rei
 terminus esto, ut non solum panis intumescat, sed
 etiam ut fermentum euanescat, nec panis fermentum
 redolet. Ptissana coquitor, ut in una eius parte
 quindecim aquæ partes sint. usque autem coquitur,
 dum quinta pars remaneat, eaq; dissoluta sit.
 Itrium uero, et panem aridum coques donec in partes
 admodum teneras abeat, & in mortario teres, et
 iterum ex aqua, sale, & oleo coques. oua coquenda
 sunt ex aqua, ea semper mouendo. mota enim neque
 simul cohærent, neque densantur. Sed melius in
 posca coquuntur. nam ita remanent humidiora.

De aqua mulsa.

Cap. XXXVIII.

MVLSA non admodum utilis est biliosis: in ipsis enim in bilem mutatur. ergo eiusmodi naturis
 mulsa dilutior conueniet. est etiam incommoda mulsa
 ijs, qui uiscera habent morbis opportuna. porro
 ita paranda mulsa est, ut octupla aquæ portio melli
 admisceatur, coquaturq; donec spumam desinat emitte
 re. spumam uero simul atque orta est, ab ea perpetuo
 tollere conuenit.

ORIBASII SYNOPSIS

De potionibus, quæ utiles sunt ægrotantibus.

Cap. XXXIX.

FEBRICITANTIBVS optima potio est mulsa, uel oxymel, & aqua, omni morsu uacans. quæ uero adstringendi uim habent, in uentrisurbationibus non sunt incommodæ. porro ad uomitum ciendum etiam mel admisceri illis potest. Ac æstiuo quidem tempore mala in frusta dissecta in aqua infunduntur donec ea colorem inde contrahat: similiq; modo cydonia mala matura secantur in partes, & macerantur. hæc q; præcipue dantur ijs, qui bilem uomunt. pira uero in aqua infunduntur, quæ adstringentia, et dulcia sunt. Myrta uero recentia uino dulci infusa potionem quidem insuauem, sed tamen non mordentem, & lenem faciunt. acini quoque uuarum aridi in aqua macerantur, sed eorum decoctum, cum neque acre neque acidum sit, multo est utilius.

De lactis potione ex Rufo auctore. Cap. XL.

QUI lac potat, ab alijs abstinere cibis debet, donec fuerit concoctum, & ad partes infernas descenderit. præstat autem mane bibere lac recens mulctum, & post nihil sumere. eoq; tempore nimios labores uitare. necesse enim est, ut in ijs acescat, qui se tum laboribus dedunt. Sed melius est quiete inambulare, & interim uigiles quiescere. nam hoc pacto

quamprimum per aluum descendit. ubi hoc deiectum fuerit, aliud bibendum est: cumq; hoc descenderit, aliud deinde bibendum. in initio autem, non quidem ex reliqua corporis mole, sed quæ in uentriculo sunt, utiliter purgat. qua re confecta, uenas mox ingreditur, ac optime nutrit, neque amplius deijcitur. In biliosis autem fluxionibus, et cum ad uentriculum colliquationes confluunt, decoctum lac dandum est. ac primum quidem lente, & paulatim coquetur, ut pars descendat, pars consumatur: deinde multo magis coquetur adhibita diligentia, ne aduratur, neue in caseum coalescat: quod sane diligentissime curabitur, si leniter coquamus, & agitando quod seceserit, ex omni parte detrahamus. porro ferula leni & tenui agitandum erit. Si quid uero labris ollæ adhæserit, id etiam sponsia erit abstergendum. sæpe enim usu uenit, ut ex eo totum præterea lac fuerit corruptum. quemadmodum igitur dictum est, lac usquedum crassius æqualiter, dulciusq; crudo euaserit, percoquatur.

De Aquis, ut ab Herodoto auctore traditum est.

Cap. XLI.

QVÆ autem uirtus aquarum sit, quodque uitium, scire nos oportet. aquæ enim multiplicioris usus sunt, quam reliqua ferme omnia ad uictus rationem instituendam. ergo sciendum est, optimam aquam esse eam, quæ nullam omnino qualitatem neque gustatui, neque odoratui afferat. quæ qui-

N ij

ORIBASII SYNOPSEOS

dem est bibentibus iucundissima, & ad aspectum
pura uidetur: cum uero præcordia celeriter permeet,
nulla est quærenda præstantior. nam quæ in præ-
cordijs diu moratur, uentremq; ferit, flatu implet,
& prægrauat, licet ea bona, quæ dixi, habeat, ea
tamen * semiuitiata existimanda est: Siquidem ne-
que cito calefcit, neque cito frigesit. quinetiam quæ
in ipsa coquuntur, tardissime coquuntur & peius.
ergo melius est huiusmodi aquam experientia indica-
re. aque is, qui indicare uoluerit, ex his ipsis signis
facere coniecturam poterit. Aquæ enim quæ ad Se-
ptentrionem uergunt, Solem q; auersum habent,
cum tardiores sunt, tum uero etiam difficilius co-
quuntur. & tarde refrigerantur & calefiunt. quæ
uero ad orientem Solem sitæ sunt, & per meatum
aliquem, aut terram ipsam fluunt, celerrimeq; ca-
lesciunt, & frigesciunt, eas esse optimas sperandum
est. illæ etiam bonæ sunt, quæ æstate frigidiores sunt,
hyeme uero calidiores. Nonnulli aquas pondere me-
tiuntur, easq; quæ leues sunt, potiores putant: hoc
si aquis, præter cætera, accedat, laudabile est: so-
lum uero non satis argumento est, aquas bonas esse.
Pluuiiales autem, inquit Hippocrates, leuissimæ sunt,
itemq; dulcissimæ, tenuissimæq; & limpidissimæ:
quia Sol quod leuissimum tenuissimumq; est trahit:
id quod non ex alijs aquis solum, sed ex ipso etiam
mari, et ipsis itidem corporibus facit. quocirca aqua
pluuia citissime omnium putrescit, utpote quæ ex
diuersis & plurimis sit permixta qualitatibus. Sed
nemo existimet aquam, quæ facile putrescit, esse

Alius
codex
habet
ἡ μὲν
μολὴν
ἐξ .i.
nobis
mala.

pessimam . nam facilitas mutationis , potius uirtuti ,
 quam uitio attribuitur . ex quo conficitur , ut cum
 aliæ optimarum aquarum notæ adfuerint , etiam si
 facile putrescat , ea sit censenda optima . Et tamen
 cum mutari incipit , bibentibus raucitates , tusses , et
 uocis grauitates affert . Ex pluuijs aquis æstiuæ , quæ
 que ex tonitruo fit , præstantior est , quam quæ ex
 nimbis est demissa . Quæ uero ex glacie , Et niue
 fiunt , pessimæ sunt : in aquæ enim concretione te-
 nuis pars omnis excernitur . porro palustres ac foeti-
 dæ , quæque qualitatibus absurdis præditæ sunt , co-
 quendo meliores fiunt : Et bibendæ sunt uino mistæ ,
 ut adstringentibus dulcius uinum misceatur , alijs
 uero id quod magis adstringat . utile est etiam palu-
 stres , salsas , bituminosasq; percolare . at quæ ualde
 frigidæ sunt , à cibo sunt potui dandæ , sed neque
 confertim , neque affatim , neque sine uino . Non
 nulli potus atque pastus inuenerunt , quibus aqua-
 rum uitium emendant : alij cicerum decoctum prius
 bibunt , ciceribusq; uescuntur : alij caucalida come-
 dunt cum aliquo pisciculo coctam : simili quoque mo-
 do fœniculum : alij denique betam , Et cucurbitam
 cum muria Et uino diluto ante comedunt .

FINIS QVARTI LIBRI.

N *iii*

QVINTI LIBRI ARGVMENTVM.

In quinto agitur de grauidis, nutricibus, infantium educatione, & de omni ætate. & de dentium, auditus, oculorumq; curatione. itemq; quomodo caro auferatur, & reficiatur. & ibidem etiam temperaturarum cognitio, & curatio traditur.

Huius uero libri capita sunt hæc.

Quæ grauidis eueniant.	Caput I.
De nutrice eligenda.	Cap. II.
De lacte nutricis.	Cap. III.
Quomodo lac uitiatum corrigatur.	Cap. IIII.
Educatio pueruli.	Cap. V.
De pustulis, quibus puellus afficitur.	Cap. VI.
De tussi & grauedine eiusdem.	Cap. VII.
De pruritu gingiuarum.	Cap. VIII.
De ortu dentium.	Cap. IX.
De ulceribus, quæ ἀφθαῖ dicuntur.	Cap. X.
Ad femorum intertrigines.	Cap. XI.
Ad aurium humores.	Cap. XII.
De adustione, quæ siriasis nominatur.	Cap. XIII.
Ratio uictus infantium, & aliarum ætatum usque ad declinantes.	Cap. XIIII.
De lassitudinibus, quæ ab exercitatione oriuntur.	Cap. XV.
De adstriktione.	Cap. XVI.
De lassitudinibus quæ per se obueniunt.	Ca. XVII.
Senum uictus ratio.	Cap. XVIII.

- Ad eos, qui uenereis uti non possunt. Cap. XIX.
 De corpore rugoso. Cap. XX.
 Ut corpus suauiter oleat. Cap. XXI.
 Ut habitus calefiat. Cap. XXII.
 Ad uitiatum colorem emendandum. Cap. XXIII.
 Ad liuores. Cap. XXIIII.
 Quæ dentes conseruent. Cap. XXV.
 Ut ne gravis auditus fiat. Cap. XXVI.
 Ad caliginem oculorum. Cap. XXVII.
 De repletionē. Cap. XXVIII.
 Ratio uictus eorum, qui sunt negotijs occupati.
 Cap. XXIX.
 Quibus cibi uitiantur in stomacho. Cap. XXX.
 Uictus eorum, qui iter faciunt. Cap. XXXI.
 Ex Erasistrato, quid faciendum peregrinantibus in
 aquis communtandis. Cap. XXXII.
 Uictus nauigantium. Cap. XXXIII.
 De ebrietate. Cap. XXXIIII.
 De ijs, qui rebus uenereis nimium usi sunt.
 Cap. XXXV.
 De refrigeratis. Cap. XXXVI.
 De exustis. Cap. XXXVII.
 Ex Galeno de pituita, quæ in uentriculo est.
 Cap. XXXVIII.
 Ex eodem, quid in constitutionibus intemperatis fa-
 ciendum sit. Cap. XXXIX.
 Ex eodem de carne minuenda. Cap. XL.
 Quomodo graciles reficiendi sint. Cap. XLI.
 Quomodo attenuatæ particulæ curari debeant.
 Cap. XLII.

Optimæ temperaturæ dignotio.	Cap. XLIII.
Corporum intemperatōrum notæ.	Cap. XLIIII.
De capitis formatione.	Cap. XLV.
Temperaturæ cerebri signa.	Cap. XLVI.
Ventriculi temperaturæ signa.	Cap. XLVII.
Pulmonis signa.	Cap. XLVIII.
Temperaturæ cordis notæ.	Cap. XLIX.
Iecoris temperaturæ dignotio.	Cap. L.
Calidioris, siccioris, atque humidioris intemperiei corporis correctio caput.	Cap. LI.
Intemperiei frigidæ correctio.	Cap. LII.
Curatio siccæ intemperiei uentriculi, quæ uelut exemplum reliquarum curandarum proponitur.	
Cap. LIII.	

102

ORIBASII SYNOPSEOS

AD EVSTATHIVM FILIVM,

LIBER QVINTVS.

*Quæ grauidis eueniant, deq; earum uictusratio-
ne.* Cap. I.

VONIAM hæc præcipue gra-
uidas infestant, nausea, continuus
q uomitus, sputa, stomachi erosiones,
& cibi fastidium, non ab re fuerit,
eis remedia præscribere: ambulatio-
nes ergo, cibi neque admodum dul-
ces, neque admodum astringentes, uina fulua,
odorata, quinque annorum maxima sunt re-
media: ut medicamentum autem herbæ sanguinalis
decoctum bibant. Prodest eodem modo anethum &
pontica radix, quam rha patrio uocabulo nominant:
hæc et ante, et post cibum sumi possunt. Extrinsecus
autem præcordijs imponitur cataplasma ex œnan-
the, balaustio, cytisi, & smyrnij coma, foeniculi
semine promiscue: poteris eadem cum palmulis &
ueteri uino permiscere. Stomachi autem erosiones
aquæ calidæ potus leuabit; confert etiam quiete am-
bulare, præcordiaq; lana molli fouere. Eas uero, quæ
cibum fastidiunt, cohortaberis, ut uarios, & incun-
dos cibos, & amyllum siccum edant, idq; magis erit
offerendum ijs, quæ terram edere cupiunt. Appeti-
tum excitant etiam labores, & longior peregrinatio:

ORIBASII SYNOPSEOS

quæ uero quietam agere uitam consuevit, ea, cum grauida est, ægre repentinos motus fert; porro acria quandoque gustare, præsertim sinapi, conueniet ei; quæ cibi fastidio teneatur. Ad magnos autem pedum tumores confert anthyllis aceto excepta: itemq; commodum est superimponere folia brassicæ latiora, & affectum locum creta cimolia ex aceto illinere, alumen quoque cum aceto erit accommodatum; iam uero mala, quæ medica nominantur, aquæ incocta pedibus utiliter admoventur.

De nutrice eligenda. Cap. II.

NUTRIX eligenda est nullo affecta morbo, quæ neque nimis iuuenis sit, neque nimium ætate processerit. Iunior autem sit quinque & uiginti annorum, & undetriginta: quæ uero grandior sit, triginta quinque annos sit nata; pectore amplo sit, mammis magnis, papillis neque conuiuentibus, neque auersis: habeat autem reliquum corpus, neque admodum pingue, neque nimium gracile; magnum etiam est infanti commodum, nutricem non multo ante peperisse, & maius, si marem. Caueat nutrix ualde siccantia, salsaq; & acria, & acerbæ, & acida, & amara, quæque uehementer calefaciunt; itemq; odores foedos, & præter modum suauis, & condimenta, et cætera acria. Iam uero à ueneris abstineat, manusq; et humeros exerceat, id quod molendo, texendoq; faciet. puerulum uero trimestrem, aut quadrimestrem ulnis gestet.

De lacte nutricis.

Cap. III.

LAC præstantissimum est, quod spissitudine, copia, colore, odore, & gustu moderatum est: illud etiam commendatur, quod in unguem pollicis stylatum, & in luce spectatum, ungue inclinato, neque cito, neque tarde defluit; probari autem hoc etiam pacto potest; lacti in uas uitreum infuso, coagululi portio misceatur, digitisq; agitetur, atque ita permittatur donec cogatur, deinde inspiciendum est, utrum minor sit pars, quæ in caseum concreuit, quàm ea, quæ in serum abiit; quod si sit, utile erit lac: si contra, erit cōcoctu difficile, quod uero equam utriusque portionem habebit, id erit probatissimum.

Quomodo lac uitiatum corrigatur. Cap. IIII.

LACTIS uitia corrigenda sunt hoc modo; si crassius sit, pituita uomitu eliciatur; optimum uero erit, oxymelite uomitum ciere; eadem quoque laboribus, qui cibum præcedant, tenuanda est; ac tunc quidem origanum, hyssopum, satureia, scandix, & thymum, itemq; radiculae parum, et uetus salsamentum cum oxymelite accommodata sunt: si uero acrius, tenuiusq; fiat, multis laboribus alleuanda nutrix est: sorbitionibusq; ac suillis carnibus est reficienda, sapaq; & uinum dulce potui dandum; si diminutum lac fuerit, & sorbitiones erunt offerendæ, & uberius erit alenda, uinum dulce propinandum,

ORIBASII SYNOPSEOS

pectus & mammae confricandæ : nonnullis etiam affixa cucurbita mirum in modum auxiliata est. Medicamenta uero, & si ad lac gignendum proficere aliquid cognoui, tamen ijs continenter esse utendum non censeo : uehementius enim liquefaciunt ; ea sunt, foeniculi radix & semen ptissanæ incocta : cytisi folia in uino nigro, aut ptissana : melanthium in uino dulci, itemq; anethum, pastinacæ radix, & fructus. hæc q; calida prius perspersa ita sunt præbenda. Omne uero lac malum siue crassum sit, siue acre, siue foetidum, puerum qui ipsum prius suxerit, eadem inficit qualitate. acre autem lacieiuno nunquam dandum est. Corrigere uero lactis foetorem uinum odoratum, & cibi suauis possunt.

Educatio pueruli.

Cap. V.

P V E R nuper in lucem editus melle primum nutritur : deinde lacte bis in die, aut ter ad summum : cumq; id alacriter puer assumit, spesq; est eum esse concocturum, tum cibus iam offerri potest, qui ipsum non impleat. Si uero nobis ignaris impleatur, statim ad somnum procliuior, & segnior efficitur, uenterq; intumescit, & inflatur, & urina redditur aquosior : quibus notis perspectis nihil dandum est prius, quam quod in uentre habeat, consumpserit. Satis erit biennium lacte nutrire : deinde uero ad cibos transeundum est.

De pustulis, quibus puer affectus est. Cap. VI.

PVSTVLAS quæ circa pueri cutem oriuntur, primum ita sinemus, cum uero ualde creuerint, tum est eis adhibenda curatio: ea fiet balneis, in quibus myrti, aut lentisci folia, aut rosæ incoquantur: deinde rosaceo, aut lentiscino erit utendum, & item cerato cerussato: leniterq; nitro abstergendum, neque enim puer feret uehementiora. Erit etiam accommodatissimum, nutrîci uictus rationem ex dulcioribus instituire: optimū quoque fuerit, si puerulum ipsum ita educemus, ut neque expleamus, neque nimis tenuem uictum præbeamus. Si pueri aluus adstringatur, mel cibo erit affundendum, & simul coquendum: si uero neque ita deiciat, terebinthinæ quantum ciceris magnitudinem impleat, adiiciemus. aluo autem humectata milium præcipue offerendum est.

De tussi, & grauedine infantis. Cap. VII.

SI uero tussis aut grauedo quandoque puerum exerceat, linctus ex melle, qui mellitismi dicuntur, offerendi sunt: puero igitur multa aqua calida loto caput eius copioso melle calido illinendum est: deinde lingua digito comprimenda. ita enim magnam pituitæ copiam uomet.

De pruritu gingiuarum. Cap. VIII.

SI quis pruritus gingiuarum puero contingat,

ORIBASII SYNOPSEOS
fotu utendum est; & liberaliore etiam unctiōe ex
oleo non cocto, in quo parum ceræ liquefactum sit.

De ortu dentium.

Cap. IX.

DENTES septimo mense oriuntur, ac tum
quidem inflammationes gingivarum, maxillarum,
& tendinum, & quandoque etiam conuulsiones sub=
sequuntur: tunc nihil puero dandum est, quod ma=
sticatione indigeat. gingiuas autem continenter digi=
* to præter lauacrum contrectare, adipeq; gallinaceo,
uel leporis cerebello emollire oportet. Vbi uero dentes
iam eruperint, ceruix, caput, atque maxillæ delica=
tis lanis puris inuoluentur, oleoq; dulci & calido fo=
uebuntur: quod etiam in meatus auditus instillabi=
tur, quo sane tempore puer erit uberius alendus, &
aqua calida lauandus. Si uero profluium uentris
fiat, id epithematibus, quæ præcipue sistunt, cumi=
num, aut anethum, aut apium lanæ inspergendo,
inhibere tentabimus. proderit etiam rosarum semen
admiscere, & summatim calidis exsiccare: at si ni=
hil uenter deiciat, melle in glandis formam coactole=
niter iritabitur: aut calamintha cum melle trita il=
linetur. Conuulsionibus autem puerorum auxiliari
potissimum uidetur heliotropium aqua incoctum, si
in ea puer lauatur. utile quoque est irino, aut cypri=
no, aut sicyonio perungere, & totum calefacere.
cum uero exortis dentibus digitos uulnerat, benefa=
ciet iridis radix derafa, nec multum sicca ore deten=
ta: id quod etiam ulceribus auxilio est. Iam uero
butyrum

butyrum etiam cum melle illitum prodest.

De ulceribus, quæ aphthæ dicuntur. Cap. X.

VLCVS oris, quod aphtha dicitur, puero oritur modo subalbidum, modo subrubrum, modo nigrum ueluti crusta: ac nigrum quidem pessimum est, & maxime mortiferum. succurrit autem iris cum melle, & si uelis siccam inspira: et rosarum folia contusa, & rosarum flos, & crocum, & myrrhæ portiuncula: & galla, & thus, & cortex thuris, & simul, & singula per se melle intincta. præterea mulsa, & mali punici dulcis succus conuenit.

Ad femorum intertrigines. Cap. XI.

FEMORVM intertrigines myrto arida, cypero, & rosis inspergendæ sunt.

Ad aurium humores. Cap. XII.

AVRIVM humores exsiccat lana ex alumine imposita, aut uinum mulsum, aut uinum uetus instillatum, aut crocum ex uino tritum.

De adustione, quæ siriasis appellatur. Cap. XIII.

ADUSTIO est inflammatio partium circa cerebrum, & eius membranas: in qua sinciput cons-

CORIBASII SYNOPSEOS

uum efficitur, & caui cum pallore oculi, corporisq;
siccitas fit: remedio est, vitellus oui cum rosaceo sin-
cipiti impositus ad modum linamenti, ut continenter
commutetur.

Ratio victus infantium, & aliarum aetatum usque
ad declinantes. Cap. XIII.

INFANTES, quiq; lactentes non sunt, si-
nendi sunt ut liberius & hilariter uiuant, exercita-
tiones, atque alimenta lenia sunt eis praescribenda: ab
anno sexto, & septimo pueri, & puellae literatori-
bus blandis, humanisq; tradentur: ita enim quieto
animo, & iucunde perdiscent, atque animi quidem
quies ad bonam corporis educationem ualet pluri-
mum. Cum duodecimum annum agunt, ad gram-
maticos iam, & geometras adducendi sunt, & cor-
pus exercendum est: à quartodecimo anno usque ad
uigesimum primum annum, exercendi erunt in ma-
thematicis disciplinis, & philosophiae studio, & pro-
pter corporis robur plures exercitationes erunt eis im-
perandae, ut animo & corpore laborantes uenereis
uti prohibeantur: his etiam auferendum uinum est.
Aetati florenti absoluta victus ratio animi & corpo-
ris conuenit: idcirco omnibus exercitationibus, ac praes-
sertim quibus quisque assuevit, itemq; cibo pleniore,
& qui boni alimenti sit, utendum. Declinantibus
uero conuenit victus ratio & animo & corpori debi-
ta. Exercitationes enim qualescunque sint, pro ho-
rum ratione subtrahendae sunt: cumq; eorum habitus

frigescere incipiat, alimentum est diminuendum.

De lassitudinibus quæ ab exercitationibus contrahuntur. Cap. XV.

LASSITUDO quæ ulceris sensum inuehit, ex copia excrementorum tenuium simul & acrium oritur: quæ uero tensionis sensum repræsentat, in qua tendi partes corporis uidentur, nullum quidem excrementum notabile inesse in corpore indicat, sed in nervis, & musculis affectio quædam existit, qua uidentur tendi, & si minime tenduntur. Ea uero, quæ inflammationi similis est, in qua ueluti contusas, & inflammatione obsessas partes sentimus, tum solet incidere, cum muscoli nimium exaltaeti quippiam ex circumfusus sibi excrementis attraxerunt. Est etiam alia quarta quædam affectio, quæ oritur cum muscoli ultra debitum exsiccantur, ut cum se homines exuerint, squalens, contractumq; corpus & ad motus pigrum uideatur. Remedium uero eius, quæ ulceris sensum præ se fert, erit excrementorum evaporatio; quæ fiet frictione multa, molliq; cum oleo copiosiore, in quo nulla adstringendi uis insit. Altera uero lassitudo, in qua tensio sentitur, pro remedio relaxationem postulat. relaxatur autem quod distentum est, tum pauca molliq; frictione ex oleo dulci, et apricato, tum uero omni intermissione et quiete: & balneis temperatis: atque in aqua calida mora diuturniore, adeo ut si bis, & ter etiam laueris, plus sis profecturus. Sanationi uero tertiary lassitudinis sunt

ORIBASII SYNOPSIS

tria proposita, superuacanei euacuatio, distenti remissio, & inflammationis refrigeratio. ergo et oleum copiosum, & tepidum, mollissimæq; frictiones, et in aquis temperatis mora longissima huiusmodi lassitudines curat. multa itidem quies, assiduaq; inunctio idem præstat. Quarta denique affectio primo die nihil sane diuersum à superioribus postulat, nisi calidior rem aquam, quæ sensim contrahat, & roboret cutim, secundo die apotherapiæ exercitationem. In balneis uero ex calido solio in frigidam protinus exiliant: porro quicunque lassitudine grauantur, boni succi nutrimentum postulant.

De adstrictione. Cap. XVI.

ADSTRICTIO oritur aut obstructis meatibus, aut densatis. deprehenditur autem, protinus ubi se exuerint ex colore albo, & cutis duritie, ac densitate: in exercitatione uero ex eo, quod ægre incallescant. remedium huius affectionis est calfactio. ergo ualentiore exercitatione, & balneis calidioribus utendum est. mora uero in frigido solio diuturna ne sit: sed nec ipsa aqua ualde sit frigida. Induendi autem ungantur aliquo, quod mediocriter calfaciat, ut oleo dulci & tenui. Cutis etiam densitati sanandæ satis est oleum anethinum, præsertim si ex anetho uiridi fiat. oleum quoque ex populo nigra confectum ad idem facit.

De lassitudinibus, quæ sponte sua nobis irrepunt.

Cap. XVII.

QVONIAM lassitudo, quæ ulceris naturam refert, ex acrium excrementorum uitio oritur, si uiosus humor paucus omnino fuerit, apothera-
piæ exercitatio sufficiet; si copiosior sit, et altius in corpo-
re resideat, neque exercitationem hanc, neque aliud
genus exercitationis, neque motum ullum penitus
iniungemus: sed quies, somnus & inedia diei totius
imperabitur. deinde uesperis pingui unctos, & tem-
perato balneo lotos exiguo boni succi cibo & sorbili
alemus. sed neque à uino erunt abstinendi. hoc
enim, si quid aliud, semicrudos humores concoquit.
Si ergo ex his malum conquieuerit, homo ad consue-
ta munia paulatim erit adducendus. Si uero postero
etiam die perseueret, iam ualidioris remedij ineunda
est ratio. Si uires constiterint, duorum alterum erit
faciendum, aut sanguis mittendus, aut exhibenda
purgatio distinctione adhibita, utrum magis oporteat.
Si uires sint imbecillæ, sanguinem quidem nullo pacto
detrahemus, sed tamen moderate purgabimus. Si uero permagna sit humorum crudorum copia,
tum neque sanguinem mittere, neque purgare, neque exercere,
neque penitus mouere, neque lauare conuenit: sed in omni quiete seruandi sunt:
dandaq; esculenta, et poculenta, ac medicamenta, in quibus
attenuandi, & incidendi absque manifesto calore uis insit. ergo uictus ex oxymelite, por-

O ij

ORIBASII SYNOPSEOS

tiunculaq; ptissanae instituetur. nonnunquam uero aquae mulsa parum offeretur. Et quoniam omnibus his turgida, inflataq; praecordia sunt, et quicquid sumpserint, in flatu facile conuertitur, praestabit cibo piper admiscere. Sed erit etiam accommodatius uti medicamento, quod diospoliticon dicitur: et eo, quod ex tribus piperibus simplex conficitur. atque oxymel est eis utilissimum. pro potu utantur apomelite, et praesertim ubi coacuit; et uino, quod leuiter acefcit: et cibis uescantur attenuantibus sine calore, qualis est capparis, si ex oxymelite, aut oxelao sumatur. Lassitudo uero tensionis sensum referens, cum sine exercitationibus incidit, copiam solidas corporis partes distendentem indicat. Cum uero sanguinis copia subsit, perspicuum est, optimum esse, aut uenam incidere, aut malleolos scarificare. Spontanea autem lassitudo, in qua ulceris sensus nobis se offert, ne paucis quidem horis, nedum duobus, aut tribus diebus ita lente occupat, sed protinus febrim uehementissimam inducit; nisi praeueniendo sanguinem detrahas. melius autem erit, si fieri poterit, bis eodem die sanguinem mittere: primum autem ita euacuabimus, ut ne animi defectionem inducamus, secundo uero loco, ne ipsa quidem animi erit formidanda defeccio. qui uero ita affecti sanguinis missione uacuari non fuerint, ut seruentur, bona fortuna indigent.

Senum uictus ratio. Cap. XVIII.

SENECTVS sicca et frigida est. calefacienti-

bus, & humectantibus corrigitur. eiusmodi sunt calida dulcium aquarum balnea, uini potio, & cibi omnes humectandi simul, & calefaciendi facultate præditi. Fricandi sunt senes post somnum cum pinguedine aliqua: deinde ambulare, et gestari citralassitudine debent. imbecillioribus ter in die dandus cibus est. ac tertia quidem hora panis modicum cum melle attico: septima uero cum frictione, & exercitationibus congruis usi fuerint, atque loti, primum sument quæ aluum molliunt, deinde pisces, uel aues: postea uero in cœna aliquid optimi succi, & quod non facile uitietur. non prohibeo etiam eis uinorum ex melle paratorum usum, præsertim ijs senibus quibus suspitio est, calculi in renibus gignendi, aut podagræ: tuncq; petroselinum in uinum coniiciendum est. Si quando uero ob pituitam in uentriculo obortam, cogimur aliquid ex ijs, quæ eam incidant, eligere, ad humectantem uictum sine mora est reuertendum. eis uero ficus maturas ante alios cibos dabimus. hyeme uero caricæ, si nullum uitium in dextra præcordiorum parte sentiant. Quoniam autem tum serosa, tum pituitosa excrementa in senum corporibus acervantur, urinas moueri quotidie conuenit, & aluum soluere, præsertim oleo ante cibum absorpto. perspicuum autem est, omnia olea ex oleo, garoq; ante cibum sumi oportere. Si uero aluus præter modum sit adstricta, mercurialis, & cnicum ad eam ciendam sufficient. facit etiam terebinthina, eaq; sumenda est quandoque ad unius auellanae, quandoque ad duarum, quandoque uero

ORIBASII SYNOPSEOS

ad trium magnitudinem . oleum quoque clysteri infusum ijs , quibus aluus adstricta est , summam affert utilitatem .

Ad eos, qui uenereis uti non possunt.   Cap. XIX.

PVDENDA continenter pinguedine ungenta sunt , cui adiuncta sit exigua narcissi radicis portio , aut grani gnidi , aut pyrethri , aut uuae taminiæ , aut uiticis . erigetur etiam penis , si quis succi cyrenaici quantum milii magnitudo est , ei imponat . ante cibum uero prodest bulbos assatos , rubentes , exiguos cum sale & oleo : aut mazam frictam cum salsamento , aut denique scillæ tabefactæ modicum edere .

De corpore rugoso.   Cap. XX.

RVGAS corporis expellit erui farina uiti albæ admista . Aliud smegma , quod continue illinitur . Ficus pingues cum bryonia contusas , farinam erui , aut sepiae testam ustam cum modico melle instillato .

Vt corpus suauiter oleat.   Cap. XXI.

VT uero corpus suauiter oleat , eidem unctiōi miscenda est cupressi coma arida , & contrita aut pini cortex . Illud uero meminisse oportet , ut mane postquam stolam induerint , parum casie , aut herbe sabinae gustent .

Vt habitus calefiat. Cap. XXII.

AD habitum corporis calefaciendum hoc puluere in balneo utitor. habet uero nepitam, sampsum, hyssopum, lauri baccas, rorem marinum, lapidem pyritem, salem, fecem ustam, nitrum, pumicem pro cuiusque ratione: itemq; modicum sinapi, uuae taminiae, & grani gnidij. à balneo uero utendum erit acopo, quod calfaciendi uim habeat.

Ad uitiatum colorem emendandum. Cap. XXIII.

VITIATVM corporis colorem uita iucunda, cibus suavis emendat: cibo autem admiscere oportet radiculam, porra, uiride cicer. bonum etiam colorem facit dulcis mali punici succus absorptus. prodest etiam oleum, cui bryoniae radix diu sit incocta. id quod ad corporis quoque cutim intendendam ualet. Smegmatis porro admiscenda sunt glutinantia quae ex aliquo abstergentium fiunt, farina, bulbo narcissi, & bryoniae radice. quae res corpus etiam intendit. bene etiam colorant, si copia suppetat, amaræ amygdalæ radix & semen in aqua cocta, & in balneo adhibita.

Ad liuores. Cap. XXIIII.

LIVORES constare prohibebimus, si cutem crassam, & iniurijs minus patentem, & habitum

ORIBASII SYNOPSEOS

ualde admodum calidum effecerimus. Quod ut cele-
rius fiat, sale in balneis super ea parte, quæ nigro-
rem contraxerit, utemur, deinde uero eandem par-
tem spongijs in decocto radiculae, aut absinthij ma-
defactis fouebimus.

Quæ dentes conseruant. Cap. XXV.

DENTES integri manebunt, si quis faciat
hæc. in primis caueat, ne cibos corruptos edat. ne
continenter uomat. caueat escas dentibus incommo-
das, quales sunt ficus sicca, mel coctum, & ualde
durum, palmula, quæ difficiliter franguntur, quæ-
cunque glutinosa sunt, & uix frangi possunt ita,
ut dentes moueant: quæ denique stuporem dentibus
inducunt. post cibum uero dentes quoque purgare
oportet.

Vt ne grauis auditus fiat. Cap. XXVI.

NE grauis auditus fiat, primum conducit sor-
des, quæ in auditus meatu sunt, abstergere, per in-
terualla autem linum dropaci intinctum in meatum
inijcere, et expressum euellere. meatus enim ita ual-
de purgatur, & auditus auribus restituitur. de-
inde autem aliquid ad erui magnitudinem indere, et
meatum per unum diem obturare conuenit: eo exem-
pto ungere diebus quinque oleo amygdalino, aut nar-
dino, aut chamæmelino, aut pinguedine anseris,
cum exiguo fellis bubuli. post uero id tempus sinapi,

Et ficus conteres, factumq; ex eis collyrium ad duas horas impones: deinde eximes, oleumq; quod in asphodeli radice succo deferbuerit, infundes.

Ad caliginem oculorum. Cap. XXVII.

NE tenebrae oculis offundantur, cum in aquam frigidam quispiam se mergit, oculos in eadem apertos diu teneat; aspectus enim inde robur sumit; oculi non sunt lectione fatigandi, uinum crassum, et dulce uitent, itemq; cibos, qui in uentre superiore diu morantur: qui difficiliter concoquuntur, humoresq; lentos, et crassos gignunt: atque etiam erucam, porrum, et omnia, quorum acrimonia ad superiores partes fertur; supinum quoque decubitum diuturnum, frigus, uentosq; contrarios, et fumum et puluerem fugiant: porro aquam ita confectam quotidie ad mensem, et diem unum oculis instillent. Foeniculum uiride in uas fictile foris picatum cum aqua pluuia conijcitur; foeniculo extracto reliquum reponitur.

De repletionem. Cap. XXVIII.

MAXIMA ex repletionem in cibis noxa contrahitur: quamuis enim uenter probe concoquat, tamen uenae supra quam par est, expletæ laborant, distenduntur, rumpuntur, obstruuntur, et flatu implentur: tibi uero plane persuadeas repletionem pessimarum ægritudinum causam esse. Cum igitur

ORIBASII SYNOPSEOS

uenter expletus est, id quod superfluit, tum per superiores partes uacuatur, tum per infernas excernitur: sed id omnino est imbecillius ea repletionem, quæ in uenis est: non tamen est admittendum: sed si quis plura ingessit, statim debet euomere; periculum enim est, ne facta concoctione uenæ expleantur: atque etiam magis, cum immoderato potu, atque pastu se continenter expleat, nec ullam interim inanitionem moliatur. Vomitus autem ciendus est, antequam cibus corrumpatur: quod si aliquid impediat, ne uomitus excitetur, aluus soluta sæpe iuuat: si ea non fluat, plurimum dormiendum est, & aqua calida potui frequenter danda; cum uero abunde sit facta concoctio, præsertim si aluus deiecit, tum & lauare, & fomentis uti, & parum cibi dare, & potionem dilutam offerre licebit; at si neque aluus deiecerit, neque statim sit facta concoctio, ad hæc uero, reliquum corpus graue, segne, & somniculosum sit, & aliqua etiam inertia præter rationem mentem occupet, hæc inquam omnia repletionem in uenis esse commonstrabunt; qui uero præterea lassitudine præmuntur, eos dum uentriculus concoctionem obiuerit, quiescere oportet, deinde uero laboribus inaniendi sunt.

Ratio uictus eorum, qui sunt negotiis occupati,
Ex Galeni commentarijs. Cap. XXIX.

CUM quispiam negotiis occupatam uitam ducit considerandum est, utrum superiore uitæ tempore exerceri consueuerit, an exercitijs peractis lauare, an

LIBER QUINTVS. LXXXIII

minime exercitatus, huiusmodi consuetudinem moderate ferat: ut cum transpirabile corpus habeat, non continenter ægrotet; hæc enim corporis natura non est ad aliam consuetudinem traducenda: ut nec etiam eorum, qui ex longo temporis intervallo in morbum incidunt: si uero quispiam ægrotare continenter uideatur, si ex humorum redundantia id eueniat, tibi propositum sit, rationem uictus salubrem ita instituere, ut semper moderatos humores habeat: si uero ex uitiatis humoribus, ut optimos. Qui igitur succos omnes equaliter coacervant, ij plane in balneum sunt ducendi, deinde fricandi, & paululum prius dimouendi: qui uero hæc antea facere consueuerant, ijs eadem parum augere, cibi aliquid subtrahere, & cibos, qui parum nutriant, esse consulemus. In ijs uero, qui humores prauos colligunt, non unum propositum est, quia neque etiam una est prauorum humorum species; nonnulli enim frigidiores, magisq; pituitosos colligunt: ergo & à cibis, & à potibus ijs arcebuntur, quicunque collectum in eis humorem prompte generare consueuerunt; sed & alui subductio horum omnium est commune præsidium.

Quibus cibi uitiantur in stomacho. Cap. XXX.

CIBIS in stomacho uitiatis, si quæ corruptæ sunt, deiciantur, erit maxime compendiaria ad sanitatem uia: sin minus, ijs, quæ leniter subducunt, irritanda aluus est: ijs, qui ita sunt affecti, uomitus antecibum, isq; uini passi potione excitus prodest.

III ORIBASII SYNOPSIS

Hoc etiam consilij dandum eis est, ut nihil assumant, quod nidorem afferat, vel grauiter oleat, aut omnino cibum, qui facile corrumpatur, ea uero quæ boni succi sunt, deligant. Eis etiam ex moderato temporis interuallo aluum subducere rebus moderate purgantibus expediet.

Victus eorum, qui iter faciunt, ex Dioclis sententia. Cap. XXXI.

ITER facile conficiet, qui unctus sit, & non magno impetu proficiscatur: per æstatem uero fascia tenui sex, aut septem digitos lata, non minus autem quinque cubitis longa, lumbos ad ilia usque complectatur: baculus quoque ad iter est utilis; in decliuis enim locis præmissus, corpus quod præceps ruit, tanquam basis quædam continet; in acclinibus uero, eidem innixi corpus facile ad ascensum promouemus: nam hoc scitum est, minus labi eum, qui tribus, quàm qui duobus firmamenti nixus incedit. Cum uero in itinere cessamus, eo tempore unctio, & parum cibi ex fructibus, qui æstate suppetunt, et modica potio conuenit; a prandio requiescendum est ante, quàm in uiam se dare. quod si necessitas cogat festinare, sitisq; urgeat, tenuis polenta ex aqua, & exiguo sale potui detur. Iam uero solis æstus, atque ardores cauendi sunt, neque corpus nudum ei est exponendum: sed contectum, ne siccescens indurescat, præterquam quod ex itinere fit; ita enim & minus lassitudine fatigatur, & nullam ex affectio-

nibus ante dictis pari ratione persentit. At hyberno tempore cum frigus est, antequam uia te committas, alium subducere, inungi, hybernici cibi non multum sumere, atque exigua portione contentum esse oportet; fascia quoque longiore non modo lumbos, sed etiam spinam, & pectus recte, & diligenter obuolues; cum uero requiescis, tali praesidio firmatus, si uehemens frigus sit, neque ungi, neque cibum, neque potum gustare est melius, quin neque etiam alia quauis ratione te fovere, nisi ibidem sis permansurus. Post longi uero itineris confectionem, aliosque uehementes labores, etsi lassus quispiam non est, tamen non secus, quam ij, qui lassi sunt, curandus est: sic enim minus incommodi quidpiam accidit.

Ex Erasistrato quid faciendum sit peregrinantibus in aquis commutandis. Cap. XXXII.

A QVIS, in quibus nitri qualitas, & salis inest, plurima eorum, quae odorata sunt, quaeque urinam ducunt miscere optimum est ei, qui potaturus est; qui uero totam aquam immixtam bibit, non multum debet bibere; hac enim ratione ab aquarum malitia minus ei molestiae afferetur, cum ipsi aquae succos consuetos, & aquarum malitiae plurimum repugnantes miscebit; & totius aquae non multum potabit: caeteraque quae ad uictum pertinent, conuenienter aquae mutationi simul etiam commutabit. Decet quoque eos, qui peregrinantur, aeris, & caeterorum

ORIBASII SYNOPSIS

omnium, quæ offeruntur, habere rationem; quæ enim aduersam ualitudinem allatura sunt, uel ex nimia copia alimenti, uel ex succorum malitia, uel ab aeris inspiratione causam ducunt.

Viſtus nauigantium ex Diocle. Cap. XXXIII.

VOMITIBVS, qui nauigantes infestos habent, quiq; primum oriuntur, neque facile, neque utile est succurrere: omnino enim iuuare consueuerunt; à uomitu autem neque multi, neque quiuis cibi sunt offerendi: sed uel lenticula sicca, & decocta, cui pullegij modicum additum sit, uti: uel pane macerato in uino diluto, atque odorato, potuq; modico, eoq; uel ex uino prorsus diluto, uel aceto mulso. Lenates autem coquendæ sunt, deinde cum molles fuerint, ad læuorem redigendæ, tum siccandæ, atque ita in uas fictile reponendæ: si uero uomitus diutius, & crebrius infestent, cibo, qui uehementius eos cohibeat, utendum erit, itemq; modica potione, quæ ex aceto mulso cum aqua constet, in quo thymum, aut pullegium fuerit infusum: aut ex aqua cum polenta diluta, aut etiam uino odorato. Ad graues autem nauium odores, uel mala cydonia, uel thymum, uel pullegium naribus admouebunt. Mare uero intueri minime debent, usque dum in nauibus uersari assueuerint: aquis præterea est adhibenda diligentia, ne turbidæ, ne foetidæ, ne uel salsæ sint.

De

EBRIIS uomitus statim excitatus conueniet ; aqua autem & mulsa liberalius pota uomendum est usque dum plurima reiecta sint, & uentriculi morus obtundantur. Post uomitum, solium ingressi large perungantur ; reliquum uero tempus quiescant, & uestibus tecti plurimum dormiant, quousque discutiatur uinolentia.

De ijs, qui immoderate uenereis usi sunt.

Cap. XXXV.

QVI immodice coiuerunt, ijs uestimenta calida, quies, somni longiores conueniunt : quousque ab imbecillitate se ipsos uindicent.

De refrigeratis.

Cap. XXXVI.

QVI in nimio frigore uersati sunt, locis calidioribus cyprino, aut irino peruncti decumbant ; deinde uero cum parum fuerint excalfacti piper, & myrrha in potione cum uino ueteri odorato : aut liquor cyrenaicus cum uino, uel aceto, aut pyrethrum, aut castoreum cum aceto dabitur : cibo autem calidiorum, & moderato nutriantur.

De exustis.

Cap. XXXVII.

QVI uero in sole sunt exusti, ij decumbant in

P

CORIBASII SYNOPSEOS

locis perflabilibus : faciesq; , manus , & crura sunt
aqua frigida perfundenda . Si sitis urgeat , frigidam
bibant qui ei assueverunt : hancq; non confertim ,
sed paulatim . cibo utantur exiguo , quiq; facile di-
stribuatur . isq; humidior sit potius , quam densior .

Ex Galeno de pituita , quæ in uentriculo est .

Cap. XXXVIII.

SI unquam in aliquem incidisti , qui cibos ualde
nutrientes auersaretur , ab ijsq; mirum in modum
abstineret , siq; cogeres assumere , nausea corripere-
tur , ea uero solum , quæ acriora sunt , expeteret ,
atque ijs quidem oblectaretur , sed tamen & uenter
inflaretur , distendereturq; , ac nauseabundus fieret ,
parumq; ructibus solis lenaretur , ipsiq; cibi assum-
pti corrumperebantur , & in acorem potissimum con-
uerterentur ; nosti omnino , auxiliorum caput esse ,
ut pituitam à uentriculo abstergeres . Equidem noui
quandoque homines ita affectos qui cum radiculis ex
oxymelite sumptis magnam crassissimæ pituitæ co-
piam euomissent , integræ ualeitudini statim sint
perfecte restituti .

Ex eodem , quid in constitutionibus intempera-
tis faciendum sit. Cap. XXXIX.

IN omnibus constitutionibus ætas , naturaq;
singulorum hominum quam relationem ad consti-
tutionem habeat , considerandum est . constitutiones

enim quæ naturis similes sunt, morbos pariunt, contrariæ uero iuuant. ac temperatis quidem corporibus, temperatæ constitutiones sunt salubres: intemperatæ uero noxiæ. Sed quemadmodum nulla ex intemperatis constitutionibus est bona temperatis, ita etiam non est magnopere damnosa, ueluti intemperatis esse solet. Corpora enim quæ inibi sunt, ut in talem quempiam morbum propter familiarem eis intemperiem cadant, ea à simili aeris nos ambientis intemperie corripiuntur: quæ uero contra, atque aer ambiens, affecta sunt, præter quam quod nihil offenduntur, ad meliorem etiam statum perduntur. cum præsertim contraria constitutio temperaturæ naturalis intemperiem corrigat. Id qui noxerit, is uictus rationem constitutioni aduersam instituens corpora in bona ualetudine conseruabit.

Ex eodem de carne minuenda. Cap. XL.

CVM nimia carne auctum corpus fuerit, liquandum erit, & comprimendum. porro autem calidius siccusq; temperamentum corpus gracile reddere ostensum nobis est. ergo tale temperamentum obesis hominibus est inducendum, si eos ad mediocritatem uelis perducere. Nosti autem ueloces exercitationes uictum attenuantem, & similia medicamenta, & animi curas totam temperaturam sicciorum, & ob id etiam corpus tenuius reddere. Quis autem uictus attenuet, perspicuum est. medicamenta uero uehementiora sunt hæc, rutæ semen, præ-

P ij

ORIBASII SYNOPSEOS

sertim syluestris cum ipsis etiam corymbis, aristolochia rotunda, tenuis centaurea, gentiana, & polium: quæq; ad ciendam urinam multum ualent, quale est petroselinum: hæc enim & singula per se, & omnia inter se mixta attenuare & uacuare humores possunt. Sed & sal ex uiperis crematis ualde extenuat, & ipsa itidem theriace. Discutit etiam & extenuat inunctio olei, in quo radix cucumeris agrestis, & althæa, et gentiana, & panacis radix, & aristolochia sit incocta. polium quoque et centaurea idem faciunt. Cibus non statim à balneo dandus est; sed somnus est prius imperandus. præstaret autem aquam balnei uim habere discutiendi, si naturalem habere possent, ut Mitylenæ est: sin minus, flos salis marinæ admisceatur. Vino utendum albo, et tenui. Iam uero sicca frictio ex linteis crassioribus ad attenuandum multum ualet. cibus præterea non est pro ratione exercitationum offerendus. apricatio quoque obesis prodest. potus non est eis ante cibum permittendus: præstatq; semel in die cibum capere. In balneo quoque corpus ex multo nitro fricare, ipsum attenuat: paucum uero, iritamentum est, ut probe corpus nutriatur. Attenuat etiam hoc, quod habet piperis, & petroselini duplum, asari & anisi simplum. id quod ciere urinam, & subducere aluum potest.

Quomodo graciles reficiendi sint. Cap. XLI.

CVM attenuatos renutrire uolumus, uinum

crassum, eduliaq; multi succi dabimus, exercitatio-
 nes tardas, & frictionem moderatam, & ut sum-
 matim dicam, omnia supra dictis contraria iniun-
 gemus. iisdem quoque accommodatum est, tribus,
 quatuorue diebus pice oblini. Si quis ieiunus laue-
 tur, ante balneum fricare corpus linteis debet, do-
 nec ruborem acquirat: post uero frictione non ad-
 modum dura utendum erit, ne constringentes, den-
 sam, duramq; cutim efficiamus. Decoloribus uero,
 quiq; non nutriuntur, opus est neque ad iram im-
 pelli, neque animi commotionibus affici.

Quomodo attenuatae particulae curandae sint.

Cap. XLII.

EX gracilitatibus, quae particulis eueniunt,
 quamplurimae ex diuturna ipsarum quiete, aut ex
 deligationis fracturae modo oriuntur. ergo uis exte-
 nuatae partis firmanda est, sanguisq; ad eam copiose
 attrahendus tum moderatis frictionibus, tum moti-
 bus accommodatis, & moderata calentis aquae per-
 fusione. haec autem eo usque facienda sunt, quo-
 usque pars rubra facta extollatur. cessandum uero
 est prius, quam collabatur. Medicamento etiam pi-
 catorum, ut dictum est, uti oportet. Cum uero par-
 ticulam frigidiorum esse senseris, tunc linteis confri-
 canda est, & medicamentum aliquod calefaciens
 adhibendum. Ego uero etiam thapsia quandoque
 usus sum, quam tum cum melle, tum uero cum
 cerato illinebam.

P iiij

ORIBASII SYNOPSEOS

Optimæ temperaturæ dignotio. Cap. XLIII.

TEMPERATISSIMVS homo est, qui corpus habet in medio omnium extremitatum exquisitè constitutum, ut inter gracilitatem, crassitudinem, mollitiem, duritiem, caliditatem, frigiditatem, humiditatem, & siccitatem; atque, uno uerbo, cuius naturales animalesq; actiones culpa uacant. Is quoque medius est inter glabrum et pilosum, nigrum & album: atque in pueritia rufos magis, quam nigros capillos, in florente uero ætate contra, habebit.

Corporum intemperatorum notæ. Cap. XLIIII.

CORPORA, quæ iusto calidiora sunt, dentes citius emittunt, & similiter augentur. tangentibus calidiora, & minus pingua uidentur. eorum color rubidus, capilli nigri, modice hispidi, uenæq; latæ. Si quis uero & pinguis & crassus sit, uenasq; latas habeat, is non natura, sed consuetudine pinguis euasit. Frigidioris autem temperaturæ notæ sunt, ut corpus frigidum tactui appareat. glabrum sit, & pingue, color una cum capillis, rufus. Si frigiditas multa sit, liuidus quodammodo & plumbeus color est, & uenæ angustæ. cui autem uenæ angustæ sunt, ipseq; est gracilis, is non necessario talis est, sed ex consuetudine ad eum statum est redactus. Arida temperatura durior, graciliorq; est,

quam quæ temperata est atque hispida. ac durities quidem à sicca temperie separari omnino non potest, gracilitas uero non solum naturales temperaturas, sed etiam longa acquisitas consuetudine sequitur. Siccitatis signum est, si corpus difficiliter moueatur, squalidumq; ac siccum ab exsiccantibus fiat. Humida uero temperies in cæteris quidem est similis temperatæ: sed tamen est mollior, & maiore carnis copia referta. atque ab ea separari mollietates non potest: sicut etiam crassitudo, quæ non modo innatam temperaturam, sed eam etiam, quæ ex longa consuetudine contracta sit, comitatur. Proprium uero humiditatis signum est, corpus ab humectantibus grauari. Quæ uero calida, & sicca est, hirsuta maxime est: capilli in capite celerrime nascuntur, idemq; nigri: & iuuenili ætate copiosi. temporis uero progressu caluitium consequitur. uenæ amplæ sunt, ueluti etiam arteriæ tum magnæ sunt, tum uero etiam pulsant uehementissime. totum præterea corpus robustum, articulatum, musculosum, & expers pinguedinis est. cutis uero durior est, atque nigrior. Cum uero temperies frigida atque humida sit, petus erit omnino perangustum, totumq; corpus pilis uacans, cutis tenera, atque alba, capilli subrui, & præsertim in iuuentute, cumq; senectus aduenit, caluitium non sequitur. huiusmodi autem homines statim timidi, pusillanimes, segnesq; sunt. uenasq; latentes habent, crassi sunt & pingues, et femoribus & musculis non aspectabilibus sunt, itemq; inarticulati sunt, & blesi. siq; frigiditas et

ORIBASII SYNOPSEOS

humiditas magis auēta fuerit, color una cum capillis rufus erit: si uero plurimum augeatur, linefcit. Calida uero atque humida temperies mollior eſt, & plus carnis habet, quam optima temperatura. cum uero plurimum auēta fuerit, ſtatim morbis putridis corripitur. cum autem paulo humidior eſt, multoq; calidior, tum ea præditi & paulo molliores ſunt, & plus carnis habent, quam temperati: hiſpidiores uero non paulo, nec paulo ſunt tangentibus calidiores. Si uero frigiditas & ſiccitas æque augeantur, corpus ſuapte natura erit gracile, non muſculoſum, nec articulatum, nec coloratum, & pilis uacans: tætuq; frigidum apparebit. pinguedo tamen, licet graciles ſint, carni inſperſa erit. capillorum color pro portione frigiditati reſpondebit. quantum uero ad animi mores pertinet, puſillanimes, timidi, & triſtes erunt. & ut ſummatim dicam, in temperaturis coniugatis qualitatis exuperantis ſigna cæterarum ſignis ſemper præſtabunt.

De capitis formatione. Cap. XLV.

PARVVM autem caput prauæ cerebri conſtitutionis proprium indicium eſt: magnum uero non neceſſario bonæ eſt indicium. Sed ſi ob innatæ facultatis robur, quæ bonam, multamq; materiam effecerit, hoc eueniat, bonum ſignum erit: ſi uero ob ſolius materiæ copiam, non item bonum. Sed hæc diſtinguenda ſunt ex forma, & ex ijs, quæ inde oriuntur. atque ex forma quidem, ſi concinna ſit.

hoc enim semper bonum est signum . ex ijs uero quæ oriuntur à capite , si optime sint affecta , siq; neruea ipsorum pars bene alatur , robustaq; sit ; si denique oculi acriter asficient . Capita autem acuminata mancam habent circa frontem aut occiput , aut ultra debitum auctam eminentiam . Ita plerunque fit , ut quemadmodum magnum caput , sic etiam ea quæ sunt huiusmodi , uitiosa comperiamus . Et tamen quandoque nonnulla ex ijs , cum uirtus efformans ualida sit , bona inueniuntur .

Temperaturæ cerebri signa . Cap. XLVI.

TEMPERATVM cerebrum actiones animi habebit moderatas , et excrementa itidem moderata : minimeq; ab omnibus externis rebus offendetur . Qui hoc præditi sunt , capillos in infantia subrufo , in pueritia subflauos , in perfecta ætate flauos , et medios inter exquisite crispas , et simplices , habent . nec facile caluescunt . Si cerebrum calidiùs temperato sit , omnia ea , quæ circa caput sunt , rubicundiora , et calidiora erunt , uenæq; in oculis apparebunt , ijsq; in lucem editis capilli statim in capite nascentur . Qui uero multo calidiores sunt , ijs capilli nigri , et robusti , et crispi , in primisq; non multum subflauo , deinde uero nigri fiunt , et cum ætate procedunt , caluitio afficiuntur . horum pauca sunt excrementa , cum ualeitudine , quæ uitio et culpa omni uacet , perfruuntur . Caput ijs impletur , grauaturq; à cibis , potionibusq; calefacientibus , itemq; odoribus ,

ORIBASII SYNOPSEOS

Et rebus foris incidentibus . modicus somnus atque
 is non profundus huiusmodi naturis satis est . Frigi-
 dioris porro , quam par est , cerebri notæ sunt , ma-
 gna excrementorum copia per meatus peculiare ma-
 nantium , capilli recti , rufi , ac stabiles : facileq; à
 frigidis causis lædi : destillationibusq; atque graue-
 dinibus continenter corripiti : uenasq; oculorum non
 apparere : Et ad somnum ferme procliuiores esse .
 Siccioris autem cerebri signa sunt , si nihil excremen-
 torum in meatibus fluit , si sensus acres sint , si ui-
 gilantes , si capillos robustiores , Et celerrime exorien-
 tes , cumq; orti fuerint , potius crispas habeant . hi
 uero cito calui fiunt . Humidioris uero cerebri , ca-
 pilli plani , nulla caluities , sensus obtusi sunt , ex-
 crementorum copia redundat , somnus multus Et
 profundus . Qui calido siccoq; cerebro sunt , ij carent
 excrementis , sensibus sunt exquisitis , Et uigilan-
 tissimi , Et celeriter caluescunt . Et tamen capilli in
 eis primo quoque ortu celerrime nascuntur , Et opti-
 me nutriuntur : nigro crispisq; capillo sunt . caput
 tangenti calidum est . rubri uero sunt ad uigentem
 ætatem usque . Vbi uero humiditas accesserit cali-
 ditati , Et utraque mediocritatem paululum exce-
 dat , tum Et bonus color , Et calor adest , uenasq; in
 oculis magnæ uidentur . excrementa plura sunt , et
 mediocriter cocta : capilli recti , subflauisq; , nec faci-
 le caluitium patiuntur . caput uero impletur atque
 aggrauatur calefacientibus . cumq; humor Et calor
 plurimum increuerint , morbosum caput redditur :
 ac facile à calefacientibus , Et humectantibus lædi-

tur. eiusmodi tamen diu uigilare non possunt: neque sensus exquisitos habent. Frigidæ uero, simulq; siccæ cerebri temperaturæ frigidum, & coloris expers caput efficiunt. quiq; hac natura præditi sunt, uenas in oculis non habent. à frigidis causis statim offenduntur. ex quo fit, ut inæquali ualetudine fruantur. Sensus in iuuentute exquisiti sunt, & culpa omnino uacant: at progressu temporis, celeriter contabescunt: atque, ut uno uerbo complectar, quantum ad totum caput pertinet, cito senescunt. his in lucem editis capilli uix prodeunt, atque ij quidem non aluntur, flauiq; sunt. Humida uero et frigida cerebri natura facit soporosos, somniculosos, & sensibus obtusos, itemq; capita excrementis redundantia, frigori, et repletioni opportuna: et destillationibus, ac grauedinibus obnoxia. hi tamen non caluescunt.

Ventriculi temperaturæ signa. Cap. XLVII.

VENTRICULI, qui natura siccior sit, notæ sunt, si celeriter sitibundi fiant, paucaq; eis potio sufficiat. largiore grauentur, fluctuationibus instentur, aut quod redundat, superfluitet, cibisq; siccioribus delectentur. Humidior natura uenter cognoscitur, si eo præditi siti non afficiantur, et copiosorem humorem sine molestia ferant, et cibis gaudeant humidioribus. Calidiorum attestantur hæc, ut eo præditi melius concoquant, quam appetant, & dura potius, & item ea, quæ immutari difficulter

ORIBASII SYNOPSEOS

possunt; cibus præterea, potionibusq; calidioribus oblectentur, neque à frigidis, nisi immodice eis utantur, noxam ullam percipiant. Venter autem natura frigidior ad appetendum quidem ualet, ad concoquendum uero non item: præsertim uero si edulia, quæ difficulter immutantur, quæque frigida sunt, assumpsit; statim enim in ea coalescunt; itemq; frigidis quidem gaudet, sed tamen ab eorum usu nimio læditur. Intemperies autem uentriculi ex morbo contracta ab ijs quæ ei natura insitæ sunt, differunt, quod contraria, non autem similia expetant. Venter ergo qui probe concoquit, temperatus est, qui non concoquit, intemperatus: si ructus nidosos, & fumeos edat, immoderatum, & igneum eius calorem esse indicabit: si acidus, contrarium; si uero cibos concoctu difficiles conficiat, immoderatum; si uero illos non concoquat, pisces uero concoquat, imbecillum: hoc autem utrum ex humore aliunde confluente accidat nec ne, considerandum est: nam pituitosi acidum, biliosi nidosum, & graue olens, aut alias extraneas qualitates eructant; communia uero symptomata, nausæ sunt: sed si uitiosi humores in cauo spatio uentriculi supernatent, euomuntur: Qui uero in corpore uentriculi sunt, & eius tunicis continentur, frustra nausæ uomitu uacantibus turbabuntur.

Pulmonis signa.

Cap. XLVIII.

NON solum uenter sitim affert, atque

auferit, frigidaq; , ac calidæ potionis cupiditatem inuehit, sed etiam uiscera, quæ thorace continentur; & tamen cum bibunt, non statim sitis sedatur, ac frigida potio sitim eorum magis, quàm ualde calida restinguit; aer quoque frigidus inspiratus eos refrigerat, cum eos, quibus uentriculus sitim affert, nihil leuet. Qui uero contra sunt affecti, à frigida inspiratione molestia manifesta sensibus afficiuntur; estq; hoc maximum frigidi pulmonis indicium, atque etiam pituitam creatu cum tussi reijciunt; sicci pulmones excrementis, & pituita carent; quemadmodum humidi redundant excrementis, & obscuram, atque raucam uocem faciunt: cumq; uehementius, aut acutius loqui student, tunc intercidunt excrementa.

Temperaturæ cordis notæ.

Cap. XLIX.

CORDIS calidioris signa sunt magnitudo respirationis, pulsus uelox, & frequens, audacia, & furibunda temeritas; thorax hirsutus, ac præsertim pectus, & quæ præcordijs sunt propinqua; magnaq; ex parte totum corpus calidum est, nisi iecur magnopere obstet; thoracis quoque amplitudo caliditatem cordis arguit, nisi etiam tunc cerebrum ualde resistat. Cor uero frigidius pulsus mediocribus minores habet, quiq; tali sunt corde, & timidi, & pusilli animi, & segnes suapte natura sunt, pectusq; glabrum habent. Siccior cordis natura pulsus duros facit, iram non subitam, sed agrestem, & quæ sedari difficulter possit, excitat: plerunque autem nisi

ORIBASII SYNOPSEOS

iecur repugnet, uniuersum corpus est calidius. Humidius cor esse testantur pulsus molles, & mores ad iram, quæ placari facile queat, procliues, totumq; corpus, nisi hepatis partes contra faciant, humidius. Calidum et siccum esse cor ostendunt pulsus duri, et magni, & ueloces, & frequentes, & respiratio itidem magna, & uelox, & frequens. Quibus huiusmodi cor inest, maxime omnium hirsutum pectus habent, atque præcordia; ad actiones prompti, iracundi, temerarij, & tyrannicis moribus præditi sunt; in iram uero, quæ non facile sedatur, præcipientes ruunt: si uero unà cum calore humiditas superauerit, hi minus, quàm qui supra memorati sunt, hirsuti erunt: porro ad actiones impigri, neque in eis est agrestis animus, sed tamen ad iram magis pronus: pulsus uero magni, mollesq; & ueloces, & frequentes. Cum uero humidius, frigidiusq; cor est, pulsus molles sunt, mores uero huiusmodi, ut pusilli animi, timidi, & segnes sint, & minime furibundi, sicut etiam ad iram non sunt procliues. Frigidioris uero, sicciorisq; cordis pulsus duriores, exiguiq; sunt; quiq; ita sunt, minime omnium sunt iracundi; ubi uero irascuntur, iram diu retinent: eorumq; minime omnium hirsuta sunt pectora.

Iecoris temperaturæ dignotio.

Cap. L.

CALIDIORIS hepatis notæ sunt uenæ amplæ, flauæ bilis maior copia, in ætate uero consistenti etiam atræ; sanguis calidior, & ob hanc ipsam cau-

sam, totum quoque corpus, nisi cor obstiterit: uenter
 & præcordia hirsuta. Frigidius iecur ostendunt ue=
 næ angustæ, pituita copiosior, sanguisq; & totus ha=
 bitus corporis frigidior: nisi quid ei caloris à corde im=
 pertiatur: præcordia nuda pilis, itemq; uenter. Sic=
 cioris signa sunt sanguis crassior, & minor eius co=
 pia: uenæ duriores, & totus corporis habitus siccior.
 Humidioris signa sunt sanguis copiosior, & humi=
 dus, uenæ molliores, atque ita etiam uniuersum cor=
 pus, nisi cor contra repugnet. Calidi uero, sicciq; si=
 gna sunt præcordia maxime hirsuta, sanguis cras=
 sior, & simul etiam minor eius copia: amara bilis
 plurima, in statu uero, etiam atra: uenæ amplæ,
 duræq;, & ita quoque corpus uniuersum calidum et
 siccum. Calor enim qui manat à corde, frigus quod
 ab hepate existit, non secus quàm frigus calorem,
 potest uincere: at siccitas ab humidioris corde ad con=
 trarium traduci non potest: perspicuum autem est,
 si utriusque principij temperaturæ in unum conue=
 niant, totum corpus conuenienter illis exquisitè affi=
 ci. Humidum simul & calidum hepar habet præcor=
 dia minus hirsuta, quàm quod calidum siccumq; est:
 itemq; multum sanguinis, latas uenas, habitumq;
 humidum, & calidum obtinet, nisi cor obsistat: si
 uero utrisque qualitatibus naturæ modum magis,
 quàm par est, excedat, statim in eos morbos incidit,
 quos putredo, & malitia humorum procreant: ac=
 tum quidem magis, si humiditas plurimum sit au=
 ctæ, calor uero perexiguus, & uitiosi etiam humo=
 res fiunt. Humidi & frigidi signa sunt glabra

ORIBASII SYNOPSEOS

præcordia : sanguis autem magis pituitosus unâ cum uenarum angustia redditur : totum præterea corpus eodem modo est affectum , nisi à corde ad contrarium habitum perducatur . Frigidum uero simul , atque siccum iecur parum sanguinis gignit , uenas angustiores , & corpus reddit frigidius , nisi cor hoc etiam loco dominetur.

Calidioris , siccioris , atque humidioris intemperiei corporis correctio. Cap. LI.

CUM in calida intemperie biliosum excrementum redundet , si per inferiora descendat , perspicuum est nihil esse moliendum : si uero ad uentrem feratur superiorem , euacuandum esse uomitu , qui post exercitationem ante cibum aquæ potu cieatur . Eos uero qui ita sunt affecti , præstat exerceri , neque ueloci et concitata exercitatione , sed tardiore , ac molliore : quibusdam uero , qui admodum calidi sunt , nihil exercitatione opus est : sed sufficit deambulatio , & balneum , atque ij etiam balneis post cibum delectantur . Quibus uero siccitas adiuncta est , ijs opus est uictu humectante ex cibis huiusmodi , balneisq; , & exercitationum concitatarum , et multarum abstinentia : ex quo conficitur , ut æstiuo tempore & citius , & à cibo rursus sint lauandi : quod humidum est , & frigida potio his prodest ; siccis naturis maxime aduersa est uenus , cauere autem præcipue debent lassitudines , æstus , solitudines , uigilias . Humidæ naturæ temperaturæ in pueritia morbis , quos defluxiones ,

nes, & plenitudines, quosque deinde humorum corruptelæ pariunt, sunt obnoxia: quibus quidem fit rebus, ut eis pluribus exercitationibus, & exquisita uentriculi concoctione opus sit; quocirca huiusmodi naturæ ex bina, & terna ante cibum lotionē, & ex balneorum naturalium usu maximum fructum ferrent; ne uero defluxionibus infestentur, prospiciendum est: id quod lauacris, multis ante cibum exercitationibus, urinæq; & alui excretionē conficietur: nihil etiam prohibet apophlegmatismis interdum uti, & etiam purgationibus; itemq; cibis boni succi, & uino quod urinæ ciendæ sit, utantur.

Intemperiei frigidaē correctio.

Cap. LII.

FRIGIDAE intemperiei tres sunt differentia, quarū pessima est sicca: nam quod progressu tēporis senescentibus contingit, id ipsum ijs, qui ea tēperatura sunt, ab initio inest: ergo humectandi, calfaciendiq; sunt; id fiet exercitationibus moderatis, humidis, calidisq; alimentis, uini calidioris potu, & somnis etiam pluribus, in quo danda nobis opera est, ut excrementa quæ quotidie fiunt in corpore, uacuentur omnia; concubitus omnes sicciores lædit, eos uero præcipue, qui præter quàm quod sicci sint, frigidi etiam sunt: solis uero calidis, & humidis est innoxius. Iam uero temperaturæ, quæ humida, & frigida sunt, uitiosæ sunt; corripunturq; à morbis ijs, qui defluxionibus accepti referuntur, hos iuuat balnei abstinentia, & multa exercitatio, uictusq; tenuior: itemq; calida mediocriter inunctio. Qui uero natura

Q

ORIBASII SYNOPSEOS

frigidiores, mediocriterq; sicci, & humidi sunt, eorum calor excitandus, et confirmandus est. In totius autem uictus ratione constituenda, uictus, qui inter humidum, et siccum medius sit interiectus, deligatur.

Curatio siccae intemperiei uentriculi, quæ uelut exemplum reliquarum curandarum proponitur. Cap. LIII.

INTEMPERIES sicca est, uel cum solida substantia partium similium inter se fit siccior: quæ quidem est eiusmodi, ut ei adhiberi medicina non possit: uel cum propria humiditas, unde partes nutriuntur, omnino consumpta est. ea autem continetur in omnibus animalis partibus, ceu ros quidam, per eas sparsa: quam inserere particulis sine alimento non possumus. quam ob rem difficillima est huiusmodi affectionum curatio. alia uero siccitas est, quæ in exilibus arterijs, uenisq; consistit. Huiusmodi siccitates curare oportet alimento humectante, singulas particulas similes inter se propria humiditate implendo. Balneum ergo temperatum conuenit; in quo diutius morari ægrotum decet. à balneo uero lac asininum recens mulctum cuiq; mellis tepidi modicum sit adiectum, nulla mora interposita dandum est. hominemq; ita ad secundam usque lationem quiescere permittemus, tum modice fricabimur, & pinguiter, si utique lac, quod datum fuerit, iam ad unguem confecerit, id quod tum ex rutib; tum ex uentriculi mole conijcere licebit. Moderatum uero temporis interuallum inter primam et

secundam lauationem erit, si quatuor aut quinque horarum æquinoctialium spatium intercedat, si modo lauare tertio paras; sin minus, plurium. quin etiam post unamquamque lauationem oleo hominem prius quàm se uestiat, ungemus. Si uero lacte oblectetur, id etiam post secundam lauationem dabis: sin aliter, ptissanam diligenter coctam, aut alicam ptissanæ modo confectam. deinde uero ubi rursus quieuerit, ad tertiam lauationem, aut illico ad cœnam est ducendus. esto autem ei paratus panis diligenter confectus, in furno coctus, purusq; . obsonium ex piscibus saxatilibus, aut ex albo iure asellus. & ut paucis alimenti summam complectar, sit coctu facile, & nutriens, minimeq; glutinosum, & excremento uacans. potus esto uinum aquosum, albumq; , purum, et quod minimam sustineat aquæ mixturem: quodq; leuiter adstringat. hæc q; est maximæ siccitatis curatio. modicæ uero siccitates non tam exquisitum uictum postulant, sed pleniore cibo uti possunt. ponamus ergo nunc siccitatem superiori parem, sed sit ei coniuncta frigiditas. sane ijs, quæ dicta sunt, calefacientium materiam miscebimus, & cæteris addemus. ergo lacti mel copiosius addetur, & uinum minus aquosum, quam prius, dabimus. quinetiam ipsa quoque esculenta calidiora, idq; non solum naturalibus ipsorum temperaturis, sed etiam recens acquisitis qualitatibus, exhibenda erunt. Nardino etiam unguento, aut mastichino assidue ungemus. Si uero cum siccitate multa sit coniuncta frigiditas, primum ipsam grauissi-

ORIBASII SYNOPSIS

mam, & ad corrigendum difficilimam existimabis. iisdem uero utendum est, itemq; melle per se despumato. uinum eligendum est antiquius. optimum autem his omnibus medicamentum est, quo picatores continenter utuntur: eoq; uenter illinendus est, & calidum etiam num auferendum. his etiam prodest, boni habitus puellus una dormiens sic, ut abdomen semper contingat. Deinceps uero siccitati iuncta caliditas esto mediocris. in eiusmodi intemperie primam uictus institutionem seruabimus, ut mel prorsus non gustetur, uinumq; minime uetustum exhibeatur. cibos uero tepentes, et lacteos offeremus, uentriculumq; omphacino, & melino ungemus. hos autem uehementius refrigerare, periculosum est, cum huiusmodi constitutio quodammodo febris naturam, cum calor abundarit, imitatur. Rursus itaq; proponamus intemperiem calidam exuperare, huicq; humiditatem esse coniunctam. hanc intemperiem minore metu aquae frigidae potione curabimus. huic accommodatus est ciborum adstringentium usus, qui tamen citra calorem austeri sint. Humidae uero intemperiei si sola consistat, cibi exsiccantes ita, ut non calefaciant, nec refrigerent, itemq; consuetae potionis parcitas ualde auxiliantur. Intemperiei uero, quae cum frigidityte est coniuncta, optima remedia sunt acria omnia, quibus admisceantur adstringentia, sed quae non manifeste refrigerent: optima etiam his est exigua potio, eaq; uini egregie calefacientis. Atque haec quidem sunt earum intemperierum, quae in qualitatibus consistunt, curationes. Quoniam uer-

ro persape in ipso sinu uentriculi contentus humor, aut in ipsas uentriculi tunicas impactus intemperies creat, operæ pretium erit, de his etiam loqui. ergo prior affectio, si semel constiterit, uomitu expurgata, facile quiescit. Sin rursus ex alia parte quadam, uel alijs particulis humor confluerit, exquisita dignotione opus est. curatio uero statim subsequetur. uniuersam enim curationem parti affectæ debemus accommodare, cura adhibita, ne particulae, quæ recipiunt, ea quæ confluunt, facile admittant. fiet autem hoc adstringentibus, & ijs, quæ totum corpus ad bonam habitudinem perducunt. Vitiosus autem succus, qui in uentriculi tunicis est receptus, curatur modice purgantibus medicamentis, ut est aloë, & picra medicamentum, quod ex ea componitur. Sed quibus lenta pituita uentriculo infixæ est, ijs prius exhibenda sunt, quæcunque ipsam dissoluant, deinde purgandum. Si ad uomendum sint idonei, uomitus ex radiculis cieatur. Si uero nec lentus, nec crassus humor sit, utiq; satis erit ex ptissanæ cremore uomere; itemq; ex mulsa: bibendus uero etiam absinthij succus ex mulsa. Reliquarum uero partium intemperies similiter ijs, quas proposuimus, humores ad meatus idoneos deducendo, sanabuntur. Si uero particula neque cavitatem, neque sensibilem meatum habeat, euaporationibus et sudoribus redundantes humores uel ichores, qui in ipsa sunt, ueluti si spiritus flatulentus esset id quod continetur, euacuare nos oportet.

FINIS QVINTI LIBRI.

Q iij

SEXTI LIBRI ARGVMENTVM.

In sexto traduntur signa, et curationes februm, symptomatumq;. Et inibi etiam de animi defectio-
ne, syncopa, dolore, fame, appetitu prostrato, ni-
mia fame, nausea, uomitu, canina appetentia,
uigilijs, graui sopore, colliuatione, Et siti uer-
ba fiunt.

Libri sexti capita.

Signa critica in principio apparentia mala esse.

Cap. I.

Quando optimam crisin factam cognoscamus.

Cap. II.

Quomodo futura crisis prænoscenda sit. Cap. III.

De signis quæ ab urina sumuntur. Cap. IIII.

De sputis. Cap. V.

De febribus ephemeris. Cap. VI.

De putridarum februm notis. Cap. VII.

Curatio februm putridarum. Cap. VIII.

Signa tertianæ. Cap. IX.

Tertianæ curatio. Cap. X.

Tertianæ nothæ curatio. Cap. XI.

Quartanarum cognitio. Cap. XII.

Quartanæ curatio. Cap. XIII.

Quotidianæ febris signa. Cap. XIIII.

Quotidianæ curatio. Cap. XV.

Februm continuarum inditia. Cap. XVI.

Continuarum februm curatio .	Cap. XVII.
Ardentium februm signa .	Cap. XVIII.
Ardentium curatio .	Cap. XIX.
Februm , quæ ex affectione erysipelas referente ori- ginem trahunt curatio .	Cap. XX.
Hecticarum februm cognitio .	Cap. XXI.
Hecticarum februm curatio .	Cap. XXII.
De semitertianis .	Cap. XXIII.
De morbis publicis .	Cap. XXIV.
De pestilentia ex Rufo .	Cap. XXV.
De ijs , qui ob crudorum humorum copiam in syn- copen cadunt .	Cap. XXVI.
De ijs , qui ob tenues humores animi defectione ten- tantur .	Cap. XXVII.
De alijs causis , ex quibus syncopæ oriuntur .	Cap. XXVIII.
De dolore .	Cap. XXIX.
De colliquatione .	Cap. XXX.
De uigilijs in febris .	Cap. XXXI.
De eisdem .	Cap. XXXII.
De graui sopore .	Cap. XXXIII.
De canina appetentia .	Cap. XXXIV.
De cibi fastidio .	Cap. XXXV.
De fame ingenti .	Cap. XXXVI.
De siti immodica .	Cap. XXXVII.
De siti , Philumeni .	Cap. XXXVIII.
Dioscoridæ catapotium ad sitim .	Cap. XXXIX.
De nausea .	Cap. XL.
Ex Philumeno uomitionis bilis curatio .	Cap. XLI.
De singultu ex Galeno .	Cap. XLII.

Linguae asperae curatio. Cap. XLIII.

Curatio exulcerationis, quae os sacrum exercet. Cap. XLIIII.

De animi defectione ex inanitionibus. Cap. XLV.

Si anima deficiat ob plenitudinem. Cap. XLVI.

Curatio ad sanguinis destillationem. Cap. XLVII.

128
ORIBASII SYNOPSEOS

AD EVSTATIIVM FILIVM,

LIBER SEXTVS.

Signa critica, quæ apparent in principio, præ-
na esse. Cap. Primum.

IGNA cōcoctionis nunquam male
apparent : critica uero signa quan-
doque male apparent : nam neque in
principio, neque in incremento, ne-
que in statu ea debent apparere.

Quomodo optimam crisin factam cognosca-
mus. Cap. II.

SI ægrotus feбри sit per crisin leuatus, alijsq;
accidentibus liberatus, coloratiorq; pro ratione eua-
cuationis euaserit, pulsusq; uires acquisiuerit, ipseq;
ad surgendum, seq; erigendum sit robustior, ea
optima crisis est. si quid horum desit, tantum ab opti-
ma aberit, quanta fuerit uis eius, quod deest.

Quomodo futura crisis prænosceda sit.
Cap. III.

SI accessiones intenduntur, & anticipent, fi-
antq; multo uehementiores, & tertio quoque die in-
uadant, morbum breui indicatum iri declarant : sin

ORIBASII SYNOPSEOS

autem lente moveantur, eademq; hora inuadant, & quotidie affligant, longiore post tempore crisin fore significant; ijs etiam, qui cum uehementibus rigoribus febrī iactantur, morbus solui non potest prius, quā rigores leniantur, atque etiam nisi rigor se remittat, morbus ad statum peruenire non poterit, atque ita multo minus ipsius speranda est declinatio.

De signis, quæ ab urina sumuntur. Cap. IIII.

VRINA optima est, quæ sanorum urinæ similima est; huiusmodi est, quæ subrufa, & subflaua cernitur, hæc enim statim crassitiem moderatam habet. Etenim cum tres sint turbidarum urinarum differentie, ut uel excretæ tales, paulopost subsident, uel consimiles maneant perpetuo, uel puræ excernantur, deinde fiant turbidæ; quæ tertio loco dictæ sunt, malæ sunt: benignæ uero sunt primæ: in medio utrarumque secundæ statuuntur. Summe cruda est ea, quæ ad unguem aquosa est, utpote quæ symptoma sit desperatæ uenosi generis concoctionis. Cum uero urina celeriter descenderit, morbus, cui diabetæ nomen est, oritur: sed hæc urinarum crudarum est deterrima: deinde uero ea, quæ alba, & tenuis est aquæ instar, his uicina est alia urina, quæ in plerisque morbis colorem, ut uinum, abunde habere uideatur: hanc sequitur subpallida; quæ uero pallida est, iam etiam erit subrufa: eaq; iam concoquitur quantum ad colorem pertinet; hancq; crassitie tantum à diluta recedere oportet, si concoqui recte debeat, quan-

tum etiam colore abest. Quod si colorem, qui ei secundum naturam inest, plane seruarit, subsidens uero album, leue, æquale, & copiosum fiat, exquisitæ quidem concoctionis erit inditium: sed plus crudi humoris expurgari significabit: si uero crassa mediocriter fuerit, & habeat quædam subsidentia, ea non concocta erit omnino: si enim subsidentia parti farinæ crassioris, aut laminis, aut furfuri similia fuerint, præterquàm quod omnem huiusmodi urinam inconcoctam esse, mortis etiam imminere periculum ostendunt. Quæ uero boni coloris urina est, & simul etiam habet subsidentia lenia, atque alba, & æqualia, aut nebulis quibusdam similia, aut suspensa, ea est omnium probatissima; primæq; tribuuntur ei in qua eiusmodi subsidentia uidentur: secundæ uero ei, in qua suspensa cernuntur: tertiæ porro ei, in qua nebule sunt: & denique ea, quæ in urinis probe innatant, quo inferius subsident, eo sunt præstantiora.

De sputis. Cap. V.

SPVTA, quæ subflaua, subrufa, subspumea, & tenuia sunt, solius cruditatis sunt notæ: malum uero nullum insignius denotant; quæ uero sincere flaua, rufaq; sunt, ac spumea, suntq; uiridia, glutinosa, & rotunda, mala sunt, quibus etiam deteriora sunt nigra: nam præter sanguinem, quicumque alius humor superauerit, affectionem prauam ostendit à calore inflâmato ducentem originem;

ORIBASII SYNOPSEOS

cruenta igitur, pituitosaq; sputa, mediocria sunt, flauæ autem, uel atræ bilis difficilia. Cæterum quomodo educantur, primum considerandum est: nam si facile excreentur, ea bona esse perspicuum est: sin secus, praua; perfectam namque concoctionem indicat sputum, cum leue, album, & æquale est: subsidetq; neque humidum, neque subcrassum: omnimodæ uero cruditatis signum est, si nihil omnino expuatur: si uero spuatur, sed tenue illud sit, imbecillæ coctionis est inditium; quod si parum sit, rufum, aut flauum, non bonum erit: si liuidum, & æruginosum, uel nigrum, summe perniciosum erit.

De febribus ephemeris.

Cap. VI.

FEBRIVM diariarum proprium, & inseparabile signum est urinarum in primo die concoctio, & caloris suauitas: post primam uero febris solutionem, certiores earum cognitionem habebis: in hac enim motus arteriarum ei motui, qui fuit in secunda uale tudine, est omnino similis: cum nulla ex alijs febribus ad naturalem statum reuertatur: maximum quoque inditium est, cum æger facile fert. His febribus opportuni sunt, in quorum corpore quod transpirat, non halituosum, sed acre, ac ueluti fumosum est: huiusmodi sunt, quorum calida est natura, atque sicca, & ad summam, biliosi. Qui igitur ex lassitudine in febrim inciderunt, pinguiter, & molliter sunt perfricandi, & ad balneum ducendi. Qui ex siccitate, minus fricandi sunt illi quidem, sed la-

uandi sunt liberalius. Qui ex curis, moeroribus, uigilijs, atque ira febricitant, non sæpe lauandi, sed multo oleo tepido, cui minime adstringens uis insit, fricandi paululum, & ex consuetudine lauandi. Qui uero ex uisione febricitant, protinus ab initio refrigerantibus curandi sunt, & crebrius lauandi, minime tamen eis largo oleo, & frictione est opus: sint autem refrigerantia rosaceum, & omphacinum salis expers: eadem uero refrigerantia sincipiti uehementer oportet infundere, & cum febris inclinauerit, lauare: si quis uero ex frigore febrim contraxerit, is etiam in declinatione lauandus erit: si uero febrili, & destillatione, grauedineq; uexetur, prius quam hæc concocta sint, lauandus non est: at qui propter uisionem febricitant, ij uel cum hæc adsint, lauari debebunt. A balneo uero amborum capita iisdem madefacienda sunt; atque eorum quidem quibus uisio febrim attulit, refrigerantibus, ijs uero, quibus frigus, calefacientibus, quæ sint mediocria, quale est irinum, et nardinum unguentum. Quibus uero meatuum constipatio febrem excitauit, ijs balnea dulcium aquarum, & temperatarum conueniunt; tum frictio rarefaciens, & exercitationes, & uictus succis dulcibus procreandis idoneus. Qui uero ob inedia febre correpti sunt, eos ubi prima accessio remiserit, in balneum perduces, & plurimo oleo tepente perfundes, tum mitissime fricabis, & diutissime in calida solij aqua detinebis: simulatq; exierint, seq; recollegerint, in balneum introducendi sunt, deinde aqua calida potui danda, mox ptissanæ

ORIBASII SYNOPSEOS

cremor offerendus : quandoque etiam lactuca, & pisces, qui molli carne sunt, ex albo iure. omnium autem communis victus species esto, quæ boni succi sit, & quæ facile concoquatur, & quæ nusquam medicamentis inhaereat. Vinum dandum quod tum aspectu, tum viribus sit aquosum. In primo autem accessione insultu nonnulla horum quandoque mutanda sunt in istis, in quibus corporis intemperies ad calidum, sic cumque conuersa febres gignit. Qui uero ex bubonibus febricitant, ij ne medicum quidem interrogant, quid facto opus sit, sed ulceri, à quo excitatus est bubo, prospicientes, ubi accessio declinauerit, lauantur; istis uinum circuncidendum est, donec bubo fuerit solutus: suntque tenuiore victu nutriendi.

Ex Galeno de putridarum febrium notis.

Cap. VII.

PUTRIDARVM febrium notæ sunt hæ: ut nulla causa euidenter præcesserit, ut neque à rigore febris inceperit, neque ab æstu, neque frigore uehementi præcedenti, id quod non secus est putridarum febrium proprium quam etiam pulsuum depressio: sic enim nominant, cum incipiente accessione pulsus admodum exigui, & inæquales sunt: quod quidem est huiusmodi febrium proprium uel maxime: porro caloris qualitas maxima est putridarum febrium nota: ita enim fuliginosa est, ut uel tactum erodat: maxime uero proprium harum febrium est urinae cruditas, & obscura concoctio: magnum uero, &

notabile concoctionis inditium in urinis nunquam in hisce febribus apparet.

Curatio febrium putridarum. Cap. VIII.

ERGO si vires eius, qui ex putredine febricitat, ualentes sint, mittendus statim sanguis est; si cruditas uentris non sit: sin vires sint infirmæ, ætas uel prohibeat, non erit incidenda uena: corpore euacuato putrida per urinas, aluum, & sudores expurganda sunt: sin autem sponte sua nonnunquam ad uentriculum impetu ferantur, etiam per uomitum: alioqui non sunt præter naturam irritanda. Materię autem deligi debent huiusmodi, quæ non ualde calefaciendo, & siccando prædictas euacuationes perficiant: cuiusmodi sunt ptissanæ cremor, aqua mulsa, oxymel, apomel, & apij radix: si aluus non deijcit, clystere ex aqua mulsa cum oleo ciebitur. Totum uero corpus, prius quàm uacuatum sit, rarefacere non oportet: ubi fuerit euacuatum, licebit rarefacere medicamento, quod tepidum calorem habeat, quale est, quod ex chamæmelo conficitur. Hoc etiam tempore uinum aquosum potui datum omnes excretiones mouet: itemq; balneum aquæ dulcis temperatum. Verum cum febris magnitudo obstet, tum neque uino, neque lauacro, neque unctiōe rarefaciente utendum erit: sed aqua frigida in his febribus potui data est accommodatissima, nisi etiam aliquid huius usum impediat: ergo si omnes vires robustæ sint, febrisq; ardentissima, & euidentia signa concoctionis

ORIBASII SYNOPSEOS

appareant, frigidam cum fiducia dabis: ad hæc uero si bonæ habitudinis homo sit, calidâq; , & sicca sit constitutio, etiam si in frigidam natationem hunc dimiseris, nihil lædes: sin autem mediocris sit febris, uiresq; inuolidæ, undè cum signis concoctionis, & balneum, & uini potio, & omnes unctiões rarefacientes ijs prosunt.

Signa tertianæ. Cap. IX.

TERTIANA febris cum ex motu flauæ bilis exoritur, statim ab initio rigorem non paruum infert: differt autem à rigore quartanæ, quod pungeret, & conuulnerare cutim uideatur: in quartanis autem accessionis ingressio uehementiorem perfrictionem habeat: quotidianas uero non rigor præcedit, sed corpus modo perfrigeratur. In tertiana autem est etiam exquisitus ordo pulsuum: eaq; in statu sitim uehementem affert, atque hominem exurit; et paulo post consistit, calorq; per omnes partes æquabiliter diffunditur. si manum inijcias, primo contactu calor copiosus, & acer, ac ueluti cum uapore quodam elatus, occurrit: sed paulo post à manu uincitur. Cum uero æger biberit, statim copia uaporis calidi ex cute prodit, quæ sudores futuros nunciat, uomitus flauæ bilis apparet, aluus soluitur, biliosa per urinam excernuntur: præterea ad integritatem febris peruenit, ubi tempus accessionis non plurimum, quàm duodecim horarum compleuerit: ergo quæ duodecim horis terminatur, exquisitam tertianam nominamus:

namus: quæ uero diuturniorem accessionem habet, eam simplici uocabulo tertianam appellamus: at quæ accessionem habet longissime productam, & exiguum intervallum intercedit, ea tertiana extensa nuncupatur.

Tertianæ curatio.

Cap. X.

TERTIANA febris exquisita, utpote quæ à flaua bili procreetur, humectanda & refrigeranda est. quodq; in uentrem influit, uomitibus; quod ad inferiora uergit, alui excretionibus euacuandum. et item per urinas, atque sudorem educendum. aluus igitur mollibus clysteribus scienda est, urina uero positionibus, in quibus apium, & anethum maduerint prouocanda. Siq; signa concoctionis appareant, confidenter absinthium dabis. Balnea prosunt ex aqua calida potabili, in quibus neque nitrum, neque sal, neque sinapi, sint inspersa, sed oleo maxime calido infuso æger est in balneum ducendus. Qui balneis ualde oblectantur, eos etiam si bis laueris, non errabis. Si uero signa concoctionis morbi se se ostendant, etiam si sæpius laueris, nihil delinques. A uino autem, prius quam morbus concoquatur, omnino abstinendum. ubi uero concoqui cœperit, tenue, dilutum, & modicum ab initio dandum. cibi, quicunque humectant, & refrigerant, accommodati sunt. porro à melle, sinapi, salsamentis atque acris omnibus, & à uinis natura calidis abstineri ægrum oportet.

R

IN nothis hisce febribus in initio lauare non expedit : sed cum iam coctionis signa se nobis offerant . neque cibus est quotidie dandus , sed alternis diebus satis est . Quies & fatus præcordiorum & sorbitiones concoctu faciles , & clysteres non admodum molles iuuant . Si uero sanguinis missione opus sit , ne hæc quidem erit omittenda . Sit autem tota uictus ratio , non quæ refrigeret , humectetq; , sed etiam modus aliquis qui magis calefaciat , atque incidat , adhibeatur . maxime uero conueniet ptissanæ cremor iniecto pipere . uel hyssopum , uel origanum , uel spicam nardi mulsa aqua infundens , & decoquens potui dabis : itemq; alia omnia , quibus urina cieri potest , præter ea quæ uehementer calefaciunt , & exsiccant . Maxime uero post septimum diem absinthij coma danda est . iam oxymel quoque epotum multos iuuat ; & nonnulla etiam ex ijs , quæ aluum leniter subducunt . Vomitus autem à cibo ijs , in quibus hæc febris inueterarit , utilissimus est .

QUARTANA febris cum magna refrigeratione inuadit , ut quæ ex frigido humore atræ bilis originem ducat . Calorem uero , atque feruorem , sicut tertiana , non habet : immo uero neque bilis uomitus eam comitatur . Si præterea urinæ albæ tea-

nuesq; sint, quartana febris erit. eximium uero quartanæ inditium fuerit pulsus tardus, atque rarus.

Quartanæ curatio.

Cap. XIII.

QVI febrem quartanam habent, leuiter tractandi sunt, eisq; neque medicamentum ullum uehemens dandum, neque tentanda uacuatio; si non utique sanguis redundare uideatur: quo casu secunda uena est. Viētus optimus, & minime inflans instituendus. & uenter emolliri consuetis rebus debet. si nihil hæc proficiant, mollibus clysteribus in principio, deinde uero acrioribus agetur. Suilla caro ipsis est circuncidenda, itemq; omnes cibi glutinosi, quiq; tarde permeant: & denique omnes, quicunque refrigerant, atque humectant. Vinum conuenit, quod tenue, albumq;, & modice calidum est. Salsis & sinapi uti expedit: tum aliquot diebus interpositis medicamentum ex tribus piperibus, aut quod diospoliticum dicitur, sumere. piper quoque solum ex aqua quotidie recte capitur. Si æger in morbi principio sit, tenuiore uictu alendus est: statim uero etiam diuturna quies imperanda: uisceribusq; prospiciendum est per ea, quæ molliunt, atque relaxant. post uero utendum erit medicamentis, quæ urinam cient: siq; signa coctionis appareant, tum melancholici humores purgandi sunt. ijq; non semel tantum, sed etiam persæpe. post ualidam uero purgationem, medicamentum quod ex uiperis constat, dandum erit. & item alia, quæcunque ad huius

R ij

ORIBASII SYNOPSEOS

modi febres commendantur, inter quæ est etiam nobis familiare, quod ex cyneraico succo conficitur.

Quotidianæ febris signa. Cap. XIII.

QUOTIDIANA uero febris non statim primo die cum rigore inuadit: sed temporis progressu perfrigeratio potius, quam rigor exoritur. ægre uero incalescit, & incrementum diuturnum habet. ægrotantes tamen non exurit, neque multum, & crebro trahere spiritum, neque ex ore exsufflare, neque frigidam bibere compellit. Pituitosi uomitus sunt. quæ uero aluo excernuntur, frigidiора, crudiora, & dilutiora in hisce febribus inuenies. sudores primis diebus non emittuntur, neque ad integritatem ueniunt. Color est ex pallido & albo mistus. urinae tennes, & albæ: uel crassæ & turbulenti, & rubræ sunt.

Quotidianæ curatio. Cap. XV.

QUOTIDIANAM curantes oxymelite primis diebus utimur. itemq; ijs, quæ mouere ualenter urinam possunt. tota uero ratio uictus ad incidendum dirigatur, circa statum est habenda uentriculi, & præsertim oris ipsius ratio: deinde ægris iubendum, ut radícula & cibus assumptis uomant. & ijs, quæ uacuant pituitam, utantur.

Februum continuarum inditia. Cap. XVI.

CONTINVAE febres singulis intermittentibus finitimæ dicuntur: ac tertianæ quidem exquisitæ ea quæ exquisita ardens est: quotidianæ ea, quæ singulis diebus habet accessiones, neque ad integritatem redit: sic etiam quartanæ ea, quæ quarto accedit die. Exquisita enim ardens cum alia omnia exquisitæ tertianæ febris inditia seruet, in hoc solum ab illa differt, quod neque cum rigore inuadit, neque ad integritatem redit. Ea quoque quæ singulis diebus accenditur, omnia signa quotidianarum habet, nisi quod ad integritatem non peruenit. qua in re ab ipsa quotidiana, quæ specie consimilis est, discrepat. Præterea quæ quarto quoque die accedit, neque ad integritatem cessat, eiusdem generis est cum quartana. Est ergo febris continua, quæ non prius ad integritatem finitur, quam omnino fuerit soluta. Cum autem nulla inclinatio appareat, hæc quoque ex ardentium est genere: sed ex eo quod illa acuta est, differt.

Continuarum februum curatio. Cap. XVII.

CONTINVARVM februum curatio est missio sanguinis usque ad animi defectionem. qui si non fuerit missus, qui eam febrem habent, ad extremum periculum deducuntur. Si quid autem euacuare per uenæ sectionem prohibuerit, alijs uten-

R ij

ORIBASII SYNOPSEOS

dum est remedijs, quæ aperiant, materiæ copiam uacuent, & febrium feruorem leniant. Cum uero signa coctionis humorum perspicias, neque in principe particula inflammatio aliqua, aut tumor oedematis, aut scirrhi speciem præ se ferens fuerit, neque particula aliqua adeo frigida, ut noxam ipsa contrahat, audacter aquam frigidam bibendam propinabis: præsertim uero si æger eius assuetus potioni sit.

Ardentium febrium cognitio.

Cap. XVIII.

ARDENTES febres hæc comitantur, lingua arida, scissa, & nigra, uentriculi morsus, deiectiones pallidæ, sitis uehemens, uigiliæ, & nonnunquam delirium.

Ardentium curatio.

Cap. XIX.

IN febribus ardentibus, si perfecte morbus solui debet, horum alterutrum faciendum est, aut biliosos humores excerni, aut extinguere. excernuntur autem aut sudoribus, aut uomitibus, aut per aluum: extinguuntur uero frigida potione, qua nos febres ardentes ex toto curauimus. Viæctus autem ardenti laborantibus conuenit non ex aqua sola, neque ex sola mulsa, sed ex diluta mulsa cocta. nam qui hoc morbo conflantur, sola potione sunt alendi. Balneum uero ardentem febrem habentibus solum conuenit ijs, qui tumorem inflammationis aut erysipelatis speciem referentem nullum habent: ac tum

maxime conueniet, si coctionis signa appareant. ijs uero qui propter falsum succum ardente febre sunt correpti, minime accommodatum est. Sed eos cremore etiam ptissanæ nutrire conueniet.

Februm, quæ ex affectione erysipelas referente originem trahunt, curatio. Cap. XX.

IN febribus, quæ ex affectione quæ erysipelas refert, exoriuntur, à balneo est omnino abstinendum. aqua frigida per morbi statum uehementi, hoc est frigidissima utendum est, in principio non item. Sed refrigerantia foris imponuntur: siq; nihil hæc inuerint, etiam intra corpus sumere cogentur. eis autem humidæ lactucæ præcipue conueniunt. extrinsecus uero ipse lactucæ succus est accommodatus, itemq; semperuiuum, & reliqua refrigerantia. hoc autem ut præstantissimo utimur uel maxime. humorem alicuius refrigerantis expressum in pilam cum portulaca iniçimus, deinde his contusis exprimimus, uasq; in aqua gelida statuentes cum usus exigit, parum polentæ tenuis admiscemus: tum linteum conduplicatum hoc medicamento intinctum extrinsecus præcordijs admouemus. idq; diu adhærere non sinimus, sed aliud frigidum subinde adhibemus. cæterum huic medicamento quandoque omphacinum, aut rosaceum oleum admiscemus.

Hæcticarum febrium cognitio. Cap. XXI.

HECTICA febris non solum in humoribus,
R iij

ORIBASII SYNOPSIS

spirituq; , sed etiam in solidis partibus consistit . hæc dolore uacat : quiq; ea detinentur , se omnino non febricitare existimant . calorem enim non sentiunt , cum particulae omnes corporis sint in eis æqualiter calefactæ . Heëticarum sunt duo genera : quorum alterum ardentibus febribus magna ex parte superuenit . quod usque adeo protrahitur , ut tractu temporis madorem corporis cordis, etiam si copiosus adhuc sit , consumat . alterum genus est , quod manente adhuc humore cordis corpus occupans inde accenditur . hæc q; est una febrium heëticarum origo nobis exposita . reliqua est , cum ab initio protinus inuadit , primam originem diarijs similem sortita ex morore , ira , & lassitudine nimia unà cum exustione contracta . Atque has febres haud difficiliter curabimus . Quæ uero ex ipsis ad marcorem peruenerunt , sanescere nullo pacto possunt . facillime autem cognoscuntur , nam eorum oculos cauos præter modum uidebis , crassiorem pituitam siccam ipsis inhaerentem : squalidam affectionem quandam . uitalis flos coloris euauit . frons sicca est , atque intenta . conuiuentq; plerunque ut dormituri . uerum affectio non somnus est , sed quia uigilare non possunt . præterea collapsa sunt tempora . nam quid porro aliud præter ossa , cutemq; solam habent ? hos si nudaueris , & partes uentris inspexeris , profecto in eis neque intestinum , neque uiscera ulla tibi superesse uidebuntur . præcordia uero sursum uehementer conuelluntur . cutisq; ipsa est ad summum resiccata . pulsus gracilis , durus , & creber . calor uero primo

contactu, languidus, paulo post acer, & erodens ostenditur. Ita fit, ut usquedum aliquid humiditatis superest, hectica sola febris sit, cum uero periclitatur, ne quid præterea huiusce humiditatis reliquum sit, tum exquisitus marcor iam effectus est.

Hecticarum febrium curatio. Cap. XXII.

QUI febrem hecticam habent, statim ab initio nutriri propter humores erodentes desiderant. maximum uero remedium est uictus humidus. oportet igitur cremore ptissanæ et alicæ sorbitione ægrum nutrire, & panis aliquid addere, eumq; potione, non uehementer, sed moderate frigida, curare; cum neque inflammatio aliqua, neque humorum subest putrefactio. Si uero magnam fore noxam coniectura consequeris, à frigida potione abstinendum est, utendumq; ijs remedijs, quæ extrinsecus imposita refrigerandi uim habent. Balnea uero huiusmodi ægrotis in quocunque tempore conueniunt.

De semitertianis, quæ hemitritæ dicuntur.

Cap. XXIII.

CUM tertiana cum rigore, quotidiana uero citra rigorem inuadat, quæ ex his utrisque constat, horrorem affert, qui rigore quidem est minor, & perfriktione certe maior: quæ res coniunctis inter se extremis efficitur. ex quo fit, ut non immerito huic febre semitertianæ nomen sit impositum. Duplici au-

ORIBASII SYNOPSEOS

tem modo gignitur . uel enim duæ accessiones in idem
tempus concurrunt , uel statim ab initio ambæ inter
se commiscuntur . Cum igitur tertiana superat , plus
horroris accidit , eidemq; in accessione nonnihil rigo-
ris adiungitur : protinus uero hæc calidior est , atque
ardentior : & aliquem bilis uomitum , uel excretio-
nem , uel madorem inducit : cum uero altera pitui-
tosa superior est , tunc frigus partes extremas exer-
cet , exiguiq; horrores sunt . quin ne siticulosi quidem
sunt , neque æstu conflantur . at cum pares sunt
tertiana intermittens , & quotidiana continua , tum
accessionis ingressus cum horrore accidit . cumq; fe-
bris orta ex pituita excellit , contractiones pulsuum ,
horroresq; fiunt ; cum uero calidior præstat , subito
incalescunt . atque ea quidem est exquisita semiter-
tiana , quæ ex pari mistione duarum febrium , ter-
tianæ intermittentis , & quotidianæ continuæ exori-
tur . non exquisita uero maiorem biliosi , aut pitui-
tosi humoris habet copiam .

De morbis publicis.

Cap. XXIIII.

MORBOS publicos , communesq; nominant ,
qui multis simul accidunt : quorum ut origo , ita
etiam est causa communis . Cibi igitur communes pra-
ui , communes morbos pariunt : potio item aquæ ui-
tiatæ , nimix ærumnæ , consueti labores omitti , ine-
dia , repletio dum fames uagatur , aut cum summa
est annonæ uilitas : regionum quoque naturæ commu-
nes morbos inferunt , quæ interdum palustres sunt ,

nonnunquam barathrum vicinum habent, quod exitiosum, prauumq; uaporem exhalat, atque hæc quidem accidere continenter consueuerunt. Aer uero nos circumstans, qui tum calidior, quàm par est, tum siccior, tum frigidior, tum humidior effectus naturas nostras continuo mutat: in alias namque causas neque omnes simul incidimus, neque in eis totos dies uersamur: at aer nos ambiens, & omnibus est foris circumfusus, & per inspirationem attrahitur: ergo necesse est corpora animantium pro aeris temperaturæ commutationibus affici. Hæc qui norit, non solum qui morbi in quaque constitutione futuri sint, præsagiet; sed etiam contrarium immoderati circumflui aeris temperaturis uictum instituens, ne fiant, prohibebit. Corpora autem quæ morbo alicui ex propria intemperie uicina sunt, ea à simili circundantis nos aeris temperatura deprehenduntur: quæ uero temperaturam cælo contrariam sortita sunt, ea præter quàm quod ab aere non afficiuntur, fiunt etiam meliora, cum temperatura contraria immoderationem corrigat: quod qui cognoscit, is secundam ualeitudinem tuebitur, contraria corporibus inducens, partim refrigerantibus utens si ita usu ueniat, partim calfacientibus: aquæ perfusionibus refrigerans, itemq; ocio, & alimentorum penuria, & potione largiore; calefaciens autem operimento, laboribus, cibo liberaliore, & quandoque parcior. Iam uero si quis pyram incendat, is non mediocriter aerem prius humidum, ad calidum, siccumq; permutauerit: quem admodum aiunt Acronem Agrigentinum fecisse.

De pestilentia ex Rufo. Cap. XXV.

IN pestilentia terribilissima sunt omnia: neque quicquam, ut in singulis morbis, occultatur: nam & deliria, & bilis uomitiones fiunt, & multi sudores erumpunt, & extrema algent, alui profluvia biliosa, tenuia, flatu plena urgent, urinæ excernuntur aquosæ, tenues, biliosæ, nigrae, quæ mala habent subsidentia, quæq; in eis innatant, pessima; sanguinis è naribus destillationes fiunt, pectus æstuat, lingua torrida, siticulosaq; tristitia oboritur, itemq; uigiliae, conuulsionesq; uiolentæ, & alia permulta praua, & exulcerantia: atque in pestilentia quidem aliquid quod terribile non sit, terribile, contraq; quod aliqui terribile est, non terribile fiet. Si quis uero futuram pestem prospiciat, animum attendens ad anni tempora, quæ mala sunt, ad uitæ studia bonæ ualeitudinis minus conferentia, & ad cæterorum animalium interitum, cum hæc diligenter animo uoluerit, illud etiam debet perpendere, qualis sit præsens temporis constitutio, qualis denique totus sit annus; quibus ex rebus uictus rationem optime sciet instituere: ueluti cum tempus siccum esse deberet, si quidem recte processisset, nunc humidum factum sit, uictus ratione exsiccare necesse est, ut superuacaneus humor absumatur. Ventrís quoque cura habenda est: quibus autem superior uenter pituitam continet, eos uomitibus euacuare: quibus sanguis redundat, uenam secare oportet: itemq; purgatio per urinas, &

ceteræ omnes ex toto corpore factæ utiles sunt : si uero ægrotus ardore æstuet, flammâq; ad pectus usque pertineat, non ab re fuerit super pectus imponere refrigerantia, & frigidam offerre potionem, eamq; non paulatim, si quidem magis incenderet, sed affatim, ut flammam restinguat : si uero ardor interiora occupat, extremaq; algent, & summa cutis est frigida, præcordia tenduntur, uenter colliquationes partim sursum, partim deorsum mittit, uigiliæ urgent, deliria fiunt, lingua est aspera, ijs calefacientibus opus est, ut calor per totum corpus diffundatur : & ut ab interioribus partibus ad exteriores trahatur, quacunque fieri ratione poterit, enitendum.

De ijs, qui ob crudorum humorum copiam in
syncopen cadunt, Cap. XXVI.

FEBRICITARE quidam incipiunt, cum magnam crudorum humorum copiam ore uentriculi simul offenso congesserunt. His præcordia intumescunt, & os uentriculi in maiorem molem, quam secundum naturam sit, attollitur, colorq; ad albidius, aquosiusq; mutatur: quibusdam etiam nigrior efficitur. Nemini ex ijs sanguis mitti sine magna noxa solet. atqui uacuatione indigent: sed neque uenæ sectionem, neque purgationem ferunt, utpote qui etiam sine his in syncopen derepente cadant: ergo frictione sunt curandi: per initia uero morbi incipiendum est, ac primum quidem à cruribus superne deorsum linteis modice asperioribus: deinde uero tota

ORIBASII SYNOPSIS

brachia superne deorsum fricare conuenit : ubi autem artus satis calidi uidentur , & metus est , ne lassitudinis sensus aliquis inuehatur , tum oleo relaxante utendum est , ab adstringentibus uero abstinendum ; si hyems sit , etiam digerentibus , quale est sicyonium , & chamæmelinum utemur : cum uero artus diu , multumq; fricuerimus , oleum erit deinde abstergendum ; tum ad totam spinam accedendum , eaq; simili modo perfricanda : deinde rursus ad crura redeundum , ab ijs accedendum iterum ad brachia ; tum ad spinam , ita ut per totum diem ad hunc modum æger tractetur . Commodissima est his aqua mulsa , in qua coctum hyssopum sit : uerum neque cibus , neque sorbitio , neque aqua eis danda est , neque permittendum , ut large bibant , sed contenti sint mulsa tribus primis diebus , ita deinceps fricando . Quod si robur mediocre sit , neque recte sit affecta aluus , audacter clystere utitor : si uero impetus excrementorum maior , quàm oporteat , ad aluum feratur , principio mulsa magis coquenda est , quoniam ita minus subducit ; sin autem sit citatior , ne tum quidem sistatur , sed aquæ mulsæ loco , ptissanæ cremor detur : si uero fluere pergat , sorbitione ex alica nutries : si uero propter imbecillitatem uires collapsas esse ex pulsu cognouerimus , par erit panem ex uino diluto dare : si neque uenterculus , neque iecur inflammatione teneatur . quæ quidem si inflammatione urgeantur , cum plenum crudorum humorum corpus sit , desperatus ægrotus est : si uero crassos esse humores uideas , pro mulsa perpetuo oxymel dabis ; siq; æstas sit , ægro-

tusq; frigida potioni sit assuetus, oxymel frigidum dabis, hyeme uero calidum. Balneum est his aduersissimum: si uero quis te uocet ad eos, qui in syncopam iam inciderunt, cum partes, de quibus mentionem modo feci, non sint inflammatae, panem exhibere modicum ex uino poteris; statimq; ad frictionem erit ueniendum, eaq; , ut dictum est, utendum. At quibus propter flauam bilim os uentriculi ledentem syncope accidit, eis potio frigida offerri debet; haecq; uinum tenue, antiquum, atque fuluum esto.

De ijs, qui ob humores tenues syncopa tentantur. Cap. XXVII.

QVI ob tenues humores in syncopen cadunt, contra atque ij, de quibus supra diximus, curandi sunt: hos paulatim continuo nutrimus, siq; iecur, aut uenter inflammatione uexetur, uiribus iam languentibus, hi nulla curatione possunt releuari. In hisce affectionibus cadaueris facies statim apparet: eos igitur nutrire necesse est, eorumq; cutem densare non secus, quam in superioribus erat rarefacienda: frigidus aer est ijs comparandus; unguentis adstringentibus ungendi; alimenta danda, quae non admodum facile defluant: ergo panis, & sorbitiones ex alica conuenient; itemq; fugaces fructus austeri, et qui difficiliter corrumpuntur: hiq; & per se, et uero etiam cum pane; danda etiam sunt oua, et praesertim eorum uitelli, & cerebrum porcellorum: uinum autem dilutum statim sub initio post cibum sumptum est eis necessarium.

ORIBASII SYNOPSEOS

De alijs causis, ex quibus syncopæ oriuntur.

Cap. XXVIII.

ALIAE porro causæ quatuor sunt, ex quibus syncopæ fiunt, dolor uehemens, uigiliæ, immodica euacuatio, et interdum motio delirantium, si uis tu, quintam adde, principiorum intemperiem, ac celerima quidem perniciēs subsequitur affecto corde, deinde cerebro, tum breui, iecore.

De dolore. Cap. XXIX.

DOLOR igitur, qui stuporem affert, ex affectione frigida oritur, pulsans uero dolor magnæ inflammationis est proprius: si uero tanquam ab aculeo infixo, aut tanquam à terebro perforari putes, doloris species est crassi intestini: pungens dolor in membranis uersatur, pertundens uero uehementissimis non heterocranijs solum, sed etiam cephalæis accidit. Est hic dolor, cum à parte quæ primo loco affecta est, ceu à radice, statim in uicinas partes perfertur. Distendentes ex utraque parte neruorum dolores sunt, quia ad utraque extrema nerui tenduntur; carent autem nerui doloribus in latum tendentibus; at membrana sub cute exorrecta tendentes, stupefacientesque dolores inducit: quæ uero inter carnem inhærescunt, earum dolores ueluti dilaniantes sunt; multæ enim sunt, & inæqualiter insertæ, quæ carnem amplectuntur; at earum quæ ossibus adiacent, profundæ sunt,

sunt dolores, & ipsorum ossium dolentium imaginem referunt. Cum igitur nulla doloris causa extrinsecus orta uideatur, antecedens uictus ratio perpendenda est: utrum in maiore ocio quis uixerit, quam consueffet, an plus cibi ingesserit, idq; ex ualenti materia, an uero excretio aliqua consueta retineatur: si quid horum, aut hæc omnia subesse uideantur, doloris in causa est repletio. quo casu hominem quam celerrime euacuabis. hac enim ratione tibi licebit, cum summa tutela remedijs, in particulis dolore affectis uti, quæ fluxionem repellunt. Ergo si copia sanguinis sit, quæ distendat, protinus incidenda est magna uena, quæ parti affectæ propinqua sit. Si uisiosi humores solum uexent, est adhibenda purgatio. si utrumque adsit, utroque uacuationis genere utendum ita, ut primum uena secetur. His peractis, si dolor perseueret, planum est, id quod dolorem inuehit, in affecta particula impactum esse: constatq; curationem ipsam in digerentibus medicamentis esse positam. Dolores quoque quos spiritus flatuosus excitaui, curabimus: sed in ijs magis extenuantibus cibis, potionibusq; utemur, & per sedem iniectionibus, & irrorationibus, atque fomentis ipsum corpus ambiens rarefaciemus. Si uero tumor aliquis aut grauans, aut contundens dolorem creet, tumor ipse curandus est. Sin humor erodens affligat, aduersissima ei sunt extenuantia, & calefacientia. anethum uero oleo incoctum dolorem lenit, somnumq; conciliat. id quod uiride potius, quam siccum facit.

CUM excernitur aliquid per uentrem , quod non ab esculentis , et poculentis , sed ex corpore procedit , humore in aluum confluente , qui similis est ei flauæ bili , quæ continuo euomitur , & per secessum deijcitur , ab eaq; differt tum foeditate odoris , tum quod deiectum excrementum magis rufum est , & habet crassitudinem strigmenti , et quandoque etiam olei , tunc caro pinguis , & recens compacta ab ardenti febre resoluitur , & colliquatur . Si malum inueterarit , etiam aliquid ex solidis partibus liquefcit . In hac perniciosissima febre utilis est potio frigida , quæ à fonte frigidissimo hauriatur . Eiusmodi quoque esse debent cataplasmata , & epithemata refrigerantia quæ super thoracem , & præcordia imponentur . cibi etiam refrigerantes dandi sunt .

De uigilijs in febribus , ex Galeno . Cap. XXXI.

CUM nimijs uigilijs ægri torquentur , ijs crura & brachia uinciri quo tempore somno se tradere consueuerunt , & item excitari iubemus . eosq; palpebras aperire & conuiuere cogimus , donec abunde fatigati sint . tum derepente uincula soluimus , lucernam auferimus , multamq; quietem imperamus .

De iisdem ex Herodoto . Cap. XXXII.

SI uero uehementius uigiliae urgeant , in acces-

sionis remissione abluenda facies est nigrorum papauerum decocto. naribus autem admoneatur papaueris albi cortex tostus & tritus. & mandragoræ radicis tantundem læuigabis, & cum uino ac rosaceo malagma conficies. Fronti quoque imponendum est serpillum cum meliloto in passo decoctum. hoc in accessionibus etiam utendum est. Vel trita papauera pane cum rosaceo, uel cerato excipimus, & adhibemus. Viſtus esto quodammodo plenior. Sorbitionibus autem imponatur seminis papauerum alborum quantum tria impleat cochlearia. oleribus uero admisceatur papaueris nigri, si folia sint, quantum tribus digitis possis comprehendere, si ea non adsint, tria, quatuorue papauera sicca simul inquantur. Si ne ita quidem somno corripiantur, liquore papaueris, aut succo mandragoræ illinantur.

De graui sopore qui $\alpha\epsilon\lambda\gamma\phi\sigma\alpha$ dicitur ex Herodoto. Cap. XXXIII.

FACIES posca, in qua lactis parum sit adiectum, abstergenda est, extremaq; sunt ualidis excipienda ligamentis. naribus quæ uim incidendi habeant, admoneantur. in remissionibus cucurbitulæ dorso, & spinæ egregie affigantur. Si morbus adhuc maneat, in febrium remissionibus quæ sternutamenta excitant, adhibeantur. ciborum uero materia sit, quæ incidendi, diuidendiq; uim habeat.

De canina appetentia.

Cap. XXXIIII.

QUI appetitu, qui caninus appellatur, laborant, ijs pro summo remedio uinum dandum est ex eorum numero, quæ abunde calefaciunt. eiusmodi sunt quæ colore fulua, rubraq; sunt, et minime adstringentia. ijs porro cum ad prandium accedunt, primum pingua, mox alia omnia ex ueteri oleo præparata, in quo nihil austeri uel adstringentis ex se insit, offerenda sunt. post hæc uinum, quod dixi, licet illi non sitiant, dari iubeo; cum enim id diutius fecerint, ipse morbus ita sedabitur.

De cibi fastidio.

Cap. XXXV.

SI uitiosi humores cibi fastidium induxerint, ijs cibos & potiones dare conuenit, qui ad eiusmodi succos uel per uomitum, uel per aluum excernendos, uel ad meliores reddendos sint accommodati. In quibus uero uirium imbecillitas cibi fastidium peperit, in ijs quoniam omnes uires ex particularum intemperie sunt infirmæ, species intemperiei ipsius est curanda contrariis.

De fame ingenti, quam βούλιμον nominant.

Cap. XXXVI.

QUI in itineribus aut alias, magna fame corripuntur, reficiendi sunt tum aliis quæ naribus ad-

monentur, tum etiam carnibus suillis assatis, atque
hædinis: & ad summam, omnibus, quæ nidoro-
sum odorem referunt. Extremæ eorum partes deli-
gandæ sunt, ipsiq; erigendi, maxillæ item pungen-
dæ, & capilli, aut aures uellicandæ. Cum refe-
cti fuerint, panem ex diluta uini potione, aut aliquid
aliud, quod facile distribuatur, eis dabimus.

De siti immodica. Cap. XXXVII.

SITIM admodum longam ex siccitate, aut
caliditate particularum, per quas humor ex ore in
uentriculum importatur, oriri existimandum est.
Siccitatis autem remedium est somnus, uigiliæ ue-
ro caliditatis. Nonnulli uero ex uini potione sitibundi
fiunt, & ex caliditate esculentorum. his remedio
est frigida potio, sed qui siti quæ extinguui non potest,
ene-cti sunt, quemadmodum cibos uitiosos expetunt
pro portione humoris uitiosi qui exuperat, ita etiam
prauas potiones desiderant, ex quibus etiam mortui
sunt. noui ego, qui uiperas dipsadas comedissent,
itemq; alios, qui uino ueteri se inebriassent, & item
nauigantes quicunque ob aquæ potabilis inopiam,
marinam bibere ausi essent, omnes interuisse.

De siti, Philumeni. Cap. XXXVIII.

SITIM, quæ in febribus oritur, lenire con-
suevit capitis irrigatio ex oleo frigidissimo, aut ro-
saceo desuper irrorato. Optime uero ad sitim facit

ORIBASII SYNOPSEOS

nigræ lactuæ semen commanducatum, & radix
quæ dulcis appellatur, & cucumeris semen etiam
commanducatum, & in ore retentum.

Dioscoridæ catapotium α' δι' Ιαν ad sitim lenien=
dam. Cap. XXXIX.

HABET hoc catapotium, seminis cucumeris
satiui drachmas octo. tragacanthæ drach. quatuor.
tragacantha dissoluitur albo ouorum crudorum re=
centium. cum dissoluta fuerit, contritam cæteris ad=
iunge. cumq; emollieris catapotia conficito, atque in
umbra exsiccato. ex ijs unum sub lingua tenendum
præbetur, ut dissolutus humor deglutiatur. Iam
uero dilutum malorum cydoniorum, aut pirorum,
aut mespilorum, aut pampinorum uitis, aut mali
granati liquorem, aut omphacii succum sorbeant.

De nausea. Cap. XL.

CVM æger absque cibi sumptione nausea tenta=
tur, possumus, arbitror, ratione facile comprehen=
dere, uentriculum prauis humoribus uexari. non=
nulli quidem uellicantur, sed cum humor in tunicis
impactus sit, nihil uomunt. ergo pituitosi humores
concoquendi sunt, seruando ægrum in quiete, ine=
dia, & somno. tenuiores uero humores reicit nomi=
tus, qui nonnunquam ex ptissanæ cremore, non=
nunquã uero ex aqua mulsa sit excitus. Quicunque
autẽ glutinosi et crassi sunt, attenuantia desiderant.

Ex Philumeno, quæ sit uomitioni bilis adhibenda curatio. Cap. XLI.

BILEM uomitionibus applicandum est cataplasma ex palmulis, aut malicorio, aut galla uino incoctis, uel posca, pane simul dissoluto. Acacia itidem, hypocystis, balaustium, et rhus cataplasmati adiungantur. Cucurbitula quoque cum largiore flamma affixa, magnopere adiuvat. Cibum sæpe & paulatim dabimus. iis uero, qui atram bilem uomunt, et stomachus flatu est plenus, spongas, acerrimo madafactas aceto imposito. uel hederæ folia in uino cocta adhibeto.

De singultu ex Galeno. Cap. XLII.

SINGULTVS oritur ex repletione, aut inanitione, aut acribus humoribus stomachum erodentibus. quibus uomitu reiectis singultus sedatur. Plerique autem sumpto medicamento, quod ex tribus piperis generibus constat, si statim uinum superbiberint, singultiunt. nonnulli uero cibo intus corrupto à singultu corripiuntur. Compertum ergo est, uomitum satis esse ad curandum eum singultum, quem repletio, aut morsus excitauit: eum uero, qui à frigore ortum ducat, calore finire. Cum autem ex humorum repletionem singultus oritur, uiolenta euacuatione indiget, quæ sternutamento præstatur, at singultus ab inanitione abortos sternutamentum non

S iij

ORIBASII SYNOPSEOS

sanat . singultientibus autem ruta cum uino , uel
calamintha , uel nardum celticum datur .

Quæ curatio sit linguæ asperæ adhibenda .

Cap. XLIII.

LINGVAE asperitas humectanda est deco-
cto seminis lini in os laborantis dato . melius autem
facit si mixta cum lini semine coquamus , ac digito in
hunc succum intincto linguam confricatam , aqua
pura abluamus , uel sponsia abstergamus , deinde ro-
saceo illinamus . Atque etiam ipsum rosaceum melli
admistum in id uehementer efficax est . itemq; por-
tulacæ succus in ore retentus . Et rhu obsoniorum
mulsa commissum . Egregie quoque faciunt dama-
scenorum , Et mixarum ossa in ore detenta . necnon
Et lactuca cauliculus .

Curatio exulcerationis , quæ circa os sacrum exo-
ritur.

Cap. XLIIII.

CV M locus incipit rubescere , circulum iustæ ma-
gnitudinis ex lana eidem subijciemus : deinde rosace-
um , aut myrtinum ceratum conficiemus , quod ar-
genti spumam , aut cerussam habeat , Et impone-
mus . Exorta uero inflammatione cataplasma ex pa-
ne cum solano , aut herba sanguinali , aut planta-
gine , aut tenera brassica admouetur : si ulceratio pa-
scendo serpat , lenticula cum malicorio illinenda erit.

De animæ defectione ex inanitionibus. Cap. XLV

CVM propter euacuationes anima deficit, ijs. aqua aspergenda est, nares apprehendendæ, os uentriculi confricandum, uomitus imperandus, quin etiam brachia, & crura liganda sunt: ligamentaq; plura, & uehementiora esse debent; atque à superioribus partibus ad inferiores, & ab inferioribus ad superiores pertinere. Dissolutiones porro ex subitis euacuationibus ortas uinum frigida temperatum curat, si nihil, ipsum dari, uetet. Balnea ad defluxiones in uentriculum sunt accommodata uel maxime: sed sanguinis profluvia uehementer proritant: ijs præterea qui propter nimiam sudoris copiam resoluntur, insensissima sunt: quandoquidem eorum cutis non laxanda, sed refrigeranda, atque adstringenda est: ijsq; præcipue frigidum uinum dare conuenit.

Si anima deficiat ob plenitudinem. Cap. XLVI.

QVI ob plenitudinem animo destituuntur, ijs confricandi sunt artus, calefaciendiq; , ac uinciendi a uino ciboq; abstinendi; itemq; à balneo, si febrem habeant, ijs satis est potio mulsæ, in qua uel thymum, uel origanum, uel pulegium, uel hyssopum sit incoctum: eisdem quoque oxymel est idoneum.

ORIBASII SYNOPSEOS

Curatio ad sanguinis destillationem. Cap. XLVII.

QVIA destillatio, quæ ex contusione, uel densitate euenit, totius corporis, aut capitis redundantiam indicat, largior autem excretio potest redundantiam minuere, atque laxare, consentaneum est, ipsam inde moliri, unde natura initium mouendi sumpserit: accommodatius enim inde, quàm aliunde ducitur. Cum hæc mecum ipse reputarem, non ueritus sum in quartanarum destillationibus scalpello, ut est in more positum, uasa quæ in naribus sunt, uulnerare: qua quidem in re non exiguo sanguinis fluore contentū esse, sed detrahere pro uiribus oportet.

FINIS SEXTI LIBRI.

SEPTIMVS omnium ulcerum, sanguinis
profluuij, cicatricum, neruorum conuulneratorum,
defluxionum, gangrænæ, abscessuum, strumarum,
fistularum, formicarum, & elephantiae curationes
exequitur. Cuius hæc sunt capita.

De simplicibus ulceribus.	Cap. Primum.
De canis ulceribus.	Cap. II.
De ulceribus, quibus est inducenda cicatrix.	Cap. III.
Quomodo caro ulceribus supercrescens exedatur.	Cap. IIII.
Ad ulcera, quæ in summa cute sunt, ad intertrigines, ad abrafa, inueterata ulcera, senilem, teneramq; cutem.	Cap. V.
Ad ambusta.	Cap. VI.
Ad exanthemata.	Cap. VII.
De pruritu.	Cap. VIII.
De pustulis, quæ phlyctænæ dicuntur.	Cap. IX.
De ulceribus, quæ cicatrice obducta iterum rumpuntur.	Cap. X.
De ulceribus malignis.	Cap. XI.
Ad carbunculos.	Cap. XII.
De cancro.	Cap. XIII.
De carne contusa, & sanguinis coitu subter cutem, quod ecchymoma nominatur.	Cap. XIIII.
De ruptis, & conuulsis.	Cap. XV.
De luxatis, & contusis.	Cap. XVI.
Quæ spicula, surculosq; educant.	Cap. XVII.
De reduuijs.	Cap. XVIII.
De ulceribus articularum.	Cap. XIX.

De sanguinis profluuiio.	Cap. XX.
Ad cicatrices nigricantes, et quæ ex impetigine fiunt, & ad stigmata.	Cap. XXI.
De nervis uulneratis.	Cap. XXII.
Ad articulos luxatos.	Cap. XXIII.
De inflammatione.	Cap. XXIIII.
De affectione, quæ ex defluxionibus fit.	Ca. XXV.
De ijs, qui ex affectionibus, quas defluxio concitauit, purulenti fiunt.	Cap. XXVI.
De gangræna, & sphacelo Galeni.	Cap. XXVII.
De abscessibus.	Cap. XXVIII.
De strumis, & phymate.	Cap. XXIX.
De fistula.	Cap. XXX.
De bubonibus.	Cap. XXXI.
De erysipellate, hoc est igne sacro.	Cap. XXXII.
De herpete.	Cap. XXXIII.
De scirrhis.	Cap. XXXIIII.
De œdemate.	Cap. XXXV.
De terebintho.	Cap. XXXVI.
De epinyctidibus.	Cap. XXXVII.
De ligamentis dissectis.	Cap. XXXVIII.
De thymo.	Cap. XXXIX.
De ficis.	Cap. XL.
De furunculo, qui dothien uocatur.	Cap. XLI.
Ad epinyctidas.	Cap. XLII.
De uerrucis, myrmecio, & similibus.	Cap. XLIII.
Ad ganglia.	Cap. XLIIII.
Ad perniones.	Cap. XLV.
Ad digitorum, totiusq; pedis rimas.	Cap. XLVI.
Ad pudenda ulcerata.	Cap. XLVII.

De leuce, alho, melane, lepra, & scabie.

Cap. XLVIII.

De impetigine.

Cap. XLIX.

De inflatione.

Cap. L.

De elephantia.

Cap. LI.

ORIBASII SYNOPSEOS

AD EVSTATHIVM FILIVM,

LIBER SEPTIMVS.

De simplicibus ulceribus. Cap. Primum.

¶ **Q**UONIAM simplex ulcus est solum diuisio, si quis partes diuisas fascia in orbem circundata committat, diductæ partes absque ullo negotio coalescent. Cum uero alterum ulceris labium in obliquum uersum sit, inde incipienda est deligatio, & in contrariam partem adducendum: cum uero in utranque partem labia sunt diducta, principium deligandi ab utroque sumendum est, atque ita labia in unum adducenda: nam cum nihil intra oras inciderit, ut pilus, aut arena, aut oleum, aut sordes, aut aliud generis eiusdem, ulcus omnino concrescet. Verum si magnum ulcus sit, ut partes diductæ in unum penitus conducere non queant, aut sanies sit ibidem accumulata, aut dolor urgeat, huiusmodi ulcus ex sola coniunctione conglutinari non potest: opus uero est medicamento exsiccante, quod aggregatam saniem consumat, & ne alia præterea fluat, impediat. Ex liquidis igitur optimum est uinum, deinde posca, atque etiam mulsa. Inter cætera uero ulcus glutinant folia quercus illita, itemq; salicis & brassicæ: necnon etiam chamaeæ fructus & folia, succusq; austerioris, &

siccioris plantaginis: papyrus posca, aut uino imbuta, & in orbem circumdata. Recentia uero ulcera glutinant pini, & piceæ folia, & cortex recens instar ligamenti inuolutus: spongia noua cum aqua, aut posca, aut uino, caseus recens ante lenigatus. Extrinsecus autem imponuntur folia lapathi, aut uitis, aut betæ, aut lactuæ. Caseus uero ex acido lacte confectus etiam uulnera maiora conglutinat: pira syluestria fluxionem reprimunt: cauda equina herba illita neruos etiam incisos iungit. Isatis satiuæ ulcera in duris corporibus etiam si in capitibus musculorum sint, persanat: cupressi folia, & germina, nouelli globuli, et teneri in duris quoque corporibus prosunt: sed eis miscenda est in puluerem redacta aranea, quæ farinam excipiat è muro molis uicino: myrrha ex aqua illita, uel thuris lacryma: terrestres lumbrici etiam neruos præcisos agglutinant, pentaphylli folia cum melle, allia combusta illita. Ad ulcera autem inueterata facit anagallis cum cerato; itemq; hordeum combustum, & cerussa cum cerati myrtei triplicato pondere. Ad ulcera capitis myrrham aridam insperge, eamq; non madefacito, nam celeriter in unum conducit; uel aridam aloen, aut aristolochiam ex aqua tritam: id quod ossa quoque committit: aut thuris lacrymam, et myrrham paribus portionibus contere, & cum melle, & uino coque, donec mediocrem spissitudinem acquirant, deinde linteo imposita applicato. Ad uulnera porro, quæ cum dolore, & inflammatione affligunt, ualet malum punicum dulce uino incoctum, tritumq; et illitum; est enim hoc

ORIBASII SYNOPSIS

remedium admirabile, & usu multiplici commenda-
tum: nam & ad ulcera capitis, & pudendorum,
& ad ea quæ in toto corpore dolorem inuehant, &
item ad inflammationes oculorum est accommodatum.

De cauis ulceribus. Cap. II.

CAVVM ulcus humidum est, atque sordidum,
eo fit, ut medicamenta postulet, quæ modice exsic-
cent, & abstergeant: huius generis sunt lacryma
thuris, farina hordei, fabarum, & erui, iris, ari-
stolochia, cadmia, panax, & pompholyx: si medi-
camentum ad creandam carnem adhibitum nihil pro-
ficiat, ad aliud erit sic transeundum: si maior sordi-
um copia, ulcusq; ipsum sit humidius, scire conue-
nit, medicamentum minus desiccasse: idq; mellis ad-
mixture erit intendendum: si purum, & absque hu-
more uideatur, plus quàm oportebat exsicasse: idq;
olei, & cerati mixture erit molliendum. Fit quan-
doque, ut cum medicamen sit uehementius, pars
aliqua carnis colliquescat ita, ut ulcus sordidum, &
humidum perinde appareat, ac si medicamentum
minus quàm par est, exsicasset: sed huiusmodi ul-
cus dum consumitur, magis cauum efficitur, labra
intumescunt, rubetq; ipsum, & inflammationis est
particeps: & sæpenumero æger se erodi manifeste
sentit. In eo uero, in quo medicamentum minus ex-
siccatur, nihil tale euenit: putredo igitur lignorum, &
præsertim eorum, quæ moderate adstringendi refri-
gerandi, & abstergendi uî prædita sunt, quemad-
modum

modum ulmus, ulcera purgat, eaq; purgata carne implet. anemonæ quoque appositæ idem præstant. Pini cortex derasus, contritusq; cum cerato & lin- teis illitus cauis ulceribus, & præsertim recentibus adhibetur. ea enim carne replet. Cavitates autem sordium plenas expurgat marrubium cum melle, aristolochia cum melle, & oliuæ colymbades illitæ.

De ulceribus, quibus est cicatrix inducenda.

Cap. III.

SI carnem ulcerum, quæ ad cicatricem perdu- cenda sunt, ita exsiccemus, atque adstringamus, ut non solum id quod præter naturam abundat, discu- tiamus, sed etiam id quod secundum naturam est, attingamus, ulceris extremitatem cuti similem effi- ciemus: & ulceri cicatrix inducetur. ualent autem ad hanc rem, galla immatura, & malicorium mo- dice exsiccans, quæq; citra adstriktionem, rosionemq; exsiccant. atque hæc etiam cicatricem inducunt: ut myrrha, spuma argenti, & ostrea, si cumentur. hæc namq; sicca inspersa ad cicatricem sæpenumero perduxerunt, pini cortex cum myrteo cerato, hede- ræ flos cum cerato, lilij radix cum rosaceo. Vetera autem ad cicatricem perducit uiscum cum lachryma thuris, ærugo & diphryges paribus portionibus cum myrteo cerato.

Quomodo caro ulceribus supercrescens exedatur. Cap. IIII.

CARO ulceribus supercrescens tollitur medicamentis iis, quæ ualenter exsiccant: cuiusmodi est asiæ lapidis flos, & testacea omnia combusta mediocriter: & erinacei utrique cum toto corpore concretati; itemq; diphryges inspersum. Atramentum uero sutorium & squamam æris insperge.

Ad ulcera, quæ in summa cute sunt, ad intertrigines, ad abrasa, inueterata ulcera, senilem, teneramq; cutem. Cap. V.

ARGENTI spumæ chrysitidis drachmæ L. ceræ drach. XX. resinæ siccæ ex picea drach. XII. olei hemina. argenti spumæ in oleo coctæ ceram & resinam adijcito. ubi emplastri spissitudinem acquisuerint, ab igne auferto, in pilamq; conijcito, & emollitis utitor. Sed cutis abrasa non est ab ulceribus amputanda, sed medicamentum ei indendum: & foris etiam aliquod medicamentum accommodatum imponendum. sic enim, licet iam nigrescat abrasa cutis, sæpenumero agglutinatur. Si uero ulcus carne nudum sit, cicatrix difficiliter inducitur, cum et erodatur, & sordidum sit. Abrasa autem ab inflammatione tuetur rhu rubrum læuigatum cum melle illitum. & iunci rotundi coma cremata & cum melle imposita. Ad intertrigines uero, quæ à

calceis efficiuntur, ualet pulmo agninus, & suillus, & caprillus. Porro cutim ab æstu adustam non iuuant ea, quæ calefaciunt, sed quæ inflammatio- nem sedant. hic uero cinis exsiccandi uim habet, cepam cum adipe gallinaceo læuigato, gallam aduri- to, contundito, & illine. acaciam aceto dilue, & inungito.

Ad igni combusta. Cap. VI.

QVÆ igni combusta sunt, medicamentis in- digent quæ citra euidentem calorem aut frigidita- tem abstergeant. ergo terra chia, & cimolia, & terra omnis leuis illita ex aceto non ualde acri, uel aqua admixta egregie facit, & pustulas uetat ex- citari. itemq; ouum integrum crudum statim impo- situm lana molli exceptum. nam & moderate refri- gerat, & citra mordicationem exsiccat. præterea atramentum scriptorium illine. lenticulamq; ubi decoxeristere, & illine. Lixiuum cum calce uiua cerato admisce, illitumq; linteolo impone. partes ul- ceratæ porris tritis oblinuntur. Columbinum stercus linteo inuolutum combure donec in cinerem rediga- tur, eoq; oleo diluto utere. mirifice autem facit pinæ aut piceæ cortex, aut adiantum siccum læuigatum, aut myrti folia combusta, & trita. horum uero unumquodque etiam cum cerato coniunctum facit. Ad uisiones uero ex aqua calida priusquam pustulæ prodierint, aqua oliuarum halmadum continue as- persa ualet. ipsæ quoque oliuæ contusæ imponun-

ORIBASII SYNOPSEOS

tur . aut alumen scissile ex aceto contere , & illine .
Vel , ut Adamantinus facere solebat , liliorum bul-
bos cum rosaceo tere & ad sordium spissitudinem
redige , atque illine .

Ad exanthemata . Cap. VII.

EXANTHEMATA ex crassis humoribus
in cute concretis , & magis cum superior pellicula est
densior , oriuntur . Qui hoc morbo vexantur , per
cutem sunt uacuandi , nec procul in altum attrahen-
dum est per aluum aut uomitus euacuando . Sed
nemo putet , me id consilij dare , huiusmodi humo-
res non esse per aluum euacuandos : quia in quibus
humorum plenitudo infixata est , primum est adhiben-
da purgatio . quod si quis non faciat , sed prius di-
scutere aggrediatur , humores obstruet potius , quam
per cutem euacuabit . porro humorum qui cuti sunt
impacti , curatio ex adurentibus & calefacientibus
ineunda est . idq; precipue cum lata fuerint exan-
themata . ea enim humorem neque tenuem , neque
calidum ; sed satis & frigidum & crassum esse in-
dicant . Ergo lauri tenerorum foliorum , & rutæ , et
mannæ pares portiones conterito , atque illinito . Cerae
drach. octo . sulphuris tantundem , * salis drach.
VI . arida conterito , ijsq; olei mediam heminam af-
fundito , & simul incoquito : & emplastro facto
utitor . Sed coctioni est diligenter assistendum , siqui-
dem ualde efficax medicamentum est .

Alter
codex
habet
aloes .

De pruritu. Cap. VIII.

PRVRITVS excitandi sunt, cum ex alto euocare humores oportet: prohibendi uero, cum partes prurientes periclitantur, ne aut scabie, aut lepra, aut aliquo alio maligno ulcere corripiantur. cæterum prohibentur medicamentis repellentibus, uel etiam pruritum tolerando, neque contrectando: siquidem ita quoque sedari pruritus consuevit. Pruritus uero à scabie excitatos aqua marina calida, aut aceto calido perlue. Simili quoque modo agrestis cucumeris decocto persperge. Vel uitis ueteris corticem infictili frigito, eoq; locum scabiosum fricato, butyroq; illinito, & alligato. hocq; medicamento donec locus consanescat, utitor. Iam uero opium cum liquido cerato inunctum & pruritus, & pustulas, quæ psidracia dicuntur, mitigat.

De pustulis, quæ phlyctænæ nominantur.
Cap. IX.

PHLYCTAENAS quoque acuta acu, qua parte defluxus humoris subest, perforare oportet: deinde humorem leuiter exprimere, & cutim obductam sinere. Si occluso foramine phlyctæna impletur, ea erit eodem modo perforanda: & cutis comprimenda. atque ita compressa seruanda est, donec id, quod sub ea ulceratum est, ad cicatricem ueniat. Antequam igitur pustulæ erumpant, coctam len-

T iiij

ORIBASII SYNOPSEOS

ticulam cum aqua læuigatam illinito : aut mali gra-
nati uirgulta cinere calido tepefacta imposito , lo-
cumq; torrefacito. Si autem ruptæ fuerint , ulcusq;
sit excitatum, adeps suillus liquefactus cum lenticula
læuigata linteo illinitur , & imponitur, aut lilij ra-
dix aqua incocta & contrita cum cerato adhibetur .

De ulceribus quæ cicatrice obducta iterum rum-
puntur. Cap. X.

NONNULA ulcera sunt , quæ induc-
ta cicatrice , frequenter non multo post tempore , ite-
rum inflammatione infestantur , & rumpuntur ,
etenim osse aliquo affecto , quandoque caro circun-
data ad cicatricem facile perducitur , & sanitatem
plane uidetur adepta esse : sed cum humoris ualidus
defluxus paulatim ex osse in profundo corrupto , de-
labitur , tum & inflammatio , & pus suboritur ,
quibus cicatrix obducta deraditur . ecquæ igitur est
horum ulcerum curatio ? nimirum tanta exsiccatio
ut os affectum decidat . Ossium autem sinus conca-
uos facile replebis , si papaueris syluestris , & ficulna
folia læuigata cum polenta & uino illeueris , aut si
alterci seminis & atramenti sutorij par pondus con-
triueris , & imposueris . Paucedani uero radix os-
sium squamas celeriter disiungit .

De ulceribus malignis. Cap. XI.

MALIGNA ulcera , quæq; difficulter ad ci-

catricem perducuntur, itemq; chironia, & putrida
 lemnia sphragis uehementer adiuuat. eius usus quan-
 titas ex malitia ulceris æstimatur. nam ad ulcus
 quod tetri odoris est, admodumq; flaccidum, & sor-
 didum lemnia ex aceto acerrimo diluitur ad luti spis-
 situdinem. adhibetur quoque ex uino, aut aqua,
 aut oxymelite, aut posca, aut mulsa, aut quoquo
 modo usus postulet. Accommodatum uero medica-
 mentum erit, si quis eam in pila plumbea cum plum-
 beo pistillo confecerit, rosaceum aut immaturum
 oleum affundens, aut semperuinæ succum, aut co-
 tylidonis, aut lactucæ, aut psyllij, aut omphacij: et
 tanquam liquore aliquo ulcera confricuerit, atque
 inunxerit. optimum enim habebit medicamentum
 ad carcinode, malignaq; ulcera, ad pudendorum,
 testium, & mammarum inflammationes. & item
 ad sedis ulcera, aut rugas eminentes. porro centau-
 rium minus recens inueteratis ulceribus, et quæ dif-
 ficulter cicatricem recipiunt, ad cicatricem perducit,
 & maligna sanat: itemq; cupressi folia, & germi-
 na, & globuli noui & teneri: & humores qui in
 flaccidis, & putridis affectionibus in profundo sunt
 demersi sine molestia & tuto depascunt. Cyperi ra-
 dices ulcera, quibus propter nimium humorem in-
 duci cicatrix difficulter potest, mirabiliter inuant.
 Cucurbitæ aridæ combustæ cinis ulceribus humidis si-
 ne inflammatione putrescentibus, & præsertim ijs,
 quæ in pudendi præputio sunt, conuenit. Simili
 quoque modo benefacit anethi radix. plantago etiam
 malignis ulceribus, defluxionibus, et putredini con-

ORIBASII SYNOPSEOS

uenit. & isatis satiua omni ulceri maligno uirilliter
obstitit, licet putrescat, licetq; depascatur. si uero
uehementior forte, quam agrinatura ferre queat,
tibi uideatur, eius foliis læuigatis addere oportebit
uel panem, uel hordeaceam farinam, aut frumen-
taceam, aut polentam pro ratione affectionis, quæ
in unoquoque sit. Testaceis porro utimur ad cauita-
tes diuturnas, quæq; uix carne implentur, quæ ex
defluxionibus sunt, & fistulosæ ac profundæ sunt.
Lanæ autem combustæ carnes flaccidas ulcerum ce-
lerrime liquefaciunt; platani uero cortex combustus,
atque inspersus, ulcera quæ propter nimiam humi-
ditatem flaccida, sordidaq; sunt, curat. paucedani
radix malignis ulceribus illita præstantissimum me-
dicamentum est. nam & purgat, & carne replet,
& ad cicatricem perducit. aloë ulcera, quæ egre
ad cicatricem perueniunt, & præsertim quæ in sede
& pudendis sunt, curat. est etiam ad earundem
partium inflammationes utilis ex aqua dissoluta. Ul-
cera uero antiqua sanat cera in sole emollita cui mul-
tum squamæ æris, aut chrysocollæ sit adiunctum.
est autem linteo illinenda, & adhibenda, cuius sple-
nium non est continuo auferendum. Ad chironia
autem ualet hoc, quod habet squamæ æris drach. X.
ceræ tantundem, aluminis drach. II. ceram calefa-
cito, emollitoq; & arida in pollinem redacta excipi-
to, ijsq; linteo impositis utitor. Ad effera autem ul-
cera malicorium læuigatum combustum imposito.
aut alumen scissile ustum tritumq; inspergito. aut
hoc medicamentum adhibe, quod constat ex hyssopi

dracbmis quatuor . uuæ passæ drach. quatuor . nitri
drach. II . loco prius melle illito hæc trita applican=
tor . Putrida uero & depascentia ulcera ualentiori=
bus remedijs indigent . qualia sunt chalcitis , auri=
pigmentum , & calx . hæc enim æque , ac ignis , ad=
urunt . & quandoque iis à morbo uictis ad ignem
confugimus . Iam uero marrubium ex uino coctum
illine . eruum læuigatum cum melle impone . oliuæ
teneræ foliis in uino coctis & contritis eodem modo
utitor . præterea marina aqua calida perfundenda .
cæterum uermes , qui in ulceribus putrescentibus
sunt , calaminthæ succus aufert .

Ad carbunculos. Cap. XII.

SANGVIS melancholicus effectus atque fer=
uescens , cutimq; accendens carbones gignit . quocirca
cum crusta exoriuntur pustulis , quæ phlyctæne ap=
pellantur , alius præcedentibus : ut in igni ambustis
fieri consuevit . febrim quoque acutissimam , & pe=
riculum celere inuehunt . cum uero pruritu uexen=
tur , quandoque una , quandoque plures pustulæ
erumpunt exiguæ , & frequentes , et continuæ mi=
lio similes , quæ ruptæ ulcus pariter cum crusta fa=
ciunt , cuius color quandoque cinereus est , quando=
que niger , caro uero circumdata feruida inflamma=
tione tentatur , nigroq; colore perfunditur ; & non
secus quam bitumen et pix splendet . huiusmodi ue=
ro est bilis exquisita atra . Qui adhibere huic morbo
medicinam uelit , ei à uenæ sectione incipiendum est ,

ORIBASII SYNOPSEOS

euacuandumq; usque ad animi defectionem. Scarificare quoque post sanguinis missionem non erit incommodum. id quod altioribus plagis propter succi crassitiam erit faciendum. affectæ autem particule inducuntur, quæ moderate repellunt, atque digerunt: quale est cataplasma quod ex plantagine, & lenticula cocta constat: cui mica sit adiuncta panis, qui in furno confectus sit, qui neque ualde à fure sit purgatus, neque ualde sordidus sit. Super ipsum uero ulcus aliquod medicamentum ualens imponemus, ut quod ad Andronem auctorem refertur, uino dulci diluentes ad sordium spissitudinem. Sedata autem feruida illa inflammatione, ulceri perinde atque alijs, cicatricem inducimus. Auellanae ueteres oleosæ carbunculos ad pus perducunt, itemq; cupressi folia & germina, noui & teneri globuli cum polenta, uua passa acinorum expers, et trita. ficus coctæ in uino contusæ.

De cancro. Cap. XIII.

I A M uero canceri quoque ex atra bili feruente oriuntur: quæ si acrior fuerit, cum ulcere erumpunt: quam ob rem colore nigriore sunt quàm inflammationes: uerum absque caliditate: sed in his uenæ magis, quàm in inflammationibus implentur, & distenduntur, neque ita rubent, ut in inflammationibus, sed color earum sanguinis colori respondet. ceterum cancer propter huius humoris crassitiam non sanescit: siquidem neque repelli, neque discuti queat,

neque totius corporis purgationibus cedat : mitioraq;
 medicamenta adhibita negligat, à uehementioribus
 autem magis iritetur. Possumus tamen in initio pro=
 hibere, ne augeſcat, melancholici humoris euacua=
 tione : prius quàm altius in affecta particula impin=
 gatur. Euacuabimus autem, aut ex aliquo ſimplici,
 ut epithymi drach. quatuor in ſero lactis, aut mulſa
 propinatis, aut ex hiera, quæ ueratrum nigrum re=
 cipiat : loco autem affecto ſuperpoſitum in ulceratis
 facit ſine dolore hoc medicamentum : ſolani ſuccus
 linteo molli in eo intincto adhibetur : extrinſecus uero
 lana molliuscula eodem quoque ſucco imbuta applica=
 tur, adhibita diligentia ne hæc ſicceſcant, ſucco cōtinen=
 ter affuſo. Erit etiam ex ulceratis cancris accommoda=
 tum id medicamentum, quod ex pompholyge conſtat.
 Viſtus autem ægrotanti inſtituatur ex ptiffanæ cre=
 more, & ſero lactis : & ex oleribus, ex malua, cu=
 curbitaq;, & his ſimilibus : ex piſcibus uero ſaxati=
 les ; itemq; aues omnes, præter paluſtres conueniunt.

Decarne contuſa, & ſanguinis coitu ſubter
 cutem, quod ecchymoma dicitur.

Cap. XIIII.

C V M caro ab aliquo pondere ſuperincidente
 contuſa ſit, exilesq; uenæ, quæ in ea ſunt, ruptæ
 fuerint, ſanguis profunditur, ut ſolet cum tunica
 uenarum rariore facta tranſcolat : iſq; ſub cute cola=
 lectus facit id, quod ecchymoma nominatur cute
 etiamnum integra. Noſtrum in hoc conſilium eſt, con=

ORIBASII SYNOPSIS

cretum sanguinem dissipare: id quod celeriter faciendum est, ante quàm nigrescat. In initio autem adstringentia sunt digerentibus admiscenda, propterea quod tunica uenarum contusæ densatione indigent: post hæc uero solis digerentibus, sine adstringentibus utimur: scarificatis autem initio ecchymomatis reliquam deinde curationem adhibemus. Horum porro species sunt quæ sugillata appellantur, & liuores ex ictu contracti, & inter ungues sanguinis concursus ex percussione proueniens. Cæterum pellis ouis recens detracta eos, qui flagris cæsi sunt, potius quàm alia omnia, die unico persanat: præterea hydropiper unâ cum fructu illitum sugillata, & induratos tumores adiuvat, & discutit.

De ruptis, & conuulsis,

Cap. XV.

R V P T A cum ecchymosi omnino sunt: medicamentisq; mediocriter calefacientibus curantur: quale est acopon, quod ex nigra populo conficitur, & quæ similia sunt: Curandum uero est, ut in ruptis, quæ in profundo corpore hærent, medicamentorum uis intendatur, ut magis acria, magisq; incidentia admoueantur: talibus autem cucurbitulæ usus prodest: cæterum cum totum ecchymoma celeriter perhalitum digestum est, rupta caro facile coalescit: sin longiore spatio, sordes subnascitur ita, ut iam coire ruptio non queat: labra enim inter se tantum prope admouentur, ex quo fit, ut leue momentum ea fa-

cile separet: & medium locum aliquo humore impleat: & quodam modo nouum continuo ecchymoma gignatur, & primo simile, nisi quod hoc celerius, quàm illud, digeritur: constatq; ex tenui sanie, cum prius ecchymoma esset à sanguine. Conuulsa autem fibris quibusdam distractis fiunt, leniriq; tantum desiderant, quoad dolor sit leuatus, conglutinari enim non possunt: cæterum aristolochia rotunda ruptis, & conuulsis, si quid aliud, est accommodata: itemq; maioris centaurij radix, eiusq; succus, & rheum, & costus, & bdellium cum oxymelite in potu acceptum.

De luxatis, & contusis. Cap. XVI.

AD articulos luxatos, contusosq; valent lanæ succidæ, spongia oxelæo imbuta, & imposita, bulbi elixi teneri cum melle, aut cerato: sal læuigatus, farina cum melle, agni folia, & sal, & nitrum tostum cum cerato: utere etiam aquæ marinæ calentis superfusione. ubi inflammatio, doloresq; conquieuerint, partes eluxatas etiam confricare rite poteris.

Quæ spicula, surculos, spinasq; educunt. Cap. XVII.

SPICVLA, arundines, spinasq;, & surculos educunt ambæ anagallides, aristolochia, ammoniacum cum melle, alterci fructus tritus illitus. Arundinis radicem contunde, & melli admixtam in linteo

ORIBASII SYNOPSEOS

large illinito, imposito, atque alligato, subito enim educit.

De reduuijs. Cap. XVIII.

REDVVIAS paruas, & incipientes galla cum melle reprimat, & prohibet confirmari: ubi uero caro præter naturam excreuerit; consilium est, eam erodentibus absumere, & colliquare: Valet autem ad reduuias aurium sordes, & lycium: quæ uero suppurata sunt, acu perforari, humorq; emit ti, & sponsia aqua imbuta imponi debet: aut len tricula cum aqua trita illini: uel etiam rosas uiridibus, aut siccis aqua perfusis, tritisq;: aut polenta trita cum aqua: caro autem est ex omni parte ab ungue ramentis lintei abducenda: porro ungues contusos myrti, & mali punici folijs teneris contritis illine: unguibus autem subcruentis farinam pice admi xtam adhibe: ut autem ungues, qui male affecti fue rint, decidant, sulphur tritum suillo adipe exceptum impone: ut uero scabri quoque abscedant, utitur hoc, quod habet uisci quercini, sandarachæ, fœni græci singulorum unc. duas, cantharidum thapsiæ singu lorum unciam, aceti quantum satis est. Ad idem ua let fex sicca cum cerato imposita, aut caro ficuum abiectis seminibus contusa, aut unguem pice sub unctum sulphure, & sandaracha tritis pari pon dere illinito: unguis autem diligenter radendus, ad æqualitatem redigendus, & uinciendus est: uten dumq; ijs, quæ ad ungues abscedentes ualent: super

reduuias autem, quæ in digitis sunt, thuris lachrymam tritam impone, & alliga: aut eruum tritum eodem modo: aut thuris infecti drach. unam, sandarachæ duplum: trita radici unguis applicato: diligenterq; inspergito, supra uero linamenta sicca posito: hoc statim reduuias exsiccat. Est et aliud bonum, quod etiam ualde est ad maligna ulcera accommodatum: gallarum, malicorij acidi, squamæ rubri æris, & caricarum combustarum pares portiones tere, et misce cum melle, & ad unguenti spissitudinem redige: linamenta intinge, & bis in die impone, & liga, locis neque unctis, neque madefactis: si uero humor subsit, sponsia uino perfusa eundem abstergebis.

De ulceribus articularum. Cap. XIX.

ARTICULI sunt carnosæ partibus sicciores, idcirco cum ulcerati sunt, siccioribus egent medicamentis: ergo Polyidæ pastillus ex uino ad sordium spissitudinem subactus, itemq; medicamenta, quæ æque ac is, desiccant, probe faciunt: marina quoque & muria sæpenumero irrigatos articulos melius affectos uidimus: quam ob rem in articulis utendum est ijs, quæ maiorem etiam exsiccandi uim habent.

De sanguinis profluuio. Cap. XX.

SANGVINIS profluij remedium est appositus partis uulneratæ situs: huiusmodi est is, qui sursum uergit, & caret dolore: nam si infra uer-

ORIBASII SYNOPSEOS

gat, doloremq; afferat, tum non solum mouebit profluuium, sed etiam si non sit, prouocabit. Cum ergo particula uulneratae sunt, & sanguis fluit, statim digitum ori uasis ex quo sanguis effluit, ad moueto, leniterq;, & citra dolorem praemens: ita enim grumo compacto sanguinis defluuium sistetur, eo suppresso, medicamentis etiam sanguinem sistentibus utendum erit: inter quae, illa quae obstruunt, quae emplastica nominantur, potiora sunt crustas inducentibus: siquidem interdum cum crusta excidit, ne iterum sanguis fluat, periculum est; optimum uero, quod etiam ualet ad defluuium sanguinis e membranis cerebri, est hoc, thuris pars una, aloes dimidium, albo oui subigitur ad mellis crassitudinem, deinde leporis mollissimis pilis excipitur: tum ulceri toti liberalissime imponitur; fasciâq; linea alligandum est: cuius fasciâ primi quatuor, aut quinque amplexus super ipsum uas profluens iniiciendâ nobis sunt, inde uero ad radicem uasis ducentur: tertio uero die solues: siq; medicamentum toto adhuc ulceri adhæret, aliud rursus superimpones, ac ueluti linamentum, quod ex pilis factum est, madefaciens ita deligabis, ut initio fecisti: sin sua sponte linamentum excidat, radicem uasis digito blande comprimens, quatenus nihil defluat, hoc leniter auferes, aliudq; impones: & quoad uas carne muniatur, curare ad hunc modum debebis: at quae crustas generant, ubi crusta decedit, magis nudam partem, quam pro ipsius naturali habitu, derelinquunt: & saepe numero postea quàm crusta decedit, profusio sanguinis,

nis, quæ ægre suppressi potuit, superuenit: quam crustificis medicamentis non secus, atque ignitis ferramentis uti necessitas cogit, ubi ex erosione putredinis profusio sanguinis concitatur. Isatis satina super partibus, è quibus sanguis fluit, imposita, egregie sistit: idem faciunt gallæ adustæ: quæ cum ignitæ sunt, aceto aut uino sunt extinguendæ. Gypsum, & oui candidum tenerum, farinamq; triticeam puluerulentam, qualis parietibus adhæret, misceto; medicamentum ad sanguinis profluvium accommodatum conficies: quod ubi confeceris, leporis pilis, aut aliqua alia re pariter molli excipiendum erit. Ad sanguinis autem profusiones, quæ ex ore, aut thymis, aut formicis, aut uerrucis, aut hæmorrhoidibus fiunt, porri folia contunde, atque adhibe: aut rhoen rubram, aut acinos, aut capitula punici mali contundens impone: aut spongiam nouam pice cruda intinctam adure, & trita utitor: est enim hoc ualde efficax. Fluxionem uero sanguinis ex ore comprimit decoctum frigidum rosarum uiridium, aut siccarum: aut clauiculorum uitis, aut lentisci foliorum, aut myrti, aut rubi, aut malorum cydoniorum, aut punicorum, aut acinorum, aut lenticularum: ijs etiam utendum erit in seffibus frigidis, qui sedi, atque utero conueniunt. Cæterum uictus ratio ijs, quos sanguinis exercet profusio, sit ex adstringentibus, atque incrassantibus instituta: huiusmodi sunt alica, farinaq; pura decocta, caseus mollis, bulbi cocti, pisces assati, palmulæ, uinum nigrum ansterum, lenticula, polenta, ouorum tenerorum ui-

ORIBASII SYNOPSEOS

telli, pira sylvestria, mala cydonia, sorba, mespila;
 & quæ sunt his consimilia. Ad sanguinis autem flu-
 xum è naribus ualent platani globuli exsiccati, quos
 re aliqua ex setis confecta fricabis, semen proijcies,
 lanuginemq; collectam in uase fictili nouo repones:
 cum usus exigit, hæc tenuia per calamum inspira:
 frontem autem, & nasum gypso, aut luto figulari
 obline. Ad idem facit etiam porri succus lana co-
 acta, aut linamento exceptus, & naribus inditus;
 & manna succo porri coacta, & imposita. Foris
 autem oliuæ folijs læuigatis teneris nasus illinendus
 est: & suffitum ex cicuta super molli cinere na-
 ribus admouebis: & spongijs, aut lanis aqua fri-
 gida imbutis meatus utriusque pinnae naris obstru-
 es, crura, brachiaq; uincies, frontem, & tempo-
 ra oblines agglutinantibus ijs, quæ ad oculorum
 defluxiones faciunt: si uero grumi aliqui sub-
 sint, cum sanguinis profusio adhuc perseuerat,
 eos conueniet exprimere: celeriterq; iterum uti medi-
 camentis sanguinem comprimentibus: & narium
 chartilaginem sub ipso osse duobus digitis pollice, &
 indice comprimere. Prodest uero in hisce profusioni-
 bus, & in ijs, quæ ex intestinis fiunt, porri succum
 ad cyathos duos potui dare: aut lauri tenera folia
 contusa in oxymelite: aut thuris, & lauri pares por-
 tiones læuigabis in uino nigro, quod pari facultate
 constet, & bibendum propinabis: aut tosti oui uitel-
 lum ex aquæ portiuncula contritum præbe, aut fa-
 rinam puram crudam, & thus, & gummi pari-
 bus portionibus cum aqua tere, & dato.

Ad cicatrices nigricantes, & quæ ex impetigine
fiunt, & stigmata, Cap. XXI.

NIGRAS cicatrices tollit inunctum oleum in
quo bryoniæ albæ, & nigræ radix incocta sit, do-
nec succum reddat, calamintha uino cocta, argenti
spuma rosaceo oleo candido lota. Cicatrices uero, quæ
fiunt ex impetigine concolores reddit adeps asininus
illitus cum argenti spuma: erucae succus cum argen-
ti spuma inunctus: stigmata exterit ranunculus il-
litus, aut capparis folia, aut cerussa cum aceto inun-
cta: id uero processu temporis aufert: uibices denique
concolores statim facit oleum liliaceum continenter
subunctum.

De neruis uulneratis. Cap. XXII.

NERVVS uulneratus & dolore, & inflam-
matione maiore, quàm alia, propter sensus excellen-
tiam corripitur. quo circa cutis uulnus apertum est
seruandum, ut sanies per ipsum effluat: uulneriq;
adhibenda medicamenta sunt, quæ dolorem leniant,
& aditum effluxui patefaciant. ergo calidam a-
quam, quæ cæteris apta est inflammationibus, his
aduersissimam esse sciendum est, & accommodatius
ad has esse, ut oleo tenuium partium, & experte
adstriktionis irrorentur. Ex medicamentis autem ido-
nea est resina, aut terebinthina, eaq; per se in pue-
ris, mulieribus, & iis qui molli sunt carne: in cæte-

ORIBASII SYNOPSEOS

ris uero cum euphorbio : itemq; propolis & per se , et cum euphorbio emollita : siq; nonnunquam duriora corpora contigerint , cum aliquo subtiliore oleo . Cataplasmate autem in nervis inflammatis , et putrescentibus uti quispiam poterit , quod ex farina hordei , aut fabarum , aut erui in lixiuio stillatitio , aut oxymelite cocta , sit confectum . Cerato uero uti poterit hoc , quod habet ceræ unc. III . euphorbii unciam : aut fimi columbini in durioribus corporibus , olei unc. II . Conuenit etiam basilicum medicamentum , quod nitrum recipit , aut calcem uiuam , aut euphorbium , aut sulphur uiuum , aut fimum syluestris columbæ : ut in tetrapharmaci libram , horum alicuius unciam coniicias . Iam uero in agro , ubi tibi nihil suppetat , poteris recentem , pinguemq; propolin uulneri admouere . aut fermentum solum propoli mixtum : aut tithymali succum fermento admixtum . Porro cataplasmatibus ex lixiuio stillatitio atque oxymelite , et farina fabarum , aut erui , aut cicerum , aut lupinorum amarorum , aut hordei , aut polenta , non solum cum inflammatione tentantur ; sed etiam statim in ipso initio utendum est . Si uero nervus non punctus sit , sed plane cæsum sit uulneratus ita , ut ipsa etiam cutis subiecta sit diuisa , ut nudus nervus , et per directum et non per transversum diuisus conspiciatur , tum nullo ex iis medicamentis quæ ex euphorbio constant , quæq; non secus acria sunt , uti oportet . nervus enim nudatus horum uim , quæ uehemens est , ferre non poterit . Calcem igitur æstiuo tempore sæpe lotam , et oleo co-

piofiore dilutam cape. Facit etiam ad hanc rem, quod ex pompholyge conficitur, & quod ex melle, in rosaceo liberaliore eliquatum. nihil autem horum debet uulnus contingere, cum enim neruus sensus ui præstat, tum uero frigida temperatura est; et cum parte cæterarum longe principe continuus est. quin ne oleo quidem huiusmodi ulcus irrigare conuenit. fit enim sordidum, ergo sanies tantum abluenda est molli lana specillo circumuoluta. Si omnia succedant ex sententia, etiam uino dulci citra periculum madefaciemus. Postquam uero denudatus neruus fuerit contectus, linamenta aliquo medicamento quod angustis uulneribus accommodatum sit, intincta, quale est quod ex euphorbio, aut fimo columbino paratur, extrinsecus circumducere oportet ita, ut etiam sanas partes large complectatur. cum uero transuersum uulnus est, maius periculum conuulsionis imminet: sed quantum ad curationem pertinet, eodem modo progrediendum est. Victus autem adhibeatur tenuior, quies imperetur, lectus mollis esto. oleo liberaliore alæ, caputq; perfundantur. Si uero nerui contusi sint, cumq; iis est contusa cutis, & exulceratio subsequitur, cataplasma ex farina fabarum & oxymelite conuenit. cumq; contusioni coniunctus est dolor, pix liquida miscetur. Si uero citra cutis contusionem eueniat, oleo calente cui digerendi facultas insit, sæpissime perfundere oportet. Si totus neruus sit præcisus, periculum nullum sequetur, sed membrum mutilum reddetur, curatio uero eadem, quæ aliis quoque ulceribus, adhibebi-

OIBASII RSYNOPSEOS

tur. Liquefactum medicamentum nervis compun-
ctis idoneum. facit etiam ad morsos à rabiosis. Ace-
ti sextarius, picis pinguis lib. opopanax unc. III.
opopanax aceto solutum magis læuigabis: picem
liquefactam, mixtamq; incoques. est autem hoc me-
dicamentum ad nervos compunctos accommoda-
tum, utpote quod compunctionis os conuiuere non
sinat: quemadmodum etiam in iis, qui à cane ra-
bioſo morſi ſunt, ne ulcus ad cicatricem perducatur,
prohibet. Sed in duriusculis tantum corporibus fa-
cit. Si uero in pueris, aut mulieribus, aut molli car-
ne præditis compunctis hoc uti uelis, tibi licebit ip-
ſum ex aliquo digerente, ut amaracino, aut opobal-
ſamo, aut oleo uetere liquefacere.

Ad articulos relaxatos. Cap. XXIII.

FACIT ad laxatos articulos acaciæ succus aqua
dilutus & superfusus. aut rubi, aut malicorij, aut
myrti folia cum myrteo cerato imposita.

De inflammatione. Cap. XXIII.

INFLAMMATIONIS initium est, cum
pars impletur sanguinea substantia: incrementum,
cum id quod fluebat, cessat, quod uero in particula
est, incipit putrescere, caloremq; præter naturam
inuehit, effusioq; et flatus gignitur, particulaq; ma-
gis, quam prius, intenditur: status uero, cum pus
iam consistit, sed labores maiores uexant: declina-

tio denique cum id quod fluxit digestum est, et molles est diminuta. In principio autem ea per se admo-
uemus, quæ uim habent repellendi: in incrementis hæc minuimus, digerentiaq; adiungimus: in statu repellentibus, & digerentibus pari portione utimur: si dolor uehemens sit, lenientibus opus est: in declinatione digerentia solum adhibemus nulla re adiuncta, quæ uim adstringendi habeat. Parietaria autem ad inflammationes, tum in principio, tum in incremento accommodata est, itemq; glaucium. atriplex, & maluæ hortenses incipientibus & augescantibus ac ueluti feruescentibus conueniunt. at declinantibus, duratis, & refrigeratis syluestres magis sunt idoneæ. Lactuca uero, & cucurbita calidis illitæ bene faciunt. ad eas uero, quæ ex fluxionibus fiunt, semperuina, et tribuli utrique ualent. brassica uero durescentibus conuenit.

De affectione, quæ ex defluxionibus fit.

Cap. XXV.

CUM inflammatio derepente particulam aliquam sine manifesta causa præcedente obsedit, id quod affectionem eam gignit, defluxio nominatur. ipse uero morbus affectio ex defluxione. in harum autem inflammationum principijs danda opera est, ut recte adhibeatur curatio. totum ergo corpus euacuandum est euacuationibus accommodatis: ipsa uero pars inflammata, superfundenda atque illinenda non calefacientibus aut humectantibus medicamentis, sed ijs, quæ repellere defluxum possint: quodq;

V iij

ORIBASII SYNOPSIS

in partem affectam iam decubuit, euacuare, uimq;
 & robur particulis laborantibus afferre. Illinen=
 dum ergo est cataplasma, quod ex semperuino, ma=
 li punici cortice in uino incocto, cera & polenta ad=
 iunctis conficitur. hocq; & similibus cum dolor ue=
 hemens non est, utemur. ubi uero particula cum
 defluxione dolorem maiorem sentit, tum ne aqua
 quidem calida, aut oleum, aut cataplasmata ex fa=
 rina sunt adhibenda. fluxionum enim uitijis hæc
 inimica sunt omnia. debet uero doloris uehemen=
 tia leniri medicamento, quod ex passo, rosaceo, mo=
 dica cera, lanis sordidis, quæ æsypi multum ha=
 beant, confectum sit: quæ per æstatem frigida, hye=
 me uero tepida excipiuntur, & admouentur ita,
 ut superiores partibus affectis locos spongia uino au=
 stero, aut posca frigida imbuta comprehendant. Si
 ex horum usu pus non subsidat, emplastro quod ex
 chalcitide conficitur, aut alio simili ex ijs, quæ ad
 fluxiones ualent, utemur. lanam uero puram ui=
 no austero imbutam super medicamento extrinsecus
 accommodabimus. atque hoc quidem modo inflam=
 mationes ex defluxione ortas curabis. eas uero, quæ
 ex aliqua occasione concitantur, calefaciens & hu=
 mectans non lædes. quas si ad puris confectionem
 uelis perducere, farina triticea hydrelæo incocta il=
 lines. siq; usus quandoque exiget, ut scarifices, id
 etiam accommodate facies. at si inflammationes,
 quæ ex defluxionibus oriuntur, scarificatione ten=
 tabis, & præsertim in principio, eris in causa, ut
 eger malo aliquo magno afficiatur.

De ijs, qui ex affectionibus, quas defluxio concita-
uit, purulenti fiunt. Cap. XXVI.

IN affectione, quæ ex defluxione orta est, cum
nulla causa perspicua subsit, semel, aut bis uten-
dum est cataplasmate, ac tunc quidem quod ex hor-
deo constat, cæteris est præstantius. ei tamen aliqua
aceti, aut uini portio addatur. pure autem dissecto,
& uacuato, cauendum postea erit, ne oleum, aut
aqua offeratur. uerum si usus postulet, ut uulnus
quandoque abluatur, aqua mulsa, posca, uino, et
uino mulso utendum erit. Siq; iterum inflammatio
accedat, cataplasma ex lenticula imponetur: si nul-
la sit inflammatio, aliquod medicamentum ex ijs,
quæ emplastica dicuntur, & non minus id, quod
ex chalcitide constat, ad huiusmodi diuisiones ac-
commodabimus: super quod spongiam, aut lanam
uino adstringenti imbutam imponemus. cæterum
uulneri nullum medicamentum impinguans admo-
uendum est, quale est tetrapharmacum appellatum.
Siquidem ei exquisita exsiccatione opus est.

De gangræna & sphacelo, ex Galeno.

Cap. XXVII.

GANGRAENAS appellant eas mortificatio-
nes, quæ ex magnitudine inflammationis nondum
factæ sunt, sed adhuc fiunt. Hanc affectionem nã
si quis celerrime curet, particula ita affecta statim

MORIBASII SYNOPSIS

emortitur, uicinasque partes comprehendit, & hominem occidit. ubi uero membra sic affecta sensus omnino sunt facta expertia, tum morbus non iam gangræna, sed sphacelus nominatur. Atque hoc etiam malum ossibus accidit, cum adiecta ipsis caro saniem prauam gignens ossa hac ipsa imbuerit, & corruptela consumpserit. Cum igitur membrum est penitus emortuum, statim præcidendum est quam proxime sanæ parti. Gangræna curatur euacuantibus nobis quamplurimum sanguinis possumus ex membro uitato. Sanguis enim corruptus detrahendus est aut uena secta, cum in ipso membro uena magna sit: aut cutis uniuersa multis, profundisque sectionibus incidenda est. Cumque sanguinem effluere permiserimus, aliquod medicamentum ex iis, quæ ad putrescentia ualent, imponemus. huiusmodi est, quod ex oxymelite, aut farina erui, aut lolii, aut fabarum conficitur. si ualentius uelis imponere, sal adijciatur, aut pastillus Andronis, aut alius generis eiusdem. Ad gangrænas etiam faciunt uetustæ nuges oleosæ. earum uero cortex expurgat, & tithymali liquor in tempore, & modo adhibitus. iisdem quoque lupinorum amarorum decoctum inspersum auxiliatur.

De abscessibus.

Cap. XXVIII.

IN abscessibus, quæ apostemata dicuntur, si puris eruptio impediri non posse, tibi uideatur, panem hydreleo coctum illines, aut farinam hordeaceam eodem modo

apparatus : particulam uero aqua, in qua althææ ra-
 dix incocta sit, fovebis : cum uero tumor ægre ad sup-
 purationem ueniat, ægreq; discutiatur, cataplasma-
 te, ex caricis utitor : oportet autem eas dulces, pin-
 guesq; incoctas aqua eliquescere, & aquam melli te-
 nui similem reddere, farinamq; hordeaceam addere :
 siq; tumor minus, quàm par sit, digeratur, cum ca-
 ricis erit hyssopum, aut origanum incoquendum : si
 uim magis intendere uolueris, decocto salem adijcito :
 sed diligenter animaduertendum est, ne dum uehe-
 mentius exsiccas, pars in duritiem callescat : si quid
 huiusmodi quandoque uideas, cum aqua radicem
 agrestis cucumeris, aut althææ, aut bryoniæ coques :
 quibus omnibus dracunculi radix & ualentior est,
 & ad digerendum accommodatior : ergo hanc quan-
 doque per se coques, quandoque uero caricas addes,
 farinamq; unà cum adipe admiscebis . Adiantum
 quoque abscessus digerit : itemq; anethinum oleum di-
 scutit, & crudos humores, incoctosq; tumores matu-
 rat . pix duros, crudosq; tumores omnes cataplasma-
 tis indita, magisq; ea, quæ liquida est, concoquit .
 Medicamentum, quod abscessus iam coctos sine labo-
 re expellit, ut sæpe in splenio pus inueniatur, qui
 uero cocti adhuc non sunt, perfecte digerit : lapidis
 pyritæ drach. duodecim, ammoniaci triti tantundem,
 farine fabarum drach. sex, excipe resina liquida,
 pelliq; illitum impone : splenium uero ne auferas pri-
 us, quàm sponte sua decidat : medicamentum uero
 non multo ante parandum est, ut quod confestim
 exarescat.

ORIBASII SYNOPSEOS

De strumis, & phymate.

Cap. XXIX.

LUPINORVM amarorum farina, aut aceto, aut oxymelita, aut posca incocta, non solum liuores, sed & strumas, & phymata sanat. Medicus quidam in ijs, qui duro corpore essent, bubulo stercore ex aceto ad strumas, & tumores obduros, totos oblinens usus est. Phymata uero discutient trita & illita haec, adiantum, atriplex, parietaria, althææ radix uino incocta, ammoniacum cum melle emollitum, & impositum: uiscum cum resina, & cerato, salicis folia cum cerato. Rumpunt phymata lupini amari, propolis cum aceto illita, cucumeris syluestris radix terebinthina excepta, capparis radix eodem modo, nitrum cum fermento, aut ficibus. Abscessus uero internos rumpit marina cum mulsa epota: strumas autem discutit calx uiua melle, aut sordibus ex gymnasio, aut oleo, aut adipe suillo excepta: lolij item farina cum fimo columbino, & lini semine uino incocta: caprificorum grossi agrestes, aut satiuu concisi illiti: & concretionem omnem digerunt.

De fistula.

Cap. XXX.

SPONDILII radix circumrasa, & imposita fistularum callos tollit: ueratrum quoque nigrum impositum duobus, aut tribus diebus callum eximit: eliquant etiam æruginis drach. II. ammoniaci tan-

rundem : colyria conficiuntur ex aceto, & aqua ad fistulas accommodata : itemq; amurca cocta, & in collutione adhibita : sory crudum, aut combustum cum uini diluti, aut mellis portiuncula ad colluendum adhibitum, & omphacium quoque colluendo carnem procreat.

De bubonibus.

Cap. XXXI.

CUM bubones erumpunt, si totum corpus succis æquabiliter redundet, aut malitia humorum detraheatur, tum difficilis curatio est : ea tamen adhibenda est, quàm in affectione, quæ ex defluxionibus oritur, præscripsimus : si exquisite sanum sit, facialis. Totum autem crus calefaciendum, & humectandum est, ut dolore uacans efficiatur : ipsiq; ulceri imponendum est linamentum lotum in rosaceo, aut aliquo oleo relaxante, quod tetrapharmaco calido sit intinctum : totum porro membrum carpto lanæ oleo imbuto obuoluendum est : foris uero ulcus emplastro calido illinendum, aut farina triticea, aut hordeacea, aut ex utraque cum modico olei. Glandulam uero inflammatione tentatam, in initio lana oleo calido imbuta lenire oportet, non autem, ut quidam faciunt, sale adhibito : eo enim posterius utimur, cum artus, quem plaga uexat, lenitus est, & cum dolorem ulcus non affert : quibus quidem rebus glandularum inflammatio plerunque soluitur : sæpe etiam augeatur, & ad suppurationem perducitur : ergo cum ille quasi feruor inflammationis se remiserit, lenien-

ita sunt omittenda, & digerentibus utendum. Pau-
latim à digerentibus ad ea, quæ consistentia liquida
sunt, qualia sunt, quæ cerati speciem referunt, si-
milis ijs, quæ linamentis carptis excipiuntur, quæ
emmoti dicuntur, transeundo. In ijs vitare oportet
durorum emplastrorum usum: quippe quæ particu-
las distendant, & inflammari iterum cogant: cum
satis puris sit, particulaq; ad suppurationem per-
uenit, non statim diuidemus, ut nonnulli faciunt,
sed medicamentis digerere conabimur; lutum imposi-
tum tumorem inguinum celeriter digerit. Ac bubones
quidem, qui ex prolapsu, & ulcusculis, & dolori-
bus contrahuntur periculo uacare: alios uero, &
præsertim eos, qui febribus superueniunt, malos es-
se existimandum est.

De erysipellate, hoc est igne sacro: Cap. XXXII.

CRASSVS, acerq; humor influens erysipelas
modo cum ulcere, modo sine ulcere efficit: hoc cu-
randum est, primum usu medicamenti, quod bilem
educat: deinde refrigerantibus repellendum est quod
influit: atque à refrigerantibus ad digerentia, prius
quam liuescat, & nigrescat particula, progredien-
dum est. Requiritur autem erysipellata, quæ refrige-
rent cum humiditate, nec adstringant, huiusmodi
est semperuiuum, portulaca, psyllium, lenticula pa-
lustris, umbilicus ueneris, solanum, altercum, la-
etuca, & glaucium: & cerata ex aqua admodum
frigida. Admiscetur etiam opi parum, aut succi

papaueris, cicutæq; , & mandragoræ : composita autem medicamenta inducuntur : ceratum refrigerans, ceram, quæ quoad eius fieri possit, pura sit, oleo eliquatur, ceratumq; liquidum fit, hæc refrigerata in pila manibus emollimus aquam frigidam affundendo, quantum eius capere ceratum queat : præstat autem oleum esse rosaceum ex omphacino oleo sine sale confecto : debetq; oleum quadruplum ceræ esse, si parum aceti tenuis, & pellucidi uelis addere, medicamentum liquidius, frigidiusq; conficies : idq; non solum conueniet erysipelati, sed heëticis etiam febribus, itemq; inflammationibus pudendorum incipientibus, nisi depascens aliqua affectio partes exerceat. Herbæ quoque refrigerantes cum tenui polenta abunde refrigerant : itemq; palmulæ pingues eiectis earum membranulis, & coctione tenellæ factæ, deinde læuigatæ, & impositæ : si uero sicciore uideantur, cerato prædicto ad consistentiam admiscebis. In inflammatione sedata, antequam particula liuida fiat, cataplasma ex hordei farina est imponendum : si uero iam liuor occuparit, incisa cute cataplasma superponendum est, locusq; perfundendus est aqua calida dulci : sed & marina, & muria interim conducet : quandoque etiam huiusmodi aquæ cataplasmati sunt admiscendæ.

De herpete.

Cap. XXXIII.

HVMOR quoque qui herpetem gignit, acris est : sed si flaua bilis pura insuat, uehementi acris

ORIBASII SYNOPSEOS

monia herpetem exedentem facit, qui continuam cum
tim cum corrosione comprehendit: quæ de re affectio
ipsa herpes nominatur: si uero cum pituita misceatur,
alterum herpetem, qui miliaris dicitur, qui eminens
tias in cute milij similes excitat, efficiet. Ergo qui prius
totum corpus purgat, deinde uero repellentia par-
ticulis affectis admonet, is herpetem, ut par est, cu-
rat: at qui statim utitur ijs, quæ cuticulæ cicatricem
inducunt, is cuticulam quidem sanat, cæterum non
prohibet quin de integro priori similis affectio exoria-
tur: corpus ergo, ut in erysipellate dictum est, eua-
cuabimus: at particulis affectis non eadem impone-
mus: postulant quidem refrigerantia æque, ac erysi-
pelata, sed tamen humectantia non ferunt: hisq; re-
frigerantia, & siccantia conueniunt: ergo neque
lætuca, neque lenticula palustris, neque portulaca,
neque semperuiuum, neque aliud huiusmodi ex re-
frigerantibus, & humectantibus eis offerendum est,
sed in principio uitis capreolos, & rubum, & plan-
taginem oportet illinire: deinde ijs lenticulam admi-
scere: interim uero & mel, & polentam, & cata-
plasma, quod supra ad inflammationes ex defluxio-
ne remoto semperuiuo, conscripsi: exulcerata uero
medicamentis inungenda sunt ijs, quæ ad herpetem
faciunt, ut pastillis passo, aut uino tenui, & au-
stero non ueteri, aut posca diluta resolutis: cæterum
inueteratis iam huiusmodi ulceribus Musæ, & An-
dronis pastillus conuenit. Herpetem uero, qui extre-
mam tantummodo cutem exulcerat, nisi admodum
inueteratus sit, nullo horum ungere oportet: siqui-
dem

dem & uehementiora sunt, & magis, quàm oportet, exsiccant. ad talem uero herpetem accommodatum est glaucium, huicq; similia, præsertim aqua subacta, si morbus nihil remittat, aceto diluta admo-
ueantur: succo autem plantaginis, aut solani, aut uino soluta non mediocriter auxiliantur, aut lini semen torridum in uino, & oleo incoquito, & contritum imposito, aut terram cimoliam solani succo subactam inungito: aut argenti spumæ unc. quatuor, porri succi heminæ dimidium, succi betæ par pondus læuigata illinuntur.

De scirrhis.

Cap. XXXIIII.

SCIRRHVS perinde, atque os, durus est, & sensu caret: atque is sanari nullo pacto potest, qui uero obscurum habet sensum, digerentibus curatur medicamentis. Sed quæ digerunt, & confertim euacuant, neque molliunt, ea primis quidem diebus diminuere tumorem uidentur, sed tamen quod restat, sit insanabile, cum id omne quod tenuium erat partium, sit digestum. ex quo fit, ut ea medicamenta accommodatiora sint, quæ molliendo possint digerere. ergo mollientia sunt adeps cerui & medulla, itemq; taurinus, & hircinus, ursinusq; adeps, ammoniacum, bdellium, styrax. horum usu & duritiem dissoluemus, & digerentia itidem adhibebimus, qualia sunt fœnum græcum, fimus caprillus cum posca. Componitur autem à medicis medicamentum ad utrumque faciendum. hoc est ad scirrhum dissol-

ORIBASII SYNOPSEOS

Aliter
αψυπι.

uendum, & ad digerendum accommodatum. cuiusmodi est id, quod ad Galenum auctorem refertur. Pternæ suillæ ueteris pinguis, ammoniaci thymiamatis, casei bubuli, aut caprini ueteris, adipis taurini, rasuræ nauis singulorum libra una. medullæ ceruinæ uncia duæ, * hyssopi unc. III. cyprini unc. VI. uini Aegyptij heminam mediam. Sed in nono etiam libro de scirrhis in podagra exorientibus loquemur.

De oedemate.

Cap. XXXV.

PITUITOSA fluxio oedema facit, tumorem laxum, cedentem, & qui digitis impressis cauatur; sensusq; expers est. hunc curare oportet spongiam posca imbutam cum ligamento leniter stringente imponendo ita, ut ab inferioribus partibus initium deligandi sumatur, & ad superiores progrediendo desinamus. Spongia uero esse noua debet. quæ si talis non suppetat, ea nitro erit expurganda, & melius etiam lixiuio, quod stillatitium appellatur, si uero per hæc tumor non subsideat, paululum aluminis admiscebis. Est etiam ad hoc aptum mollissimum ex lucerna linamentum hoc eodem humore imbutum & impositum. benefacit etiam glaucium. Si autem oedema inueteratum sit, particulam oleo prius inunges, deinde spongiam ex lixiuio impones, arctiusq; stringes, & ita curabis. Iam uero isatis satiuæ tumores huiusmodi mirabiliter digerit, et comprimit. idem facit terra omnis pinguis, & magis etiam Aegyptia.

De terebintho.

Cap. XXXVI.

TEREBINTHVS phymatis species est. in summo autem ipso ulcere pustula nigra eminet: quæ rupta, id quod subiectum est, simile desquamato apparet. ubi hoc diuiseris, pus inuenitur.

De epinyctidibus.

Cap. XXXVII.

EPINYCTIDES ulcuscula sunt, quæ per se erumpunt, pustularum speciem præ se ferentia, subrubra, quibus ruptis sanies subcruenta defluit. atque hæ quidem interdum non magnopere excruciant: per noctem uero maiore, quam pro modo ulceris, dolore affligunt. Ergo sulphur succum aqua solutum impones, citra enim mordicationem desiccet, aut cicutam tritam imposito.

De ligamentis dissectis.

Cap. XXXVIII.

LIGAMENTVM ex osse in os progrediens minime periculosum est, quod si quibuscunque medicamentis uelis desiccaueris, non offendes. quod uero in musculum insertum est, quanto minus periculosum est, quam tendo & neruus, tanto est cæteris ligamentis periculosius, nisi recte, probeq; curetur.

De thymo.

Cap. XXXIX.

THYMVS est ulcus aspera et squalida carne

X ij

ORIBASII SYNOPOSEOS

excreescens. fit autem & in ano, & in pudendo, ac partim quidem facilis est, et sponte sua decedit, partim uero deterior est, & dolorem affert. & quidam præterea ex ijs curationem non admittunt.

De ficis.

Cap. XL.

FICOS appellant germina quædam ad modum ulcerum rotunda, subdura, rubentia, quæ dolor etiam comitatur. oriuntur plerunque in capite, nascuntur tamen etiam in reliquis corporis partibus, his optimum medicamentum est alumen scissile, æris flos tostus, & gluten taurinum cum squama æris, quæ dupla sit, teriturq; ex aceto, & illinitur. Prostantur etiam capita menularum combusta, bulbi cocti, & cinis una cum aceto commixtus.

De furunculo, qui dothien uocatur. Cap. XLI.

DOTHIENES ex crassis fiunt humoribus. hos digerit, concoquitq; triticum commansum et impositum, & item mastiche Aegyptia. uuas passas abiectis acinis tere, sali trito pari portione addito, et illinito. hoc aut discutit, aut rumpit, caricas coctas tere, aquam affunde, & utitor. aut caricis resinam misce, & impone.

Ad epinyctidas.

Cap. XLII.

AD has ualet apium cum polenta tritum &

illitum. brassicæ folia trita imposita. alterci folia ex melle trita applicata. solanum per se, & cum cicuta uiridi, aut oliuæ folijs cum aqua coctis utitor. uuas passas ademptis acinis tritas admisceto, easq; splenio illitas imponito. adiantum quoque ex melle tritum facit. Cauendum est, ne acrida, acida, & salsa offeramus. et à fomentis, balneis, et Sole abstinendum.

De uerrucis, myrmecio, & similibus. Cap. XLIII.

MYRMECIA atque uerrucæ usu medicamentorum uehementer exulcerantium conuellentur, eorum uero quæ putrefaciunt, interimentur. corticis salicis usti cinis cum aceto acri dilutus clauos, callos, myrmeciaq; exterit. Similiter quoque melanthium eandem uim habet ad clauos, atque reduuias. Pecudû uero stercus ad uerrucas, myrmecia, thymos, dothienas duos in aceto solutum facit, grossi decocti duos tumores discutiunt: crudi uero myrmecia et thymos expellunt. condylomata uero comprimunt oliuæ flores cum aqua illiti, aloë cum passo inuncta, pentaphylli radix super data. cydonia cocta cum pane aut cum polenta. myrti folia combusta cum cera to, propolis ante emollita, & imposita. condylomata quoque & ficos aufert auripigmentum illitum, calx uiua, & fex uisco excepta: & splenij modo super data. permagnos uero ficos tollit ærugo ferri cum uino dulci inuncta: seminis anethi combusti cinis illitus: alumen liquidum cum pane, uino, et apio. Iam uero cinis palmitum ex aceto illitus & ficos au-

O RIBASII SYNOPSIS
fert, & quæ nunc dicta sunt, curat: atque auger
præterea prohibet.

Ad ganglia. Cap. XLIIII.

FACIT ad hæc plumbea massa ad modum uer-
tebræ confecta, ganglio maior imposita. hæc enim
sua gravitate ganglium processu temporis dissolvit.

Ad perniones. Cap. XLV.

MARINA tepida perfundendi sunt, aut be-
tæ, aut lenticulæ, aut erui, aut radicis asphodeli
decocto. post perfusionem lenticulam uino incoctam
tere, & illine: aut ficus ex oleo læuigatas impone.
aut alumen & farinam paribus portionibus in uino
tere, & illine.

Ad digitorum, totiusq; pedis rimas. Cap. XLVI.

PICE liquida oblinito. cancrum fluuiatilem,
aut marinum super carbones cremato, testam abra-
dito, ex oleo tere, ad mellis spissitudinem redige, ab-
stersis prius scissuris instillato. Prodest etiam scillæ me-
dulla oleo feruesfacta, & ex terebinthina contrita.
itemq; cornu capræ ustum, caprilloq; adipe exceptum.
Sed calli circumpurgandi prius sunt, deinde medi-
camentis utendum est.

Ad pudenda ulcerata.

Cap. XLVII.

H A E C perfundes adstringentibus : aut persperges rubi , myrti , capitulorum mali punici agrestis , oliuæq; agrestis decocto . eadem quoque trita illinuntur . Lemnia itidem sphragis inungitur , aut aloen cum melle dissolue . Ad scrotum uero uehementi atque intolerabili pruritu uexatum facit fex combusta donec leuetur perturbatio . ualet ad idem alumen liquidum .

De leuce , alphi , melane , lepra , & scabie .

Cap. XLVIII.

S A N G V I S pituitosus , & glutinosus , qui longo temporis spatio colorem uerterit , & ad albidiorum commutarit , leucen uiriliginem efficit . Alphorum similis est origo , non tamen caro tota affecta est , sed extrema solum cutis . atque ab humore pituitoso alphi albi fiunt , melas uero d' melancholico : sed humor , qui lepram facit , ad imas usque partes penetrat : scabies uero ipsa superficiem occupat . ergo si calcem lotam & torridam habeas , tanta aqua admista , quanta satis sit ad mediocrem crassitudinem , inungendo curabis . in alphi autem multo liquidiore medicamento inungendum est , crassiore in scabie , crassissimo denique in lepra . Dracunculi radix cum aceto illita sanat alphas . itemq; eleborus uterque , lapinorum amarorum decoctum superfu-

X iij

ORIBASII SYNOPSIS

sum : eorundem farina ex aceto , aut oxymelite illi-
ta , cortex radicis capparis cum aceto : lilij radix
cum melle , cæpa cum aceto in sole peruncta . cro-
codili terrestres finus , sturnorum etiam , cum ori-
zam solum comederint , aut sepia testa cremata . ad
scabiem uero facit uua taminia , eleborus uterque ,
lupini amari , ut diximus : cardamomum cum aceto .
lilij radix cum melle : resina terebinthina cum sul-
phure ; cuius nos periculum fecimus , cicer , finus ca-
prillus . lepras uero expellunt anemone super data ,
eleborus , & albæ uitis radices .

De impetigine.

Cap. XLIX.

C V M sanies tenuis atque acris cæteris crassiori-
bus admiscetur , impetigines oriuntur , quæ facile in
lepram & scabiem transeunt . ex quo conficitur ,
ut medicamenta ualenter siccantia postulent . itaq;
eas , quibus à mediocriter siccantibus nihil affertur
auxilij , ab ijs uero quæ uehementer exsiccant , ex-
acerbantur , ἀρξια id est feras appellant : In his
igitur utendum est medicamentis , quæ satis effica-
cia sint , nec tamen uehementer erodant . cicer ad im-
petigines facit , uterque eleborus : prunorum gum-
mi pueris prodest : erinaceus in petris nascens , pix ce-
rato mixta : sulphur cum resina . hocq; est experien-
tia comprobatum : in puero autem apta est hominis
salina . affecta uero cutis continuo debet digitis ex sa-
lina fricari . crocodili terreni , & sturnorum finus .
Ad impetigines uero recentes , quæ mentum , aut

aliam faciei partem infestant, tritici multum capitur, incudiq; cuidam ignitæ imponitur, humorq; qui inde emanat, adhuc calidus sumitur, & impetigines inunguntur. atque hoc quidem remedio plerique sunt sanati. Aut maluæ agrestis fructum tenerum collige, eoq; contuso succum exprime, et serua, & impetigines continenter illine. Inueteratis impetiginibus, ijs quæ subijciam, utitor. Viticis folia contunde, modicum aceti adde, & illine. Vel capparis folia detrita ex aceto impone. Pastillus ad impetigines. Glutinis figulini denarij quatuor, thuris denarij duo, aceti hemina dimidium. in quibusdam scriptum est, pares portiones, aceto soluta illinuntur.

De inflatione.

Cap. L.

SPIRITVS flatuosus, crassus, uaporosusq; est materia inflationum: sed & corporis densitas ut spiritus non exspiretur, adiuvans causa est. unde curandi consilium eo dirigitur, ut densata rarefaciamus, & crassum spiritum attenuemus: quod medicamentis, quæ tenuium partium calidaq; sint, efficitur. Sed cum muscoli ex contusione inflati sunt, ex calidis & acerbis excandescunt, & dolores intenduntur. ergo digerentibus lenientia miscenda sunt. atque in initio lenientium esse maior portio debet. Cumq; morbus inclinet; eorum, quæ digerunt. Præterea in huiusmodi affectione musculorum lenit & decoctum, & ipsum hyssopum cum exiguo oleo:

ORIBASII SYNOPSEOS

digerunt uero acetum & nitrum, & lixiuium stillaticium. ergo in principio utendum est decocto cum olei momento, atque item uini: quod calens lanis succidis excipiat. cumq; particulas refrigerare non oporteat, curandum, ut calor diu conseruetur. Vbi lenitus est aeger, acetum, nitrumq;, & deinde lixiuium stillaticium misceatur. postremo uero imponenda sunt emplastra, quæ digerendi uim habeant, ut inflatio subsidat, quale est quod sequitur: sordes ex gymnasio feruefacias, primumq; percolato, ut puræ fiant, rursusq; in lebetem conijcias, calcemq; uisnam tritam, ut farinam, inspergas, donec luti fiat spissitudo.

De elephantia.

Cap. LI.

QVI hoc morbo correpti sunt, ijs mirabile auxilium affert esus uiperarum: quas qui esse uelit, parare ad hunc modum debet. In primis caput, itemq; cauda ad quatuor usque digitos abscindenda sunt: interioraq; omnia & cutis etiam auferenda: corpus aqua perluendum: deinde in sartagine æque, ac anguillæ ex albo iure condiendæ sunt. Fit autem album ius aqua copiosa imposita, exiguoq; oleo, & porro, & anetho adiuncto. Est autem perspicuum, carnes uiperarum esse coquendas usquedum teneræ fiant. Atque etiam ipsum medicamentum, quod ex uiperis conficitur, quod theriacen uocant, est accommodatum, ut ex eo copiose bibant ij, qui hoc morbo tenentur: ac si cui placeat, eodem cutim inungat. Qui hæc faci-

LIBER SEPTIMVS. VA 166

unt omnia, quandoque eis euenit, ut squama ex cute excidat, cuiusmodi in serpentibus senectutem appellamus. Vtimur etiam ad hæc theriaco sale, & calaminta: sed benefacit hoc quoque, quia non solum egregie digerit tenues humores, sed saniem attenuat, & crassos humores, ex quibus hoc morbi genus efficitur, incidit, & dissecat. Non tamen in singulis hominibus ab his remedijs incipimus: prius enim omnino purgamus, & quandoque etiam uenam incidimus.

FINIS SEPTIMI LIBRI.

OCTAVI LIBRI ARGVMENTVM.

Octauo libro continentur, quæ ad cerebrum, caput, oculos, nares, genas, maxillasq; pertinent omnia. Capita autem sunt hæc.

De memoriæ iactura, deq; ijs qui uigilijs, & de ijs, qui nimio sopore torquentur.	Cap. Primum.
De ephialte.	Cap. II.
De morbo comitali.	Cap. III.
De eodem ex Galeno.	Cap. IIII.
De uertigine.	Cap. V.
De apoplexia ex Philumeno.	Cap. VI.
De melancholia.	Cap. VII.
De insania ex Philumeno.	Cap. VIII.
De amantibus.	Cap. IX.
De lycanthropia.	Cap. X.
De cerebri inflammatione ex Philumeno.	Cap. XI.
De erysipellate cerebri.	Cap. XII.
Curatio aduersus canis rabiosi morsum.	Cap. XIII.
De neruorum resolutione.	Cap. XIIIII.
De rigore, qui calefieri non queat.	Cap. XV.
De conuulsionibus.	Cap. XVI.
De distentione ex Philumeno.	Cap. XVII.
De capitis doloribus.	Cap. XVIII.
De cephalæa capitis dolore.	Cap. XIX.
De hemicrania.	Cap. XX.
Ad puerorum adustiones.	Cap. XXI.
De alopecia, & ophiasis.	Cap. XXII.
De capillis fluentibus.	Cap. XXIII.

Quæ pilos attenuant.	Cap. XXIIII.
De porrigine.	Cap. XXV.
Ad pediculos,	Cap. XXVI.
Ad ulcera capitis manantia, quæ achores dicuntur, & ad fauos.	Cap. XXVII.
Ad capitis ulcuscula.	Cap. XXVIII.
Ad foedum capitis odorem.	Cap. XXIX.
Ad foedum narium odorem.	Cap. XXX.
Ad ecchymomata inueterata.	Cap. XXXI.
Ad labia fissa.	Cap. XXXII.
Ad ephelidem, & maculas faciei Galeni.	Cap. XXXIII.
De uaris ex Galeno.	Cap. XXXIIII.
Ad ficosas menti eminentias,	Cap. XXXV.
Ad foedos alarum odores.	Cap. XXXVI.
De lippitudine ex Galeno.	Cap. XXXVII.
De inflammationibus oculorum.	Cap. XXXVIII.
De doloribus oculorum ex Galeni sententia.	Cap. XXXIX.
De chemosi ex Demosthene.	Cap. XL.
De phlyctænis.	Cap. XLI.
Ad phlyctænas oculorum.	Cap. XLII.
De carbunculo.	Cap. XLIII.
De nydriasi.	Cap. XLIIII.
De phthisi, & atrophia oculorum.	Cap. XLV.
De nyctalope.	Cap. XLVI.
De glaucomate, & suffusione ex Rufo.	Cap. XLVII.
De obscuritate, & hebetudine.	Cap. XLVIII.
De strabismo.	Cap. XLIX.

De expressione.	Cap. L.
De confusione.	Cap. LI.
De lusciosis.	Cap. LII.
De oculis lacrymantibus.	Cap. LIII.
De encanthide.	Cap. LIIII.
De pediculis palpebrarum.	Cap. LV.
De naribus obstructis ex Archigene.	Cap. LVI.
De strangulatis ex Theophrasto.	Cap. LVII.

168

ORIBASII SYNOPSEOS

AD EVSTATHIVM FILIVM,

LIBER OCTAVVS.

De memoriæ iactura, deq; ijs, qui uigilijs, &
de ijs, qui nimio sopore torquentur.

Caput Primum.

VM perdita memoria est, aut magna noxa affecta, si frigida omnino est intemperies, calefacere eam conuenit: non tamen est exsiccandi, si cut neque etiam humectandi necessitas: sed si cum humiditate sit coniuncta, exsiccare, si cum siccitate, humectare: si in medio utriusque consistat, eodem in statu conseruare eam oportet. Eorum autem, qui ueterno detinentur, in ipso statim initio uena secanda est: id quod est utrique morbo, & qui ex uigilia, & qui ex sopore fit, commune: estq; utrique commune oxyrrhodinum in principio adhibere: cætera contraria sunt, sedanda enim, leniendaq; sunt, quæ cum uigilijs uexant: excitanda uero, quæ torporem afferunt. Merito igitur cum ægotantes in ætate florenti sunt, morbisq; laborant, in quibus uigilant, & desipiunt, ijs irrigationes ex capitibus papaueris offeremus, & ad olfaciendum dabimus, nasiq; pinnas ab interioribus partibus, aut frontem inungemus: in morbis uero contrarijs ægroti sunt excitandi, humorisq; qui molesti-

ORIBASII SYNOPSEOS

am affert, incidenda est crassities, & calefacienda : ergo thymum, & pulegium, & origanum, et alia huius generis aceto incoquentes, ægrotantium naribus admouebimus: postea uero palatum ualidis, acrisq; medicamentis inungemus: capiti quoque medicamenta eiusdem facultatis, usque ad sinapi, imponemus. Quin etiam si uterque morbus inueterarit, cucurbitulis etiam, & castoreo in utroque utemur.

De Ephialte. Cap. II.

QUI Ephialtes nominatur, non est quidem malus dæmon, sed ualidus morbus quidam, atque etiam uates, sacerdos, & Aesculapij minister. Morbum uero præueniunt hæc, suffocatio, uocis suppressio, & grauitas: occurrendum igitur inchoanti malo: nam perseuerans, & singulis noctibus incidens morbum aliquem magnum, ut apoplexiam, ut insaniam, ut morbum comitiale nunciat: idq; cum capiti causa tribuitur; quæcunque enim comitiales interdum patiuntur, eadem ephialticos dormientes infestant: ergo uena secanda est, totumq; corpus purgandum. Maximum uero auxilium affert ijs eleborus niger ad pondus drachmæ unius, cui succi scamoneæ obolites, & aliqua odorata, qualia sunt anisum, daucum, petroselinum admisceantur. Hiera quoque ex colocynthide mirum in modum eisdem opitulatur. Dieta tenuis esto, foetida uitentur. Adiuuat etiam hos præoniæ semen: eius autem grana quindecim nigra trita ex aqua continue potui dentur.

De

De morbo comitali.

Cap. III.

VBI concidit aliquis, conuulsa, & distraeta membra sunt perungenda, tenendaq; , ac dirigenda: deinde os aperiendum, digitusq; immittendus, aut penna oleo irino imbuta, ut pituitam euellamus, odoramentis quoque sensus excitare oportet, uelut peucedano, succo cyrenaico, bitumine, cedria, pice. Post accessiones, si nihil impedimento est, uena cubiti incidenda est: si nihil remittat accessio, extremæ partes sinapismo oblinendæ sunt: cucurbitula præcordijs affigenda: si per hæc morbus non cessauit, exigua spes est: & tamen medicus audacter, & ui etiam adhibita, castoreum, & succum cyrenaicum cum melle, & aceto ori infundat; per sedem uero centaurij, aut colocynthidis decoctum iniiciat. Qui ex morbo conualescunt, uiribus refectis, ex hiera purgari debent: atque hæc quidem est recentis, & acuti comitalis morbi explicata curatio: nunc uero quomodo inueterato opitulandum sit, subiiciam. Igitur qui in hunc morbum cadunt, aquam diu bibere oportet, & si nihil prohibet, utique sanguis mitti debet: quatuor autem, aut quinque diebus interpositis, corpus reficere, & ita purgante medicamento euacuare; præsertim uero ex nigro ueratro, aut colocynthide, aut etiam scomonea: ipsum porro ueratrum sine medulla tunsum, cribratumq; inspergendum est aquæ mulsæ cyathis quinque, aut sex, melleq; crudo adiecto piperis momento excipiendum: colocynthida

ORIBASII SYNOPSEOS

uero abiecto semine, & quæ medullam adhuc habes
at, passo implebis, totamq; noctem ita fines: mane
uero passum temperatum potui dabis: ubi satis pur
gati sint, lauari poterunt: tertio die cucurbitulæ
præcordijs, & dorso cum scarificatione applicabun
tur: deinde complusculis diebus interpositis, refecto
corpusculo, hieram ex colocynthide offeremus: post
hæc, capiti, & occipitio cucurbitulas effigemus: se
quenti die panem aqua mulsa incoctum, tritumq;
cum amaris amygdalis, serpillo, menta, aut cala
mintha, aut ruta super dabimus: idq; triduo faci
endum est: post uero caput radendum, paucedaniq;
liquore cui spondylium sit incoctum, ex aceto diluto
perungendum. Rursus uero interposito spatium, &
corpore recreato, antidoti ex colocynthide obolos no
uem in aqua mulsa, dieq; uno interiecto, tres etiam
dabimus: inde medicamentis utemur, quæ sternu
tamenta cieant. Post quinque, aut decem dies casto
reum ex mulsa exhibebimus: spatiumq; interposito, cly
ster ex centaury inijcietur: deinde uero quæ pitui
tam per os, & per nares ducant, offeremus: tum
sinapismum capiti inducemus. Iam uero & acris
cibus quandoque est utendum.

De eodem ex Galeno.

Cap. IIII.

COMITIALES adiuuat oxymel per se
sumptum, præsertim uero si cum scilla sit confe
ctum: capparis quoque condita prodest, si continuo
edatur: itemq; salsamentum: est autem salsamen

rum medicamentum quoddam ex scilla utilissimum ad hunc modum confectum : uas in quo mel fuerit , capimus , scillamq; in tenues partes manibus disceptam in id iniicimus : uas operculo solido obturamus , totumq; uasculi os pelle circumdatum diligenter ligamus , atque in sole constituimus , ut ad meridiem spectet , & à borealibus uentis sit remotum : fiat hoc in caniculæ ortu , quod est spatium quadraginta dierum : uasculum uero est paulatim ad solem uertendum : transactis hisce diebus uas aperientes corpus scillæ elixato simile comperiemus , succumq; ex ea fluxisse , quem collectum optimo melle incundum facimus : & eius quotidie cochlear unum plenum , ac pueris quidem paruum , adultis uero magnum , damus . Quinetiam corpoream scillæ partem simpliciter contundimus , & leuigamus , cochlearq; unum cum melle offerimus : sed huic , quantum ad efficaciam pertinet , secundæ tribuuntur : si uero primo loco stomachus sit affectus , ægro imperandum est , ut concoctionis curam gerat : panem ergo accurate elaboratum ex uino temperato leuiter adstringente , atque albo , ad horam tertiam assumet . Medicamentum quoque ex aloe bis , aut ter singulis annis dari poterit . Noui puerulum , qui hoc morbo correptus nunquam fuerit , posteaquam radicis pæoniæ magnam , & recentem partem collo appensam tulit . Agaricum quoque , seselis , spondylii fructus , & radix , aristolochia rotunda ex aqua epota comitialibus prodest : scarificatio denique crurum sæpissime iterata eosdem uehementer inuat.

De uertigine.

Cap. V.

QVI hoc morbo tentantur, in accessione excitandi sunt medicamentis, quæ odore moueant, & extremarum partium frictionibus, & cæteris generis eiusdem: cum uero morbus conquieuit, ut profligetur, primum secanda est uena, deinde purgandum ex hiera: tum interiecto spatio, clysteri acri ex centaury, uel colocynthidos decocto utendum. His euacuationibus peractis caput ipsum ad occipitium est scalpello conuulnerandum, cucurbitulæq; cum scarificatione adhibendæ: postremo iis medicamentis utendum, quæ pituitam eliciant, & quæ per sternutamenta euacuent.

De apoplexia ex Philumeno.

Cap. VI.

QVI apoplexia correpti sunt, oleo copiosiore, eliquato inungendi sunt: caputq; perfundendum rosaceo, in quo spondylium sit incoctum, mulsaq; instillanda: & adhibenda odoramenta, ut castoreum, uel opopanax, & galbanum: os quoque per uim aperiendum est, digitusq; aut penna oleo intincta iniicienda, ut siquid superuacaneum ibi sit, abstergatur: sedes quoque inungenda est iis, quæ flatu educunt: si per hæc morbus non inclinatur, clysteribus acrioribus utemur: quibus muriam, & mel admiscemus: his ita confectis, incidenda uena est: facta autem uenæ sectione, iterum utemur excitantibus.

De melancholia. Cap. VII.

IN hoc morbi genere, quando in toto corpore melancholicus sanguis redundarit, initium curationis à uenæ sectione sumendum est. cum uero is cerebrum solum occuparit, tum sanguinis missione non est opus. Sed est etiam tertia melancholiæ differentia quædam: cum ea non secus atque morbus comitialis, à uentriculo ducit originem. hanc nonnulli ueteres hypochondriacum morbum nominant. Cum igitur ex præcordijs melancholia oritur, primum symptomata circa uentriculum apparent: cumq; maior sit effecta, eam melancholicæ perturbationes comitantur. leuatur autem æger alui subductionibus, uomitibus, concoctione, & ructu. Hypochondriacum etiam hunc morbum, flatuosum appellamus: symptomaq; eius esse dicemus tristitiam & timorem, cum igitur propria melancholiæ symptomata magna appareant, uentriculum uero uel nullum, uel minimum quippiam infestet, tunc cerebrum ob atram bilem in eo accumulata præcipue affectum esse existimandum est. hanc uero melancholiæ speciem continuis balneis, diæta boni succi, & humida absque ullo alio præsidio curare oportet. cum uero humor is qui infestus est, ob temporis diuturnitatem effectus est difficilis ad euacuandum: tunc & magis uaria, & potentiora remedia par est adhibere. ergo morbum hunc incipientem curare conuenit, inueteratus uero atque auctus est tractatu difficilis.

ORIBASII SYNOPSEOS

mus. Igitur in principio epithymo aut aloë purgen-
tur: nam & parum quotidie ex his sumptum, non
mediocriter iuuat: leniterq; aluum mouet. ubi uero
ita, uti dictum est, purgati fuerint, absinthium da-
bitur, modo herba ipsa duobus aquæ cyathis perfusa,
et incocta, modo eius succi drachmæ dimidium, aquæ
continenter liquefacti. Datur quoque aceti modicum
dormituro. multaq; obsonia in aceto intincta come-
denda offeruntur. Sed melius erit aceto scillam, po-
lium, & tenuem aristolochiam miscuisse. Cum ue-
ro ad curandum morbum qui iam inceperit, atque
ex totius corporis consensu ducat originem, forte ac-
cedas, non minus uenam in cubito secabis. facta
sanguinis missione, uiribus refectis per inferiores par-
tes medicamento quod ex colocynthide, quodque ex
eleboro nigro conficitur, purgabis. quo in casu etiam
quod ex epithymo, quodque ex aloë constat, conue-
niet: prodest quoque euphorbium admiscere, & ex
sero lactis parare. Iam & facultates quæ urinam
cient: purgationesq; quæ sudoribus fiunt, huic ma-
lo medentur. quin etiam præcordiis prospiciendum
est. fouebuntur autem perfusa decocto rutæ, et ane-
thi, & absinthij, & pulegii, & uiticis seminis, et
baccarum lauri. hæc enim oleo incocta, & affectæ
parti admota, & leniunt dolores, & flatus discu-
tiunt. porro cataplasmatibus insit etiam aliquid eorum,
quæ flatus pellunt: cuiusmodi est apium, aut ani-
sum, aut cuminum. nec minus etiam cataplasma-
ti miscere cyperum, irida, & rosmarinum. et per-
mittere, ut diu atque adeo per diem & pasto &

ieiuno adhæreant . cum auferes , aliquod aliud ope-
rimentum , ut lanam latiore[m] impone . Cucurbitu-
lis ad flatu[s] excutiendos leuibus utendum est ; ad do-
lores autem atque inflammationes , cum scarifica-
tione . Cum uero curando procedas , non erit obliuio-
ni mandandum sinapi : sed & acrida smegmata , &
dropaces dorso , & uentri sunt imponenda .

De insania ex Philumeno .

Cap. VIII.

INSANIAE eadem est , quæ melancholiæ cu-
ratio . præcipue tamen insanientes inuat hippomara-
thri radix , semenq[ue] in aqua potum . & bryoniæ ra-
dici denarius ex aqua quotidie sumptus .

De amantibus .

Cap. IX.

EOS qui ex amore curis affecti , uigilijsq[ue] tor-
ti essent , cum nonnulli id minus intelligerent , bal-
nei cibiq[ue] abstinentia , et tenui uictu consumpserunt .
in quibus cum nos amorem in causa eorum esse de-
prehenderimus , eorum animos ab amore ad balnea ,
ad compotationes , ad gestationes , ad ludos , & ad
fabulas abduximus . nonnullis timorem incussimus .
nam qui amori semper inseruiunt , ab ijs affectio dif-
ficulter remouetur . nonnulli autem obiurgandi sunt
ex uitæ instituto , quod sibi quisque delegerit . Cæte-
rum amantes hæc consequuntur , oculi caui , non la-
crymantes , sed ut uoluptatis pleni uideantur : con-
tinuus palpebrarum motus . cumq[ue] reliquæ corporis

ORIBASII SYNOPSEOS
partes concidant, in amantibus hi soli non concidunt.

De lycanthropia, cum homines luporum naturam
imitantur. Cap. X.

QVOS hoc malum infestos habet: nocturno tempore domo egressi lupos in rebus omnibus imitantur: & ad diem usque circa tumulos uagantur mortuorum. hos ita cognosces. pallidi sunt, oculos hebetes & siccos, non illacrymantes, eosque concauos habent. lingua siccissima est, nulla penitus in ore salina conspicitur, siti enecti sunt, crura uero, quia noctu sæpe offendunt, sine remedio exulcerata. hæ sunt illorum notæ. qua in re sciendum est, lycanthropiam esse melancholiæ speciem: quam accessionis tempore curabis secta uena, & facta usque ad animi defectionem uacuatione: cibisque boni succi. Vtitor quoque balneis dulcibus. deinde sero lactis per triduum usus, etiam hiera ex colocynthide semel, bis, & ter purgabis. Post purgationes theriacen ex uiperis dato. & item alia, quæ in melancholiæ curatione sunt commemorata. Morbo inuadente æger perspergendus est iis, quæ somnum conciliare consueuerunt. ubi uero somnus accesserit, aures & nares opio illinantur.

De cerebri inflammatione ex Philumeno.

Cap. XI.

CEREBRUM inflammatum ita sæpe intus

mescit, ut etiam suturæ capitis deducantur: dolor maximus & diuturnus comitatur, uehemens fastidium, rubor in facie multus, oculi exeruntur, faciesq; & totum caput intumescit. ergo secunda uena est in cubito & euacuandum: itemq; ex naribus, & uasculis, quæ sub lingua sunt sita, sanguis mitti debet. irrigationesq; inflammationibus capitis congruæ, linimenta q; humectantia, & maturantia sunt adhibenda.

De erysipelate cerebri. Cap. XII.

ERYSIPELAS in cerebro fit, hæc q; ægrotus patitur, toto capite dolet, ut flamma in eo esse uideatur: facies frigida est, et subpallida, os inarescit. uena secunda est ei, qui ægrotet, præcipue uero quæ sub lingua sunt, uenæ incidi debent. refrigerantia quoque admoue, quibus in alijs itidem erysipelatis utimur.

Curatio aduersus canis rabiosi morsum. Cap. XIII.

CANES rabiosos hæc comitantur. muti omnino sunt, & ueluti insani, ut ne domesticos quidem agnoscant, cibum auersantur, siti præmuntur, nec bibunt, anhelant uehementer, auribus demissis sunt, saliuam copiosam & spumeam edunt. Qui uero ab ijs morfi sunt, curare statim oportet omni legitima curatione, etiam si ulcus sit perexiguum, & extre-

ORIBASII SYNOPSIS

mitatem solum occupet . neque cicatrix celeriter inducenda est . uulnus autem abluetur aqua , in qua chamæmelum , & agrestis lapathi radix sit incocta . In potione uero sument lycium , & silphij liquorem , quem in uulnus etiam imponent . sument quoque in potu chamædryn , scordium , gentianæ radicem , polium , fluuiatilium cancrorum decoctum , cui anethum multum admiscebunt . Purgabuntur uero medicamento quod ex colocynthide conficitur . cuius quotidie dabis quantum fabæ magnitudinem compleat , sed non ut integra fiat purgatio . humor uero qui cum dabitur , esto decoctum helelispaci , aut sideritidis heracleæ , quam & halyson uocant , quia ipsa sola iuuat . Utiliter quoque dari poterit medicamentum ex uiperis . Vsus etiam eorum , quæ urinam mouent , est accommodatus . Iam & iecur canis , qui momordit , dandum est . Sed non uni soli remedio confidendum : et quibus rationibus cumq; pos- sis est inuestiganda , atque tractanda curatio . Apollonius uero Pergamenus ait fuisse memorie commendatum , multos quidem ex ijs , in quibus ob aliam causam aquæ timor natus esset , quos ὕδροφοβους appellant , fuisse seruatos , ex iis uero qui à canerabioso morfi fuissent , seruatum esse neminem .

De neruorum resolutione. Cap. XIII.

CUM nerui omnes simul sensum , motumq; amiserunt , apoplexia morbus nominatur : cum uero in altera parte , siue dextera , siue sinistra id accadat ,

dicatur paralyfis, hoc est resolutio nervorum illius partis, quam obsedit: originem ducit hic morbus ab humoribus glutinosis, & crassis nervos obstruentibus: per quos voluntarij motus eduntur: ex quo patet, eos humores esse uacuandos, his euacuatis, primum hieræ drachma potui dabitur sine melle, iniecto tamen pipere in puluerem redacto: siquidem uolumus uon purgationem, sed distributionem ab hoc medicamento fieri, & tertio die drachmam itidem dabimus, aut etiam plus eo: quatuor uero diebus interpositis duas similiter, atque etiam tres drachmas exhibebimus: deinde quatuor diebus interiectis quatuor drachmas adiecto mellis & salis cochleari: quo tempore etiam piper est addendum: si hac dandi medicamenti ratione æger minus perfecte fuerit purgatus, quinque drachmas, et quibusdam etiam sex: si modo ætas florens sit, dabimus. Dieta sit attenuans, parti uero quæ propter solam obstructionem sit resoluta, impone aliquod medicamentum, quod digerendi uim habeat. Quibus uero partes faciei sunt resolutæ, ad eos medicamenta faciunt, quæ pituitam educunt, quæ continuo sunt adhibenda, ut eorum robur excitetur: ijsdem sunt excitanda sternutamenta, capitisq; habenda omnino cura est: at in quibus resolutio faciem non uexat, ijs satis erit occipitio, & primis uertebreis applicare medicamenta: in quibus etiam medicamentis pituitam euocantibus uti debebimus.

De rigore, qui calefieri non queat. Cap. XV.

RIGOR huiusmodi ex pituita uitreâ admodum

ORIBASII SYNOPSEOS

frigida sine febre oritur. In ijs uero, qui ita sunt affecti, calefacientibus uti sine metu debemus; et quæ humorum crassitiem dissecant adhibere: talia quoque esse debent esculenta & poculenta: utendum uero est medicamento quod ex tribus piperibus, deinde eo quod ex calamintha, tum uero eo, quod ex succo cyrenaisico, & castoreo conficitur.

De conuulsionibus.

Cap. XVI.

CUM statim ab initio morbi, aut non ita multo post, conuulsiones, quæ oriri incipiunt, diutius perdurant, ex repletionem oriuntur: cum uero ex multis sudoribus, aut uomitibus, aut alui excretionibus, aut sanguinis defluuio, aut uigilijs, aut fame, aut motibus nimijs, et uehementibus sequuntur, ex inanitione ortum trahunt; cumq; aliquis sanus derepente conuellitur, id ex repletionem fieri necesse est: si uero ex febribus ardentissimis totum corpus, atque nerui exsiccescant, atque ex ea siccitate postea sequatur conuulsio, id summum malum est, & eiusmodi, ut fere nullus sit remedio locus. Ergo cum partes corporis ad anteriora trahuntur, ea conuulsio ἐμπροσθεν, cum uero ad posteriora, ὀπισθεν: cum denique recte inter utranque partem intenduntur, τεταυος nominatur. Cæterum conuulsiones, quæ ex repletionem, aut inflammationem oriuntur, curabis si copiam humorum euacues: inflammationemq; peculiaribus remedijs propulses. Conuulsio autem accidere etiam solet, cum uomentes uehementius se setor-

quent: his succurrit acanthij radix, & spinæ albæ,
& spinæ ægyptiæ semen epotum. Quidam etiam cen-
taurij minoris succum potui dant, cum ex repletio-
ne existit conuulsio: castoreum uero non modo bibi-
tur, sed etiam extrinsecus cum oleo sicyonio cuti illis
nitur.

De distentione, quæ πένθος dicitur, ex
Philumeno. Cap. XVII.

QVIBVS ceruix recta intenditur, uesciam
oleo calido repletam admoueretendinibus oportet: ut
quæ leniter calefiunt, etiam contraria, quæ distentio
inuehit, ferre queant: ergo totum consilium est eo di-
rigendum, ut irrigationibus, & lotionibus curatio-
nem transigamus: primum autem utemur oleo dulci,
deinde uero rutaceo, & sicyonio: sed magis etiam la-
xant cataplasmata ex foeno græco, lini semine, fa-
rina hordei, quæ mel copiosum, atque oleum recipi-
ant: ea autem comprehendant ceruicem, utranque
maxillam, totamq; spinam usque ad lumbos. Adhi-
bendæ etiam sunt cucurbitulæ sic, ut cutis incidatur,
admoueantur autem ceruicibus, spinæ ab utraque
parte, & pectori, ubi musculosum est, & item
præcordijs: eos uero in quibus morbus inueterarit, in
oleum totos descendere etiam bis die conuenit: si uires
subuertuntur, oleum rutaceum leniter calidum in
quo resina sit eliquata per sedem iniectum eos mira-
biliter inuat: prius tamen bibant succum cyrenai-
cum, sed quia dissolutum facit erodentem potionem,

ORIBASII SYNOPSEOS

oblinatur melle cocto ad erui magnitudinem : silphij quoque radix ex mulsa epota utiliter præbetur : simili quoque modo myrrha, & hyssopi decoctum : sed castoreum reliquis longe præstat omnibus : quocirca duo cochlearia singillatim distincta ex mulsa danda sunt.

De capitis doloribus.

Cap. XVIII.

CAPITIS dolores, quos æstus, aut calor aliquis excitauit, curant ea, quæ refrigerandi uim sine adstrictione possident : inter ea præstant cæteris, quorum est substantia tenuior : quocirca in principio nihil est rosaceo melius, quod absque sale sit confectum, non debet autem uetus esse : post rosaceum, sequitur chamæmelinum oleum, aptum ijs, in quibus refrigerare mediocriter oporteat : ubi uero uehementer refrigerare uelimus, rosaceo utemur, eidemq; semperuiui, aut portulacæ, aut lactucæ, aut uuæ acerbæ succum miscebimus : papaueris uero, & mandragoræ succus, cum non sine noxa refrigeret, uitandus est : sed si necessitas quandoque cogat, eius parum miscendum est. Erasistratus autem auctor est, calidiores temperaturas, cum quis eas soli sit expositurus, mirum in modum præseruari, sponsia lata, ac densa ex aqua frigida ualde expressa, & capiti admotâ. In dolore uero capitis, qui ex frigore ortum ducit, rutaceo oleo uteris : si maiore calore opus sit, parum euphorbij oleo misce : præterea illine irino unguento, & amaracino : iam & laurinum hoc tempore erit accommo-

datum : atque his quidem & frontem , & narium ,
& aurium meatus inungere oportet : quæ in recentibus
capitis doloribus sunt seruanda. In iis autem , qui
sunt inueterati , & necesse est caput radere , medica-
menta adhibemus , quæ tum emplastrorum , tum ce-
ratorum forma sint confecta , cum uero capilli bre-
uissimi sint , liquidiora imponimus. Horum autem
materia aliunde est huc comportanda : ea igitur quæ
refrigerant , ex iis , quibus erysipelata curantur : quæ
uero calefaciunt , ex calefacientibus cõponenda sunt :
quale est quod ex euphorbio conficitur : satis est enim
unam euphorbii drachmam olei dulcis uncia uni , &
cereæ uncis tribus adicere . Dolorem uero capitis , qui
uitio stomachi ortus sit , sanabis uacuatione , quæ uo-
mitibus quamcelerrime conficitur : si uero nihil euo-
muerint , etiam si ualde sint conati , dabimus operam ,
ut succorum uitiatam malitiam cibis boni succi
corrigamus . Porro pessima affectio fit , cum uitiosi
humores in uentriculi tunicas ita sunt infarcti , ut
elui non posse uideantur : quorum optimum remedi-
um est picra . Cum uero calor dolorem afferens su-
perarit , curatio adhibenda est ex iis , quæ refrige-
randi uim habent : postea mitigantia , & concoquen-
tia medicamenta repellentibus commiscebimus : tum
uero digerentia , & attenuantia adiungemus . Dolo-
res ex febrium magnitudine obortos perfusiones ex
capitibus papaueris sanant . Qui uero ex uini potu
caput dolent , uacuandi sunt , quiesq; , ac somnus im-
perandus , balneumq; uesperis adhibendum , & cibis
utendum boni quidem succi , sed non calefacientibus .

ORIBASII SYNOPSEOS

In iis denique qui ex ictu, aut plaga dolore capitis uexantur, cum iam inflammatio quædam constiterit uenæ sectione uti conuenit: si quid prohibeat, clysteri euacuabimus.

De cephalæa capitis dolore. Cap. XIX.

IN cephalæa dolores aggrauantes multitudinem indicant; erodentes, uaporum aut humorum acrimoniam; pulsantes inflammationem: extendentes si grauitas & pulsus non adsint, spiritus tenuis, ac flatuosi copiam in membranis contentam testantur. Ergo si multitudo uaporum, aut humorum continetur, utrum id euenerit propter particulæ illius imbecillitatem, an propter totius corporis repletionem considerandum est: ut totum corpus euacuando, etiam capitis dolorem ex particulæ imbecillitate contractum sanes. nam materiam in totum corpus reuellendo affectæ particulæ medemur.

De hemicrania. Cap. XX.

QUI curaturus hemicraniam est, qua purgatione, aut uenæ sectione agrotus indigeat, considerare debet, atque ita ad capitis auxilia progrediens tum per digitos manus suæ, tum per linteolum dimidiam frontis partem, ante tempus accessionis confricando excalfaciat. post accessionem uero medicamentis, quæ hemicranica medici uocant, utendum est: siquæ multus calor in doloribus sentiatur, ijs in quibus

quibus refrigerans aliquid insit; sin secus, ijs quæ abunde calefaciant. utrisque uero aliquid ex ijs, quæ robur addunt, misceatur, quod facultatem adstringendi habeat. Iuuat etiam hos si oleum tepidum in aures instilletur modico euphorbij ad oleum iniecto, ut ad libram unam olei, euphorbij dimidium unciae addatue. Ad eos, qui caput mobile habent ex Dioscoride. Stichadem ex aqua, aut hydromelite bibendum præbe & sanescent.

Ad puerorum adustiones, quæ siriases dicuntur
ex eodem. Cap. XXI.

SINCIPITI imponenda sunt heliotropij folia, cucurbitæ ramenta, cucumeris, quem peponem appellant, cutis quæ carni adiacet; solani hortensis folia, & succus cum rosaceo.

De alopecia, & ophiafi. Cap. XXII.

EX medicamentis, quæ ad areas faciunt, euphorbium admodum calidum est. eo minus est thapsia, deinde sinapi, & nasturtium & adarce, tum struthium, & spuma nitri: & sulphur uernicarium, & ueratrum utrunque, et oleum laurinum, & alcyonia, & arundinis radix & cortex combusti, & pix liquida, ursi adeps. his utitor, & potentioribus ceratum, imbecillioribus oleum laurinum admisceto.

ORIBASII SYNOPSIS

De capillis fluentibus.

Cap. XXIII.

NVL LV M præstantius medicamentum exp-
pertus sum, nullumq; fore animo concipio capillis
fluentibus, quam quod ex ladano & oleo lentiscino
conficitur. Si uero fluor sit copiosus propter magnam
cutis raritatem, non erit incommodum pro lentiscino
myrteum oleum ladano miscere. perspicuum autem
est, caput prius fricandum, & capillorum copiam
tollendam esse. ijs uero, quibus ex morbo capilli de-
fluunt, dieta refectrice opus est. lotus arbor pilos
fluentes cohibet. uel abrotoni cinis cum aliquo ex ijs
oleis, lanuginem inducit. Defluuium autem, quod
eitra morbum accidit, brassica arida, trita ex aqua
illita curat. aut loti radix eodem modo capillos pro-
hibet excidere. quod etiam laudauit Galenus. La-
danum in uino maceratũ læuigabis myrteum oleum
et uinum uicissim inspergens. Satius uero est adian-
tum dimidio l. dani pondere admiscere, et myrteo
oleo exceptum illinere. aut cum arundine combusta
admiscere. Ut autem capilli nascantur, ficulnis fo-
lijs contritis locum illine. Ad pilos autem palpebra-
rum cadentes cedriam combure, fuligineq; utitor.

Quæ pilos attenuant.

Cap. XXIIII.

PILOS attenuant hordeum, fabæ, eruum,
aphronitrum, & nitrum. Vehementiora his sunt
cestæ fœtilium, clibaniq;, pumex ignem non exper-

tus, alcyonia, elebori, bryoniæ, & dracunculi radix, aristolochia, et cachry. Si odorata fieri uolueris, cyperum, melilotum, rosas siccas, iunci odorati florem, iridem, spicam, nardum indicum, & celticum, fœniculi folia, itemq; amomum, & costum admiscebis.

De porrigine.

Cap. XXV.

PORRIGO ex uitiosis humoribus oritur. est ergo perspicuum, digerentia, & abstergentia medicamenta adhibenda esse. Furfurum sextarium medium in aquæ heminis duabus macerabis, deinde confricabis, postea excolabis, & cremorem heminæ aceti semisse adiecta usque ad uini spissitudinem coques: eoq; caput illines. postea uero caput lauabis aqua, in qua beta, aut fœnum græcum, aut lupini sint incocti. Inunctionibus utitor, ut irini unguenti fece. hoc enim medicamentum citra morsum digerit. Ad inueteratas porrigines ualet hoc, quod habet atramenti sutorij, sulphuris ignem non experti, spumæ nitri pares portiones, quæ uino affuso excipiuntur oleo lentiscino, componunturq; ad strigmenti spissitudinem, & pili subunguntur.

Ad pediculos.

Cap. XXVI.

VVAE taminia partes duæ, sandarachæ & nitri, utriusque pars una. ex aceto atque oleo caput ungit.

Ad ulcera capitis manantia, quæ achores dicuntur,
 & ad fauos. Cap. XXVII.

HAEC in capitis cute tenuibus foraminibus erosae tenuem modicę; viscosum humorem in se habentia consistunt. fauus autem maiora habet foramina. ergo patet, humores, ex quibus morbus originem ducit, euacuandos esse. Siq; amplius influant, primum ipsorum influxus prohibendus est, & per capitis, & per totius corporis euacuationem. ut in alopecie curatione diximus, conuenientq; medicamenta incidentia. nonnulla autem medicamenta, cum excrementis totum corpus redundat, achores incipientes curant, quæ adstringendi, & repellendi vim habent, qualia sunt myrti baccae, pini cortex, rubus, & sycaminus. nonnulla uero & obsistunt achorum incrementis, & id quod influit, repellunt, atque etiam, cum mixtis uiribus sint, id quod iam in parte affecta continetur, concoquunt, & digerunt. tale est myrtinum, & rosaceum, lentiscus, cyperus, & lenticula. nonnulla uero digerendi uis sunt prædita, & absque calore sensibili abstergunt, ut beta, & plumbum ustum. nonnulla denique ualentiores uires habent, achoresq; qui à crassis, glutinosiq; humoribus fiunt, euacuare possunt. huiusmodi sunt sal, chalcitis, uini fex usta, sandaracha, & calx extincta. fel calidorum, siccorumq; animalium. acetum uero acerrimum ad achoras omni tempore accommodatum est. hoc autem diluta metallica

achoras curant. Si uero achor inflammationis sensum inuehat, id in primis facies, ut inflammationem humido medicamento, quod πῆχυρον dicitur, sedes. ad idem ualent hæc simplicia, papaueris agrestis, & alterci folia tere ex uino, atque illine. aut scoriam ferri & rosas pari portione tere, & ex uino illinito: id quod nonnulli cerato rosaceo excipiunt.

Ad capitis ulcuscula. Cap. XXVIII.

CAPITIS ulcusculis conuenit hoc, quod habet plumbaginis papaueris foliorum pares portiones, contere hæc inter se, aleoq; myrteo exceptis, ut cerati fiat crassitudo, inungens utitor.

Aliud ad idem ualens.

CALAMINTHAE teneræ folia, cerusamq; pari portione tere, decocto capitum papaueris dissolue, myrteo oleo excipe, ut strigmenti crassitudinem habeat, atque utitor.

Ad foedum capitis odorem. Cap. XXIX.

GLANDIS unguentariæ et nardi pares portiones ex eodem conterito ad mellis spissitudinem. caput abrasum cum uino uetere inungito.

Ad foedum narium odorem. Cap. XXX.

MYRRHAE, acaciæ, amomi singulorum
Z ij

ORIBASII SYNOPSEOS

drach. I. contunde et cribra, melle cocto excipe. iube ut hoc summo narium intersepto agglutinet.

Ad ecchymomata inueterata. Cap. XXXI.

RADICULA illita ad hæc facit. auferenda est, cum erosionem incipit inducere, aut radiculæ succum cum micis panis illinito.

Ad labia fissa. Cap. XXXII.

OVI membranulam interiorem, ut splenium impone. idem faciunt telæ aranearum candidæ, quæ in arcis inueniuntur: quæ uero altius scissa sunt, bubulo aut caprino adipe, aut medulla bubula, et resina inungito.

Ad ephelidem, & maculas faciei ex Galeno. Cap. XXXIII.

VITIS sylvestris racemi ephelidas et maculas, & quæcunque generis eiusdem in summa cute oriuntur, curant. amygdala amara ephelida tollit, itemq; huius arboris radices coctæ. costus ex aqua, & melle ad idem ualet. brassica ad ephelidem & lenticulas facit: & ad cætera omnia, ad quæ mediocri adstrictione, & abstersione opus est. Sepiæ testa combusta eadem præstat.

De uaris ex Galeno.

Cap. XXXIIII.

QVI uarus appellatur, tumor quidam exiguus atque durus in faciei cuticula est: ad quem extenuandum ualent emollientia & digerentia medicamenta. Aliud. Mellis attici cyathus. acerrimi aceti par portio. diligenter mixta excipe terebinthina, ubi emollieris impone.

Ad ficosas menti eminentias ex Galeno.

Cap. XXXV.

SPVMAE argenti, misyos crudi par pondus tere, & illine. Aliud. Thuris drach. octo. spumæ argenti drach. quatuor. salis fossilis drach. octo. trita illinito.

Ad fœdos alarum odores.

Cap. XXXVI.

ALVMINIS liquidi partibus duabus, myrrhæ parte una uino dissolutis utitor.

De lippitudine ex Galeno.

Cap. XXXVII.

OPHTHALMIA est inflammatio tunicæ os capitis, & caluariam ambientis. ad hanc medicamenta sunt adhibenda quæ repellant, nec exasperent, hoc est quæ non uehementer adstringant ut plurimum uero albus oui liquor cum accommodatis

Z iiij

ORIBASII SYNOPSEOS

medicamentis, per collyria, quæ unius diei dicuntur, sanare lippitudinem potest. postridie uero eius diei collyrio, quod nardinum appellatur, ad instaurandum & corroborandum inungetur. In quibus autem adstringentia superant, plurimum oui candidi parumq; collyrij esse debet: in quibus uero concoquentia excellunt, ijs paulo crassioribus est utendum. Fomento ex spongia utemur: si quidem mediocris sit dolor, semel aut bis in die: si uehementior, & ter, & quater, & sæpius uti præstat. Fomentum uero ex meliloti & foeni græci decocto conficiatur.

De inflammationibus oculorum. Cap. XXXVIII.

SI plenitudo subsit, uena secanda est, aut adhibenda purgatio, aut clyster iniiciendus, aut imperanda inedia, atque ita progredi adhibitis ijs, quæ repellere fluxionem possint. Si plenitudo non adsit, sed mediocris affectio oculos obsidens fluxiunculam pariat, in principio utendum est inunctione, ut iritationem oculis infestam leniamus, & defluxum sistamus: quale est quod ad Nilum auctorem refertur ex rosis, & medicum, & nardinum. Si uero humor in capite tantummodo obstructus redundet, cucurbitulas occipitio affigere oportet, et cutim scarificare, uel hirudinem adhibere & fronti, qua dolet oculus, assidue oui candidum, aut lac instillare, & hisce remedijs dolores lenire. In quibus uero ardens, calida, & acris defluxio est, aut salsa, hoc

cataplasmate utemur. panis puri medullam aqua
 macerato, læuigato, rosacei modicum admisceto,
 superiori palpebræ imponito. aut caput papaueris
 decocto polentam coque, & modico rosacei adiecto il-
 line. palpebræ autem inungendæ sunt medicamento
 quod diarhodon appellatur diluto caput papaue-
 ris decocto. agglutinantibus quoque & unguentis
 utendum est, cum uasa quæ in fronte & tempori-
 bus sunt, contorta distenduntur. sed cum defluxio à
 uasculis, quæ altius in hærent, proueniat, ab his ab-
 stinendum est. Si uero inflammatio à materia con-
 cocta excitetur, purgante medicamento confertim
 euacuabimus. balneum quoque in hoc casu erit ac-
 commodatum. Cum inflammatio remittit, cataplas-
 matis calidis per initia utendum. Si crassum sit id,
 quod inflammationem facit, primum omnium ad-
 hibenda curatio est alui solutione, inunctionibusq;
 medicamentorum, quæ neque impleant neque cras-
 sos humores reddant, sed quæ diffundere, hume-
 tare, & excernere possint: quale est chiacum col-
 lyrium. ad hæc imponenda sunt * catapotia dolorē
 leuantia, odoramentaq;, & cataplasmata, & me-
 dicamenta quæ inunguntur: celeriusq; balneo uten-
 dum, & serum lactis propinandum.

De doloribus oculorum ex Galeni sententia.

Cap. XXXIX.

QUOTIES dolores uehementes oculis acci-
 dunt, perquirendum est, quanam affectio in inflam-

ORIBASII SYNOPSEOS

matione dolorem tuis afferat : nam , aut ex uehementi
acris humoris confluentis morsu , aut quod eorum tunica
plenitudine distenduntur , aut propter crassorum humorum , aut succorum , aut spiritus flatuosi
extensionem uehementes in oculis dolores excitantur .
ac morsus quidem purgantibus medicamentis , & ipsi
particulæ oui humore infuso curabis : Vbi autem prius
concocta inflammatio ipsa fuerit , corpusq; uacuum ,
tum utique lauaciones sunt aptissimæ . Quæ uero
ex repletione inflammationes proueniunt , missione
sanguinis , alui deiectione , infernarumq; partium fric-
tione curare conueniet . Extensiones uero curabimus
toto corpore prius euacuato , atque etiam humorum
momento deorsum auerso ; tum medicamentis locali-
bus , quæ digerant utendum erit . Fouendi igitur sunt ,
ac foeni græci decoctum infrudendum . In quibus
uero sanguinis crassioris copia in uenulis oculorum
continetur , sine succorum in toto corpore redundan-
tia , uini potione utendum est , quippe quod caleface-
re , euacuare , & obstructions aperire queat .

De chemosi ex Demosthene. Cap. XL.

CVM ex uehementi inflammatione palpebræ in-
uertuntur , ut uix contegere oculos queant , curare
oportet uenæ sectione , medicamento purgante , &
collyrio dia rhodon cum lacte , aut oui candido pal-
pebras illinendo , eodem quoque tempora , & frontem
illines . Corpore plurimum euacuato , si ferre queant ,
fomentum ex spongia adhibendum est : cataplasma

taq; ex farina pura, & polenta ex hydromelite co-
cta imponenda, eaq; sæpius mutanda sunt, ipsiq;
polentæ & seris, & solanum admisceri debent. In
principio subungendum non est: satis enim est lactis
uti infusione: sequenti uero die admouere ea, quæ ad
inflammationem faciunt, & præsertim diarhodon
collyrium: cum inflammatio remittit, medicamento
purgante utendum, & acrioribus inungendum.

De phlyctænis.

Cap. XLI.

PHLYCTÆNÆ curandæ sunt ad hunc mo-
dum; in primis iubendum est, ut ægri parum loquan-
tur, sternutationes, iram, spiritus retentionem uitent,
potum & cibum quammaxime possumus contrahe-
re oportet, euacuationeq; uti ex clysteribus non acris-
bus, obscuro loco ægrum continere, ligamenta quo-
que, & linteorum applicationes uitare oportet. Ca-
taplasmatibus utendum est leuioribus, & subadstrin-
gentibus, collyrium uero Nili dia rhodon lacte dilu-
tum conueniet.

Ad phlyctænas oculorum.

Cap. XLII.

PHLYCTÆNÆ quæ in oculis sunt, medi-
camenta digerentia postulant: quæ igitur recentes
sunt, atque adhuc inflammatæ, medicamentis quæ
ex myrrha, & thure, & croco constant, arcentur,
inueteratæ uero aliquid eorum, quæ maiorem dige-
rendi uim habent, requirunt.

PRIMUM clysteri uacuare, deinde lacte non cocto mediocriter purgare conuenit: deinde spongia fotum erui farina, uel triticea, ex aqua mulsâ cocta illinere: nonnunquam uero iridem tenuem illinere, et lacte oculum perluere: si ulcera serpant, lenticula cum melle, uel mala cydonia cocta super danda: si latius depascendo serpant, folijs oliuæ decoctis, uel malicorio in uino decocto laeuigatoq; illinito: si cessent serpere, crustaq; medicamento, quod subiiciam, imposita exciderit, ulceraq; pura sint, luteis ouorum tostis laeuigatisq; cum melle, & croco donec ad cicatricem perueniant, illinentur, medicamentum uero est huiusmodi. Spodij drach. quatuor, croci oboli tres, uino aminæo laeuigentur quousque inaruerint: passumq; creticum uetus miscetur: omniaq; simul laeuigantur, & liquor pixide fictili excipitur, & oblinitur.

CUM pupillæ color nihil immutatur, sed multo, quàm naturaliter esse consuevit, est latior, & interim lumine penitus priuat, interim uero quæ uidentur, multo minora apparent omnia, mydriasis malum uocatur. Eius curatio sanguinis missione excubito, aut purgatione tentanda est: sin minus, uenas in angulis oculorum oportet incidere, deinde cucurbitulam occipitio affigere: & aqua marina faci-

em, & oculos perfundere: si ea non adsit, muria, uel posca utemur: cæterum medicamenta adhibenda erunt ea, quæ ad phlyctenas etiam faciunt.

De phthisi, & atrophia oculorum. Cap. XLV.

PTHISIS est, cum pupilla angustior, obscurior, & rugosior efficitur: res uero quæ cernuntur, his maiores apparent. Inter phthisin, & atrophiam hoc interest, quod phthisis angustiore pupillam efficit, atrophia uero totum oculum et minorem, & humiliorem reddit. Curandus hic morbus est exercitatione partium superiorum, & diligenti admodum capitis, faciei, & oculorum frictione, et acriore medicamento, quale est, quod sequitur, rarefacere oportet. Ammoniacy drach. I. crocomagmatis drach. quatuor, æruginis drach. I. tritis in aqua, et subactis utitor.

De nyctalope.

Cap. XLVI.

NYCTALOPEM uocant eum, qui per diem uidet, sole occidente obscurius, nocte uero omnino nihil cernit. Curari debet sanguine ex cubito, & angulis oculorum misso: deinde purgatione, aut euacuatione ex clysteri: tum apophlegmatismi imperabuntur, aut ut sternutamenta excitentur. Ante cibum hyssopum potui dabimus: si morbus ita non finiatur, medicamentum purgans quod ex scamonea, castoreoq; conficitur, iterum dabimus: oculi melle despu-

ORIBASII SYNOPSIS

mato illinentur : claudunturq; humores comprimen=
do, & continendo. Aut aluminis ægyptij combusti
partes duas, salis fossilis partem unam tere ex melle
& sublimato.

De glaucomate, & suffusione ex Rufo.

Cap. XLVII.

GLAUCOMA et suffusionem ueteres unum,
eundemq; morbum esse existimarunt : posteriores uero
glaucomata humoris glacialis, qui ex proprio colore
in glaucum conuertatur, & mutetur morbum esse
putauerunt : suffusionem uero esse effusionem humo=
rum inter uueam & crystalloidem tunicam concre=
scentium : cæterum glaucomata omnia curationem
non recipiunt : suffusiones uero recipiunt, sed non o=
mnes. Discutere igitur suffusionem oportet sangui=
nis ex cubito detractioe, itemq; purgatione, et acro=
ribus euacuationibus, ueluti centaurij decocto, aut
amari cucumeris, & alui solutione frequentiore :
cucurbitulas etiam occipitio cute incisa admoendo.
Aqua toto curationis tempore bibenda est, cibiq; assu=
mendi, qui attenuent. Proderit etiam progressu tem=
poris apophlegmatismos per dies aliquot adhibere. Me=
dicamentis utendum est, primum simplicibus, qua=
lia sunt mel, oleum, fœniculi succus : deinde compo=
sitis, quale est hoc, quod accipit sagapeni drachmas
duas, succi cyrenaici, ueratri albi singulorum dra=
chmas sex, rutæ syluestris drachmam unam, spu=
mæ nitri drachmas sex, alij quinque, mellis cochlea=

ria octo, aut succi chamædryos, sanguinariæ singu-
lorum pares portiones, collyria conficito.

De obscuritate, & hebetudine. Cap. XLVIII.

OBSCVRITAS est plerunque totius aspectus
impedimentum absque manifesta oculi affectione, he-
betudo uero est obscurior aspectus ab aliqua ignota
causa proueniens. Communis omnium obscuritatum
curatio est uenæ sectio in cubito, & in angulis ocu-
lorum: deinde uero humores euacuationibus ad par-
tes inferiores reuellendi sunt: postea cucurbitula occi-
pitio affigenda, hirudinesq; temporibus admoendæ,
& partes inferiores confricandæ: aqua potui danda,
cibis utendum, qui facile digerantur, temporis spa-
tio sternutamenta quoque excitanda, uomitus ante
cibum ciendus, inunctiones adhibendæ: ac primum
quidem ex paribus mellis & olei portionibus: deinde
hoc composito, quod subiicio. Croci oboli duo, fellis
hyænæ drach. una, piperis communis gra. LXXXV.
succu foeniculi drach. XVI. guttæ ammoniaci dra-
chma una, æruginis tantundem, mellis coch. sex,
tritatis omnibus foeniculi succum affunde, deinde læ-
uigata exsiccato, tuncq; mel admisceto, in pixidem
æneam reposito, et utitor. Antequam inungas, ocu-
los spongia quæ marina calida imbuta sit, fovebis.

De strabismo.

Cap. XLIX.

QUI strabones oriuntur, curantur rebus faciei

ORIBA SII SYNOPSIS

adiectis, ut recte aspiciant: & lucerna in conspectu
ipsum constituta, ne oblique intueantur: cumq; ad
nares oculis conuiuent, stipulas ex palma etiam an-
gulis oculorum, qui ad tempora sunt, agglutinare
conuenit, ut aspectu ad has firmiter directo oculos
emendent.

De expressione.

Cap. L.

OCULI uero interdum exprimuntur ita, ut
exerti permaneant: si ex strangulatu sic compressi
sint, uena in cubito secanda est: si alia causa subsit,
purgandum eleboro nigro, aut scamonea. Com-
pressiones uero, quæ ex doloribus oriuntur, purga-
tiones, quæ in puerperijs eueniunt, sæpenumero sol-
uunt: unde nos quoque unà cum ijs debemus opitu-
lari: in uiris autem post sanguinis missionem, si
morbus non remiserit, cucurbitula occipitio affigetur:
lana melle imbuta imponetur, aut stuppam ex aqua,
et supra linteolum leniter deligabimus. Marina quo-
que frigida faciei inspersa eosdem iuuat, & sereos
& polygoni succus cum meconio illitus, itemq; alia,
quæ comprimendi, & contrahendi uim habent.

De confusione.

Cap. LI.

CONFUSIONES, quæ ex plaga consequun-
tur, uenæ cubiti sectione curamus, itemq; totum ocu-
lum sanguine recens macerati animalis, præsertim ue-
ro turturis, sin minus, columbæ implendo: deinde
lanam

lanam mollem, ovo cum uino, & rosaceo contuso in-
tinctam, & impositam deligando: die sequenti idem
faciendum: tertio uero, fomento utendum, lac instil-
landum, quæ accommodata sunt, applicanda: po-
stremo sublinendum iis medicamentis, quæ ad ueteres
affectiones ualent, quale est, quod chiacum dicitur.

De lusciosis.

Cap. LII.

LUSCIOSI dicuntur, qui ita nati sunt, ut
quæ prope sunt uideant, quæ procul sunt, non
item, quæ quidem affectio curationem nullam reci-
pit: senescentes uero contra, ac lusciosi, affecti sunt,
propinqua enim non uidentes, remota aspiciunt.

De oculis lacrymantibus.

Cap. LIII.

LACRYMANTEs oculos sublinere me-
dicamentis agglutinantibus, refrigerantibus, & ad-
stringentibus, itemq; posca proluere conuenit.

De encanthide.

Cap. LIIII.

ENCANTHIS est incrementum carnis, quod
in angulo maiore prouenit loco ulcerato: si maligna
encanthis non sit, dolore uacat, mollis, sublaxa q; est:
si maligna, est durior, inæqualis, & pungentes do-
lores affert, malignæ dimittendæ sunt, non malignas
curare conuenit: ac paruas quidem medicamentis sic-
cis, quale est, quod ex chalcitide, & cadmia & pso-
rico conficitur: maiores uero, chirurgia.

AA

De pediculis palpebrarum. Cap. LV.

PEDICVLIS prius eiectis palpebras marina tepida colluere oportet : deinde ciliis admouere medicamentum hoc , quod subiiciam . Aluminis scissilis partes duæ , uuæ taminie pars uua , tritis utitor.

De naribus obstructis ex Archigene. Cap. LVI.

CVM nares obstructæ sunt , acrisq; nobis qualitas permittit , prius danda opera est : ut aluum cieamus : deinde supra nares hirudinem applicemus : tertia die splenium à media fronte ad nares extendamus : nasi uero partem emplastris quæ digerere pollicentur , per dies quindecim illinemus : postea confectiione amara ex aloë , aut hiera ex colocynthide uentrem ducemus : quibus peractis apophlegmatismis uentendum est : deinde molliens medicamentum naribus et fronti super dandum , tum prouocanda sternutamenta : mox sinapismo caput usque ad frontem obducendum , castoreum denique aceto dilutum odorandum offeretur : si post hos omnes motus aliquo præterea auxilio sit opus , uomitus ex raphanis , & oxymelite excitetur : die sequenti absinthij succi , quantum cochlearis dimidium compleat , aut etiam hyssopi , aut tragorigani bibendum detur . Malagmatum quoque usus conuenit , quæ impones usquedum uaros excitent . Hæc autem & bis , & sæpius ad affectiones pertinaciores admouere oportet.

De strangulatis ex Theophrasto. Cap. LVII.

SVFFOCATI renocantur aceti infusione, & filicis, aut urticae semine in aceto acerrimo trito, & diluto. difficiliter autem quidpiam sumunt: sed uī cogendi sunt. Dissolutis uero colli impedimentis statim respiciunt, & anguntur: hi non secus renocari uidentur, atque illi qui naufragium fecerunt, et ad summam, ut qui suffocatione fuerunt oppressi, siquidem eorum calor ita recreatur.

FINIS OCTAVI LIBRI.

Nono libro traduntur omnia, quæ ad thoracem, uisceraq; usque ad pudenda, pertinent: deq; muliebribus morbis, & podagra, atque articularum doloribus agitur.

De sanguinis reiectione ex destillatione.	Cap. I.
De reiectione sanguinis.	Cap. II.
De purulentis ex Galeno.	Cap. III.
De tabe.	Cap. IIII.
De asthma.	Cap. V.
De cordis palpitationibus ex Galeno.	Cap. VI.
De lateris dolore.	Cap. VII.
De lateris dolore sine febre.	Cap. VIII.
De mamillis affectis.	Cap. IX.
De oris uentriculi affectionibus.	Cap. X.
De flatu uentriculi.	Cap. XI.
De uentris excretionibus, quæ præter naturam fiunt.	Cap. XII.
Tinesmi curatio.	Cap. XIII.
Dysenteriae curatio.	Cap. XIIII.
Ad dysentericos & coeliacos.	Cap. XV.
De tenuioris intestini morbo.	Cap. XVI.
De sedis affectionibus.	Cap. XVII.
De hæmorrhoidibus.	Cap. XVIII.
De iecoris affectionibus.	Cap. XIX.
De iecoris imbecillitate.	Cap. XX.
De scirrho iecoris.	Cap. XXI.
De malo corporis habitu.	Cap. XXII.
De aqua inter cutem.	Cap. XXIII.
De lienis affectionibus.	Cap. XXIIII.

De renum & uesicæ affectibus .	Cap. XXV.
De renum , uesicæq; inflammationibus .	Cap. XXVI.
De abscessu renum , & uesicæ , & meatuum urinæ exulceratione .	Cap. XXVII.
De renum duritie .	Cap. XXVIII.
De renum imbecillitate .	Cap. XXIX.
De scabiosa uesica .	Cap. XXX.
De uesicæ inflammatione ex Rufo .	Cap. XXXI.
De uase rupto in uesica .	Cap. XXXII.
De uesicæ tuberculis .	Cap. XXXIII.
De uesicæ ulceribus .	Cap. XXXIII.
De diabete ex Galeno .	Cap. XXXV.
Diabetæ curatio ex Rufo .	Cap. XXXVI.
De ulceribus quæ in sede & pudendis sunt .	Cap. XXXVII.
Ad testium & pudendi affectiones .	Cap. XXXVIII.
De gonorrhœa , & satyriasi .	Cap. XXXIX.
De pollutione , quæ in somnis fit .	Cap. XL.
De priapismo .	Cap. XLI.
De hæmorrhoidibus .	Cap. XLII.
De uteri affectionibus .	Cap. XLIII.
De nimia purgatione .	Cap. XLIII.
Mulierum non concipientium curatio .	Cap. XLV.
Non spirantium curatio .	Cap. XLVI.
De suffocatione ex utero Philumeni .	Cap. XLVII.
De fluore muliebri .	Cap. XLVIII.
Simplicia muliebrem fluorem curantia .	Ca. XLIX.
De uteri inflammatione .	Cap. L.
De uulvæ abscessibus .	Cap. LI.
De uulvæ ulceribus .	Cap. LII.

De cancro uulvæ .	Cap. LIII.
Ad uulvæ fissā.	Cap. LIIII.
De phymo uteri .	Cap. LV.
De uulvæ inflatione .	Cap. LVI.
De utero procidente .	Cap. LVII.
De articulorum doloribus, podagricis, ischiadicisque sanandis .	Cap. LVIII.
Curatio scirrhorum, qui in morbis articulorum sunt.	Cap. LIX.
Ad scirrhos, philagrii .	Cap. LX.
Quomodo se quispiā a podagra tueatur .	Cap. LXI.
Ad ischiadicos .	Cap. LXII.

188
ORIBASII SYNOPSEOS

AD EVSTATHIVM FILIVM,

LIBER NONVS.

De sanguinis reiectione ex destillatione.

Caput Primum.

VIBVS cruentum sputum ex destillatione oritur, ijs in ipso statim initio secanda uena est, aut clyster acer iniiciendus: tum crura, manusq; calfacienti medicamento plurimum fricanda, & uincienda, mox caput radendum, cui deinde medicamentum, quod ex stercore palumborum constat, imponetur: interpositisq; tribus horis in balneum ducentur, ac nullo pingui caput contingendo lauabuntur: dein caput idoneo pileo contegentur: & sola sorbitione fructuum autumnalium austerorum alentur: dormituris medicamentum ex uiperis nuper quatuor ante menses confectum dabitur: secundo uero die totum corpus, præter caput, rite fricabitur, & ipsi in quiete habebuntur: rursus autem uestperi medicamentum ipsum ex uiperis dabitur: cohibita ob id destillatione, tertio die mane mellis cocti parum dato, in quiete conserua, totumq; corpus frica: ptissanæ cremorem cum exiguo pane pro cibo exhibe: quarto porro die mane dato medicamen ex uiperis, idq; cum melle copioso:

AA iij

ORIBASII SYNOPSEOS

capiti uero eodem imposito medicamento, ipsisq; lotis, moderateq; nutritis, pulmonem quinto die ualentius expurgabis, ac deinde rursus per interualla cerato ex thapsia, quod consuetum est, ad caput utere, totam denique corporis curam ad reficiendum dirigit. Qui uero ob frigiditatem membrorum respirationis sanguinem expuunt, ijs statim uenam incides: bisq; eodem die sanguinem detrahes: deinde rursus postridie bis, sed artuum frictione, & deligatione pridie usus, ad uesperam medicamentum, quod dia spermaton dicitur, exhibebis: secundo die post sanguinis detractionem, toti pectori ceratum, quod ex thapsia conficitur, impones: mox uespera, ne supra modum calefaciat, auferes: tertio die rursus ad tres horas imposito, atque hominem lauato, & tribus deinceps diebus sorbitionibus nutries: tertioq; præter cremorem ptissanæ, aliquem etiam piscem, qui facile concoquatur, & simpliciter sit præparatus, adijcito: medicamentum quoque diaspermaton & secundo, & tertio die ad uesperam similiter dabis: nam & somnum conciliat, & dolorem lenit, & exsiccat. Cum igitur particulæ ad bonam temperiem redactæ sint, sedataq; sit inflammatio, expurgare ualide poteris, adhibito simul usu medicamenti, quod ex uiperis constat: quo sumpto & lactis potu, & alijs etiam cibis conuenienter uteris. Atque hoc quidem modo eos, qui eodem die se tibi committent, curare poteris: qui uero post duos, aut tres dies, non omnes: sed aliquibus eorum insanabile ulcus est factum: ulcera namque quæ in pulmone sunt, difficilius sanantur, & sta-

tim uena in cubito interna secanda est; bisque, uel etiam ter detrahere sanguinem oportet, tum fricare, & artus omnes uinculis excipere. his confectis, primum posca diluta tepida potui detur, ut si quis grumus sanguinis in uiscere concreuit, dissolutus eijciatur. id quod bis atque ter efficere, nihil prohibet. Post hæc uero, medicamenta obstruentia, & adstringentia primo die ex posca diluta, aut ex decocto malorum, aut myrtorum, aut alterius cuiuspiam adstringentis exhibeantur. Vesper autem rursus medicamentum similiter dare conueniet: ægerque ab omni cibo erit abstinendus. Præstabit autem secundo itidem die parum sanguinis detrahere, nutrireque & medicamenta similiter ad quartum usque diem adhibere, pectore in orbem madefacto: atque æstate quidem melino, & rosa-ceo, hyeme uero nardino unguento. Utitor etiam emplasticis medicamentis per se: quale est, quod ex bitumine & aceto conficitur. Ex ijs uero ij soli insanabiles mihi uidentur, qui ex succi uitiosi erosionem sanguinem reiectant.

De reiectione sanguinis. Cap. II.

IN sanguinis reiectione primum periculum in nimia euacuatione est positum. ægrotis auxiliari statim his quæ subijciam, poteris. medicorum enim officium est totam affectionem animo perpendere. Por tulaca uero ad hoc facere consuevit: sed eius succus potui datus est efficacior. itemque balaustij, rubique

ORIBASII SYNOPSEOS

fructus & flos epotus: membranosa quercus pars,
& liber qui inter corticem & lignum intercedit. præ
sertim uero truncum ipsum, & item fagum inco-
quentes utuntur. efficacior est althææ radicis deco-
ctum & mentastrum. Ad recentes reiectiones.
Contaurij maioris drac. II. febricitantibus ex aqua,
non febricitantibus ex uino dabis. Rheum, lentisci
folia & cortex, samius aster, ad omnes reiectiones
ualet. eodemque modo lemnia sphragis. ad san-
guinis uero grumos facit uel maxime leporis coagu-
lum in potione sumptum. eosdem quoque grumos dis-
sipat ficulnus cinis ex aqua potus. itemque thymum,
& satureia cum aceto.

De purulentis ex Galeno. Cap. III.

PURULENTOS uocant eos, qui in thora-
ce & pulmone pus coaceruatum habent. nam post
ruptionem pus in media thoracis & pulmonis regio-
ne continetur: ac nisi celeriter excreetur, tabidi mori-
untur. febricitant semper tenuiter febris hectica.
erumpit uero pus, partim supra, partim infra.
quodque infra delabatur, tum in uentre, & intesti-
no intercipitur, tum in uesica, in quam per uasa
quædam importatur. quando uero sursum abscessus
erumpet, periculosior res est. In primis igitur puris
est adiuvanda concoctio. id fiet fomentis per spon-
gias, & cataplasmatibus ex hardei farina additis caricis co-
ctis, modico resinæ, stercoreis columbini, nitri, &
ibisci. hæc enim attenuant, atque digerunt. Sani

quoque lateris incubitus eruptionem adiuvat. Absorbeant per intervalla mulsam, & ptissanae cremorem ex melle. robustiores uero hyssopi & thymi decoctum bibant. opitulatur etiam ruptioni salsamentorum esus: & catapotia hierae ex colocynthide dormituris data. Cum pus excerni incipit, hyssopum in mulsam & oleo coctum dandum erit. Si uero exulceratio difficulter purgetur, mulsam continenter utemur, in qua duas aut tres particulas iridis incoquemus. dulcis quoque radice succus leuigatus, & sisamo admixtus prodest.

Detabe.

Cap. IIII.

TABES est ulcus in pulmone, quod in purulentis, & iis qui distillatione diuturna laborarunt, oriri consuevit. atque etiam ex sputo sanguinis consequitur, cum suppresso profluvio sanguinis, neque ulcus agglutinatur, neque ad cicatricem perducitur. Curare oportet ita humores qui ibi sunt parando, ut tussi educi facile queant. & diligentia quoque adhibita, ne alij praeterea colligantur. porrum ergo capitatum in ptissana tandiu coctum, ut lique scat, conueniet: quodque alijs quoque sorbitionibus, aut pultibus sit incoctum. quod etiam bis per se coctum dari poterit. Potus sit aqua pluuia, quae satis etiam decocta sit. Vbi malum conuiuenerit, per initia cataplasmata ex lini semine et polline, ex foeni graeci decocto, uel maluae, & olei & mellis, quibus althae folia commixta sint, adhibeantur. temporis uero progressu ad ce-

ORIBASII SYNOPSEOS

rata ex butyro, laurino oleo, & cyprino, & iride transeundum est. mox utendum malagmate est. ac primum eo quod diateffaron dicitur ex cera & terebinthina: & duæ aut tres iridis particulæ in mulsa cum dulci radice incoctæ. Si tussis uehementer molesta sit, thymum tritum & hyssopum melle non cocto excipe, & ad lapilli magnitudinem sub lingua tenendum dato. Mithridatum quoque per interualla datum, itemque medicamentum ex uiperis conueniet. Sed lactis potio est tabidis omnium utilissima.

De asthmate. Cap. V.

QUI spirare sine sono & anhelatione non possunt, qui asthmatici nominantur, ijs medicamenta diffecantia & non uehementer calefacientia conueniunt. quam ob rem acetum scilliticum eos optime inuat. quin et ipsa scilla, et oxymel quod ex hoc aceto conficitur, conuenit. ijs uero qui non nisi recta ceruice spiritum trahunt, qui orthopnoici uocantur, prodest pumex cum nitro, et uini fex combusta cum iunci rotundi flore, & auripigmentum cum alcyonio. Philippus autem scribit, se nouisse quendam, qui duas partes iridis, unamque spumæ nitri contereret, cribroque traiectas unguento alicui commisceret, pectusque & dorsum donec ignita, & sanguinolenta fierent, confricaret. ex qua re difficultatem spirandi, tussim, et purulentam affectionem propulsauit. Maiora autem remedia sunt frequentior ex ualidis medicamentis purgatio, uomitus ex raphano excitus, et omnia ma

lagmata attrahentia : & ipsarum partium exulceratio . Aristolochia autem rotunda ex aqua pota asthmaticis prodest . itemque centaurij maioris radix , spondyli fructus & radix , calaminthæ fructus , & hyssopum , & iris & melanthium . item asellos , qui sub hydrijs morantur , potes in uas fictile coniungere , & ad carbones ignitos torrefacere : cum inalbuerint , terito , & melle cocto excipito & dato ante cibum cochlearia duo ad delingendum . Aliud . Scillæ crudæ succum exprime , melque ei pari mensura admisce , & ad prunas coque , eiusque ante , & post cibum cochlearia duo delingenda exhibeto .

De cordis palpitationibus ex Galeno. Cap. VI.

NOVI quendam quotannis uerno tempore huiusmodi palpitationis casu uexatum , qui cum per triennium a sanguinis detractione se adiutum intelligeret , anno quarto , antequam hoc malo corripere-
tur , sanguinem misit . id quod deinceps multis annis fecit .

De lateris dolore. Cap. VII.

EXQUISITVS Lateris dolor fit membrana succingente costas primo loco affecta . quocirca a præcordijs usque ad claviculam dolor extenditur . ergo si dolor ad iugulum usque pertinet , uenæ sectione opus est : sin ad præcordia descendat , purgatione . Si dolor moderatus & pungens sit , non magnum admo-

O R I B A S I I S Y N O P S E O S

dum auxilium postulat. is ergo ægrotantibus medicamenta, quorum attenuans facultas sit, dabimus. ac mediocria quidē inflammatione correptis adhibebimus. in remissionibus uero inflammationum, ualidioribus utemur. moderatus autem est ptissanæ cremor, et mulsa: ualidius uero urticæ semen: Et id in quo aliqua ex acris herbis inijcitur, ut origanum, ut hyssopum, ut calamintha, ut pulegium, ut iris.

De laterum dolore sine febre. Cap. VIII.

L A T E R V M dolores sine febre curat bdelium, costus, brassicæ caulium combustarum cineri uetus adeps admixtus. hoc namque medicamento ad laterum dolores utimur, et item alijs huic similibus. magnam enim digerendi uim habet.

De mammillis affectis. Cap. IX.

M A M M I L L A R V M inflammatione laborantium efficax remedium est lutum impositum. quod si tibi siccius uideatur, cyprino aut rosaceo emolles. Valet autem ad restinguendum lac, quod in caseum coit in mammis earum, quæ nuper pepererunt: ouum totum, quo rosaceo admixto utimur non solum ad mammillarum, sed etiam ad aliarum complurium partium inflammationes. Sordes etiam ex palæstra remedio sunt mammis inflammatis: siquidem igneum id, quod in ipsis est, extinguunt, Et quod influit, sistunt, Et quod ibi continetur, dige-

runt. Fabacea farina mammarum & testium cata-
 plasma idoneum est. nam hæ particule, cum inflam-
 matione tentantur, modice refrigerari desiderant:
 & præsertim cum lac in caseum concrevit. Naxie
 uero cotis retrimentum uirginum et puerorum mam-
 mas inflari non sinit. Suum quoque testes abscindito,
 mammasque sanguine inungito, & non augentur.
 Mammæ autem quæ ob lactis copiam intumescunt
 & extenduntur, lenticula marina aqua incocta, et
 imposita curat: mentastrum cum polenta illitum: cū
 molia ex aceto inuncta: lac muliebre cū cicutæ suc-
 co: cicutæ folia illita: muria ex fomēto adhibita. Va-
 let etiam ad idem fabarum farina uel per se, uel cum
 polenta illita: itemque cydonia cocta cum melle. Præ-
 terea non sinit lac in grumos transire cera alba in pi-
 lulas redacta, quarum quotidie decem numero milij
 magnitudine sumentur.

De oris uentriculi affectionibus. Cap. X.

QUI canino appetitu correpti sunt, hoc est, qui
 fame continuo torquentur, ijs ut magnum auxi-
 lium, uinum copiosum, & abunde calidum dan-
 dum est. tale autem uinum & fuluo & rubro colo-
 re citra adstrictionem est. & appetitus ex fame exci-
 tati ex stomachi frigiditate existunt: ut non sine cau-
 sa huiusmodi uinum eos sedet. His cum ad prandium
 accedunt, primum cibi dandi sunt pingues, & oleo-
 si, & alia omnia ex oleo copiosiore parata, & in qui-
 bus nihil austerum & adstringens insit. mox uero

ORIBASII SYNOPSEOS

imperandum est, ut uinum eis, etiam si non sitiant, detur. Fames enim hac ratione statim lenietur, & ita longo temporis spatio peragendo sedabitur. Singulis danda est ruta cum uino, aut nitrum in mulsa: aut apium, aut cuminum, aut acetum scilicet, aut calamintha, aut asarum, aut nardum celticum & singula per se, & simul etiam. Castoreum uero conuenit ijs, quibus multitudo singultum ex frigidis & glutinosis succis excitauit. dandum autem potui est cum posca. atque etiam cuti una cum sicyonio, aut uetere oleo impositum prodest. Cum uero ex repletionem humorum singultus oritur, (plerumque enim ex hac causa ducit originem) uiolenta indiget euacuatione ea, quae sternutamentis conficitur. Nausea uero fit, cum uenter ad uomitum propellitur, cum scilicet multitudo eum prae grauet, aut morsu infestetur, aut denique uitiosis succis obsideatur. nonnulli autem turbantur, sed nihil euomunt, in quibus is, qui infestat, succus neque multus est, neque uentriculi spatio, sed tunicis ipsis continetur: atque in aliquibus, ut aqua in spongia, aliquibus uero ita impactus, ut dissolui agere possit. Curatio tribus capitibus concoctione, attenuatione, & euacuatione perficitur. Qui igitur magis pituitosi, et crudi sunt, quiete, inedia, & somno concoquuntur. ex alijs uero, qui tenuiores sunt, & modice infarcti, uomitibus eiiciuntur: qui interdum ex ptissanae cremore, aut mulsa, interdum ex aqua sola cientur. at quicumque glutinosi, crassique sunt, & ita uentriculo impacti, ut auelli difficulter queant, ij medicamen-

ta

ta succos attenuantia postulant. Cum uero humiditas uitiosa uentriculi tunicas obsidet, picra ex aloë hanc ipsam utiliter purgat: adstringentia uero nocent egregie: ueluti etiam ubi multa humiditas citra malitiam succorum est, ac ueluti mador quidam, et qui sola quantitate affligit, adstringentia sunt utilissima, medicamentum uero ex aloë confectum omnes qui usi sunt, ad marcorem perducit. in ijs uero, qui frigidam affectionem esse senserint, addere poterimus calefacientia adstringentibus. esse autem frigidiorē affectionem illud satis indicabit, si sitis absit. cum enim æger non sitiat, neque os uentriculi æstare sentiat, sane patet, non esse affectionem calidam. Inflammationes autem oris uentriculi, & iecoris adstringentium adhibitionem postulant. nam si quis relaxantibus solum utatur, uitæ periculum afferet. ergo siue oleum, siue cataplasma locis affectis superdetur, aliquid, cui facultas adstringendi insit, admiscere oportet, ut absinthium, aut nardinum unguentum, aut melinum, aut cydonium incoquendo. Ceratum quo utimur continenter. Cerae albæ unc. I. aloes, mastiches singulorum denarius. Si maiore adstrictione opus sit, cum tanta imbecillitas uentriculi sit, ut ne continere quidem cibum queat, omphacij par portio addatur. atque in cerato primum omphacium, deinde alia misceantur. & quemadmodum omphacium, ita etiam absinthii succum, & quandoque etiam utrunque adiungimus, & tertio itidem loco hypocystidis, & œnanthes, & rhois succum: deinde cerato modus est adiungendus,

ORIBASII SYNOPSIS

qui aliorum medicamentorum numero pro portione respondeat. Si inueterascit, iamque indurefcit inflammatio, tum magis uaria medicamenta, quaeque aromatum, itemque mollientium & digerentium quippiam habeant, applicare oportet, quale est id, quod ex meliloto conficitur. Viridis iaspis stomachi os attingens, stomachum iuuat: cuius rei satis magnum periculum uisum est. torques autem conficiendus est, eaque moderatione collo aptandus, ut os uentriculi contingat. In calida uero stomachi interperie, ut ardeat cum dissolutione, uel quasi anima deficiat, uel quoddam cibi fastidium urgeat ex quacunque tandem occasione praeterquam a febre, aquam frigidam cum omphacii succo, aut cydoniorum decoctum, aut clauiculorum uitis, uel seminis cucumeris, aut ipsa semina trita dabis: aut mentae ramulos tritos potui dato. foris autem uesicam aqua frigida plenam stomacho impone, aut niuem adhibe, aut cucurbitae ramenta. Catapotium sitim sedans iis qui aestuant. cucumeris satini seminis drach. octo. tragacanthae drach. sex. soluitur tragacantha ouorum crudorum recentium albo. cumque fuerit dissoluta, studiosaque contrita, caeteris addatur, omnibusque commixtis catapotia fingantur, & in umbra exsiccentur, dentur autem, ut sub lingua teneantur. humor uero, qui inde emanat, deglutiatur. Hoc uero cum refrigerat, tum uero etiam firmat stomachum humescentem, cum humida, calidaque affectione tenetur, Foliorum rosarum uiridium drach. sex. dulcis radice drach. quatuor. nardi indici tantundem.

uino dulci excipe, catapotia confinge: dato sub lingua continenda. Vel dissolue ex aqua frigida ad ciceris magnitudinem. Cæterum refrigeratis, & in quibus crassior pituita calefieri, diffecariq; postulat, hoc quod sequitur, conuenit. Marathri radice corticis uncia una, aceti sextarius unus, aloes uncia una. radices aceto incoquantur, cumq; coctæ fuerint, eis aloë commiscetur, dato huius cochlearia tria ex aqua. nonnulli etiam absque aloë id conficiunt. Quibus autem cibus acescit, hoc est accommodatum, piperis drach. I. seminis anethi drach. I. cumini drach. quatuor. terito, & dormituri cochlear unum ex uino diluto dabis. Iis uero, qui atram bilem gignunt, & stomachus flatu infestatur, spongiæ aceto acerrimo imbutas, & præsertim in accessionibus, applicato. deinde si dolor remanserit, alumen liquidum cum ære trito, melle exceptum imposito. ei uero, cuius stomachus distentus, ac flatu plenus sit, calaminthes decoctum aqua sub dio refrigeratum modico mellis, & piperis adiuncto offeres. Ad stomachi subuersiones facit hoc. mali granati acidi nucleorum succi partes tres, mentæ succi pars una. coniectas in uas fictile continuo mouendo coquito: cumq; in unum coierint, ab igni auferto. cum usus postularit mistrum unum ante cibum dabis.

De flatu uentriculi. Cap. XI.

FLATVS in uentriculo gignuntur ex succis, aut cibus ab imbecillo calore in uapores dissolutis. re-

BB ij

ORIBASII SYNOPSIS

frigeratio enim, quod attenuare, dissolvereque; suapte natura non queat, flatus nullos gignit. calor autem uehementior non solum attenuat, atque dissoluit, sed etiam digerit. ideo fit, ut flatus procreationem impediatur. at imbecillus calor fundit, & commutat ipse quidem alimentum, sed minus, quam par est. inde flatuum origines existunt. ex quo fit, ut calefacientibus medicamentis attenuare eos oporteat. id fiet, si oleo cuminum, aut apii, aut spondylii, aut dauci semen incoxerimus. Si huic affectioni coniuncta frigiditas sit, rutam, baccas lauri, melanthium, marathrumque; oleo incoquemus, bitumenque; & oleum laurinum admiscebimus. Sed si inflammatio dolores comitetur, loco eorum quæ calefaciunt, relaxantibus utemur: anethum enim incoquemus, & gallinaceum, & anserinum adipem admiscebimus. Ad eos porro qui flatu torquentur, facit polii fasciculus coctus, & in potu sumptus, aut etiam calaminthæ decoctum mellis portiuncula & piperis drachma adiecta. Atque hæc quidem cum dolor uehemens urget, applicanda sunt: cum uero moderatus dolor est, satis erunt fomenta ex milio, aut pannis lineis. Præterea cucurbita iustæ magnitudinis, quæ umbilicum ex omni parte comprehendat, sæpenumero laborantes morbo liberat. Castoreum quoque epotum, atque etiam ex posca, & foris ex oleo sicyonio impositum iuuat; etiam si flatus huiusmodi sint, ut circa umbilicum intestina torqueantur. Suis etiam talus ustus & potus tormina & flatustollit. quod facit etiam rotunda aristolochia. Ad dolores autem flatuosos ex

uentris obstructione, aut sanguinis crassitie, aut ex
perfrictione excitatos uinum meracius à cibo sum=
ptum ualet. cumq; somnus accesserit, eosdem pla=
ne sedat.

De uentris excretionibus, quæ præter naturam
sunt. Cap. XII.

IN uentris excretionibus cum uehemens desiden=
di cupiditas est, excernunturq; primum pinguia, et
mucosa, deinde uero etiam abrasis similia, tum pa=
rum sanguinis, qui excretioni supernatat, neque
excrementis mixtus est, in recto intestino radices egis=
se affectionem constat: eaq; tinesmus appellatur.
Cum uero nulla pinguis excretio præcedit, in biliosis
statim rasuris similia excernuntur, omnino quidem
cum morsu, & quandoque etiam cum torminibus,
cruentaq; excrementis mixta, tunc in gracilioribus
intestinis esse affectionem coniectamus: sed si pinguia
& cruenta non sint commixta excrementis, tum in
crassis intestinis esse morbum coniicimus. & utra=
que affectio dysenteria nominatur. Quãdoque etiam
usu uenit, ut solus sanguis copiose excernatur. quam
affectionem medici quidam cruentam dysenteriam
uocant. Est & alia quædam, præter has, quas di=
ximus, affectio, quæ uentris & intestinorum obsi=
det loca, per quam cum primum ingesti sunt cibi,
statim nulla acquisita mutatione, sed crudi, incon=
cocti, in succum non conuersi excernuntur. quod
mali genus omnes leuitatem intestinorum appella=

ORIBASII SYNOPSEOS

runt . quam sane affectionem uel ex totius intestini
exulceratione : uel ex uentriculi imbecillitate , qui
continere cibos non potest , oriri dicimus . Sape etiam
propter iecoris imbecillitatem ex uentre excernuntur
quædam lotioni carniū recens maceratarum persi-
milia . Quinetiam alia est peculiaris excretio dilutior ,
cum uenter quidem exquisitè concoquit , sed di-
stributio ipsa non fit . Et quandoque etiam nigrior
sanguis , quam esse naturaliter deberet , et splen-
descens excernitur . id quod accidit , cum iecur ali-
mentum distributum non probe concoquit .

Tinesmi curatio . Cap. XIII.

IN ipso statim initio irrigare oportet imum uen-
trem , inguina , et perinæum oleo myrtino , aut
rosaceo cum uino . deinde caprini lactis recens mulcti
non minus , quam heminam dare , uerum non con-
fertim , sed partite . Sequenti uero die euaporatum
lac detur . coquatur autem ad dimidias , aut ad
duarum partium consumptionem , ablataq; crassiore
spuma quæ superstat , exhibeatur . Loca autem in-
feriora irrigentur oleo , in quo cuminum tritum , aut
apium sit incoctum . in rectum autem intestinum
ptissanæ cremor in quo rosæ incoctæ sint , aut lac , aut
alica , aut lenticula , aut malicorium iniiciatur . Sin
uiolentior sit inflammatio , oleum dulce leniter ca-
lidum infusum , et multis horis retentum doloris
uehementiam soluit . fomenta quoque adhibenda
sunt imo uentri ex sacculo in quo frictum milium

atque sal insit. in sedem uero per spongiarum acaciam
contusam, aut myrti, aut rubi, aut malicorii deco-
ctum infundes.

Dysenteriae curatio. Cap. XIII.

SI exulceratio solum sit, neque quicquam præ-
terea influat, ex una ualidi medicamenti iniectione
omnino abstergetur, atque curatur: sin secus altera
adhibita: neque tertia opus est. ergo si dysenteria à
flaua bili originem ducit, eam plerunque curamus.
at si ab atra bile oriatur, cum nihil à cancro exul-
cerato differat, curari non potest.

Ad dysentericos & coeliacos. Cap. XV.

LEMNIA sphragis etiam depascentem iam
dysenteriam & epota, & infusa curat. prius enim
exulceratio abluenda est mulsa meraciore, deinde
muria: tum lemnia ex plantaginis succo infunden-
da. potui uero danda est posca diluta: & lac caseo-
sum: quod conficitur lapillis ignitis iniectis donec con-
coquatur, et plurima feri pars absumatur. estq; præ-
stantissimum dysentericorum, & omnium quibus
defluxiones acres uentrem exercent, remedium. Ca-
ninum uero sterces tritum lacti sic parato misce,
medicamentum summe ad dysentericos accommoda-
tum facies. Sed canis nihil, præter ossa, debet come-
dere. ita enim & foedo odore uacans, & candidum
sterces excernit. Alui quoque defluxiones exsiccat.

ORIBASII SYNOPSEOS

ouum ex aceto coctum, & manducatum. Si uero miscere aliquid uelis eorum, quæ ad dysentericos & coeliacos ualent, in sartagine ex igni fumi experte assatum dabis. magnopere enim homini proderis. Sed utilissimum est omphacium, rhus rubrum, eiusq; succus, cinis cochlearum uniuersarum coctarum, malicorium, galla, acini, mespila, myrta, corna. Cochlearum una cum testis combustarum cineris partes quatuor, gallarum partes duæ, piperis pars una, in puluerem redigantur, & obsoniis inspergantur: uel ex aqua, aut uino albo diluto potui dato. iuuat hoc mirifice dysenterias, in quibus ulcus putridum nondum est. Portulacæ succus epotus dysentericis conuenit: itemq; plantaginis succus, rubiq; fructus & folia. radicis althææ decoctum et ad dysenteriam, et ad fluorem alui efficax est. ad idem egregie facit cauda equina ex aqua, aut uino pota. eiusq; succus ad fluorem similiter est accommodatus. eundem sanat adiantum, paliuri folia, radix pini, piceæ cortex, lenticula bis cocta, & priore aqua abiecta. acini cuicunque affectioni uentris & intestinorum ex defluxione ualde profunt. spica nardi, oxiacanthæ fructus manducatus, & epotus, spina alba coeliacos, & stomachicos iuuat. mori fructus intempestiuus exsiccatus medicamentum satis adstringens efficitur. ita, ut ualeat ad dysentericos, & coeliacos, & ad cæteras affectiones omnes, quæ ex defluxione oriuntur. contunditur enim & obsoniis inspergitur, quemadmodum etiam ixiæ fructus, uel si quis uelit, ex aqua, aut uino bibitur: sed ma-

gis per se ualet. rubi quoque fructus exsiccati, & repositi conueniunt.

De tenuioris intestini morbo, quem ἰλεον nominant.

Cap. XVI.

TENVIORIS intestini morbus cum difficilis morbus est, tum uero si quis in eum incidit, raro euasit. sed maxime mortiferum esse sciendum est eum, qui foetidus nominatur, in quo uel stercus euomitur, uel foetida est expiratio. quandoque autem ructus huiusmodi fit, quandoque uero totius corporis odor teterrimus excitatur. Mirum in modum iuuantur qui hoc morbo tenentur, etiam si iam stercus uomant, si anethum in oleo & aqua decoquant, & bibant: deinde frusta panis ex aqua feruenti statim, dum incalescit, comedant, seruantur enim, & si iam suffocentur. Ad eos autem, qui frequenter uomunt, cibumq; non continent, rhus & cuminum in eodem tritum in senis oxymelitis cyathis bibendum dato. Aut uitis foliorum aut clauiculorum succum cum polenta potui dabis.

De sedis affectionibus.

Cap. XVII.

GALLAM flauam coque, eamque in puluerem redigito, ac sedis inflammationes, anumque procidentem illine. Si ualentiore opus remedio fuerit. in uino, si mitiore, in aqua decoquito. Succus quoque echini ad sedem, atque uterum procidentem facit.

ORIBASII SYNOPSEOS

Aliud . Pini corticis drach . octo cupressi globulorum siccorum drach. octo plumbi drach. octo uino austero deterge , & tritis utitor . Ad ardentes uero sedis dolores oui assati nitellum tritum uino albo et rosaceo cerato exceptum illine : cataplasmaque impone , quod ex pane puro contrito & aqua & rosaceo excepto in quo nitellus oui assatus adiunctus sit , constet. Aliud. Rosarum siccarum drach. tres ouorum assatorum nitellos numero II . ex uino albo leuigentur & rosaceo ac myrteo cerato excipiantur , itaque utitor . Cerata quoque non secus ad id faciunt . Ad rimas uero quæ in sede & pudendis sunt , rasuram linteolorum concremato eiusque cinerem & amyllum pari mensura terito , cum succo foliorum oliuæ subigito , & utitor.

De hæmorrhoidibus .

Cap. XVIII.

HAEMORRHOIDAS nimium apertas sistit aloë illita , aut dissoluta & imposita . & perfusio ex posca in qua ferri squama , plumbumque ustum sit . Aperit autem ora uenarum allium commanducatum , amaracinum , uel irinum unguentum illitum . Sanguinem uero hæmorrhoidum confestim reprimat hoc quod sequitur , Acaciæ drach. quatuor tragacanthæ drach. octo atramenti sutorij drach. octo rubricæ drach. I cerussæ drachma , cerato rosaceo excipiantur . et acidi punici cortex tritus & ex aceto impositus ad idem ualet . sique hæmorrhoides interius delitescant , ad formam glandis imposito . Hoc etiam mirabiliter facit . Sandarachæ , auri pigmenti , aluminis scissilis

singulorum drach. octo ægrum apte præparatum obline. hæmorrhoides enim arefactæ, & a sede sua demolitæ in semihora morientur & decident. medicamentum uero lixiuio diluitur. ceratum uero in orbem applicatur, et sub sole, uel ad ignem conficitur.

De iecoris affectionibus. Cap. XIX.

SI inflammatio iecur exerceat, tum dolor urget, tum uero dolorem omnino febris cum humorum plenitudine consequitur. ergo cum repletum corpus est, sanguis euacuatur, & quod in sanguine superfluit uenæ sectione in cubito dextri brachij reuellitur, ut cibus autem ptissana in principio danda est, ut medicamentum uero oxymel dilutius, & apij decoctum. Post uero quam concocta iam fuerit inflammatio, asaro & nardo celtico, & petroselino et iunci odorati flore uti poteris: & item ijs, quæ aluum subducunt, ut urtica, mercuriali, & epithymo: in declinationibus uero, etiam polypodio. Iam uero euacuatio quoque clysteribus peragenda est. ac in ipso principio, ex mulsa cum sale, atque nitro, cum uero adest declinatio, hyssopum, origanum, aut colocynthida potes adiungere. Ad hoc autem uiscus, quod facile indurescit, opus est abstergentibus. Cum uero dolor absque febre urget, sciendum est abstruptione uehementi a crassis, glutinosisque succis excitata uiscus obsideri. Scirrhum porro incipientem possit quispiam longo temporis spatio sanare: inueteratum uero, nullo pacto. in aqua uero inter cutem si oboariatur scirrhus, longiore spatio

ORIBASII SYNOPSEOS

interibunt. Qui uero curari possunt, calefacientibus, atque attenuantibus medicamentis quibus mollientia mixta sint, curantur. Imbecillitatis uero iecoris in causa sunt intemperies, quæ quidem & difficillimæ sunt, & satis uariæ & difficillimas symptomatum formas inducunt: quæque eiusmodi sunt, ut non facile tractari ab artificibus possint. Viticis semen hepar scirrholaborans iuuat. obstructo uero iecori prosunt plantaginis siccæ radices, fructus, et folia, myacantha, & præcipue semen, & radices: lauri radices cortex trium obolorum pondere cum uino odorato epotus. concoquit enim, & particulae robur adiungit, lupinorum amarorum decoctum, cum ruta & pipere epotum. idem facit eorum farina illita, & capnium post hæc impositum. spica nardi pota, & extrinsecus imposita. iris, pistacii fructus, prasium, amygdala, dracuntii radix expurgat uiscera omnia, crassosque & glutinosos succos attenuat agaricum, anthemis aut chamæmelum præcordiis propitium est. Omnibus uero præstant cichorea, & seris in calida iecoris intemperie, & summe prosunt, & firmitatem eidem addunt, ipsumque abstergent. Dabis igitur cichorii, aut seridis succi cyathum unum cum aquæ cyathis tribus melli attici cum aqua cochleari addito. Horum uero non solum succus utilis est & recens, & exsiccatus, sed etiam folia sicca studiose contusa, deinde potioni inspersa. quæ si quis etiam cocta bibat, ualde proderunt. Cum uero intemperies calida non est, sed sola obstructio iecur obsidet, herbæ ex uino albo & tenui potæ magnopere iuuant. Hepar lupi di

ligenter teritur, daturq; drachma ex cyatho uini dulcis. id quod magnum experimentum dedit. omnibus enim intemperiebus conuenit, ut quod ex substantiæ proprietate, & non qualitate ulla agat. Cum uero febris non obscura est, melius ex aqua præbetur: atque etiam longe melius, si cum aliquo ex succis antedictis, ut ex seridis succo detur. Philonis quoque medicamentum mirifice facit. ac quandoque semel exhibitum calidam iecoris intemperiem curauit. Compositum medicamentum, quod aperiendi uim habet. Amygdalarum amararum denarii tres, cumini denarii octo. seminis apii denarius. dato cochlearium ex uino. Pastillus, anisi, seminis apii, asari, amygdalarum amararum purgatarum, absinthii singulorum drachmas quatuor, aqua excipe, pastillos fingito drachmæ unius. non febricitantibus cum uino diluto, febricitantibus uero ex hydromelite dabis.

De iecoris imbecillitate.

Cap. XX.

INTEMPERIES sunt imbecillitatis causæ. in hepate enim diuersæ affectiones oriuntur. nam calidæ intemperies succos qui in eo prius sunt, assant; frigida uero contentos in ipso humores crassos, & ad fluxum atque motum contumaces reddunt. quod uero in ipsum fertur pituitosum, crudum, & semicoctum efficiunt. Sicca uero intemperies sicciores, crassioresq; succos reddit. humida uero tenuiorum partiū & dilutiores efficit. Cum autem calida intemperies est, colliquationes fiunt. ac primum quidem succo

ORIBASII SYNOPSEOS

rum, deinde uero & ipsius iecoris carnis: quæque per aluum excernuntur, foetida admodum sunt. bilis crassa suo colore imbuta deiicitur. cum frigida intemperies est, neque frequens, neque copiosa deiectio est: affectioq; inueterascit, & quibusdam diebus uenter fluet, & cumulatius: eorumq; quæ excernuntur species sanguini putri erit similis, ueluti sanguinis crassifex. At in sicciore intemperie sicciora excernuntur: et in humida, humidiora.

De scirrho iecoris.

Cap. XXI.

IECORIS scirrhum incipientem sæpe sanauimus: qui uero in multos dies esset prorogatus, neque nos curauimus, neque alium quenquam, qui curare eum posset, uidimus. omnes enim quicumque hoc tumore infestantur, in aquam inter cutem cadunt: ac longiore temporis spatio moriuntur. In curatione facultas mollientium intendenda est in medicamentis, quæ ad inflammationem ualent. ea enim quæ inflammationi conueniunt, ex coma absinthij & utroque nardo constant, itemq; ex croco, ænanthe, & unguento ex spica nardi et mastiche. His igitur ammoniacum, bdellium, medullas & adipem admiscere oportet: & incipientem scirrhum adhibita conuenienti uictus ratione curare. In medicamentis uero quæ bibuntur, eo dirigendum consilium est, ut aperienti, & abstergendi uisceris uim habeant. quæ omnia lapides etiam in renibus confringunt. Sed eis aliquid etiam, quod ciendæ urinæ sit, admiscebimus.

MALVM corporis habitum principium hydro-
picarum affectionum uocare consueuimus. is curan-
dus est uenæ sectione partita ita, ut ad tertium quar-
tumq; usque diem sanguinem detrahamus. Sanguini-
s uero copia neque tres heminas excedat, nequa dua-
bus minor esto in ijs, quibus suppressæ hæmorrhoides
affectionem pepererunt. qui uero ob aliam causam
malum hunc habitum contraxerunt, ijs uena secan-
da omnino est, cum uires primam sectionem fieri de-
bere ualde adhortentur. cæterum qui hoc morbo te-
nentur, hiera ex colocynthide purgandi sunt. Diæta
uero sit attenuans & exsiccans: & aquas sponte na-
tas, potiusq; aluminosas & nitrosas, ac deinde sul-
phureas oportet sumere, alia uero genera lauationum
raro sunt adhibenda. eos autem mirandum in mo-
dum largior absinthij potus, cottabismi; & dropa-
ces iuuant.

De aqua inter cutem. Cap. XXIII.

AQUA inter cutem fit uel propter nimiam ie-
coris refrigerationem: uel ex frigoris multitudine quæ
in tota mole corporis redundet: uel ex quibusdam
alijs partibus uehementer refrigeratis, quæ iecur æque
ac ipsæ sunt, possunt afficere. nam nisi refrigeratum
iecur sit, effici hydrops non potest. Simul uero iecur
afficitur, cum lienis, & uentriculus, et intestina ac
præsertim ieiunum, itemq; cum pulmo, renes, &

ORIBASII SYNOPSEOS

septum transversum refrigerata fuerint. Oritur etiā ex immoderata hæmorrhoidum euacuatione, & fluxu muliebri, atque etiam menstruis purgationibus suppressis. Atque eius tres species sunt, quarum una ascites nominatur, in qua humor tenuis ea loca implet, quæ infra thoracem sunt: altera tympanias est; quæ eadem loca flatu implet: tertia dicitur hyposarca in qua totum corpus intumescit, & cadaueri fere simile redditur. Hydropicorum uero curatio non est cuiq; facilis, indigetq; artificis præsentia. & tamen quædam ad curationem accommodata indicabo, quæ tu quoque possis efficere. stercus bouis gregarij siccum diligenter tere, in posca coque, ut farinam hordeaceam, sulphuris quartam partem insperge, & super totius uentris capacitatem impone. Aut caprinum stercus in pueri urina, aut capræ ad luti spissitudinem uentri applicata summe eos purgat. Dabis etiam potui decoctum radices calaminthæ, aut apij, aut corticis radices ari ex uino. aut ficum agrestem uino austero triduum macerato & cyathum unum dato, et paulo post usque ad tres cyathos exhibeto, uel squamæ drach. i. medulla panis excipe. catapotia fac, & da. Epithema uehementer aquam educens. Fœnigræci unc. quatuor farine hordeaceæ unc. tres. stercoris columbini unc. quatuor resinæ frictæ lib. unam exungie ueteris lib. duas: quæ liquari possunt, eliquentur, alijsq; prius tritis in aceto, affundantur. utitor.

Delienis

De lienis affectionibus.

Cap. XXIII.

C V M lien inflammatione laborat, scirrhum statim contrahit sanguine, qui in uenis est, propter crassitudinem obstructo. opus ergo est medicamentis attenuantibus, nec manifesto calfacientibus: ijsq; parum adstringentium admiscere oportet, ut firmata particula propriam actionem seruet. hanc uero suapte natura uim habere uidetur flos salis, qui in uesica appositus lienis scirrhos curat. post huius usum ualentioribus etiam remedijs utendum est. Compescit enim absque molestia lienem cortex radice capparis: sed nihilo minus induratum splenem inuat extrinsecus impositus, & in potu sumptus: siquidem epotus crassos, glutinososq; humores, & quandoque etiam cruentos eosq; non modo per urinam, sed per aluum etiam uacuat. idem facit minoris centaury succus foris adhibitus, & epotus, & ciclamini uiridis & siccus illitus: uiolæ albæ radices cum aceto, acorum, ammoniacum, caprinum stercus illitum, & foris cum ficibus applicitum: lupinorum amarorum decoctum cum ruta & pipere potui datum, eorundem farina illita: aqua in qua ferrum candens sæpe extinctum sit; hanc febricitantibus per se dabis, non febricitantibus uero, cum uino. Illine etiam cinerem cochlearum cum aceto, aut capparim aceto maceratam, tritamq; et cyprino cerato exceptam. aut fecem ex aceto impone. cataplasma uero adhibe ex fœnigræci uncij quatuor, farine hordeacæ unc. tribus, cardamo

ORIBASII SYNOPSEOS

mi unc. i. ficuum pinguium libra una, uerbenace
uncia una. ficus aceto acerrimo perfunde, & ualide
contundens in mortario cætera misce, & in unum
reductis utitor.

De renum & uesicæ affectionibus. Cap. XXV.

RENIBVS natura comparatum est, ut sero=
sum excrementum tenuissimo sanguini in uenis com=
mixto in se trahant. ergo ubi meatus per quos huius=
modi excrementum attrahitur, plus, quam par est,
fuerint dilatati, uerisimile est cum tenui sanguine
crassiorem quoque materiam transmitti, deinde si re=
nes calidiore acrioreque temperatura fuerint, necesse
est crassiorem illam materiam excalfactam, et exsic=
catam in arenæ, lapillorumq; ignitorum formam
concreescere. ergo lapidem frangentibus, & inciden=
tibus citra perspicuam caliditatem medicamentis uti
oportet. maior enim caliditas cum magis exsiccet,
calculorum aut arenæ concretionem adiuvat. Calcu=
los frangentia. Huiusmodi sunt basilicorum aspara=
gorum radices, rubi; & uitrum combustum, gra=
minis radix, adiantum, bdellium, lauri radices cor=
tex, althææ semen, cicer arietinum, & præsertim
nigrum: cerasi, rhu arboris, & pruni gummi,
cyperi radix, paliuri fructus, triboli fructus, la=
pis spongiarum, acetum scillite, maluæ agrestis
radix, rutæ syluestris radix. apii radicem in uino
coque, humoremq; exprime, eiusq; cyathos binos da=
to, & aquæ tantundem. ac lapides quidem qui in

renibus sunt, in declinante ætate: qui uero in uesica gignuntur, in puerili fieri consueuerunt. Medicamentum quod calculosis inspergitur. Balsami fructus, lapidis spongiarum, pulegiÿ sicci, maluæ agrestis seminis sicci pares portiones contunde, cribra, datoq; cochlear unum ex uini diluti cyathis duobus. lapides enim confringit.

De renum, et uesicæ inflammationibus.

Cap. XXVI.

RENVM uesicæq; inflammatio præcipuam curationem postulat. nam cum serosum excrementum per eas partes purgetur, ideo fit, ut si id acre, & biliosum in toto corpore sit, nullo eorum, quæ urinam cient, uti debeamus. nocebunt enim: utpote mordaces succos partibus inflammatis inducentes. Si uero nihil tale subsit, neque malitia humorum in toto corpore insit, mulsa dilutior potui dabitur. ea enim inflammationes soluit citra mordicationem humores impactos euacuans. nam & incidit, & attenuat, et rarefacit. Cæterum quod de mulsa exempli gratia dictum est, ad omnia, quæ attenuant, et incidunt citra mordicationem, transferri potest. Et quemadmodum particulis omnibus inflammatis quies conuenit, ita has quoque quiescere est melius. Sed cum quiescere non possint, cum ipsa urinæ sint instrumenta, perexiguam admodum potionem dare oportet, ut quo longiore tempore fieri possit, conquiescant. Illud est præterea perpendendum, tot

ORIBASII SYNOPSEOS

tum ne corpus acrium excrementorum sit plenum. nam si ita sit, quo plures ad renes & uesicam humores ferantur, eo magis conualescent. potusq; copiosior est offerendus, acrimoniaq; minus obtundenda: & præsertim nobis quæ mordicationes obtundunt, commiscentibus. In tempore uero inflammationum cataplasmata, & medicamenta, & irrigationes ex oleo, & cætera omnia, quæ inflammationes soluunt, adhibere oportet. Ad renum & uesicæ affectionem inflammationis sensum referentē. Seminis lini drach. I. amyli drach. I. dato cochlear ex aqua modice bibendum.

De abscessu renum, & uesicæ, & meatuum urinæ exulceratione. Cap. XXVII.

DOLORES circa ilia, per interualla horrores inæquales, febresq; inordinatæ accidunt ijs, quorum renes abscessus infestat: pus autem concoctum per urinas excretum, ulcus esse testatur, quod celeri auxilio indiget. nam si non cito ad cicatricem perducatur, difficilem curationem reddit. Vlcera uero quæ in renibus quæq; in uesica sunt, ex situ, actione, & proprietate eorum substantiæ, & facultatis discerni debent. Ex situ uero ad hunc modum. Cum uesica patitur, in pube, imoq; uentre dolor sentitur. at renibus affectis, lumbos dolor posterius exercet. ex actione, difficultas urinæ, eiusdemq; suppressio fit, cum uesica morbo causam affert. Sed renibus laborantibus urina sine impedimento redditur.

tur. ex corporis proprietate, carnes fibrosæ ex renibus excernuntur, squamæ uero membranosæ ex uesica ulcerata. ex ipsa denique facultate, quia in exulcerationibus uesica uehementi dolore cruciatur, renes uero obscure dolent: & quasi ponderis sensum in lumbis habent. In meatibus quoque urinæ exulceratio quandoque oritur, pusq; & sanguis mingitur. Sunt enim hi inter renes & uesicam collocati. Si uero exulceratum pudendum sit, pus & sanguis citra urinam excernitur. Ad abscessus, qui renes et uesicam obsident. Seminis lini, seminis cucumeris, seminis papaueris albi, tragacanthæ singulorum drach. * octo. amyli drach. quatuor. pastillos confice Gal. Ad ulcera uesicæ cum inflammatione. Nuclei pinei ^{habet} numero uiginti, cucumeris satiuæ seminis grana XL. ^{duas.} amyli, nardi, singulorum drachma, seminis apij drach. V. nardum & apium in aquæ sextario coquantur, deinde ex decocto duo cyathi præscriptis admiscantur. Ad sanguinis profluium ex uesica. Aluminis scissilis drachmam, tragacanthæ drach. octo. gummi obolos V. cum passo dabis.

De renum duritie ex Rufo. Cap. XXVIII.

QVAECVNQVE durities in renibus oriuntur, dolorem nullum afferunt: ægris tamen ceu pondus quoddam ab illis uidetur pendere, coxendices stupent, crura imbecilla sunt, urina modica emittitur: totus denique habitus ijs simillimus est, qui aqua inter cutem laborant. Hos ergo mollire ce-

ORIBASII SYNOPSIS

ratis, malagmatis, frictionibus, & fomentis oportet: eisq; offerenda sunt quæ urinam cient, et item subduci aluus debet.

De renum imbecillitate.   Cap. XXIX.

EST autem hic etiam renum morbus, quo efficitur, ut continere urinam non queant, sed latioribus effectis aliquid etiam sanguinis è uena laxati emittitur, & alia itidem crassiora effluunt. His cibi adstringentes, & uinum nigrum conueniunt. ab urinam uero mouentibus abstinendum. exhibenda in potu sunt ea, quæ ad sanguinis reiectionem ualent, præcipue uero sanguinariæ succus, tragacantha in uiuo macerata, simphiti radice decoctum. Extrinsecus autem imponenda sunt quæ ad fluxum, & ad sputum sanguinis accommodata sunt. His confectis reficere ægrum oportet asinino lacte, sita nio pane, & carnibus. Si uero sanguis per circuitum quendam excernatur, priusquam sanguis ipse uacuetur, grauitas in lumbis & humeris sentitur. sanguine euacuato, leuitas sequitur. ergo uena in cubito paulo ante circuitum secanda est: uictusq; ratio instituenda, quæ humorum redundantiam non gignat.

De scabiosa uesica.   Cap. XXX.

CUM una cum urina furfuracea subsidentia excernuntur, tum uenas aut uesicam scabie tenta-

ri signum est. id uero & tenuitate, & crassitudine
urinarum internoscetur. nam urinæ tenues, uenas:
non tenues, uesicam affectam esse ostendent.

De uesicæ inflammatione ex Rufo. Cap. XXXI.

VESICAE inflammatio cum difficillime cu-
ratur, tum uero maxime mortifera affectio est. nam
& febrim acutam ægroti habent, & uigiliis tor-
quentur, & delirant, & biliosa pura euomunt,
& excernere urinam non possunt. In his, si nihil
prohibet, uena sine mora secanda est. perfusioni-
busq; continenter calefacere eos oportet. porro in oleo
coquatur ruta, anethum, & althææ radix. aluus
molli clysteri abluatur. Præstabit etiam oleo papauer
indere: & anseris adipem eliquare, aut gallinæ adi-
pem infundere. Atque ego quidem semiobolum suc-
ci papaueris cum myrrhæ, & croci portiuncula dis-
soluens in oleum quandoque conieci, pessusq; confe-
ci, ut mulieribus adhiberi solent: & statim dolor se-
datus est, & somnus homini irrepfit. Fomentis etiam
uti prodest: & in aqua calida insidere: esto autem
ea aqua seminis lini, & fœni græci decoctum. Ce-
rata quoque ex hyssopo, & castoreo confecta sunt
imponenda.

De uase rupto in uesica. Cap. XXXII.

VAS in uesica ruptum acutum morbum parit.
Sanguis partim foras emittitur, partim intus con-

CC iiij

ORIBASII SYNOPSIS

densatur . ac ad sanguinis quidem defluuium talia adhibebis , qualia cæteris quoque sanguinis defluxionibus conueniunt . id quod & potui dando , & foris imponendo medicamenta idonea perficies . Sed cum sanguis in uesica concretus est , in primis danda nobis opera est , ut eum medicamentis dissoluamus . artemisia igitur in potu præbenda est , & elichrysum , & cyrenaicus liquor , & silphium , & conyzæ , & absinthii & radicula semen uino solutum . post hæc uero , nisi grumi dissoluantur , spatium quod inter anum & pudendum interiacet , quod perinæum dicitur , secare oportebit , quemadmodum in uesicæ calculo fieri consuevit . atque ita grumos educere . in cæteris rebus non secus , quam in sanguinis defluuiio , progrediendum est .

De uesicæ tuberculis .

Cap. XXXIII .

CUM in uesica tubercula oriuntur , optimum est curare ut maturescant , ut cum primum incipiunt , dissoluantur : ne in suppurationem conuertantur . Si uero maturari non queant , iis medicamentis , quæ ad renes conscripsimus , addendum erit nasturtium , erui farina cum melle , stercore columbino , & caricis . & fomentis utemur .

De uesicæ ulceribus .

Cap. XXXIII .

ULCERVM uesicæ curatio non differt ab ea , quam ad renum ulcera descripsimus . nam & hic

quoque copiosus lactis potus conuenit. reliqua uero diæta frugi & bona esse debet. leniens itidem medicamentum superne quod pectinem comprehendat, adhibebitur: itemq; ceratum, quod ex œsypo loto, butyro, styrace, & anserino adipe conficiatur. In meatum uero urinæ infundemus aquam & lac, & rosaceum calidum: in intestina uero ptissanæ cremorem, butyrum, cucumeris semen cum lacte tritum, singulis rosaceo perfusis, iniiciemus. Cum iniicere clysterem uelis, in genua pronus homo reclinetur: ita enim uesicæ secedunt, & intestinum laxant, ut infusum commodè recipiant. frequenter etiam in aqua calida æger desideat, cæteraq; faciat, quæ de renum ulceribus præscripta sunt nobis.

De diabete ex Galeno.

Cap. XXXV.

MIHI quidem ad renes etiam pertinere uidetur morbus, quem nonnulli hydropem matellæ, nonnulli profluuium urinæ, nonnulli diabetem, nonnulli uero ab immensa siti dipsacon nominant: qui rarissime contingit. Qui hoc morbo tenentur, siti enecantur, et idcirco large bibunt: idq; quod biberunt, tale reddunt, quale fuit ab eis epotum. Huius morbi causam renum imbecillitati quispiam posset attribuere.

Diabetæ curatio ex Rufo. Cap. XXXVI.

SVMVM remedium huic morbo est, uomitum statim prouocare, potum uero frigidiorè exhibere.

ORIBASII SYNOPSEOS

bere : & reliqua diæta uti frigidiore ita , ut coctis ole-
ribus uescatur , potionem ex melle & uino mixtam
bibat , ptissanæq; cremorem sorbeat . urinam prouo-
cantia adhibenda non sunt . præterea per sudores re-
uellere oportet . optime quoque faciet , si in dolio ita
fiat euaporatio ad exudandum , ut caput foras exce-
dat , reliquum uero corpus totum calefiat , & aerem
ipse frigidum trahat . in cæteris , uelut febris ardens ,
curandus morbus est . ergo farinæ florem aceto & ro-
faceo subactum cataplasmatibus modo præcordijs impo-
ne : uitis etiam folia tenera contrita , & umbilici ue-
neris , & parietariæ , & portulacæ , & aliarum
omnium consimilium : herba uero sanguinalis suc-
cum & helenium assidue præbibendum in uino nigro
dabis : & palmularem cremorum , & item bacca-
rum myrti , & pirorum . In principijs uero uenam
etiam in cubito secamus , & quandoque medicamen-
tis torporem inducentibus utimur .

De ulceribus , quæ in sede & pudendis sunt .

Cap. XXXVII.

PVDENDORVM , aniq; ulcera , quæ abs-
que inflammatione oriuntur , ualde exsiccantia medi-
camenta postulant . quale est id , quod ex cartha com-
busta conficitur : anethum uisum aridum , & cucur-
bita cremata . Siccis uero recentibusq; ulceribus etiam
aloe arida in puluerem redacta & applicata prodest .
Sed omnium maxime dolorem lenit , & nihilo tamen
minus efficax est pompholyx . Si humida sint ulcera ,

pinicortex per se, & lapis hæmatites conueniet. Si uero etiam alte descendant, prædictis manna miscebitur. Cæterum uteri uesticæq; exulcerationes iisdem remedijs curantur, indigent autem instrumentis, per quæ intromittantur. quocirca ex medicamentis, quæ inspersilia nominantur, aptiora sunt ea quæ sicciora sunt, ut crocus, & pompholyx & aloë rosaceo mista, tum plantaginis, aut alio etiam simili succo excepta.

Ad testium & pudendi affectiones.

cap. XXXVIII.

AD scroti pudendi dolores butyri, resinæ paribus portionibus utitor. uel lini semen cum aqua decoquito, additaq; myrrhæ & resinæ decima parte, illinito. Ad pudendum uero intumescens facit hoc, uitis folia XXX. thuris denarius, cerussæ denarij quinque, tere & illine. Vtere etiam marinæ frigidæ perfusionem, & quiete & colis deligatione. Si uero a sudoribus ulcera in scroto gignantur, gallam tritam, aut alumen insperge. Ad excrescentia uero, quæ thymia dicuntur, elaterium infunde: piri semen contritum impone, aut menularum quinque & uiginti capita contere, & illine, & hircinum fel oblinito. Iam ad rimas quoque pudendorum ualet resina fricta cum rosaceo trita donec ad strigmenti crassitudinem, mixto etiam oui assati uitello redigatur: Hederæ quoque foliorum siccorum combustorum cinis cum rosaceo in pila plumbea tritus imponitur. Ad inflammationes uero pudendorum uuam passam exectis acinis, & cu-

ORIBASII SYNOPSEOS

minum trita imposito. aut hordei farinam aqua mul-
sa incoquito. aut vitis folia tenera trita cum polenta
imposito: aut cuminum tritum cum butyri & resi-
næ pari portione eliquata adhibeto. Testiculos uero ul-
cere aphthis simili correptos terra cimolia ex aqua obli-
nito, finitoq; siccescere, & aqua calida abluito, myr-
to arida trita, & modico smyrnio trito conspergito.
Carnem uero in testibus incrementem cinis sarmento-
rum cum nitro et aqua subactus, atque illitus curat.

De gonorrhœa, et satyriasi. Cap. XXXIX.

GONORRHOEA est seminis excretio inuita,
quæ continuo fit citra colis extensionem: in satyriasi
uero pudendum palpitat, quemadmodum etiam alia
corporis pars palpitatione corripitur, ac nisi pudendi
palpitatio sedetur, uasa seminis in resolutionem, uel
conuulsionem cadunt. Pudendum uero in satyriasi
semper arrectum est, moriunturq; celerrime, qui sic
affecti sunt. cumq; uitam finiunt, aluus inflatur, et
frigidi sudores erumpunt, quales occupare etiam alios
solent, quibus conuulsiones uitam auferunt. Hic mor-
bus raro mulieribus accidit. Ergo ubi pudendum pal-
pitat, uena secanda est; & uictus ratio attenuans
instituenta est, uinumq; circuncidendum, cibum as-
sumere quotidie quidem, ualenter nunquam, sed pau-
latim conuenit. Optima autem sunt beta, et malua,
& modicum mercurialis eis admixta, & ius cochlea-
rum esculentum. non pessime feceris, si clysterem
quoque simplicem inieceris. quæ urinam mouent, ca-

uenda sunt. Lumbis uero refrigerantia, ut solani succus, aut portulacæ, aut alterci, aut cicutæ, adhibeantur. Est etiam necesse colem, & pubem aliquo refrigerante, quod dolorem leniat inungere: ut argenti spuma, cimolia, & cerussa, quæ aceto, aut aqua aut uino dulci, aut sapa diluantur. Supinum uero requiescere noxium est. Conuenit etiam bibere medicamentum ex nymphææ radice atque iride confectum. Rutæ uero succus & ei, qui profluuio seminis uexetur, & ei, cuius penis arrectus sit, proderit.

De pollutione, quæ in somnis fit. Cap. XL.

POLLUTIONES. quæ in somnis contingunt, cohibere oportet uictus diminutione, et qui minus calefaciat, & lassitudinibus cauendis. adiuuat etiam cubile frigidius, et corporis in dextram uel sinistram partem reclinatio, & medicamenta omnia frigida lumbis substrata, qualia sunt corianum, * apium, cicuta, cerussa, & portulaca. eaq; omnia ex aceto.

De priapismo. Cap. XLI.

PRIAPISMVS est auctio pudendi stabilis in longitudinem, et orbem tumefacti, sine uenerearum rerum appetitu. est autem flatus uentosus, qui membrum tumefacit, ex humoribus glutinosis & crassis a magna caliditate generatus. Perspicuum autem est, non oportere membra calefacere, sed leniter refrigerare.

ORIBASII SYNOPSEOS

re cerato rosaceo cum aqua conquassato, & ex chamæmelino pudendo & lumbis imposito. Viētus medicamentaq; adhibenda sunt, quæ attenuandi vi citra manifestam calefactionem sint prædita. Utendum etiam est ijs, quæ suapte natura efficacia sunt, & per experientiam inuenta: nymphæaq; in potu danda, & viticis semen. & ruta uiridis obsonijs miscenda; sed hæc in principio danda non est: abunde enim calfacit: sed post aliorum extenuantium usum adhiberi debet. Qui euacuatione uti uelit, id uomitibus faciet. quæ enim per inferiores partes euacuationes fiunt, sæpenumero uicinas partes fluxione tentant.

De hæmorrhoidibus.

Cap. XLII.

QVIBVS uenæ, quæ in ano sunt, nimio plus sanguinem profuderunt, ijs habitum in aquam inter cutem transire contingit: habitusq; fieri deteriores, et eiusmodi, ut non nutriantur. Qui enim ita sunt affecti, curari difficulter possunt. periculum enim est, ne cohibito quandoque sanguine, cum largum eius profluvium sit, propter defectionem, & imbecillitatem aliquid patiantur. quocirca cum multæ hæmorrhoides sint, una relinquenda est, per quam fiat expurgatio. Sed nonnullæ sunt interius, quæ non apparent, eæq; difficilius curantur: nonnullæ uero cæcæ, quæ cruenti quidem nihil excernunt: sed tamen plus doloris, quam illæ, afferunt. harum uero ora cicla=mini succus illitus aperit.

De uteri affectionibus. Cap. XLIII.

SVFFOCATIONIBVS quæ ex utero fiūt, conuenit agarici drachma ex uino. plantaginis fructus, & succus cum uino, ungula, qualis cochleæ est, epota, acetum scillite absorbtum. olfacta uero suffocatas excitant bitumen, castoreum, galbanum, pix liquida, cedria, accensum & extinctum ex lucerna linamentum naribus admotum, capilli combusti, ruta, silphium, cepæ. suffitus præterea fiunt ex gagate lapide, ungue purpurarum, bitumine, castoreo, galbano, silphio, cornu ceruino. ano uero ruta cum melle lana excepta imponitur.

De nimia purgatione. Cap. XLIIII.

IN primis extremæ partes uinciendæ sunt. posca potui danda. & ex posca perfusiones fiant. micæ panis in posca sumatur, aut alica lota, aut oryza, aut ouum tenerum frigidum. loco autem imponendum est medicamentum ad sanguinis profluuium accommodatum. potui uero dandum balaustium cum posca, aut hypocystidos, aut acaciæ succus, aut terræ samie aster. omnibus præstat sesamum in posca madefactum, donec tenerum reddatur, deinde edatur. rheum quoque cum posca ad id ualet. Sed & per sinum muliebrem inditum sanguinis fluxionem compescit. quod facit etiam hypocystidis, itemq; acaciæ succus cum aceto es manna contritus. Mirifice quoque auxiliatur spon-

ORIBASII SYNOPSEOS

gia noua in liquida pice intincta, deinde combusta, tum trita, et admota. Suber quoque uetustissimo fistili comburitur, donec candescat, deinde teritur, et tum loco inspergitur, tum uero in pessa iniicitur. utilia quoque sunt ad sanguinem cohibendum ea, quae extrinsecus admoventur: ac praesertim quod ex tauro colla conficitur. taurocolla enim pulchra, et dilucida in posca madescit quoad dissoluatur, deinde in lin teolum ualidum illinitur, tum pubi lumbisq; agglutina tur. Emplastra quoque agglutinantia ad hoc ualent.

Mulierum non concipientium curatio.

Cap. XLV.

MULIERIBVS non concipientibus instituen da uictus ratio est, ut neque ociose, neque laboriose uitam degant. lauacra adhibenda sunt neque assidua, neque copiosa. cibi, potusq; sufficient, qui facilius concoquantur. Hoc uero quod praecipuum est minime despici debet, ut neque uiri, neque foeminae corpus obesum reddatur. Vir enim pinguis ad liberorum procreationem aptus non est, quia pudendum pudendo apte conferre non potest. et pingues parum seminis emittunt. Sed neque admodum attenuandae sunt, quas concipere uelimus. est enim perspicuum si aqua, aut aliud quippiam excernatur, eas non esse liberis creandis idoneas. aquae uitandae sunt quae per aquaeductus importantur, et caeterae quae durae, salsae, et nitrosae sunt: quaeque aluum subducunt. nam quae plus subducunt, propter imbecillitatem conceptionem impediunt.

impediunt . porro calefacientia omnia iuuant , quæq;
 leniter flatu pariunt . ergo uini potum aquæ potui
 præponimus . ex oleribus , orminum , erisymum , eru
 cam , & siquid aliud eiusmodi est , misceri adhorta=
 mur . ruta uero & menta maxime omnium uitandæ
 sunt . Cum autem purgatio propinqua est , ei , quæ
 usa sit cibus sanguinem gignentibus , & uberius sit
 educata , alimentum subtrahendum erit , & aliquid
 addendum quod minus sanguinis creet : et item quip=
 piam sumendum , quod purgationem iritet : qualia
 sunt odorata , acridq; olera . hæc enim uulnam exci=
 tant , præsertim uero scandix , crethmon , foeniculum ,
 apium , smyrniumq; . Si uero propter succorum mali
 tiam mulier non concipiat , ea erit euacuanda , aut
 bona uictus ratione corrigenda . Sin ob uteri frigidita
 tem conceptus non fiat , laboribus , omnibusq; fomen=
 tis adhibitis calor erit reuocandus . nec ab re fuerit ca=
 storeum potui dare . itemq; semina odorata offerre , ut
 cuminum , anisum , pulegiocomam , iuniperi fructû ,
 pipere singulis adiecto . sed præstabit hoc uti medica=
 mento : epithymam , euphorbium piper , dauci semen ,
 petroselini semen , contere ad drachmas octo . potui
 hoc dato . uentrem probe subducit , uterumq; calefa=
 cit ita , ut multis iam menstruæ purgationes fluxe=
 rint , quæ ante non purgabantur . Si non satis sit per
 inferiora purgatio , uomitus ciendus erit . id enim
 quod pituitam quæ inferiores partes obsidet , euacuat ,
 omnino prodest . id faciunt uteri fomenta : hæc ua=
 poribus perficiuntur : uapores autem ex aqua calida
 adhibentur . ergo mulier in sella collocata uapores

ORIBASII SYNOPSEOS

recte assumet. abluenda autem aqua est, in qua
 elelisphacus, artemisia, ruta, cyperus, pulegium,
 & acorum, seminaq; odorata sint incocta. Hæc etiam
 singulatim pubi applicantur. Polyarchi quoque epi-
 thema proficit. quin & frictiones pubis & lumbo-
 rum nihilo minus conducunt. uulvæ quoque appo-
 nenda sunt calefacientia. Sunt autem quæ appo-
 nenda sunt, ex myrrha, ruta, galbano, & casto-
 reo confecta. uulva tamen prius aqua mulsa, aut
 marina fouenda est. quandoque etiam ex aceto dilu-
 to medicamenta imponenda sunt. tenui autem lin-
 teo, aut molli lana sunt illinenda, ut ne adhibita
 corpus erodant, aut exulcerent. Arguit autem fri-
 gidiorum uulvæ mensium suppressio, uictus non
 probe institutus, & crassi succi, & stupor in pube,
 lumbis, & cruribus. quæ uero penitus refrigeratæ
 sunt, eæ ne uenerem quidem cupiunt. ergo in fri-
 gidis sic progredi oportet. Calidiores uero uulvas co-
 gnoscetis tum ex toto reliquo corpore calidioribus, tum
 uero ex menstruis purgationibus perexiguas, et la-
 boriosis, & pudenda muliebria exulcerantibus. &
 ex multa caliditate siccitas consequitur. ergo humi-
 diora alimenta his adhibenda sunt, atque ex oleri-
 bus maxime conveniunt lactuca, malua, blitum,
 aut cucurbita, cucumis, pepon, atriplex, portula-
 ca, & omnia ea, quæ frigidiora sunt. Vesicæ uero,
 & lumbis & pubi refrigerantia imponenda sunt.
 & succi etiam sunt illinendi. Cum uero menstruas
 purgationes recte procedere appareat, tunc desinente
 purgatione opportunum corporis commiscendi tem-

pus est. Cum uero succi humidiores conceptum impediunt, uictus siccior conuenit, labores partium superiorum augere, frictionesq; adhibere, & uomitus copiosius ciere, exsiccareq; alimenti mediocritate oportet. & uictus omnis siccior instituendus est. Sed proderit etiam uulnam medicamentis adstringentibus confirmare: qualia sunt lentisci, myrti, rosarum, rhu, & punici, rubiq; florum tenerorum, & galarum decocta. Si uero à crassioribus succis concipere prohibeantur, humor erit considerandus. Si erodens sit, mulieres purgare medicamento cuique humori accommodato oportebit: deinde sero lactis aluum ducere, tum uictum meliorem instituere: pituitosos autem, aquososq; humores laboribus, sudoribus, & uomitionibus absumere. Sufficiet autem castoreum bibere, & fomentis foueri. Quoniam uero flatus quoque, ne mulier concipiat, impedimento sunt, primum cibi parcitas imperanda est: deinde cuminum & anisum, & apii semen, rutaq; & anethum, & permulta aromata offerenda sunt: quæ tum potui danda, tum uero præparanda, & imponenda. Quæ uero propter uteri os clausum non concipiunt, earum uterus odoratorum ablutionibus, fomentis, & applicitis medicamentis aperiendus est. prius tamen molliores ablutiones adhibendæ sunt, in quibus malua, & lini semen & fœnum græcum sit incoctum, & oleum probum sit infusum. quandoque etiam mel iniicitur. Post molliora uero ad ualidiora progrediendum est, ut ad artemisiam, ad conyzam, ad calamintham, ad pulegium, &

ORIBASII SYNOPSEOS

ad anthemida . Applicabuntur uero resina terebinthina , nitrum , ficus pingues , casia , & serum picis . Quibus uero uteri os nimium fatiscit , uictus sicciior , fomenta , medicamentaq; sicciiora conueniunt , ut horum ope uteri os connineat . talia sunt capitula punici mali , lentiscus , rubi radix , & myrtus . Postremo autem uteri auersiones fomentis dirigemus . id enim fomenta præcipue possunt . quod fiet etiam ijs , quæ molliunt , inditis . Cæterum præpostera uenus maxime facere ad conceptionem uidetur .

Non spirantium curatio . Cap. XLVI .

QUAECUNQUE propter repletionem , & suppressionem sanguinis spiritu priuantur , eis uenam statim incidere conuenit . siquidem ita celeriter respirant : suntq; parciore uictu alendæ . Si uero in hoc malum propter perfrictionem & imbecillitatem caloris , qui in corde est , cadant , euacuationes uitare oportet , ne euacuando magis etiam perfrigerentur . præstat igitur quacunque fieri ratione possit , calorem deinceps excitare , ut ipsæ refrigerij cupiditate externum aerem trahant . ad quod cum peruenerint , curatae sunt , neque ulla præterea curatione indigent .

De suffocatione ex utero ex Philumeno . Ca. XLVII .

IN prima accessione , uel si iam uteri suffocatione correpta mulier sit , summa deligare , & post uincula fricare ualenter poplites , suras , cruraq; omnia conuenit : quæq; foedioris odoris sunt , naribus admonere : & cucurbitulas inguinibus & imo uenæ

tri agglutinare : clysteremq; inijcere . In longis uero
 accessionibus etiam quæ flatus educunt , in anum ,
 & sinum muliebrem indenda sunt , quale est hoc ,
 quod constat ex ruta trita cum melle , addito modi-
 co cumini & nitri : quo partes utrobique copiose in-
 unguntur . Cæterum unguenta odorata in uulvam
 indita , ipsam ad se trahere consueuerunt . ad hæc
 uero quispiam uoce asperiuscula easdem inclamet :
 deinde admoueat quæ sternutamentum excitant .
 Cum mulier ab accessione euaserit , ei uena secanda
 est , si nihil uetet . & melius est , ut à poplite sanguis
 detrahatur . interposito uero septem dierum spatio ,
 hiera ex colocynthide dabitur . mox castorei potione
 utemur . hoc enim sæpe mulierem ægram morbo li-
 berauit : diluendum autem est mulsa , & artemisiæ
 decocto . pessuli quoque mollientes , & inessus eidem
 affectioni apte adhibebuntur .

De fluore muliebri. Cap. XLVIII.

FLVOR, qui muliebris dicitur , est cum to-
 tum corpus per uterum expurgatur & euacuatur
 citra uulvæ ipsius affectum . Id uero quod euacua-
 tur , eiusmodi est , cuiusmodi est id , quod superat in
 corpore . nam quod rubrum est , sanies sanguinis est ,
 quodque album est , à pituita provenit : pallidum
 uero à bili proficiscitur : quandoque uero aquæ spe-
 ciem præ se fert . Si uero sanguis purus fluat , ut in
 uenæ sectione fit , diligenter animaduertendum est ,
 ne qua erosio in uulua sit facta . Ergo cum affectus
 sit humidus , oportet auxilia siccantia citra manife-

ORIBASII SYNOPSEOS

stum calorem adhibere : frictionibus totius corporis ,
 & unctione ex melle abunde cocto uti . dareq; me=
 dicamenta , quæ urinam moueant , qualis est aqua ,
 in qua asarum & apium sint incocta . præterea to=
 tum corpus per uentrem euacuare expedit .

Simplicia muliebrem fluorem curantia. Ca. XLIX.

PORTVLACA in pastu , & eius succus in
 potu acceptus : balaustij , rubiq; fructus , & flos :
 roboris pars quæ sub cortice habetur , trunci mem=
 branosa pars : quod glandis putamini subest : cau=
 da equina maxime rubrum fluorem ex uino aut a=
 qua pota curat . itemq; hypocystis , lentisci fructus ,
 frictus , & ex uino epotus . rubrum quoque fluo=
 rem samius aster , & lemnia sphragis compescit .

De uteri inflammatione .

Cap. L.

IN primis irrigatione ex uino & rosaceo , dein=
 de ex oleo puro utendum est . hapsus uero lanæ suc=
 cidæ pubi & lumbis absque deligatione adhibeatur .
 post triduum , uena secanda est : sanguisq; à cubito
 detrahi debet . cibus erit alica ex mulsa , & panis
 lotus . aut oua sorbilia . Facta inclinatione , cataplas=
 matis utendum est . componetur autem cataplasma
 dolorem leniens , & somnum concilians , si quis ca=
 pita papauerum in mulsa coquat , edq; capita abij=
 ciat , & oleum immisceat : & quæ ad cataplasma
 adhibenda sunt , adiiciat . Si uero inflammatio ca=
 lidis iritabitur , cum affectum erysipelatis naturam
 referentem habeat , ab ijs cataplasmatibus abstinere con=

uenit, uti autem eo, quod ex ouorum luteis una contritis & addito rosaceo, aut melino constat. Cum uero declinatio appareat, refrigerantia cataplasmata omittenda sunt, et ad cerata transeundum. denique per totū curationis tempus in seffibus uti expedit.

De uulvæ abscessibus. Cap. LI.

CUM inflammatio in suppurationem conuersa est, suppuratio cataplasmate ex fœno græco, & lini semine, & præcipue etiam ex hordeacea farina cui ficus adijciatur, adiuuanda est. interdum uero sterco quoque columbinum adhibetur. In seffus frequentiores utiles sunt. Pessuli imponantur, in quibus calefaciendi, & iritandi uis insit. Sciendum uero est, abscessum rumpi quandoque per uulvæ ipsius os, quandoque per uesticam. ac sæpe etiam in rectum intestinum rumpetur.

De uteri ulceribus. Cap. LII.

APTE quis curabit uulvæ ulcera tum in seffibus, tum irrigationibus, tum uero etiam cataplasmatibus. Sed accommodatius hoc medicamentum est. Crocus optimus cum muliebri lacte læuigatur. deinde cera tyrrhenica soluta cum rosaceo, & adipe anserino excipitur. tum linteolo inungitur. Sed quod sequitur, & melius est, & ad dolorem sedandum multo aptius. Capita papaueris in passo diluto biduum, aut triduum madescunt: deinde coquuntur, donec abunde mollescant: mox capere oportet florum rosarum, aut foliorum contusorum & cribra-

ORIBASII SYNOPSEOS

torum drachmas quinque, & croci drach. tres. & simul omnia conterere: tum decoctum papauerum his admiscere, ceræ tyrrhenicæ drach. octo. eliquatas, rosaceique parem portionem affundere ijs, quæ in pila fuerint, ac simul mollire. postremo uero medicamentum in uase stanneo seruare, & in ipso usu rosaceo deliquare, & in pessa imponere.

De cancro uulvæ.

Cap. LIII.

HIC morbus curationem non recipit, lenire tamen, & dolores temperare conuenit in seffibus ex fœnigræci, maluæq; decocto. Egregie autem leniunt, in ipsis accessionibus adhibita maluæ, aut althææ folia in mulsæ cocta, donec flaccescant, paucisq; micis, & rosaceo & caricis, melilotoq; & ruta adiectis. hæc enim quandoque indurata dissoluunt. his peractis cerata lenientia applicanda sunt. lac uero muliebre emulsum leuat; succusq; plantaginis calidus: itemq; pessi ex croco, * hyssopo, & lacte muliebri confecti ægrotas etiam leuant.

Aliter
α/ψπο.

Ad uulvæ fissæ.

Cap. LIIII.

AD uulvæ fissæ iridem cum melle, et terebinthi nam simul emollias, & imponas. in seffus quoque ex ptissana in crassum succum dissoluta, aut ex ficuum decocto conueniunt. callis enim sublati, id quod è cadmia conficitur rosaceo deliquatum conueniet.

De phymo uteri.

Cap. LV.

ORITVR phymus in ore uulvæ uel propter

exulcerationem præcedentem, uel propter inflammacionem, quæ scirrhum contraxit. Curandus uero est in fessibus emollientibus ex hydrelæo, & fœnigræci decocto, & cataplasmatum, & pessuum emollientium impositione. Si inueterarit, utendum erit uaporibus, & suffitibus ex aromatibus. Phymum denique soluit pessus ex * hyssopo, resina, & terebinthina confectus.

De uulvæ inflatione.

Cap. LVI.

INFLATUR uulua tum spiritu in concauo eius spatio concepto, quo casu pubes etiam intumescit; tum uero etiam cum totus imus uenter non minor est, quam in hydropo tympanite conspicitur. Statim autem affectæ mulieri in initio auxiliari oportet. nam si inueterarit, curari nullo pacto potest. Ergo in principio, si nihil impediat, uenæ sectio facienda est, aut tentanda per hieram ex colocynthide purgatio. mox cataplasmata ex caricis, hyssopo, nitro, ruta, adhibenda: tum cucurbitulæ cum scarificatione affigendæ. & malagma Polyarchi imponendum, & utendum in fessibus ex rutæ, pulegij, artemisiæ, cassiæ, & caricarum decocto. pessus quoque ex terebinthina, galbano, myrrha, iride, & hyssopo confecti conuenient.

De utero procidente.

Cap. LVII.

UTERVM procidentem continere suo loco oportet prius iniecto clysteri ad feces deijciendas. eodemq; modo, si in uesica excrementa sint, per catheterem

ORIBASII SYNOPSEOS

terem fistulam erunt educenda . deinde agra in sella supina collocanda est , coxis accliuibus , poplitibusq; reflexis , & cruribus diuarcatis : deinde hapsus lanae mollis capiendus est , qui figura & crassitudine sinui muliebri pro portione respondeat , tenuiq; linteolo circumdandus est , & in succum hypocystidos , aut acaciae uino dilutae immergendus , & uuluae imponendus , & citra laborem id totum , quod procidit , sursum agendum , quoad totus tumor in sinu factus subsederit . Pubes uero sponsia ex posca expressa extrinsecus operienda est . porro mulier ita iacebit , ut cruribus extensis sit , alterumq; alteri incumbat . his confectis , cucurbitulas cum flamma capiosiore supra ad umbilicum & utraque ilia affigere oportet . tertio die lana sinui iniecta insideat mulier in uino nigro austero modice tepido : aut in rubi , aut myrti , aut malicorij decocto . cum haec peracta fuerint , lana iniecta tollitur , alteraq; eodem medicamento imbuta imponitur . Cataplasmata uero foris imponuntur super imum uentrem , quae ex palmulis , & polenta , uel lenticula , uel malicorio conficiuntur , tribus deinde diebus interpositis eadem fiant . donec ex eo quod particulae constrictae manent , firmum argumentum uitij sublati capiamus .

De articulorum doloribus , podagricis , ischiadicisq; sanandis . Cap. LVIII.

HORVM curandorum intentio communis est cum ea , quae inflammatis particulis adhibetur . discutendum enim est id , quod in loca confluxit . quod

si tenue sit, breuiore temporis spatio fiet. Sin crassum
 & tenax, longiore, & multo etiam longiore si glu-
 tinosus, crassusq; sanguis sit. & licet longius profera-
 tur, tamen quadragesimū diem non excedet inflam-
 mationis curatio, si medicus omnia recte faciat, &
 æger dicto audiens sit. Quandoque autem humor,
 qui irruit, sanguineus est. quem plerunque in dolo-
 ribus articulorum esse dixeris. estq; hic crassus ad
 similitudinem quodammodo crassitudinis uitri fusi,
 ubi uero in ipsis articulis diutius immoratus sit, non
 solum crassior, sed glutinosior etiam redditur. atque
 ex his tofi oriuntur. & post quam effecti fuerint,
 articulum ad pristinum statum redire plane posse ne
 speraueris. Principium uero curationis sumendum est
 a uacuatione humoris affligentis. Si corpus humori-
 bus ex æquo redundarit, facta primum omnium ue-
 næ sectione, purgatio deinde adhibeatur. cui succe-
 dat usus medicamentorum localium loco & tempore
 adhibendorum ita, ut manibus, & pedibus ea im-
 ponantur, quæ repellere defluxum possint: in coxen-
 dicum uero morbis, hæc uitemus. cum enim ea in
 profundo sita sit, sanguis a uicinis uasculis & mu-
 sculis ad ipsam attrahitur. ergo in coxendicum dolo-
 re mitigantibus medicamentis in principio opus est,
 quæ neque multum refrigerent, neque ualenter ca-
 lefaciant: qualia postea adhiberi oportet. Cæterum
 eos, qui abdomini inserviunt, quique mala uictus
 ratione utuntur, ne curandos quidem suscipere de-
 bemus. Qui uero nobis curantibus parent, maximo-
 pere iuuabis, si incunte uere primum euacuabis, de-

ORIBASII SYNOPSEOS

inde ad exercitationes, & salubrem dietam perduces. Cum autem coxendicum dolor a sanguinis multitudine non raro fiat, eum celerrime curabimus uenis poplitis, aut malleolorum incisus. Si quis uero ante totius corporis uacuationem acria medicamenta super particulas affectas imponat, is affectum ita reddit, ut sanari nullo pacto possit, copia nimirum ibidem condensata, atque impacta. Iam uero uomitus quoque coxendicum doloribus magis, quam infernæ euacuationes auxiliantur. In quibus uero humorum densatio uehemens, & que dissolui ægre possit, ab acris medicamentis facta sit, ijs affixa cucurbita summum affert auxilium. itemque clyster ex purgantibus confectus, qualis est is, qui ex colocynthide paratur. Ad articulos podagra laborantes, et affectiones ex defluxionibus obortas, & item scirrhus. Aristolochia ex aqua epota, iuuat. Farina fabarum cocta suillo adipe adiecto ad hæc ualde facit. ut uero Adamantinus censuit, brassicarum siccarum radicum & caulium combustorum cinis cum suillo adipe optime facit: si dolor adsit, nouo & insulso: si digerendum sit, uetusto & salso. Vulpes totæ incoctæ in oleo articulorum morbos sanant. has nonnulli uiuas in magnum uas nonnulli uero mortuas coniiciunt. Similique modo hyenas coquunt, & oleum digerens conficiunt; deinde peluim eo implēt, et totos in eo arthriticos immersos uoluerunt, atque ut ibidem diutius immorarentur, imperauerunt. ex hoc enim effectum est, ut non solum tumores, qui in articulis essent, sed ut totum etiam corpus euacuaretur.

ceterum de tophis licet septimo libro dictum sit, ta-
men nonnulla etiam dicentur.

Curatio tophorum, qui in morbo articu-
lorum sunt. Cap. LIX.

ALBARVM violarum radices cum aceto scir-
rhosas inflammationes in articulis curant. Caseo quo-
que acerrimo in tophis articularum usus sum. est au-
tem dissoluendus carnis suillæ sale conditæ decocto, et
diligenter in mortario terendus. atque ita tophis im-
positus magnopere prodest. nam cum sponte sua cu-
tis rumpatur, quotidie & sectionem ipsam, & to-
phos absque molestia humore qui excernitur, replet.
Platani folia viridia trita inflammationes, quæ in
genibus sunt, iuuant. Præterea genu, quod ex frigo-
re dolorem contraxit, euphorbium tritum oleo eliqua-
to mixtum et cera adiecta sæpe adhibui. id quod etiam
in aliis particulis feci, et statim dolorem se dauit.

Ad scirrhus Philagrii medicamentum in quinto
podagricorum. Cap. LX.

PAUCEDANI radices, alij lapidis floris, si
huius copia non sit, salis ammoniaci, propolidis pin-
guis singulorum unc. duas, ammoniaci thymiamatis
unc. I. lanæ succidæ combustæ unc. I. aristolochiæ
rotundæ, pumicis, canini stercoris, æruginis rasæ,
squamæ æris, misyos singulorum denar. XVIII.
castorei scrup. duodecim, myrrhæ unc. tres, uisci
quercini unc. tres, ceræ unc. XI. et semissem, pithy-
næ unc. duodecim, et semissem, picis brutiæ unc. XVIII.

ORIBASII SYNOPSEOS
scrup. duodecim, olei ueteris, & aceti acerrimi,
utriusque quantum satis sit.

Quomodo se quispiam à podagra tueatur. Ca. LXI.

SAL cum oleo tritus in frictione adhibitus omnes, qui se a podagra uendicare uoluerunt, nisi admodum sicca intemperie præditi essent, mirum in modum iuuat. Hoc autem remedio per totum uitæ spatium mane & uesperis, & ubi inflammationes declinauerint, utendum est.

Aliud ad podagricos. Quæ tertio libro Cap. L. descripta sunt, cape, oleo uetustissimo coque ad emplastri crassitudinem, & nitrum tritissimum insperge, tum excipe, & linteum illinendo utere.

Ad ischiadicos. Cap. LXII.

FARINAM lupinorum amarorum cum aceto, aut oxymelite, aut posca ischiadicis applicant. aut calamintham coquunt, & cataplasma faciunt, ischiadicisq; ut efficax remedium admovent. Capparis radice cortex coxendicum dolores tum epotus, tum extrinsecus cataplasmatibus accommodatis mitus iuuat. Costo præterea et oleo resolutos et ischiadicis utiliter perfricamus. garum et muria ex piscibus sale conditis ischiadicis infunditur, eosdem etiam thlaspi semen sanguineum humorem uacuans per anum impositum, iuuat, cum centaurij uero minoris decocto nonnulli infundunt, ac biliosum humorem uacuat, sed si sanguineum educat, magis proficiet. Sunt etiam quædam in potione experta, ut omnino q

morbo liberare existimentur. sed simplicissimum est id, quod diateffaron nominatur. Chamædrios lib. I. gentianæ unc. I X. aristolochiæ rotundæ unc. I X. seminis rutæ sicci sestarius. contundenda sunt, & per cribrū traicienda. dandumq; ex eis quotidie cochlear unum magnum ieiunis, et peracta concoctio= ne ex aquæ frigidæ cyathis duobus per annum tem= pus. Quod uero ex septem rebus conficitur, est hu= iusmodi, hyperici unc. I. centarii unc. I I I. chamæ= pityos unc. I I I. gentianæ unc. V. aristolochiæ rotun= dæ unc. I. agarici unc. I I I. petroselini unc. I. mellis attici lib. V. Datur autem drachma ex aquæ cyathis tribus. Atque ita deinceps eo est utendum.

Finis Noni & ultimi Libri.

INTERIM dum editionem Oribasij librorum, qui ex epitome collectorum ad Iulianum supersunt, paramus: hoc opusculum in lucem protulimus. quamuis enim uideremus multa menda subesse, quæ neque auxilio eorum codicum, quos habuimus, neque Galeno, quem Oribasius auctorem habet, neque Paulo et Aetio, qui studiose Oribasium sunt sequuti, adiuvantibus restitui potuerunt: tamen maluimus hoc, qualecunque est, in manus hominum peruenire, ut fructum, quem poterunt, ex eo ferant, quam ut retandiu desiderata ob hanc causam diutius priuarentur. Nos uero, si melior unquam codex in manus nostras incidet, curabimus diligenter, ut quod nobis concessum nunc non fuit, tunc plane conficiamus. Hæc te scire interpres uolebat.

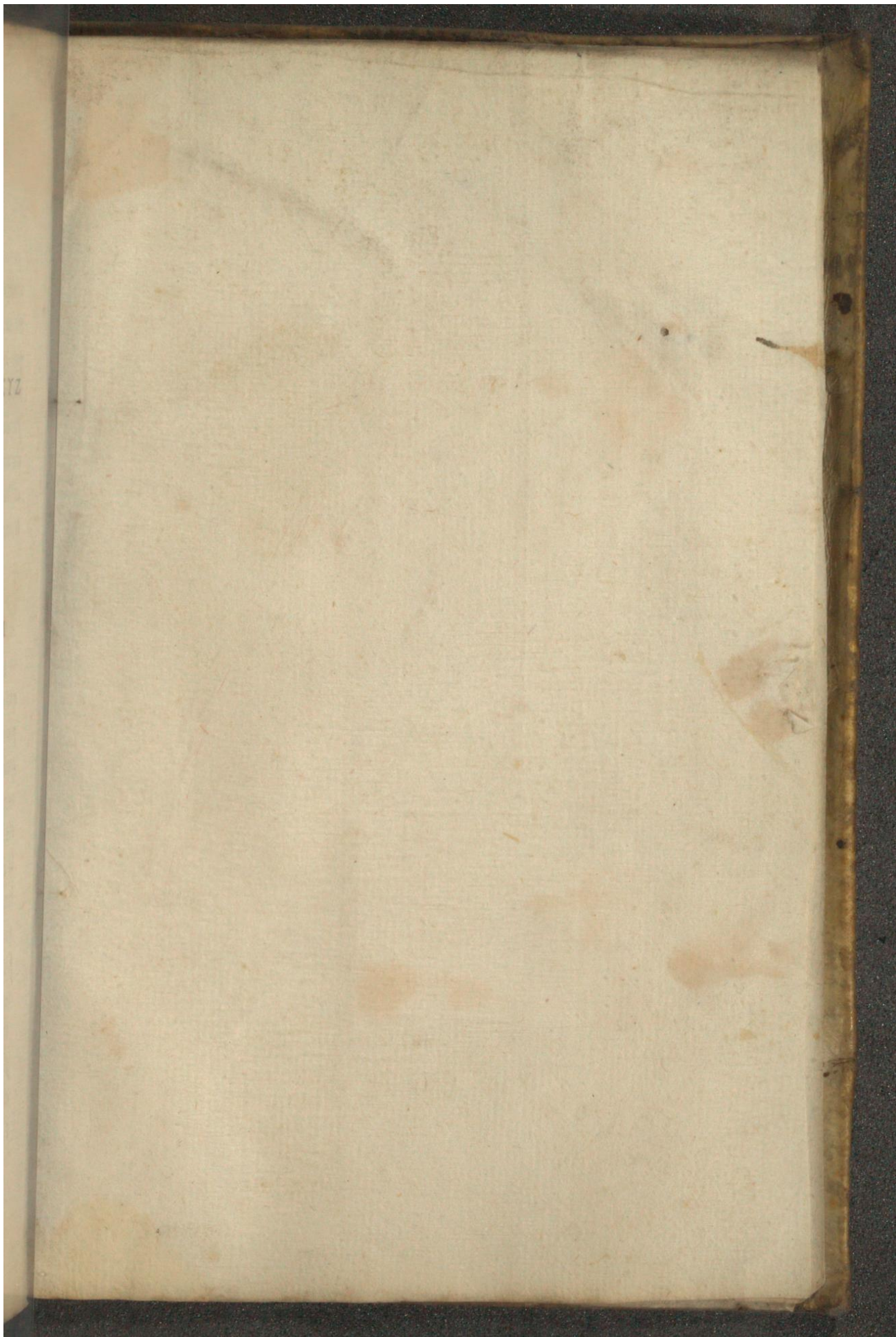

REGISTRVM,
ABCDEFGHIJKLMN O P Q R S T V X Y Z
AA BB CC DD.

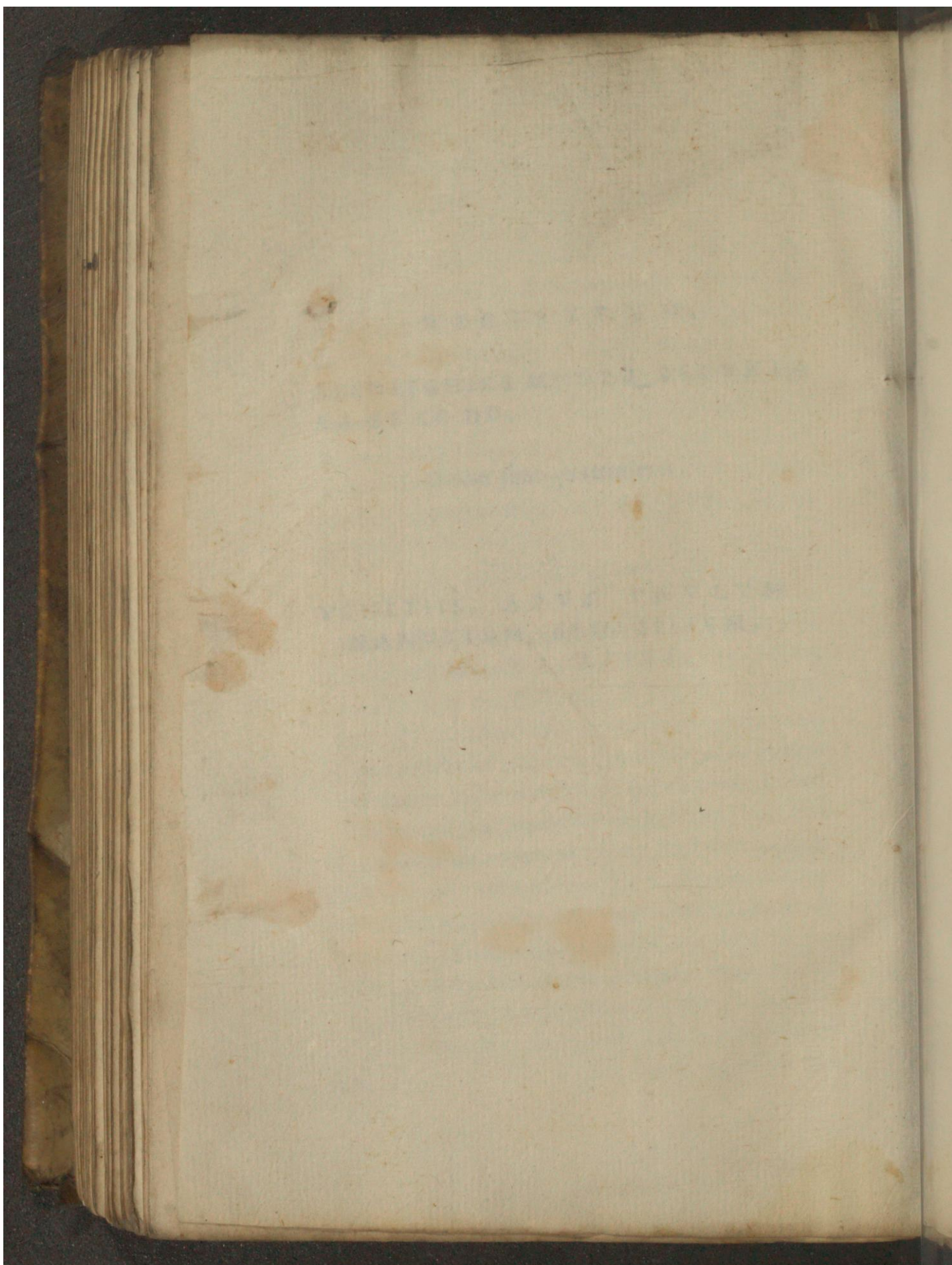
Omnes sunt quaterniones.

VENETIIS, APVD PAVLVM
MANVTIVM, ALDI FILIVM,
M. D. LIIII.

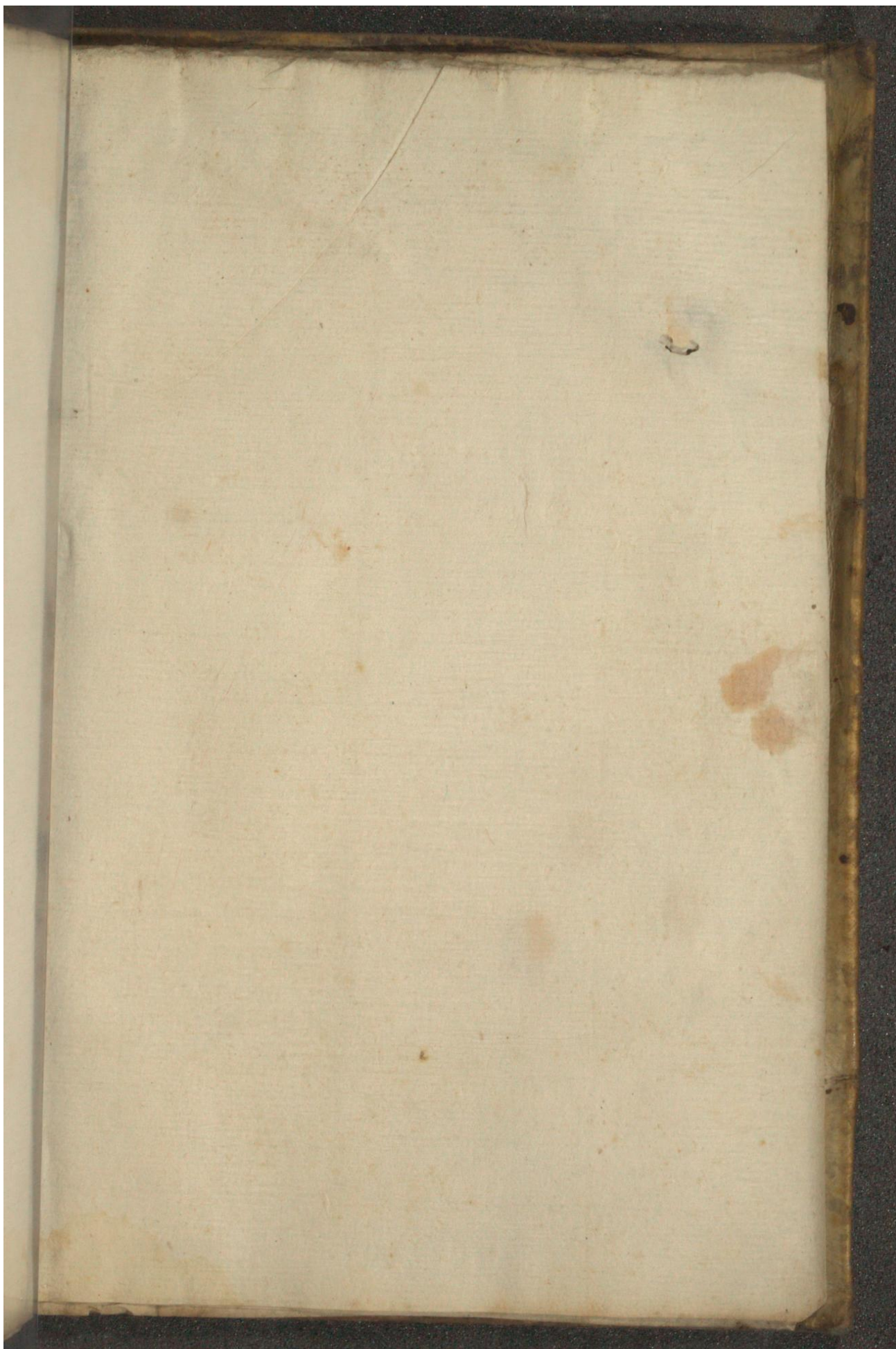

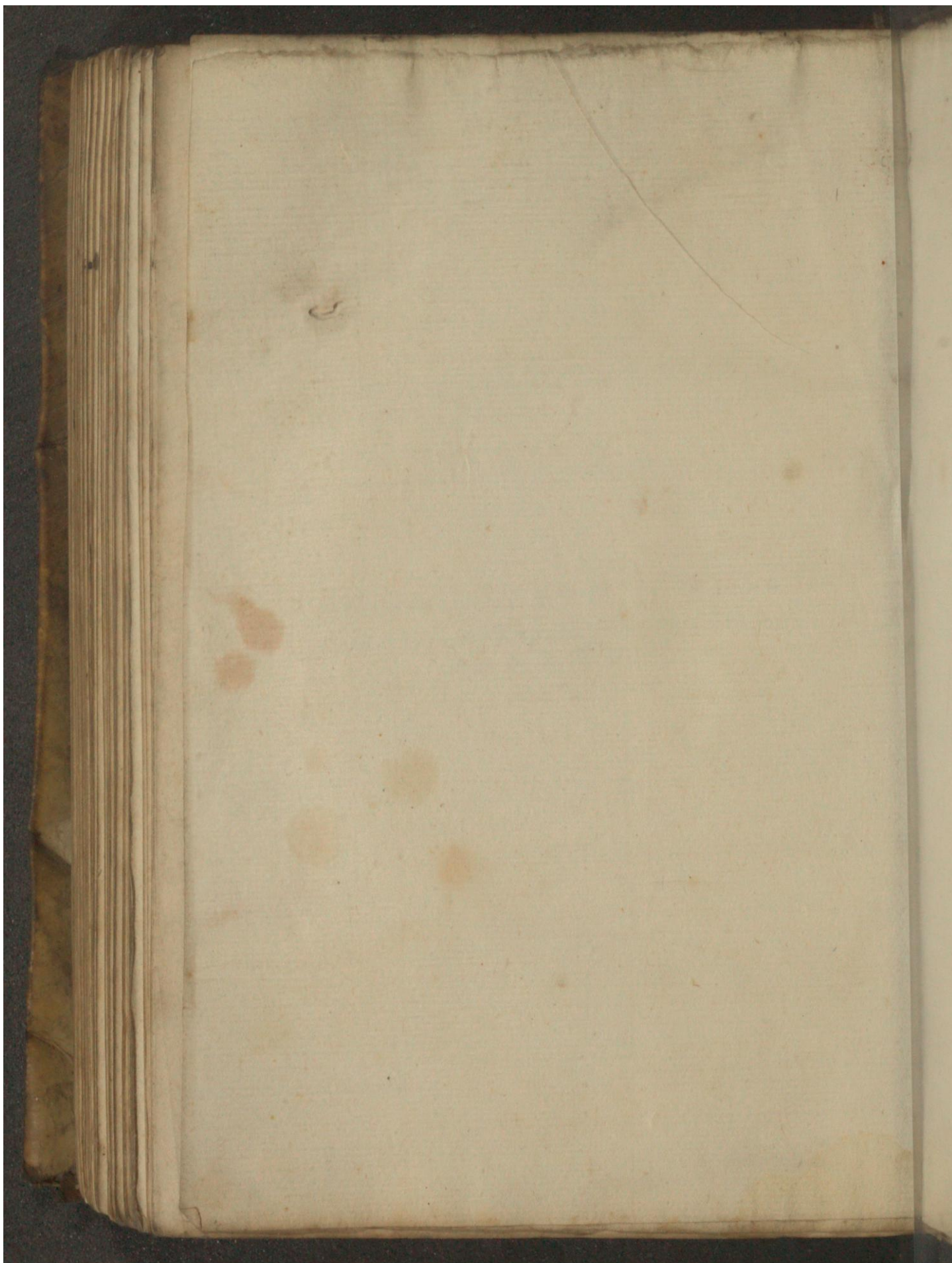

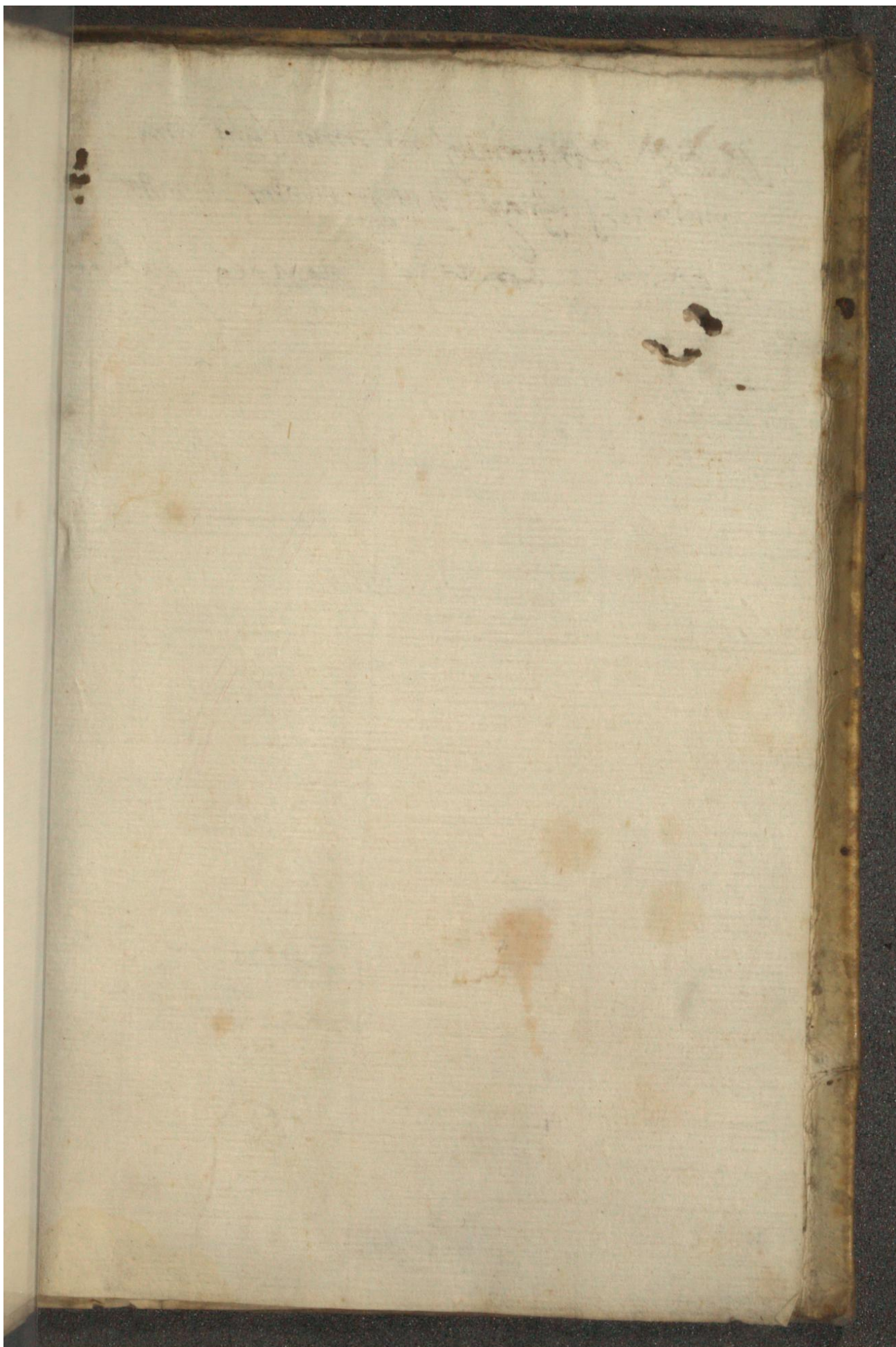

100
Milem & p[ro]p[ri]et[ar]i[um] in uno sub[sc]r[ipt]o
m[er]it[is] offic[is] q[uo]d un[us] d[omi]n[us] h[ab]et
sc[ri]p[si]t d[omi]n[us] co[m]m[un]e p[ro]p[ri]et[ar]i[um]

42 1148

131

4153

I. 833 -